Podpisany przez:
Dawid Brachmański
dnia 29 października 2026 r.

Projekt

z dnia 28 października 2026 r.
Zatwierdzony przez .....

UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ WODZISŁAWIA ŚLĄSKIEGO

z dnia ..... 2026 r.

w sprawie przyjęcia przez Miasto Wodzisław Śląski „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Wodzisław Śląski na lata 2026-2035”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2026 r. poz. 662 z późn. zm.) w związku z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2026 r. poz. 639 z późn. zm.) Rada Miejska Wodzisławia Śląskiego uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Wodzisław Śląski na lata 2026-2035” w brzmieniu określonym w załączniku do uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Wodzisławia Śląskiego.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do Uchwały Nr .....
Rady Miejskiej Wodzisławia Śląskiego
z dnia ..…… 2026 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

w Mieście Wodzisław Śląski na lata 2026-2035

Wodzisław Śląski, 2026 r.

Opracowanie:

SPIS TREŚCI

WSTĘP 4

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII 6

1.1. Podstawy prawne tworzenia strategii rozwiązywania problemów społecznych 6

1.2. Korelacja strategii z dokumentami strategicznymi 15

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W MIEŚCIE WODZISŁAW ŚLĄSKI 24

2.1 Charakterystyka Miasta Wodzisław Śląski 24

2.2. Demografia Miasta Wodzisław Śląski 26

2.3. Gospodarka 34

2.4. Rynek pracy 38

2.5. Ekonomia społeczna 42

2.6. Zasoby mieszkaniowe 47

2.7. Edukacja 52

2.8. Kultura i sport 58

2.9. Zdrowie 61

2.10. Przestępczość 64

2.11. Niepełnosprawność i Seniorzy 66

2.12.Rodzina 74

2.13. Uzależnienia i przemoc domowa 82

2.14. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu ankietowym 88

2.15. Analiza SWOT 114

2.16. Wnioski z diagnozy 119

2.17. Rekomendacje i kierunki do strategii 122

III. REALIZACJA STRATEGII 131

3.1.Misja i wizja Strategii 131

3.2. Cele strategiczne, operacyjne, kierunki działań 132

3.3. Harmonogram, monitoring i ewaluacja Strategii 148

3.4. Ramy finansowe 150

Spis tabel, wykresów i grafik 155

WSTĘP

Polityka społeczna Miasta Wodzisław Śląski podlega dynamicznym przemianom, odpowiadając na rosnące i coraz bardziej złożone potrzeby współczesnej społeczności lokalnej. Obecne podejście wykracza poza tradycyjne, interwencyjne formy wsparcia, koncentrując się na długofalowym kształtowaniu warunków sprzyjających poprawie jakości życia mieszkańców. Istotą podejmowanych działań staje się nie tylko reagowanie na problemy, lecz przede wszystkim ich zapobieganie oraz wzmacnianie potencjału społecznego. Kluczowym kierunkiem rozwoju polityki społecznej jest budowanie spójnej, aktywnej i solidarnej wspólnoty lokalnej, zdolnej do samodzielnego funkcjonowania oraz efektywnego radzenia sobie z wyzwaniami codzienności i sytuacjami kryzysowymi. W centrum uwagi pozostaje dobrostan mieszkańców rozumiany wielowymiarowo jako dostęp do usług społecznych, bezpieczeństwo socjalne, integracja społeczna oraz możliwość pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym Miasta.

Zrównoważony rozwój Wodzisławia Śląskiego wymaga kompleksowego i systemowego podejścia do identyfikacji oraz rozwiązywania problemów społecznych. Niniejsza Strategia opiera się na założeniu, że najważniejszym zasobem miasta są jego mieszkańcy oraz ich potencjał, kompetencje i aktywność. W związku z tym działania podejmowane w ramach polityki społecznej powinny nie tylko niwelować istniejące deficyty, lecz również wzmacniać lokalne zasoby i inicjatywy. Realizacja skutecznej polityki społecznej stanowi jedno z kluczowych zadań samorządu terytorialnego. Wymaga ona jednak współdziałania wielu podmiotów funkcjonujących w ramach spójnego i zintegrowanego systemu wsparcia. Obok władz Miasta oraz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, istotną rolę odgrywają organizacje pozarządowe, instytucje edukacyjne, podmioty ochrony zdrowia, sektor prywatny oraz sami mieszkańcy. Partnerstwo międzysektorowe stanowi fundament efektywności podejmowanych działań oraz gwarancję ich trwałości.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Wodzisław Śląski została opracowana na okres dziesięciu lat, obejmujących lata 2026–2035. Przyjęcie takiej perspektywy czasowej umożliwia planowanie i wdrażanie działań o charakterze długofalowym oraz zapewnia stabilność podejmowanych inicjatyw. Okres ten pozwala w szczególności na:

- skuteczne koordynowanie systemu wsparcia społecznego i jego stopniowe doskonalenie,
- wdrażanie nowoczesnych i innowacyjnych rozwiązań odpowiadających zmianom demograficznym, społecznym i gospodarczym,
- rozwój i profesjonalizację instytucji działających w obszarze pomocy społecznej,
- aktywizację grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz dzieci i młodzieży.

Dokument Strategii został opracowany w sposób przejrzysty i logiczny, umożliwiający jego łatwe wykorzystanie zarówno przez decydentów, jak i praktyków realizujących działania społeczne.
Strategia składa się trzech zasadniczych części:

- **Część I – UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII:** określa uwarunkowania prawne oraz analizę zgodności Strategii z dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym.
- **Część II –DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W MIEŚCIE WODZISŁAW ŚLĄSKI:** obejmuje podstawowe informacje na temat Miasta Wodzisław Śląski oraz diagnozę sytuacji społecznej w Mieście, w szczególności zagadnienia: demografii, gospodarki, rynku pracy, edukacji, kultury, usług i zasobów społecznych. Podsumowaniem tej części jest analiza SWOT, diagnoza problemów społecznych w ujęciu ankietowym, identyfikacja kluczowych wyzwań społecznych oparta na badaniach i konsultacjach z mieszkańcami oraz struktura wyzwań i potencjałów stanowiących podstawę części trzeciej,
- **Część III – REALIZACJA STRATEGII**: definiuje misję i wizję Strategii oraz prezentuje zdefiniowane cele strategiczne i operacyjne wraz z proponowanymi kierunkami działań. W dziale tym wskazano również sposoby oraz wskaźniki monitorowania stopnia realizacji Strategii, jej realizatorów, harmonogram realizacji oraz określenie ram finansowych i źródeł finansowania.

Opracowana Strategia stanowi nowoczesne narzędzie zarządzania polityką społeczną, spełniające wysokie standardy merytoryczne i organizacyjne. Jej założenia wynikają z rzeczywistych potrzeb społeczności lokalnej oraz uwzględniają aktualne uwarunkowania społeczno-ekonomiczne. Dokument opiera się na zasadach pomocniczości, solidarności społecznej oraz partycypacji obywatelskiej, zakładając aktywny udział mieszkańców w procesie planowania i realizacji działań. Jednocześnie wpisuje się w model współpracy wielosektorowej, angażując różnorodne podmioty w realizację wspólnych celów.

Strategia ma charakter otwarty i elastyczny. Przewidziane w niej mechanizmy monitoringu i ewaluacji umożliwią dostosowywanie działań do zmieniających się warunków społecznych, gospodarczych i prawnych. Dzięki temu dokument ten będzie stanowił trwałą podstawę prowadzenia skutecznej i odpowiedzialnej polityki społecznej, zapewniając mieszkańcom Wodzisławia Śląskiego stabilne warunki rozwoju i wsparcia w nadchodzącej dekadzie.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1.1. Podstawy prawne tworzenia strategii rozwiązywania problemów społecznych

Podstawy prawne Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowią uporządkowany zbiór przepisów prawa krajowego, wyznaczających zakres odpowiedzialności i kompetencji samorządu terytorialnego w obszarze polityki społecznej. Dokument ten pozostaje zgodny z założeniami Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, ustaw ustrojowych oraz regulacji szczegółowych odnoszących się do poszczególnych obszarów wsparcia społecznego.

W odniesieniu do **Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Wodzisław Śląski** należy podkreślić, że pełni ona funkcję narzędzia planowania i realizacji lokalnej polityki społecznej. Jej zasadniczym celem jest poprawa jakości życia mieszkańców, wzmacnianie spójności i integracji społecznej, a także ograniczanie zjawisk marginalizacji oraz wykluczenia społecznego. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem wynikającym przede wszystkim z zapisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Zgodnie z jej przepisami opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych działań ukierunkowanych na integrację osób i rodzin należących do grup szczególnego ryzyka, stanowi obowiązkowe zadanie własne gminy.

Przygotowując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wodzisławia Śląskiego, należy uwzględnić najważniejsze akty prawne regulujące obszar pomocy społecznej i szerzej rozumianej polityki społecznej, tak aby dokument był spójny z obowiązującym porządkiem prawnym oraz odpowiadał wymogom ustawowym. Istotne znaczenie mają również obligatoryjne elementy strategii, do których należą w szczególności: diagnoza sytuacji społecznej, prognoza zmian w zakresie objętym strategią, określenie celów strategicznych planowanych działań, wskazanie kierunków niezbędnych interwencji, opis sposobu realizacji strategii, ramy finansowe oraz wskaźniki służące monitorowaniu stopnia wykonania przyjętych założeń.

Najwyższe miejsce w hierarchii źródeł prawa obowiązujących w Polsce zajmuje **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 roku**. Oznacza to, że wszystkie akty prawne niższego rzędu, w tym ustawy i rozporządzenia, muszą pozostawać z nią zgodne. Konstytucja określa podstawowe wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela. Szczególne znaczenie dla polityki społecznej mają zasady równości wobec prawa, zakazu dyskryminacji oraz ochrony godności człowieka. W tym ujęciu Konstytucja stanowi fundament działań publicznych podejmowanych na rzecz wspierania mieszkańców i rodzin w przezwyciężaniu trudności życiowych, zaspokajaniu podstawowych potrzeb oraz zapewnianiu warunków sprzyjających godnemu funkcjonowaniu.

W dalszej części przedstawiono krótką charakterystykę wybranych aktów prawnych regulujących system pomocy społecznej i stanowiących podstawę opracowania oraz realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wodzisławia Śląskiego.

Najważniejszym aktem prawnym regulującym system pomocy społecznej jest **ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej**. W jej zapisach pomoc społeczna została określona jako „instytucja polityki społecznej państwa, mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości". Ustawa określa również podmioty odpowiedzialne za organizację pomocy społecznej. Zgodnie z jej zapisami zadania w tym zakresie realizują organy administracji rządowej i samorządowej, współdziałając — na zasadzie partnerstwa — z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi, a także osobami fizycznymi i prawnymi. Celem tych działań jest wspieranie osób i rodzin w dążeniu do zaspokojenia niezbędnych potrzeb oraz umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Istotnym zadaniem pomocy społecznej jest także przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Szczególny nacisk położony został na aktywizację osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej oraz zapewnienie im minimalnego poziomu wsparcia, zgodnego z obowiązującymi przepisami. Należy podkreślić, że odpowiedzialność za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej spoczywa zarówno na jednostkach samorządu terytorialnego, jak i na organach administracji rządowej, w zakresie określonym ustawą o pomocy społecznej.

Pomoc społeczna obejmuje w szczególności:

1. Przyznawanie i wypłacanie świadczeń pieniężnych przewidzianych ustawą, między innymi po spełnieniu określonego kryterium dochodowego, a także udzielanie świadczeń niepieniężnych, takich jak usługi opiekuńcze, posiłek czy schronienie;
2. Prowadzenie pracy socjalnej, rozumianej jako narzędzie służące poprawie funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym;
3. Tworzenie, prowadzenie i rozwijanie niezbędnej infrastruktury socjalnej;
4. Analizowanie i ocenę zjawisk, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
5. Realizację zadań wynikających z rozpoznanych potrzeb społecznych;
6. Rozwijanie nowych form pomocy społecznej oraz samopomocy, odpowiadających na zidentyfikowane potrzeby mieszkańców.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej reguluje zasady podejmowania działań służących zapobieganiu przemocy oraz określa sposób postępowania zarówno wobec osób doznających przemocy, jak i osób ją stosujących. Dokument ten wyznacza również

zadania podmiotów publicznych odpowiedzialnych za organizowanie systemu wsparcia i interwencji w tym obszarze. Zgodnie z ustawą przemoc domowa oznacza jednorazowe lub powtarzające się, celowe działanie bądź zaniechanie, w którym sprawca wykorzystuje przewagę fizyczną, psychiczną albo ekonomiczną wobec osoby doznającej przemocy. Zachowanie takie narusza prawa lub dobra osobiste tej osoby, w szczególności naraża ją na utratę życia, zdrowia lub mienia, godzi w jej godność, wolność, nietykalność cielesną, w tym seksualną, a także może powodować szkody fizyczne i psychiczne, cierpienie oraz poczucie krzywdy. Przemocą domową jest również ograniczanie dostępu do środków finansowych, uniemożliwianie podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności ekonomicznej, naruszanie prywatności, wzbudzanie lęku, poniżenia lub udręczenia, także wtedy, gdy działania te są podejmowane za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej.

Podstawowym celem ustawy jest stworzenie sprawnego i skutecznego systemu pomocy dla osób dotkniętych przemocą domową. Równie istotne jest podejmowanie działań wobec rodzin i środowisk zagrożonych występowaniem tego zjawiska, tak aby możliwe było zarówno udzielanie natychmiastowego wsparcia, jak i zapobieganie dalszej eskalacji przemocy.

W zakresie przeciwdziałania przemocy domowej do zadań własnych gminy należy przede wszystkim opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej. Miasto odpowiada także za prowadzenie poradnictwa i interwencji, w tym działań edukacyjnych ukierunkowanych na wzmacnianie kompetencji opiekuńczych i wychowawczych rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą. Do jej obowiązków należy również zapewnianie osobom doznającym przemocy miejsc w ośrodkach wsparcia oraz tworzenie zespołów interdyscyplinarnych, których zadaniem jest koordynowanie działań pomocowych i interwencyjnych.

Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym wyznacza podstawowe zasady funkcjonowania gminy, określając jej kompetencje oraz katalog zadań własnych. Zgodnie z jej zapisami gmina odpowiada za prowadzenie spraw publicznych o charakterze lokalnym, czyli takich, które dotyczą bezpośrednio mieszkańców danej wspólnoty samorządowej. Jednym z najważniejszych obowiązków gminy jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców. W ramach zadań własnych gmina realizuje między innymi działania związane z ochroną zdrowia, pomocą społeczną, prowadzeniem ośrodków i placówek opiekuńczych, wspieraniem rodziny oraz systemu pieczy zastępczej. Do jej kompetencji należą również sprawy edukacji publicznej, kultury i polityki prorodzinnej, w tym zapewnienie kobietom w ciąży dostępu do wsparcia socjalnego, medycznego oraz prawnego.

Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o dodatkach mieszkaniowych określa zasady przyznawania dodatków mieszkaniowych, sposób ustalania ich wysokości oraz tryb wypłaty. Wskazuje również organy właściwe do prowadzenia spraw związanych z tym świadczeniem. Dodatek mieszkaniowy jest formą pomocy finansowej przeznaczoną dla osób, które z powodu niskich dochodów mają trudności z regulowaniem opłat związanych z utrzymaniem mieszkania, w tym czynszu. Celem tego świadczenia jest częściowe odciążenie gospodarstw domowych ponoszących koszty mieszkaniowe.

Z dodatku mieszkaniowego mogą korzystać między innymi najemcy i podnajemcy lokali mieszkalnych, osoby posiadające spółdzielcze prawo do lokalu, właściciele lokali mieszkalnych oraz osoby zamieszkujące w budynkach stanowiących ich własność. Uprawnienie to może przysługiwać także innym osobom, które mają tytuł prawny do zajmowanego lokalu i ponoszą wydatki związane z jego utrzymaniem. W określonych przypadkach świadczenie może zostać przyznane również osobom zajmującym lokal bez tytułu prawnego, jeśli oczekują one na lokal zamienny albo najem socjalny lokalu. Możliwość otrzymania dodatku zależy od spełnienia określonych warunków. Pod uwagę brane są przede wszystkim dochody gospodarstwa domowego, powierzchnia użytkowa lokalu lub budynku mieszkalnego w odniesieniu do obowiązujących norm oraz wysokość wydatków ponoszonych na utrzymanie zajmowanego mieszkania.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podkreśla szczególną rolę rodziny jako podstawowego środowiska życia, rozwoju i wychowania dziecka. Wskazuje również, że skuteczna pomoc rodzinom doświadczającym trudności opiekuńczo-wychowawczych oraz właściwą ochronę dzieci wymagają współdziałania wielu podmiotów — osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi oraz ich rodzicami.

Przepisy ustawy regulują przede wszystkim:

1. Formy i zasady udzielania wsparcia rodzinom, które mają trudności w prawidłowym sprawowaniu funkcji opiekuńczych i wychowawczych;
2. Organizację pieczy zastępczej oraz zasady pomocy pełnoletnim wychowankom opuszczającym pieczę zastępczą w procesie usamodzielniania;
3. Zadania administracji publicznej związane ze wspieraniem rodziny i funkcjonowaniem systemu pieczy zastępczej;
4. Sposób finansowania działań realizowanych w ramach wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej;
5. Zadania dotyczące procedur adopcyjnych.

W obszarze wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej gmina realizuje szereg zadań własnych. Należy do nich między innymi przygotowywanie i wdrażanie trzyletnich gminnych programów

wspierania rodziny, stwarzanie warunków do podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, a także organizowanie i rozwijanie systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego.

Do obowiązków gminy należy również prowadzenie pracy z rodzinami przeżywającymi trudności w wykonywaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej, sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych i przekazywanie ich właściwemu wojewodzie. Ważnym elementem tych działań jest także monitorowanie sytuacji dzieci pochodzących z rodzin zagrożonych kryzysem lub mających problemy w zapewnieniu im właściwej opieki i wychowania.

Rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji opiekuńczo-wychowawczej udziela się wsparcia ukierunkowanego na rozpoznanie przyczyn kryzysu, wzmocnienie więzi rodzinnych oraz poprawę kompetencji wychowawczych rodziców. Pomoc ta ma służyć także podnoszeniu świadomości dotyczącej prawidłowego funkcjonowania rodziny, wzmacnianiu jej integracji oraz przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej. Wspieranie rodziny odbywa się przede wszystkim poprzez pracę z rodziną oraz pomoc w opiece i wychowaniu dziecka. Praca z rodziną może obejmować między innymi konsultacje, poradnictwo specjalistyczne, terapię, mediacje, pomoc prawną, tworzenie grup wsparcia i grup samopomocowych, a także przydzielenie asystenta rodziny. Z kolei pomoc w codziennej opiece i wychowaniu dzieci realizowana jest głównie przez placówki wsparcia dziennego oraz rodziny wspierające.

Ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” określa formy pomocy przysługujące kobietom w ciąży oraz rodzinom, zwłaszcza w zakresie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej i rozwiązań wspierających politykę rodzinną. Jej przepisy odnoszą się przede wszystkim do sytuacji, w których u dziecka stwierdzono ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, powstałe w okresie prenatalnym lub podczas porodu.

Jednym z przewidzianych w ustawie instrumentów wsparcia jest jednorazowe świadczenie pieniężne w wysokości 4000 zł**.** Aby ubiegać się o jego przyznanie, konieczne jest przedstawienie zaświadczenia potwierdzającego wystąpienie u dziecka ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia bądź nieuleczalnej choroby zagrażającej życiu. Świadczenie to przysługuje niezależnie od wysokości dochodów rodziny. Mogą otrzymać je matka, ojciec, opiekun prawny albo opiekun faktyczny dziecka.

Wsparcie dla kobiety w ciąży oraz rodziny wychowującej dziecko z ciężkim upośledzeniem lub chorobą zagrażającą życiu obejmuje również pomoc asystenta rodziny. Jego rola polega przede wszystkim na przekazywaniu informacji o dostępnych formach pomocy, wspieraniu rodziny

w załatwianiu niezbędnych formalności oraz koordynowaniu działań podejmowanych przez różne instytucje. Asystent rodziny pomaga także w organizacji opieki nad dzieckiem, rehabilitacji oraz dostępu do odpowiednich świadczeń. Ułatwia kontakt ze specjalistami, udziela wsparcia emocjonalnego i monitoruje sytuację rodziny. Dzięki takiemu rozwiązaniu pomoc udzielana rodzinie ma charakter bardziej kompleksowy, uporządkowany i dostosowany do jej indywidualnych potrzeb.

Ustawa z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów reguluje zasady udzielania wsparcia osobom, które mają prawo do alimentów, lecz nie otrzymują ich z powodu bezskutecznej egzekucji. Jedną z podstawowych form pomocy przewidzianych w tym akcie prawnym są świadczenia wypłacane z funduszu alimentacyjnego, finansowane ze środków budżetu państwa. Przepisy ustawy określają, na jakich warunkach osoby uprawnione mogą otrzymać pomoc państwa, jeżeli posiadają tytuł wykonawczy potwierdzający prawo do alimentów, a ich wyegzekwowanie od osoby zobowiązanej okazuje się niemożliwe. Ustawa wskazuje również działania, jakie mogą być podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych w celu zwiększenia skuteczności egzekucji oraz odpowiedzialności za niewywiązywanie się z obowiązku alimentacyjnego.

Założenia ustawy odwołują się do konstytucyjnej zasady pomocniczości. Oznacza to, że państwo powinno wspierać przede wszystkim te osoby znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej, które nie są w stanie samodzielnie zaspokoić swoich podstawowych potrzeb i jednocześnie nie otrzymują należnego im wsparcia od osób zobowiązanych do alimentacji. Pomoc kierowana do osób uprawnionych do alimentów powinna być zatem łączona z działaniami wobec dłużników, tak aby wzmacniać ich odpowiedzialność za realizację obowiązku alimentacyjnego.

Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych reguluje zasady uzyskiwania prawa do świadczeń przysługujących rodzinom. Określa również tryb ich ustalania, przyznawania oraz wypłacania osobom uprawnionym. Do świadczeń rodzinnych zalicza się przede wszystkim zasiłek rodzinny wraz z dodatkami. Ustawa obejmuje także świadczenia opiekuńcze, takie jak zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne. W katalogu świadczeń znajdują się również zapomogi wypłacane przez gminy, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, świadczenie rodzicielskie, a także inne formy wsparcia uchwalane przez radę gminy, jeżeli wynikają one z lokalnych potrzeb rodzin.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii określa narkomanię jako stałe lub okresowe używanie środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych albo nowych substancji psychoaktywnych w celach innych niż medyczne, które może prowadzić lub już

doprowadziło do uzależnienia. Najważniejsze znaczenie ustawy polega jednak na tym, że wyznacza ona zasady i sposób prowadzenia działań służących przeciwdziałaniu narkomanii. Akt ten określa również zadania oraz uprawnienia administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego, w tym gmin, w zakresie zapobiegania naruszeniom prawa związanym z wytwarzaniem, przetwarzaniem, przerobem, obrotem oraz posiadaniem substancji, których używanie może prowadzić do uzależnienia. Przeciwdziałanie narkomanii zostało zaliczone do zadań własnych gminy. Obejmuje ono między innymi udzielanie pomocy społecznej osobom uzależnionym oraz rodzinom osób uzależnionych, zwłaszcza wtedy, gdy są one dotknięte ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Ważnym elementem tych działań jest wspieranie ich integracji ze środowiskiem lokalnym, między innymi poprzez pracę socjalną oraz kontrakt socjalny. Do obowiązków gminy należy także zapewnianie rodzinom, w których występuje problem narkomanii, wsparcia psychospołecznego i prawnego. Istotnym zadaniem jest również zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych oraz osób zagrożonych uzależnieniem.

Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi wskazuje, że działania dotyczące profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należą do zadań własnych gminy. Oznacza to, że samorząd gminny odpowiada za planowanie i realizację lokalnej polityki w tym zakresie. Do najważniejszych zadań gminy należy zapewnianie osobom uzależnionym od alkoholu szerszego dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej. Istotne znaczenie ma również wspieranie rodzin, w których występują problemy alkoholowe, poprzez udzielanie im pomocy psychospołecznej i prawnej, w tym ochrony przed przemocą domową. Gmina prowadzi także działania profilaktyczne, informacyjne, edukacyjne i szkoleniowe związane z przeciwdziałaniem alkoholizmowi, narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym. Szczególną grupą odbiorców tych działań są dzieci i młodzież. W tym zakresie mogą być organizowane między innymi pozalekcyjne zajęcia sportowe, programy opiekuńczo-wychowawcze i socjoterapeutyczne, a także działania związane z dożywianiem dzieci uczestniczących w takich formach wsparcia. Ważnym elementem realizacji zadań gminy jest również wspieranie działalności instytucji, organizacji pozarządowych, stowarzyszeń oraz osób fizycznych, które podejmują działania na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych. Gmina może ponadto podejmować interwencje w przypadku naruszenia przepisów ustawy oraz występować przed sądem jako oskarżyciel publiczny. Do jej zadań należy także wspieranie zatrudnienia socjalnego, między innymi poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej oraz klubów integracji społecznej.

Realizacja wskazanych działań odbywa się na podstawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, uchwalanego przez radę gminy. Program ten stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych i powinien uwzględniać cele operacyjne dotyczące profilaktyki oraz rozwiązywania problemów alkoholowych, a także przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia. W jego ramach mogą być również ujmowane zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych pozostają także w zakresie działania Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, które pełni ważną rolę w koordynowaniu i wspieraniu działań dotyczących przeciwdziałania uzależnieniom na poziomie krajowym.

Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym dotyczy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które z powodu trudnej sytuacji życiowej nie są w stanie samodzielnie zaspokajać podstawowych potrzeb ani w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, zawodowym i rodzinnym. Jej przepisy odnoszą się między innymi do osób bezdomnych, długotrwale bezrobotnych, uzależnionych, chorujących psychicznie, opuszczających zakłady karne, uchodźców oraz osób z niepełnosprawnościami. Celem ustawy jest przeciwdziałanie ubóstwu i marginalizacji oraz wspieranie powrotu tych osób do aktywnego życia społecznego i zawodowego. Zadania te realizowane są głównie poprzez zatrudnienie socjalne, centra i kluby integracji społecznej oraz zatrudnienie wspierane. Ustawa podkreśla znaczenie rozwijania umiejętności społecznych i zawodowych, uczenia samodzielności, planowania życia, podejmowania pracy lub działalności gospodarczej oraz racjonalnego gospodarowania środkami finansowymi.

Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego określa zasady zapewniania ochrony zdrowia psychicznego przez organy administracji rządowej i samorządowej, a także przez instytucje powołane do realizacji zadań w tym zakresie. W jej preambule podkreślono, że zdrowie psychiczne stanowi jedno z podstawowych dóbr osobistych człowieka, natomiast ochrona praw osób z zaburzeniami psychicznymi jest obowiązkiem państwa. Przepisy ustawy przewidują również możliwość udziału w działaniach na rzecz ochrony zdrowia psychicznego innych podmiotów, w tym organizacji pozarządowych, grup samopomocowych oraz pacjentów i ich rodzin. Takie rozwiązanie ma sprzyjać szerszemu wsparciu osób doświadczających kryzysów psychicznych oraz ich najbliższego otoczenia. Ochrona zdrowia psychicznego obejmuje przede wszystkim działania profilaktyczne i zapobiegawcze, leczenie osób z zaburzeniami psychicznymi, a także udzielanie im pomocy w środowisku rodzinnym i społecznym. Ważnym elementem są również kampanie społeczne, których

celem jest kształtowanie postaw zrozumienia, akceptacji i życzliwości wobec osób zmagających się z zaburzeniami psychicznymi. Ustawa wskazuje także zadania zlecone gminom przez administrację rządową w obszarze pomocy społecznej. Należą do nich między innymi organizowanie usług opiekuńczych, zapewnianie dostępu do miejsc w środowiskowych domach samopomocy oraz kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do domów pomocy społecznej.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych określa zasady wspierania osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym i zawodowym. Reguluje funkcjonowanie instytucji udzielających im pomocy, procedury orzekania o niepełnosprawności lub jej stopniu, a także warunki zatrudniania osób z niepełnosprawnościami. Na podstawie tej ustawy działa również Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych**.**

Ustawa z dnia 20 marca 2025 roku o rynku pracy i służbach zatrudnienia określa zakres działań państwa związanych z kształtowaniem polityki rynku pracy, wspieraniem aktywności zawodowej obywateli oraz tworzeniem warunków sprzyjających podejmowaniu i utrzymywaniu zatrudnienia. Jej przepisy wyznaczają zadania instytucji publicznych odpowiedzialnych za organizowanie pomocy osobom poszukującym pracy, bezrobotnym, pracownikom oraz pracodawcom. Celem ustawy jest nie tylko przeciwdziałanie bezrobociu, lecz także wspieranie pełnego i produktywnego zatrudnienia. Oznacza to podejmowanie takich działań, które umożliwiają jak największej liczbie osób uczestnictwo w rynku pracy zgodnie z ich kwalifikacjami, możliwościami i potrzebami lokalnej gospodarki. Ustawa podkreśla również znaczenie rozwoju zasobów ludzkich, czyli podnoszenia kompetencji, kwalifikacji i umiejętności zawodowych osób aktywnych oraz tych, które dopiero przygotowują się do wejścia lub powrotu na rynek pracy. Działania podejmowane w ramach polityki rynku pracy mają wspierać osoby znajdujące się w trudniejszej sytuacji zawodowej, w tym osoby długotrwale bezrobotne, młode, starsze, z niepełnosprawnościami, o niskich kwalifikacjach lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Dzięki temu ustawa łączy kwestie zatrudnienia z szerszymi celami polityki społecznej. Ustawa stanowi więc podstawę organizowania działań publicznych służących poprawie sytuacji na rynku pracy, ograniczaniu bezrobocia, rozwijaniu kompetencji zawodowych mieszkańców oraz wzmacnianiu ich samodzielności ekonomicznej i społecznej.

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wyznacza zasady prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe oraz określa formy ich współpracy z administracją publiczną. Reguluje także kwestie uzyskiwania statusu organizacji pożytku publicznego, nadzoru nad taką działalnością, funkcjonowania rad działalności pożytku publicznego oraz organizacji wolontariatu.

W ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi gmina może powierzać im realizację zadań publicznych. Dotyczy to między innymi pomocy społecznej, wsparcia rodzin i osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, wyrównywania szans, wspierania rodziny i pieczy zastępczej, działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami, przeciwdziałania uzależnieniom i problemom społecznym oraz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem.

Do pozostałych aktów prawnych regulujących zakres niniejszej Strategii oraz mających wpływ na jej realizację należą w szczególności:

- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
- ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych,
- ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich,
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe,
- ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

1.2. Korelacja strategii z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wodzisław Śląski na lata 2026-2035 jest dokumentem zgodnym z założeniami polityki społecznej Unii Europejskiej, co stwarza możliwości korzystania z funduszy unijnych skierowanych na rozwiązanie różnych problemów społecznych. Politykę Społeczną Wspólnoty Europejskiej określają traktaty i inne dokumenty odnoszące się do zagadnień społecznych. W opisywanym zakresie, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Miasta Wodzisław Śląski wpisuje się w elementy polityki spójności Unii Europejskiej, która ma wspierać rozwój inteligentny, zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu.

Dokument pod nazwą **„Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju”** przyjęty w dniu 21 października 2015 roku podczas 70 sesji Organizacji Narodów Zjednoczonych, to program działań definiujący model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Jego ramy wykraczają daleko poza, realizowane do tej pory, Milenijne Cele Rozwoju przyjęte w 2000 roku. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach, przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych. Nowa wizja rozwoju nakreślona w Agendzie 2030 koncentruje się na pięciu wielkich zmianach transformacyjnych, określonych jako zasada 5P: Ludzie (People), Planeta (Planet), Dobrobyt (Prosperity), Pokój (Peace) i Partnerstwo (Partnership). Agenda zakłada dążenie do realizacji 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju, które kształtują się następująco:

1) wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie;
2) wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo;
3) zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt;
4) zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie;
5) osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt;
6) zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi;
7) zapewnić wszystkim dostęp do stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie;
8) promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi;
9) budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność;
10) zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami;
11) uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu;
12) zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji;
13) podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom;
14) chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony;

15) chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymywać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej;
16) promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu;
17) wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Spośród wyżej wymienionych celów, cele 1-5, 8, 11 i 16 ściśle wiążą się z działaniami podejmowanymi w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wodzisław Śląski.

Zadaniem Unii Europejskiej jest dążenie do ścisłej współpracy między członkami Wspólnoty w dziedzinie zagadnień społecznych, m.in. zatrudnienia, prawa pracy i warunków pracy, kształcenia i doskonalenia zawodowego, ubezpieczeń społecznych, ochrony przed wypadkami oraz chorobami zawodowymi, higieny pracy, prawa zrzeszania się oraz zawierania umów zbiorowych między pracodawcami a pracownikami. **Artykuł 3 Traktatu o Unii Europejskiej** w zakresie spraw społecznych wskazuje następujące cele:

- promowanie ekonomicznego i społecznego postępu poprzez zacieśnianie współpracy gospodarczej i likwidowanie barier w obrocie handlowym między państwami członkowskimi;
- wzmacnianie obrazu Unii jako jednego ciała politycznego mówiącego jednym głosem na arenie międzynarodowej poprzez prowadzenie wspólnej polityki zagranicznej;
- dążenie do stworzenia obywatelstwa europejskiego i poczucia przynależności do jednej wspólnoty u zwykłych obywateli poprzez zapewnienie jednakowych norm prawnych i pełnej swobody przepływu ludzi w obrębie Unii;
- rozwijanie obszaru wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwego traktowania, którym ma być UE poprzez wprowadzanie wspólnych norm prawnych, socjalnych i stałą poprawę poziomu życia państw uboższych;
- ujednolicenie struktury gospodarczej krajów członkowskich, wyrównanie rozwoju gospodarczego regionów;
- polepszenie standardów życia.

Najważniejszym elementem całego pakietu legislacyjnego dotyczącego nowej perspektywy jest wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego wspólne przepisy, czyli tzw. **Rozporządzenie ogólne (COM(2018) 375)**. Rozporządzenie to definiuje główne

zasady wdrażania funduszy polityki spójności. W niniejszym rozporządzeniu określono pięć jasnych celów polityki:

1. Bardziej inteligentna Europa – innowacyjna i inteligentna transformacja gospodarcza;
2. Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa;
3. Lepiej połączona Europa – mobilność i regionalne połączenia teleinformatyczne;
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym – wdrażanie Europejskiego filaru praw socjalnych;
5. Europa bliżej obywateli – zrównoważony i zintegrowany rozwój obszarów miejskich, wiejskich i przybrzeżnych w ramach inicjatyw lokalnych.

Cele te umożliwiają synergię i elastyczność między poszczególnymi komponentami w ramach danego celu, eliminując sztuczne rozróżnienia między różnymi obszarami polityki przyczyniającymi się do osiągnięcia tego samego celu. Będzie ono również stanowić podstawę dla koncentracji tematycznej w EFRR i EFS.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego Plus – EFS+ (COM(2018) 382) stanowi uszczegółowienie zagadnień, które realizowane są na terenie Unii Europejskiej w perspektywie 2021-2027 w ramach nowego Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. W dokumencie zwrócona jest uwaga na konieczność większego zainteresowania kwestiami społecznymi i zagadnieniami związanymi z zatrudnieniem. Dodatkowe wyzwania, z jakimi zmaga się Unia Europejska, wskazanymi w dokumencie są:

- niedobór umiejętności;
- niedostateczna realizacja celów przez aktywną politykę rynku pracy i systemy edukacji;
- wyzwania wynikające z nowych technologii, takie jak automatyzacja i powiązane z nią nowe formy pracy;
- wykluczenie społeczne grup zmarginalizowanych, w tym migrantów;
- niewielka mobilność pracowników.

W tym celu **Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+)** jako najważniejszy instrument Unii Europejskiej służący inwestowaniu w ludzi i wdrażaniu Europejskiego filaru praw socjalnych łączy następujące fundusze i programy:

- Europejski Fundusz Społeczny (EFS) i Inicjatywę na rzecz zatrudnienia ludzi młodych;
- Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD);
- Program Unii Europejskiej na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych (EaSI) oraz
- Program działań Unii w dziedzinie zdrowia.

Celem EFS+ jest wspieranie państw członkowskich w dążeniu do wysokich poziomów zatrudnienia, sprawiedliwej ochrony socjalnej oraz wykwalifikowanej i odpornej siły roboczej przygotowanej na

przyszły świat pracy, zgodnie z zasadami określonymi w Europejskim filarze praw socjalnych proklamowanym przez Parlament Europejski, Radę i Komisję w dniu 17 listopada 2017 r. EFS+ wspiera następujące cele szczegółowe w obszarach polityki dotyczących zatrudnienia, edukacji, włączenia społecznego i zdrowia, przez co przyczynia się również do celu polityki – „Europa o silniejszym wymiarze społecznym – wdrażanie Europejskiego filaru praw socjalnych" – określonego w art. 4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

1) poprawa dostępu do zatrudnienia dla wszystkich osób poszukujących pracy, zwłaszcza osób młodych i długotrwale bezrobotnych oraz dla osób biernych zawodowo, a jednocześnie promowanie samozatrudnienia i gospodarki społecznej;
2) modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy, zmian w karierze zawodowej i mobilności;
3) wspieranie uczestnictwa kobiet w rynku pracy; lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym dostępu do opieki nad dziećmi; zdrowego i dobrze przystosowanego środowiska pracy, w którym przeciwdziała się czynnikom ryzyka dla zdrowia; dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian oraz aktywnego i zdrowego starzenia się;
4) poprawa jakości, efektywności i przydatności na rynku pracy systemów kształcenia i szkolenia w celu wspierania nabywania kompetencji kluczowych, w tym umiejętności cyfrowych;
5) wspieranie dostępności i możliwości ukończenia dobrej jakości kształcenia i szkolenia, sprzyjających włączeniu społecznemu, na równych zasadach dla wszystkich, zwłaszcza grup defaworyzowanych, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich;
6) wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości poprawy umiejętności i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian kariery i promowanie mobilności zawodowej;
7) wspieranie aktywnego włączenia społecznego, w tym w celu promowania równości szans i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie szans na zatrudnienie;
8) wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich i społeczności marginalizowanych;
9) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług; modernizacja systemów zabezpieczenia społecznego, w tym wspieranie dostępu do

ochrony socjalnej; poprawa dostępności, efektywności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej;

10) wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci;
11) przeciwdziałanie deprywacji materialnej przez udzielanie pomocy żywnościowej lub podstawowej pomocy materialnej osobom najbardziej potrzebującym, w tym przy użyciu środków towarzyszących.

Zarządzanie rozwojem Polski realizowane jest w oparciu o system dokumentów planistycznych, który tworzą: **Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju (do 2030 roku) i Średniookresowe Strategie Rozwoju Kraju.** Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Wodzisław Śląski jest spójna ze **Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**, która jest jedną z dziewięciu strategii sektorowych stanowiących „inne strategie rozwoju" w rozumieniu ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju realizujących średnią i długookresową strategię rozwoju kraju. Celem głównym Strategii jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Należy przez to rozumieć dorastanie w godnych warunkach, skuteczną edukację, świadczenie pracy, prowadzenie działalności gospodarczej, stałe uczenie się dorosłych, w tym doskonalenie ich kompetencji i kwalifikacji, sprawiedliwy i powszechny dostęp do opieki zdrowotnej, realizowanie się w życiu rodzinnym, aktywne spędzanie czasu wolnego, wysoką świadomość ekologiczną, udział w życiu publicznym i politycznym, a także stały rozwój osobisty oraz udział w procesach zmian zachodzących w Polsce i świecie. Poza celem głównym w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 wyznaczono cztery cele szczegółowe:

1. Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych.
2. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.
3. Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.
4. Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Realizacja celu głównego oraz celów szczegółowych odbywać się będzie poprzez działania podejmowane na różnych etapach życia: od wczesnego dzieciństwa, poprzez edukację szkolną, edukację na poziomie wyższym, okres aktywności zawodowej i rodzicielstwa, do starości. Zgodnie z zapisami dokumentu wysoka jakość kapitału ludzkiego ma znaczenie przy dokonywaniu życiowych wyborów, które przekładają się na jakość życia obecnego i przyszłych pokoleń.

Głównym celem Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 (współdziałanie, kultura, kreatywność) jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Cel główny realizowany będzie poprzez trzy cele szczegółowe:

1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne.
2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich.
3. Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.

Powyższe cele szczegółowe są ze sobą powiązane i przenikają się co oznacza, że realizacja poszczególnych działań w odniesieniu do jednego celu szczegółowego wpływa na osiąganie pozostałych celów szczegółowych oraz celu głównego. Do pełnej realizacji założeń Strategii niezbędne będzie współdziałanie i mobilizowanie zasobów różnych podmiotów aktywnych w sferze społecznej: podmiotów administracji publicznej wszystkich szczebli, organizacji społecznych oraz podmiotów prywatnych.

Na poziomie krajowym Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wodzisław Śląski wpisuje się w dokumenty strategiczne, które powstawały w okresie finalizacji prac nad raportem **„POLSKA 2030. Wyzwania rozwojowe”**, w którym wskazane zostały wyzwania rozwojowe stojące przed Polską w perspektywie do 2030 roku. Wśród wyzwań wymieniono m. in.: sytuację demograficzną, wysoką aktywność zawodową, poprawę spójności społecznej oraz wzrost kapitału społecznego Polski.

Głównym celem przyjętej polityki publicznej w perspektywie do roku 2030 ujętej w **Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu** jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Określone w dokumencie priorytety i działania koncentrują się na obszarach:

- przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży,
- przeciwdziałania bezdomności,
- rozwijania usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- wspierania osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej,
- wspierania integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy.

Celem głównym **Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030** jest efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągania zrównoważonego rozwoju

kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiąganiu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 będzie realizowany w oparciu o trzy uzupełniające się cele szczegółowe:

- Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym,
- Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych,
- Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Na poziomie regionalnym, obowiązującym dokumentem strategicznym jest **Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego "Śląskie 2030".** Strategia stanowi załącznik do Uchwały Sejmiku Województwa nr VI/24/1/2020 z dnia 19 października 2020 r. Cele niniejszej Strategii są spójne z Celem Strategicznym B Strategii Rozwoju Województwa: *„Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca”* i celami operacyjnymi *„Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych, Aktywny mieszkaniec, Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki”*. Strategia "Śląskie 2030" odpowiada również na wyzwania demograficzne stojące przed województwem śląskim oraz związane z poprawą warunków życia w regionie, zarówno dla jego obecnych, jak i przyszłych mieszkańców.

Uchwałą Nr LI/495/2023 Rady Powiatu Wodzisławskiego z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie przyjęcia **„Strategii Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego na lata 2023–2030+”** wprowadza dokument nadrzędny określający kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu oraz ramy prowadzenia polityk publicznych na jego obszarze. Założenia tej Strategii pozostają spójne z celami i kierunkami działań ujętymi w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wodzisław Śląski na lata 2026–2035. W szczególności widoczna jest zgodność w obszarach dotyczących wzmacniania spójności społecznej, rozwoju usług społecznych, aktywizacji mieszkańców oraz wsparcia grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Dokument powiatowy stanowi istotne uzupełnienie działań podejmowanych na poziomie gminnym, umożliwiając ich koordynację oraz zwiększenie efektywności poprzez współpracę międzyinstytucjonalną.

Cele Strategiczne Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego na lata 2023–2030+:

1. Zintegrowana i aktywna społeczność lokalna.
2. Wysoki poziom rozwoju usług i udogodnień tworzących jakość życia w powiecie.
3. Nowoczesna struktura gospodarki.
4. Zrównoważony rozwój zachowujący walory przyrodnicze i kulturowe powiatu.
5. Powiat Wodzisławski obszarem kooperacji i wspólnego kreowania przyszłości.

Każdy z pięciu obszarów strategicznych posiada cele operacyjne, które w całości wpisują się i są w korelacji z Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wodzisław Śląski.

Uchwałą nr XLI/404/22 Rady Miejskiej Wodzisławia Śląskiego z dnia 26 stycznia 2022 r. przyjęto **Strategię Rozwoju Miasta Wodzisław Śląski do roku 2030**, która określa misję rozwoju Miasta Wodzisław Śląski. Misja brzmi: „Wodzisław Śląski – możliwości rozwoju w bezpiecznym mieście", która stanowi, że Wodzisław Śląski ma predyspozycje do pełnienia roli bieguna rozwoju oraz koncentrowania i wykorzystywania innowacyjnego potencjału obszaru funkcjonalnego ukształtowanego wokół Miasta. Posiada także umiejętności kreowania i wzmacniania wyspecjalizowanych funkcji w skali układu transgranicznego. Cel główny strategicznego rozwoju Wodzisławia Śląskiego w horyzoncie strategicznym to; „Węzeł rozwoju transgranicznego opierający się na innowacjach społecznych i gospodarczych". Wizja rozwoju Wodzisławia Śląskiego 2030 z jednej strony stanowi kontynuację pozytywnych procesów zachodzących w mieście, z drugiej zaś strony szeroko otwiera miasto na generowanie i wykorzystywanie innowacji. Cele strategiczne przekształcają wizję rozwoju Miasta Wodzisław Śląski w konkretne cele do osiągnięcia i mierzalne działania strategiczne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wodzisław Śląski na lata 2026–2035 jest dokumentem spójnym z założeniami polityki społecznej Unii Europejskiej, krajowej, regionalnej i lokalnej. Powiązanie to gwarantuje zgodność z długookresowymi kierunkami rozwoju społecznego. Ponadto strategia uwzględnia cele i priorytety w zakresie rozwoju społecznego, edukacyjnego, zdrowotnego i zawodowego, wzmacnia współpracę międzyinstytucjonalną oraz integrację działań w ramach polityki społecznej oraz tworzy spójny system działań, pozwalający na skuteczne wykorzystanie dostępnych środków unijnych i krajowych w celu poprawy jakości życia mieszkańców Miasta Wodzisław Śląski.

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W MIEŚCIE WODZISŁAW ŚLĄSKI

2.1 Charakterystyka Miasta Wodzisław Śląski

Miasto Wodzisław Śląski to miasto o bogatej historii (lokowane w 1257 roku), pełniące rolę siedziby powiatu wodzisławskiego w województwie śląskim. Miasto zajmuje obszar 49,51km². Położone jest na Płaskowyżu Rybnickim (część Wyżyny Śląskiej), w południowo-zachodniej części województwa śląskiego, zaledwie 17 km od granicy z Republiką Czeską.

Miasto Wodzisław Śląski graniczy bezpośrednio z następującymi gminami i miastami:

- Pszów oraz Radlin (miasta na północy i zachodzie),
- Marklowice (na północnym wschodzie),
- Mszana (na wschodzie),
- Godów oraz Gorzyce (na południu),
- Lubomia (na zachodzie).

Grafika 1 - Miasto Wodzisław Śląski

źródło: opracowanie własne

Miasto na podstawie uchwały Nr XVII/156/96 Rady Miejskiej w Wodzisławiu Śląskim z 28 czerwca 1996 zostało podzielone na 9 dzielnic: Jedłownik Szyb, Jedłownik – Turzyczka – Karkoszka, Kokoszyce, Nowe Miasto, Radlin II, Stare Miasto, Trzy Wzgórza, Wilchwy, Zawada.

Przez miasto przepływa rzeka Leśnica, która ma około 21 km długości i jest dopływem Szotkówki. Wodzisław Śląski położony jest na kilku wzgórzach, a różnica wysokości względnej sięga 80

metrów(od 210 m n.p.m. w dzielnicy Zawada do 290 m n.p.m. w Wilchwach). Miasto stanowi ważny węzeł komunikacyjny, obsługiwany przez:

- Drogi krajowe: DK 78 (łącząca Chałupki z Rybnikiem i Gliwicami),
- Drogi wojewódzkie: DW 932 (kierunek Żory), DW 933 (kierunek Jastrzębie-Zdrój i Pszczyna) oraz DW 936 (kierunek Krzyżanowice),
- Autostrady: Miasto znajduje się w bliskim sąsiedztwie autostrady A1 (zjazd w pobliskiej Mszanie).

Wodzisław Śląski pełni funkcję węzła kolejowego zarówno na trasie Katowice – Rybnik – Chałupki – Bogumin jak i dla pobliskich kopalń oraz zakładów pracy. Przez miasto przebiegają: linia kolejowa nr 158 Rybnik Towarowy – Wodzisław Śląski – Chałupki; Linia kolejowa nr 876 Wodzisław Śląski – Kopalnia Marcel oraz linia kolejowa Wodzisław Śląski – Szyb Marklowice. Miasto posiada dworzec kolejowy znajdujący się na stacji Wodzisław Śląski oraz przystanki osobowe Wodzisław Śląski Centrum i Wodzisław Śląski Radlin. Na stacji kolejowej Wodzisław Śląski zatrzymują się regionalne pociągi Kolei Śląskich, Polregio oraz PKP Intercity do Warszawy, Ostrawy, Pragi, Bratysławy, Wiednia i Budapesztu.

Miasto prowadzi aktywną współpracę międzynarodową z następującymi ośrodkami: Gladbeck (Niemcy), Alanya (Turcja), Karviná (Czechy) – współpraca od 1954 roku, Sallaumines (Francja), Artik (Armenia). Geograficznie Miasto Wodzisław Śląski leży na 50równoleżniku.Pozycjonuje się ponadto jako "Południowa Brama Polski", co idealnie odzwierciedla jego rolę na styku szlaków komunikacyjnych prowadzących z Czech i południa Europy w głąb kraju. Jego usytuowanie oraz bliskość ważnych szlaków komunikacyjnych sprzyjają jego dostępności transportowej i rozwojowi funkcji gospodarczych.

Grafika 2 - Miasto Wodzisław Śląski z lotu ptaka

źródło: https://samorzad.gov.pl/web/miasto-wodzislaw-slaski

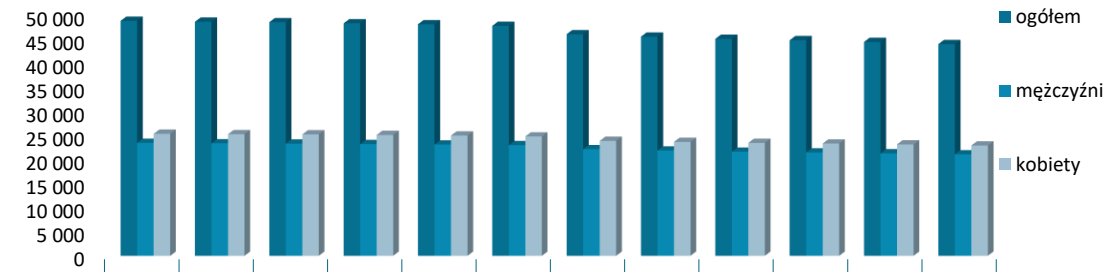
Miasto pełni istotną rolę lokalnego ośrodka administracyjnego, usługowego i społecznego. Stanowi centrum życia publicznego dla mieszkańców powiatu wodzisławskiego, oferując dostęp do instytucji administracyjnych, edukacyjnych, kulturalnych i społecznych. Jednocześnie zachowuje charakter ośrodka o silnych tradycjach przemysłowych, związanych przede wszystkim z górnictwem, które przez wiele lat kształtowało jego strukturę społeczną i gospodarczą. Współcześnie Wodzisław Śląski przechodzi proces transformacji, polegający na stopniowym odchodzeniu od dominacji przemysłu ciężkiego na rzecz rozwoju sektora usług, przedsiębiorczości lokalnej oraz nowych form aktywności gospodarczej. Zmiany te mają bezpośredni wpływ na sytuację społeczną mieszkańców, w tym na rynek pracy, strukturę zatrudnienia oraz poziom dochodów gospodarstw domowych.

2.2. Demografia Miasta Wodzisław Śląski

Według danych GUS liczba mieszkańców Miasta Wodzisław Śląski wynosi 44 017 mieszkańców (stan na 31.12.2025). W analizowanym okresie lat 2014–2025 w Mieście Wodzisław Śląski obserwuje się wyraźny i systematyczny spadek liczby ludności. Liczba mieszkańców zmniejszyła się z 48 864 osób w 2014 roku do 44 017 osób w 2025 roku, co oznacza spadek o 4 847 osoby. Trend depopulacyjny ma charakter trwały i pogłębiający się. Szczególnie istotne jest zwiększenie spadku liczby ludności po 2019 roku, kiedy to tempo ubytku mieszkańców znacząco wzrosło w porównaniu do lat wcześniejszych. Wskazuje to na nasilanie się niekorzystnych procesów demograficznych, takich jak migracje oraz zmiany struktury wieku ludności. Analiza danych w podziale na płeć wskazuje, iż spadek liczby mieszkańców dotyczy zarówno kobiet, jak i mężczyzn. W całym analizowanym okresie utrzymuje się jednak przewaga liczebna kobiet, które stanowią około 52% populacji. Struktura ta jest charakterystyczna dla populacji starzejących się, w których obserwuje się wyższą długość życia kobiet oraz większą umieralność mężczyzn. Średni wiek mieszkańców wynosi 43,9 lat i jest porównywalny

do średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Wykres 1 - Liczba ludności Miasta Wodzisław Śląski w latach 2014-2025

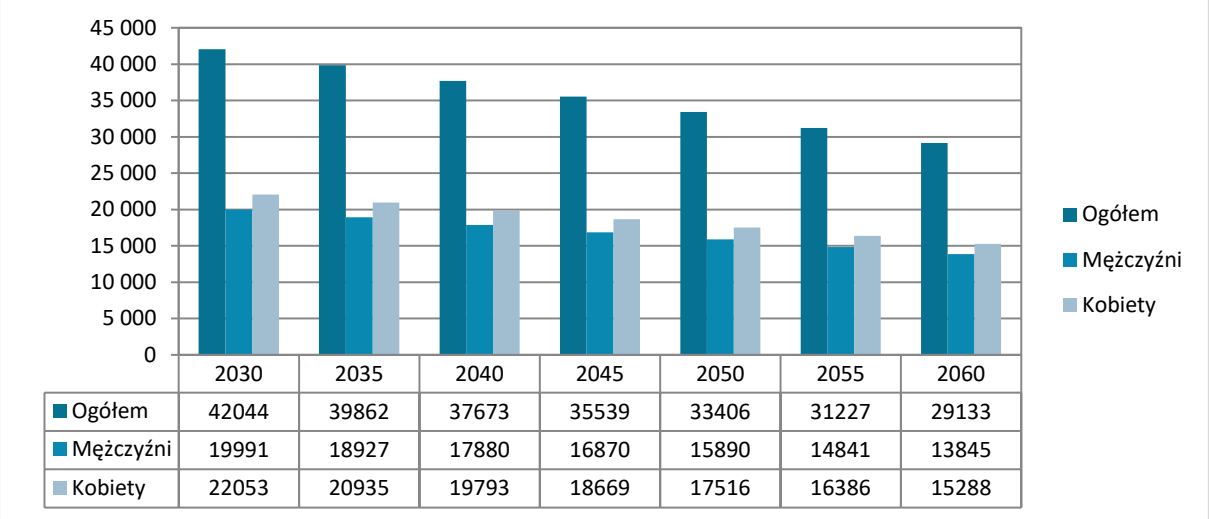

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
ogółem	48 864	48 677	48 573	48 345	48 143	47 813	46 065	45 571	45 120	44 833	44 460	44 017
mężczyźni	23 493	23 391	23 328	23 222	23 139	23 001	22 166	21 896	21 641	21 492	21 301	21 093
kobiety	25 371	25 286	25 245	25 123	25 004	24 812	23 899	23 675	23 479	23 341	23 159	22 924

źródło: Główny Urząd Statystyczny

Prognozy demograficzne dla Miasta Wodzisław Śląski wskazują na dalsze, systematyczne zmniejszanie się liczby mieszkańców w perspektywie długookresowej. Zgodnie z dostępnymi danymi prognostycznymi, liczba ludności spadnie z poziomu 44 017 osób w 2025 roku do około 29 133 osób w 2060 roku. Oznacza to ubytek o 13 315 mieszkańców. Proces depopulacji będzie miał charakter ciągły i równomierny, bez oznak stabilizacji. Analiza wskazuje, że w każdej pięcioletniej perspektywie liczba mieszkańców będzie spadać średnio o około 2–2,2 tys. osób. Oznacza to utrzymanie wysokiego tempa depopulacji przez kolejne dekady. Spadek liczby ludności dotyczyć będzie zarówno kobiet, jak i mężczyzn. Prognozy wskazują jednak na utrzymanie przewagi liczebnej kobiet w całym analizowanym okresie. W 2060 roku liczba kobiet wyniesie około 15 288, natomiast mężczyzn 13 845. Struktura ta wynika z uwarunkowań demograficznych, w szczególności wyższej długości życia kobiet oraz postępującego procesu starzenia się społeczeństwa. Prognozowany spadek liczby ludności wpisuje się w szersze trendy demograficzne obserwowane zarówno w regionie, jak i w całym kraju. Zgodnie z prognozami Głównego Urzędu Statystycznego, liczba ludności Polski będzie systematycznie maleć do 2060 roku, a szczególnie silny spadek dotyczyć będzie województwa śląskiego. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2 - Prognozowana liczba ludności Miasta Wodzisław Śląski w latach 2030, 2035, 2040, 2045, 2050, 2055, 2060

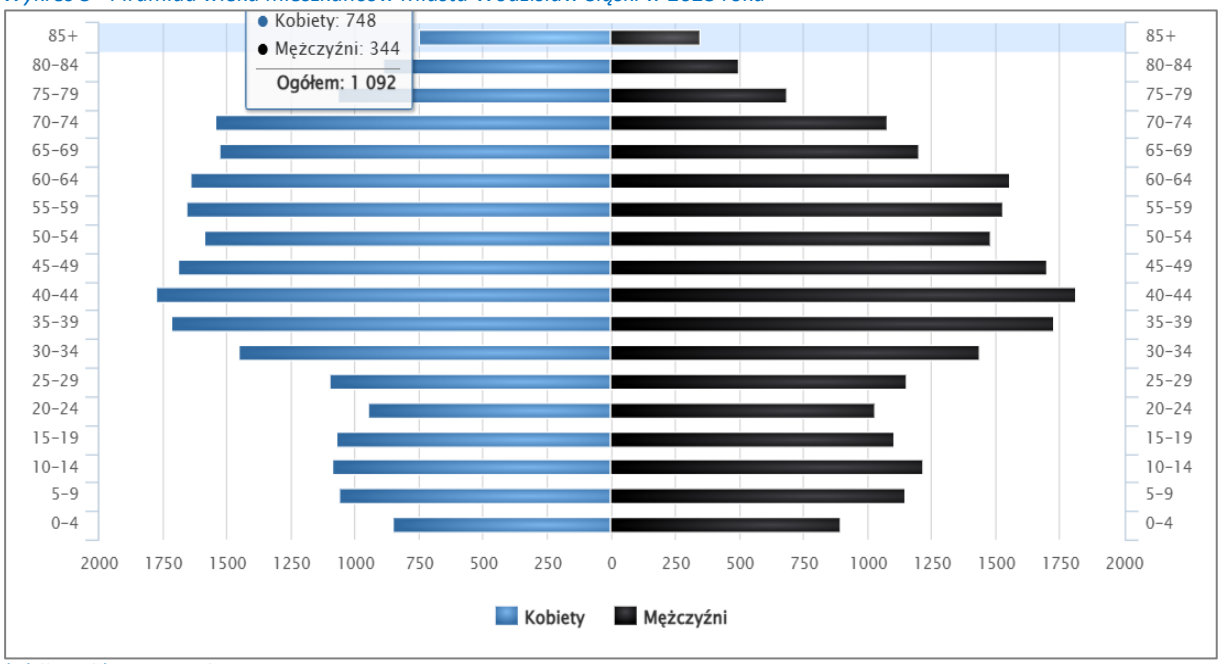

	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Ogółem	42044	39862	37673	35539	33406	31227	29133
Mężczyźni	19991	18927	17880	16870	15890	14841	13845
Kobiety	22053	20935	19793	18669	17516	16386	15288

źródło: Główny Urząd Statystyczny

Analiza piramidy wieku mieszkańców Miasta Wodzisław Śląski wskazuje na zaawansowany proces starzenia się społeczeństwa oraz utrwalające się niekorzystne tendencje demograficzne. Struktura ludności odbiega od klasycznej piramidy demograficznej, przyjmując formę zbliżoną do tzw. „urny demograficznej", charakterystycznej dla populacji o niskiej dzietności i wysokim udziale osób starszych. Najliczniejsze grupy wiekowe stanowią osoby w wieku 35–49 lat oraz 50–64 lata. Oznacza to, że trzon populacji tworzą obecnie osoby w wieku produkcyjnym, jednak znacząca ich część znajduje się już w jego starszej części, co w najbliższych latach będzie skutkowało przechodzeniem dużych roczników do wieku poprodukcyjnego. Wyraźnie zauważalny jest spadek liczby dzieci i młodzieży. Grupy w wieku 0–14 lat są istotnie mniej liczne niż grupy osób dorosłych, co świadczy o niskim poziomie urodzeń i braku zastępowalności pokoleń. Szczególnie w najmłodszych rocznikach widoczna jest wąska podstawa piramidy, co stanowi istotny sygnał pogłębiającego się niżu demograficznego. Jednocześnie rośnie liczba osób starszych, w tym w wieku 65+ oraz 80+. W najstarszych grupach wiekowych widoczna jest wyraźna przewaga kobiet nad mężczyznami, co wynika z dłuższego przeciętnego trwania życia kobiet. Przykładowo w grupie 85+ liczba kobiet jest ponad dwukrotnie wyższa niż liczba mężczyzn. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3 - Piramida wieku mieszkańców Miasta Wodzisław Śląski w 2023 roku

źródło: Główny Urząd Statystyczny

Analiza danych dotyczących liczby zawieranych małżeństw w Mieście Wodzisław Śląski w latach 2014–2025 wskazuje na wyraźną tendencję spadkową oraz rosnącą niestabilność tego wskaźnika w ostatnich latach. W 2014 roku zawarto 267 małżeństw, natomiast w 2025 roku liczba ta wyniosła 167. Oznacza to spadek o 100 małżeństw, tj. około 37% w ciągu dwunastu lat. Tendencja ta ma charakter długookresowy, choć w analizowanym okresie występowały niewielkie wahania roczne. Wskaźnik liczby małżeństw na 1000 mieszkańców również uległ obniżeniu z poziomu 5,5 w 2014 roku do 3,8 w 2025 roku. Oznacza to spadek intensywności zawierania małżeństw w populacji, co potwierdza zmianę wzorców życia rodzinnego. Szczególnie wyraźny spadek liczby małżeństw odnotowano w 2020 roku (166 małżeństw, 3,6 na 1000 mieszkańców), co należy wiązać z ograniczeniami społecznymi i organizacyjnymi wynikającymi z pandemii COVID-19. W kolejnych latach nastąpiło częściowe odbicie (2021–2022), jednak poziom ten nie powrócił do wartości sprzed pandemii, a w latach 2023–2024 ponownie odnotowano spadek. Wskazuje to na zmieniające się wzorce społeczne i obyczajowe, młodsze pokolenia coraz częściej odkładają decyzję o zawarciu małżeństwa lub wybierają związki nieformalne. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

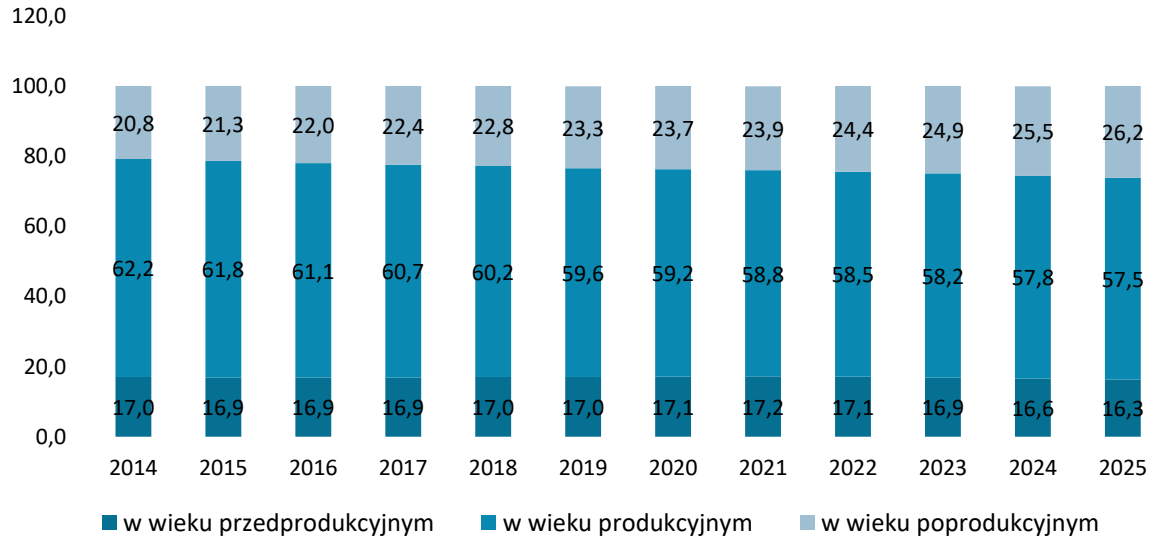
Tabela 1 - Liczba zawartych małżeństw i małżeństw na 1000 ludności w latach 2014-2025

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba małżeństw	267	247	229	255	218	217	166	209	188	157	154	167
Liczba małżeństw na 1000 ludności	5,5	5,1	4,7	5,3	4,5	4,5	3,6	4,6	4,1	3,5	3,5	3,8

źródło: Główny Urząd Statystyczny

W analizowanym okresie (2014–2025) udział osób w wieku przedprodukcyjnym utrzymywał się na względnie stabilnym poziomie, oscylując wokół 17%. W 2014 roku wynosił 17,0%, natomiast w 2025 roku spadł nieznacznie do poziomu 16,3%. Oznacza to, że liczba dzieci i młodzieży pozostaje relatywnie niska i nie wykazuje tendencji wzrostowej, co potwierdza utrzymujący się niski poziom urodzeń. Znacznie bardziej wyraźne zmiany zachodzą w populacji w wieku produkcyjnym. Udział tej grupy systematycznie maleje z poziomu 62,2% w 2014 roku do 57,5% w 2025 roku. Spadek o 4,7 punktu procentowego w ciągu dekady świadczy o kurczeniu się zasobów siły roboczej oraz zmniejszaniu się liczby osób aktywnych zawodowo. Jednocześnie obserwuje się dynamiczny wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym. W 2014 roku stanowiły one 20,8% mieszkańców, natomiast w 2025 roku już 26,2%. Oznacza to wzrost o 5,4 punktu procentowego, co stanowi najbardziej znaczącą zmianę w strukturze demograficznej Miasta. Na podstawie przedstawionych danych można jednoznacznie stwierdzić, że w Mieście Wodzisław Śląski zachodzi zaawansowany proces starzenia się społeczeństwa, który przejawia się poprzez: wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym, spadek udziału osób w wieku produkcyjnym, stabilnie niski udział dzieci i młodzieży, brak zastępowalności pokoleń. Zmiany te mają charakter trwały i długookresowy, a ich dynamika w ostatnich latach wskazuje na dalsze pogłębianie się niekorzystnych trendów demograficznych. Zmniejszający się udział osób w wieku produkcyjnym może w przyszłości wpływać na rynek pracy, gospodarkę i obciążenia systemu emerytalnego. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 4- Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ogólnej liczby ludności w latach 2014-2025

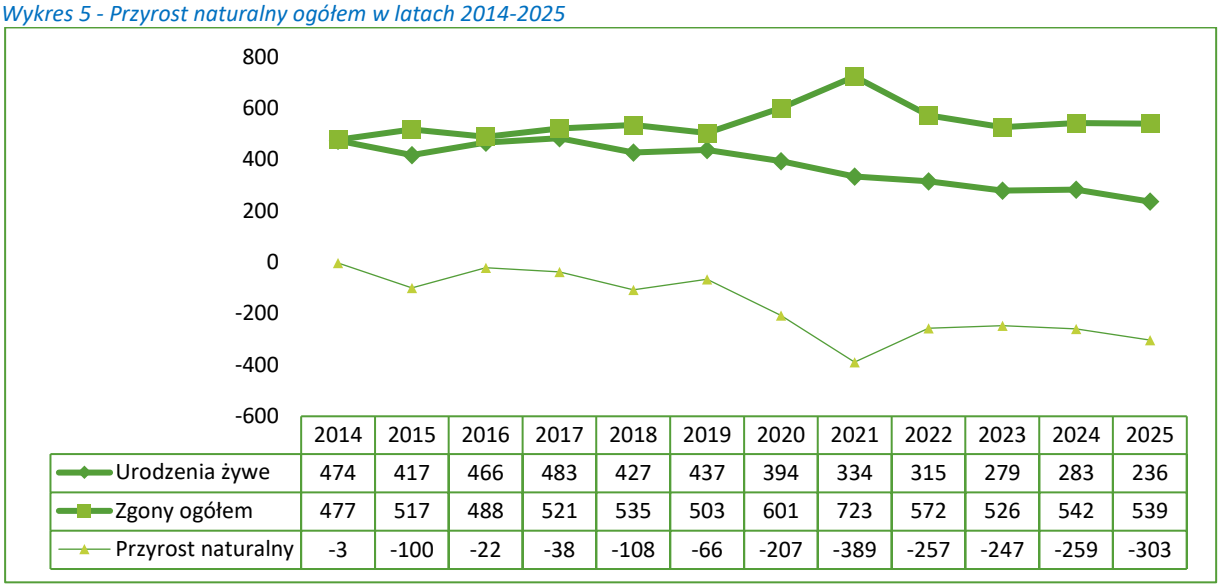
źródło: Główny Urząd Statystyczny

Analizie poddano również liczbę urodzeń i zgonów w Mieście Wodzisław Śląski na przestrzeni ostatnich 12 lat. Analiza danych dotyczących ruchu naturalnego ludności w Mieście Wodzisław Śląski w latach 2014–2025 wskazuje na utrwalony i pogłębiający się ujemny przyrost naturalny, który stanowi jeden z kluczowych czynników depopulacji Miasta. W całym analizowanym okresie liczba

zgonów przewyższała liczbę urodzeń, co skutkowało corocznym ubytkiem naturalnym ludności. W 2014 roku przyrost naturalny był bliski równowagi i wynosił −3 osoby, jednak już w kolejnych latach nastąpiło wyraźne pogorszenie sytuacji. Liczba urodzeń wykazuje trend malejący. W 2014 roku odnotowano 474 urodzenia żywe, natomiast w 2025 roku liczba ta spadła do 236, co oznacza spadek o 50%. Szczególnie wyraźny spadek obserwowany jest od 2020 roku, co może być związane zarówno z czynnikami demograficznymi (mniejsza liczba kobiet w wieku rozrodczym), jak i społecznymi oraz ekonomicznymi. Jednocześnie liczba zgonów utrzymuje się na wysokim poziomie, wykazując tendencję wzrostową z okresowymi wahaniami. W 2014 roku odnotowano 477 zgonów, natomiast w 2025 roku – 539. Najwyższy poziom zgonów wystąpił w latach 2020–2021 (601 i 723 zgony), co należy wiązać z nadwyżkową śmiertelnością w okresie pandemii COVID-19.

W wyniku przedstawionych procesów można wskazać następujące tendencje**:** trwały i pogłębiający się ujemny przyrost naturalny**,** systematyczny spadek liczby urodzeń**,** wysoki i okresowo rosnący poziom zgonów**,** silne oddziaływanie czynników nadzwyczajnych (pandemia)**,** brak zastępowalności pokoleń**.** Negatywne saldo przyrostu naturalnego wynika z nakładania się kilku zjawisk: zmniejszającej się liczby kobiet w wieku rozrodczym, odkładania decyzji o posiadaniu dzieci, niskiego poziomu dzietności, starzenia się społeczeństwa, zwiększonej liczby zgonów w starszych grupach wiekowych. W konsekwencji liczba urodzeń nie jest w stanie zrekompensować liczby zgonów, co prowadzi do systematycznego zmniejszania się populacji miasta. W analizowanym okresie liczba zameldowań kształtowała się na poziomie od około 380 do 510 osób rocznie, natomiast liczba wymeldowań była wyraźnie wyższa i wynosiła od około 487 do nawet 694 osób rocznie. W efekcie saldo migracji ogółem przez większość lat przyjmowało wartości ujemne. Najbardziej niekorzystna sytuacja miała miejsce w latach 2017–2019, kiedy saldo migracji osiągało wartości od −150 do −217 osób rocznie. W kolejnych latach widoczna jest pewna poprawa, jednak nadal utrzymuje się odpływ mieszkańców. W 2025 roku saldo migracji wyniosło −75 osób. Szczegółowa analiza wskazuje, że głównym źródłem odpływu ludności są migracje wewnętrzne (krajowe). W każdym roku analizowanego okresu saldo migracji wewnętrznych pozostaje ujemne, co oznacza, że więcej osób wyprowadza się do innych miejscowości w Polsce, niż do miasta napływa. Saldo migracji wewnętrznych wahało się od −50 do nawet −178 osób rocznie, osiągając najniższe wartości w latach 2018–2019. W 2025 roku wyniosło −59 osób. Migracje zagraniczne również mają charakter ujemny, choć ich skala jest mniejsza. W większości lat saldo migracji zagranicznych mieściło się w przedziale od −9 do −49 osób rocznie. Oznacza to, że miasto doświadcza również odpływu mieszkańców za granicę, jednak zjawisko to ma mniejsze znaczenie niż migracje wewnętrzne. Poniższy wykres i tabela szczegółowo obrazują tą sytuację.

Wykres 5 - Przyrost naturalny ogółem w latach 2014-2025

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Urodzenia żywe	474	417	466	483	427	437	394	334	315	279	283	236
Zgony ogółem	477	517	488	521	535	503	601	723	572	526	542	539
Przyrost naturalny	-3	-100	-22	-38	-108	-66	-207	-389	-257	-247	-259	-303

źródło: Główny Urząd Statystyczny

Tabela 2 - Zameldowania, wymeldowania i saldo migracji w latach 2014- 2025

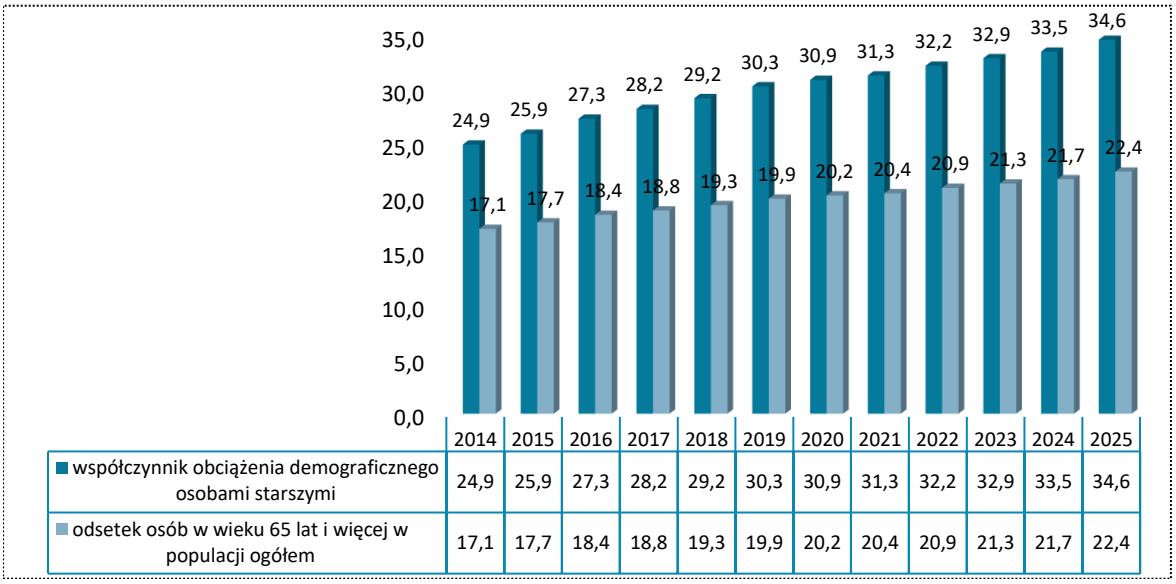
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
zameldowania ogółem	459	bd	451	477	447	510	380	467	419	458	424	436
zameldowania w ruchu wewnętrznym	447	467	437	458	437	498	372	462	410	441	410	423
zameldowania z zagranicy	12	bd	14	19	10	12	8	5	9	17	14	13
wymeldowania ogółem	618	bd	584	627	664	694	487	632	597	517	550	511
wymeldowania w ruchu wewnętrznym	571	585	534	572	615	637	466	588	539	491	502	482
wymeldowania za granicę	47	bd	50	55	49	57	21	44	58	26	48	29
saldo migracji ogółem	-159	bd	-133	-150	-217	-184	-107	-165	-178	-59	-126	-75
saldo migracji wewnętrznych	-124	-118	-97	-114	-178	-139	-94	-126	-129	-50	-92	-59
saldo migracji zagranicznych	-35	Bd	-36	-36	-39	-45	-13	-39	-49	-9	-34	-16

źródło: Główny Urząd Statystyczny

W analizowanym okresie istotnemu wzrostowi uległ współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi, który określa relację liczby osób w wieku poprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym. W 2014 roku wskaźnik ten wynosił 24,9, natomiast w 2025 roku osiągnął poziom 34,6. Oznacza to wzrost o 8,6 punktu, co świadczy o znaczącym zwiększeniu obciążenia osób aktywnych zawodowo populacją seniorów. Równolegle obserwuje się systematyczny wzrost udziału osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie mieszkańców. W 2014 roku osoby starsze stanowiły 17,1% populacji, natomiast w 2025 roku już 22,4%. Oznacza to wzrost o 5,3 punktu procentowego w ciągu dwunastu lat. Tempo zmian w ostatnich latach wskazuje, że proces ten nie tylko trwa, ale również ulega stopniowemu nasileniu. Starzenie się społeczeństwa jest wynikiem nakładania się kilku czynników: wydłużania się przeciętnego trwania życia, niskiej liczby urodzeń, odpływu młodszych mieszkańców, przechodzenia licznych roczników do wieku poprodukcyjnego. W konsekwencji rośnie liczba osób wymagających wsparcia, przy jednoczesnym zmniejszaniu się liczby osób w wieku produkcyjnym. Proces ten prowadzi do zwiększenia liczby osób wymagających opieki zdrowotnej

i społecznej. Wzrost liczby osób starszych oraz ich udziału w populacji wymaga dostosowania systemu emerytalnego, polityki zdrowotnej oraz usług społecznych do zmieniającej się struktury demograficznej. Starzejące się społeczeństwo może prowadzić do niedoboru siły roboczej, co wpłynie na dynamikę gospodarczą. W związku z tym istotne staje się zwiększenie aktywności zawodowej osób starszych. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 6 - Współczynnik obciążenia demograficznego i odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem w latach 2014-2025

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	24,9	25,9	27,3	28,2	29,2	30,3	30,9	31,3	32,2	32,9	33,5	34,6
odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem	17,1	17,7	18,4	18,8	19,3	19,9	20,2	20,4	20,9	21,3	21,7	22,4

źródło: Główny Urząd Statystyczny

Miasto Wodzisław Śląski znajduje się w fazie intensywnego regresu demograficznego. W ciągu ostatniej dekady (2014–2025) liczba mieszkańców spadła o blisko 4,5 tysiąca osób, a prognozy długoterminowe wskazują na dalszy, gwałtowny spadek do poziomu około 29 tysięcy mieszkańców w 2060 roku. Odnotowano drastyczny spadek liczby urodzeń (o ponad 40% w ciągu 10 lat) przy jednoczesnym wzroście liczby zgonów, co skutkuje pogłębiającym się deficytem naturalnym (z -3 w 2014 r. do -303 w 2025 r.). Systematyczny spadek liczby zawieranych małżeństw (ze wskaźnika 5,5 do 3,8 na 1000 mieszkańców) osłabia potencjał odtworzeniowy społeczności. Struktura wiekowa mieszkańców ulega radykalnemu przekształceniu, co determinuje nowe wyzwania dla systemu pomocy społecznej. Co czwarty mieszkaniec miasta (25,5%) jest obecnie w wieku poprodukcyjnym. Odsetek ten stale rośnie, zwiększając współczynnik obciążenia osobami starszymi do poziomu 34,6. Udział osób w wieku produkcyjnym zmalał do 57,5%, co w dłuższej perspektywie może negatywnie wpłynąć na lokalny rynek pracy i bazę podatkową Miasta. Miasto boryka się z trwałym, ujemnym saldem migracji (średnio -75 osób rocznie). Mieszkańcy przenoszą się głównie do sąsiednich gmin (migracje wewnętrzne), co świadczy o procesie suburbanizacji i poszukiwaniu alternatywnych warunków mieszkaniowych poza ścisłym centrum Miasta. Migracje zagraniczne nie rekompensują strat demograficznych. Mimo trudnej sytuacji demograficznej Miasto posiada rozwiniętą strukturę

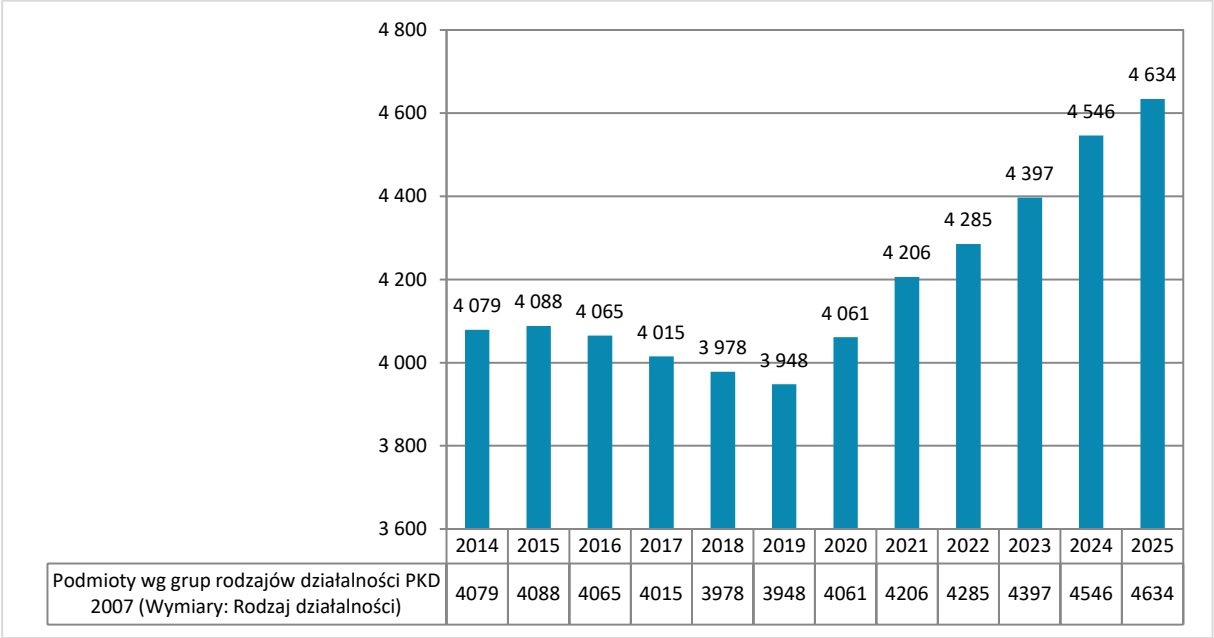
wsparcia. System pomocy społecznej w postaci Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim, wspierany przez inne jednostki miejskie, organizacje pozarządowe i liderów lokalnych stanowi bazę dla wdrażania programów profilaktycznych i aktywizacyjnych. Aktywność lokalna poprzez działalność Klubów Seniora oraz Uniwersytetu III Wieku jest istotnym zasobem w przeciwdziałaniu wykluczeniu osób starszych. Głównym wyzwaniem dla Miasta Wodzisław Śląski w latach 2026–2035 będzie zarządzanie procesem depopulacji oraz całkowita reorientacja usług społecznych w stronę opieki senioralnej i wsparcia rodzin, przy jednoczesnym podejmowaniu działań mających na celu zatrzymanie osób młodych w mieście.

2.3. Gospodarka

W Mieście Wodzisław Śląski w roku 2025 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 4 634 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 3 226 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 281 nowe podmioty, a 196 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2025 najwięcej (395) podmiotów zarejestrowano w roku 2010, a najmniej (264) w roku 2020. W tym samym okresie najwięcej (398) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2011 roku, najmniej (141) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2021 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Mieście Wodzisław Śląski najwięcej (472) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (4 351) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 1,0% (46) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 21,2% (962) podmiotów, a 77,8% (3 538) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Mieście Wodzisław Śląski najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (24.5%) oraz budownictwo (15.8%).W latach 2014–2025 liczba podmiotów gospodarczych w Wodzisławiu Śląskim wykazuje ogólnie trend wzrostowy, choć niejednorodny w czasie. Na początku analizowanego okresu, czyli w latach 2014–2019, obserwuje się stopniowy, niewielki spadek liczby firm. Liczba podmiotów zmniejsza się z 4 079 w 2014 roku do 3 948 w 2019 roku. Oznacza to okres pewnego osłabienia aktywności gospodarczej lub stabilizacji na niższym poziomie. W tym czasie nie widać dynamicznego rozwoju przedsiębiorczości, raczej utrzymanie rynku z lekką tendencją spadkową. Rok 2020 przynosi wyraźne odwrócenie trendu. Liczba podmiotów zaczyna rosnąć i przekracza poziom 4 tysięcy. Od tego momentu obserwowany jest już stały i systematyczny wzrost liczby firm w kolejnych latach. W latach 2021–2025 wzrost ten nabiera

wyraźnej dynamiki. Każdego roku przybywa kolejnych podmiotów gospodarczych od 4 206 w 2021 roku do 4 634 w 2025 roku. Oznacza to, że lokalna przedsiębiorczość rozwija się w sposób stabilny i konsekwentny, bez przerw i spadków. Gospodarka Miasta Wodzisławia Śląskiego w analizowanym okresie przeszła fazę lekkiego osłabienia, a następnie wyraźnego ożywienia i wzrostu**.** W ostatnich latach widoczna jest tendencja występowania coraz większej liczby małych i średnich podmiotów gospodarczych, co świadczy o rosnącej aktywności mieszkańców w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej oraz większej elastyczności lokalnego rynku pracy. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7 - Liczba podmiotów gospodarki narodowej w latach 2014-2025

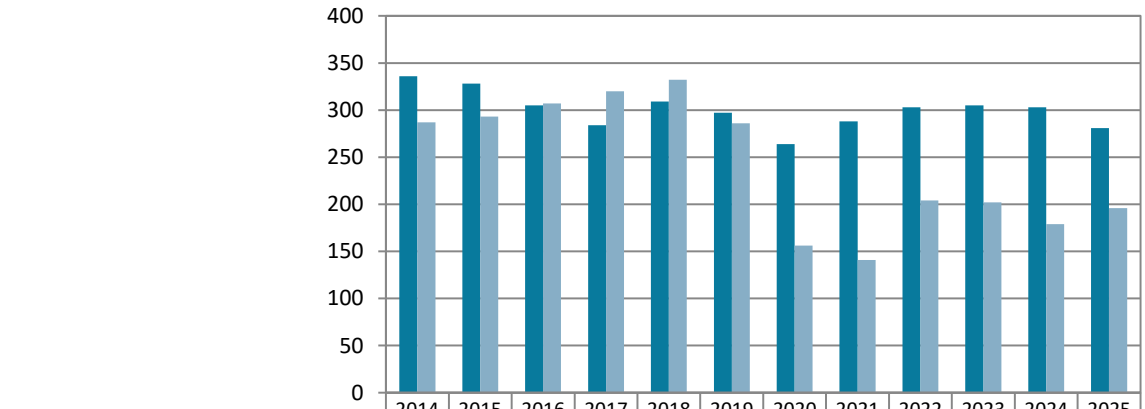

źródło: Główny Urząd Statystyczny

Analiza danych dotyczących nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w Mieście Wodzisław Śląski w latach 2014–2025 pozwala opisać procesy zachodzące w lokalnej przedsiębiorczości jako zmienne w czasie, ale z wyraźną poprawą stabilności po 2020 roku. W pierwszej części analizowanego okresu widoczna jest malejąca aktywność w zakresie zakładania nowych działalności gospodarczych**.** Liczba nowo rejestrowanych podmiotów systematycznie spada z 336 w 2014 roku do 297 w 2019 roku. Oznacza to, że coraz mniej mieszkańców decydowało się na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej. Jednocześnie w tym samym czasie obserwujemy relatywnie wysoką i rosnącą liczbę wyrejestrowań**,** która w latach 2014–2018 wzrasta z 287 do 332. W praktyce oznacza to, że rynek charakteryzował się dużą rotacją firm, wiele działalności kończyło funkcjonowanie, zanim osiągnęło trwałą pozycję. Rok 2020 stanowi wyraźny moment zwrotny. Widać tu gwałtowny spadek liczby wyrejestrowań do 156, czyli poziomu ponad

dwukrotnie niższego niż w latach wcześniejszych. Jednocześnie liczba nowych rejestracji również spada (do 264), jednak zmiana nie jest tak dramatyczna jak w przypadku likwidacji firm. W efekcie następuje wyraźne ograniczenie rotacji przedsiębiorstw**.** W praktyce rok 2020 przynosi uspokojenie rynku gospodarczego. W kolejnych latach obserwujemy wyraźne ustabilizowanie sytuacji gospodarczej. Liczba nowo rejestrowanych podmiotów utrzymuje się na względnie stałym poziomie (około 280–305 rocznie). Oznacza to, że przedsiębiorczość nie rośnie gwałtownie, ale też nie maleje, pozostaje na stabilnym poziomie. Gospodarka lokalna nie rozwija się w sposób gwałtowny, ale po 2020 roku wyraźnie zmienia swoją strukturę, z rynku o wysokiej zmienności i dużej liczbie upadków przechodzi w kierunku rynku bardziej stabilnego, w którym firmy rzadziej kończą działalność, a przedsiębiorczość utrzymuje się na stałym, umiarkowanym poziomie. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8 - Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane w latach 2014-2025

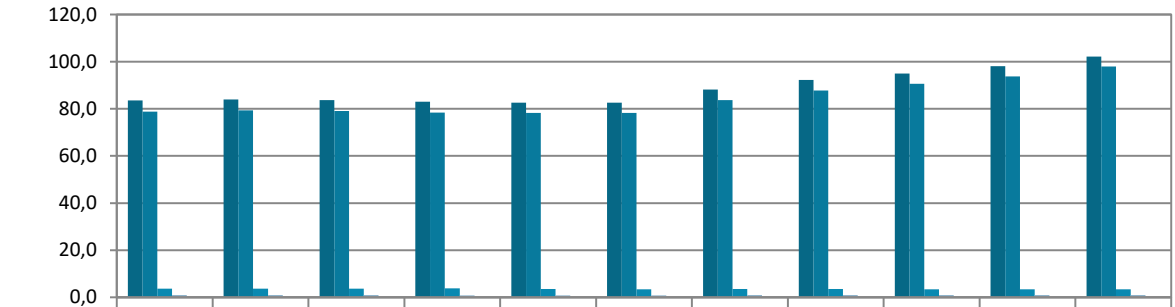
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Podmioty nowo zarejestrowane wg grup sekcji PKD 2007	336	328	305	284	309	297	264	288	303	305	303	281
Podmioty wyrejestrowane wg sekcji i działów PKD 2007	287	293	307	320	332	286	156	141	204	202	179	196

źródło: Główny Urząd Statystyczny

Dane dotyczące struktury podmiotów gospodarczych według wielkości zatrudnienia w Mieście Wodzisław Śląski w latach 2014–2024 wskazują na wyraźnie mikroprzedsiębiorczy charakter lokalnej gospodarki oraz stopniowe jej wzmacnianie po 2020 roku. W całym analizowanym okresie najważniejszym elementem struktury są podmioty zatrudniające do 9 osób, które zdecydowanie dominują w gospodarce Miasta. Ich poziom w latach 2014–2019 utrzymywał się na bardzo zbliżonym, stabilnym poziomie, co oznacza brak istotnego wzrostu przedsiębiorczości w tym segmencie w pierwszej części okresu. Dopiero od 2020 roku widoczny jest wyraźny wzrost tej kategorii, który utrzymuje się w kolejnych latach i osiąga najwyższe wartości w 2024 roku. Oznacza to, że rozwój lokalnej gospodarki opiera się przede wszystkim na małych, często jednoosobowych lub rodzinnych działalnościach. Podmioty zatrudniające od 10 do 49 pracowników stanowią niewielką i stabilną grupę, której udział w strukturze praktycznie nie ulega większym zmianom przez cały okres. Wskazuje

to na brak wyraźnego procesu przekształcania się mikrofirm w większe organizacje. Ta część gospodarki pozostaje więc względnie stała i nie odgrywa rosnącej roli w strukturze lokalnej. Jeszcze mniejszy udział mają przedsiębiorstwa średnie, zatrudniające od 50 do 249 osób. Ich liczba w całym okresie pozostaje niemal niezmienna, co świadczy o trwałej stabilizacji, ale jednocześnie ograniczonym potencjale rozwoju tego segmentu**.** Podobnie sytuacja wygląda w przypadku największych firm zatrudniających 250–999 osób, których udział jest symboliczny i niezmienny w całym badanym okresie. Ogólny wskaźnik pokazuje natomiast wyraźną zmianę trendu. Do 2019 roku gospodarka rozwija się bardzo wolno i pozostaje na stabilnym, ale niskim poziomie. Od 2020 roku następuje jednak wyraźne przyspieszenie i systematyczny wzrost, który utrzymuje się do 2024 roku. Oznacza to, że lokalna gospodarka zaczyna się dynamiczniej rozwijać, choć głównie w oparciu o najmniejsze podmioty. Miasto Wodzisław Śląski charakteryzuje się silnie rozdrobnioną strukturą gospodarczą, z dominacją mikroprzedsiębiorstw**,** które w ostatnich latach stają się coraz liczniejsze. Jednocześnie brak znaczącego wzrostu firm średnich i dużych wskazuje, że rozwój gospodarczy ma charakter raczej ilościowy niż jakościowy, opiera się na wzroście liczby małych podmiotów, a nie na ich skalowaniu i przechodzeniu do wyższych kategorii zatrudnienia. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 9 - Liczba podmiotów wg klas wielkości w latach 2014-2024

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
ogółem	83,5	84	83,7	83	82,6	82,6	88,2	92,3	95	98,1	102,2
0 - 9	78,8	79,3	79	78,4	78,2	78,3	83,7	87,8	90,6	93,7	97,9
10 - 49	3,7	3,7	3,7	3,8	3,6	3,4	3,5	3,5	3,4	3,4	3,4
50 - 249	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
250 - 999	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

źródło: Główny Urząd Statystyczny

Gospodarka Miasta Wodzisław Śląski w latach 2014–2025 wykazuje ogólny trend wzrostowy**,** szczególnie widoczny po 2020 roku, kiedy nastąpiło wyraźne ożywienie i systematyczny przyrost liczby podmiotów gospodarczych. W 2025 roku liczba firm osiągnęła najwyższy poziom, co świadczy o rosnącej aktywności gospodarczej mieszkańców oraz stabilizacji lokalnego rynku. Struktura gospodarki ma wyraźnie mikroprzedsiębiorczy charakter, dominują firmy zatrudniające do 9 osób,

natomiast udział przedsiębiorstw średnich i dużych pozostaje niewielki i praktycznie nie ulega zmianie. Gospodarka opiera się głównie na usługach, handlu oraz budownictwie.

Jednocześnie obserwuje się zmniejszenie rotacji firm po 2020 roku, co oznacza większą stabilność prowadzenia działalności gospodarczej, choć poziom nowych rejestracji pozostaje umiarkowany.

Wnioski wskazują, że rozwój gospodarczy Miasta ma charakter ilościowy, a nie jakościowy, rośnie liczba małych firm, natomiast brakuje wyraźnego wzrostu przedsiębiorstw większych. Oznacza to potrzebę działań wspierających rozwój i skalowanie działalności gospodarczej, zwiększanie trwałości firm oraz wzmacnianie lokalnej przedsiębiorczości.

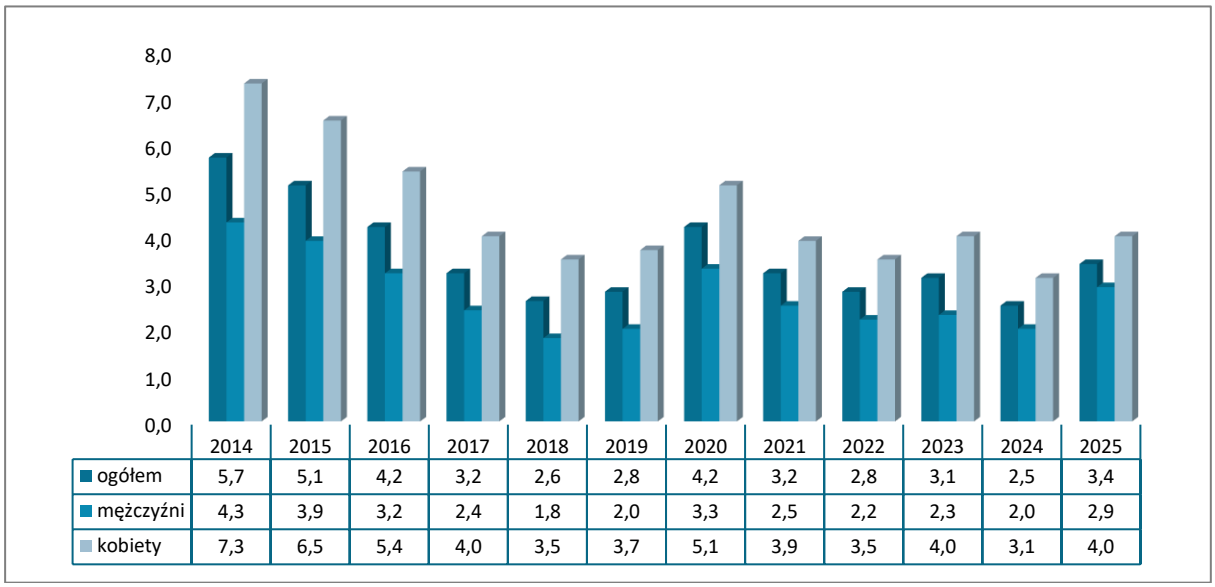
2.4. Rynek pracy

Istnieją silne zależności pomiędzy rynkiem pracy a polityką społeczną oraz między rynkiem pracy a gospodarką. Zagadnienia związane z problematyką bezrobocia, rynku pracy oraz ekonomii społecznej stanowią jeden z kluczowych obszarów diagnozy sytuacji społecznej Miasta Wodzisław Śląski. Zjawisko bezrobocia nie jest jedynie pochodną działań instytucji rynku pracy, ale wynika w dużym stopniu z czynników zewnętrznych, które na rynek pracy wpływają, a które swoje źródło mają w koniunkturze gospodarczej. Za kształtowanie polityki rynku pracy, a w szczególności stosowanie instrumentów pobudzających rynek pracy i aktywizujących osoby bezrobotne, odpowiada Powiatowy Urząd Pracy w Wodzisławiu Śląskim.

Jednym z podstawowych wskaźników bezrobocia jest udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców w wieku produkcyjnym. Przedstawione dane dotyczą poziomu bezrobocia w Mieście Wodzisław Śląski w latach 2014–2024, z podziałem na kobiety i mężczyzn. Ich analiza pokazuje wyraźną poprawę sytuacji na rynku pracy w długim okresie oraz chwilowym pogorszeniu w czasie pandemii. W całym analizowanym okresie widoczny jest spadek ogólnego poziomu bezrobocia. W 2014 roku wskaźnik wynosił 5,7, natomiast w 2024 roku spadł do 2,5. Oznacza to, że rynek pracy w Mieście uległ znaczącej poprawie, bezrobocie zostało ponad dwukrotnie ograniczone. Największy spadek następuje w latach 2014–2018, kiedy wskaźnik obniża się z 5,7 do 2,6. Jest to okres intensywnej poprawy koniunktury i rosnącego zatrudnienia. W latach 2019–2020 obserwujemy krótkotrwałe pogorszenie sytuacji, co znajduje odzwierciedlenie we wzroście bezrobocia do poziomu 4,2 w 2020 roku. Można to wiązać z zakłóceniami na rynku pracy i większą niepewnością gospodarczą. Jednak już od 2021 roku sytuacja ponownie się stabilizuje, a wskaźnik bezrobocia wraca na ścieżkę spadkową, osiągając w 2024 roku jeden z najniższych poziomów w całym analizowanym okresie. Istotnym elementem jest zróżnicowanie bezrobocia ze względu na płeć. W całym okresie bezrobocie wśród kobiet jest wyraźnie wyższe niż wśród mężczyzn. W 2014 roku różnica wynosi aż 3 punkty (7,3 u kobiet wobec 4,3 u mężczyzn). W kolejnych latach różnica ta stopniowo się zmniejsza,

ale nadal pozostaje widoczna. W 2024 roku wskaźnik dla kobiet wynosi 3,1, a dla mężczyzn 2,0. Jednocześnie warto zauważyć, że rynek pracy szybciej absorbuje mężczyzn, co może wynikać ze struktury lokalnej gospodarki, w której większą rolę odgrywają branże tradycyjnie zatrudniające mężczyzn (np. budownictwo, przemysł, usługi techniczne). Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 10 - Udział bezrobotnych w % zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w latach 2014-2025

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
ogółem	5,7	5,1	4,2	3,2	2,6	2,8	4,2	3,2	2,8	3,1	2,5	3,4
mężczyźni	4,3	3,9	3,2	2,4	1,8	2,0	3,3	2,5	2,2	2,3	2,0	2,9
kobiety	7,3	6,5	5,4	4,0	3,5	3,7	5,1	3,9	3,5	4,0	3,1	4,0

źródło: Główny Urząd Statystyczny

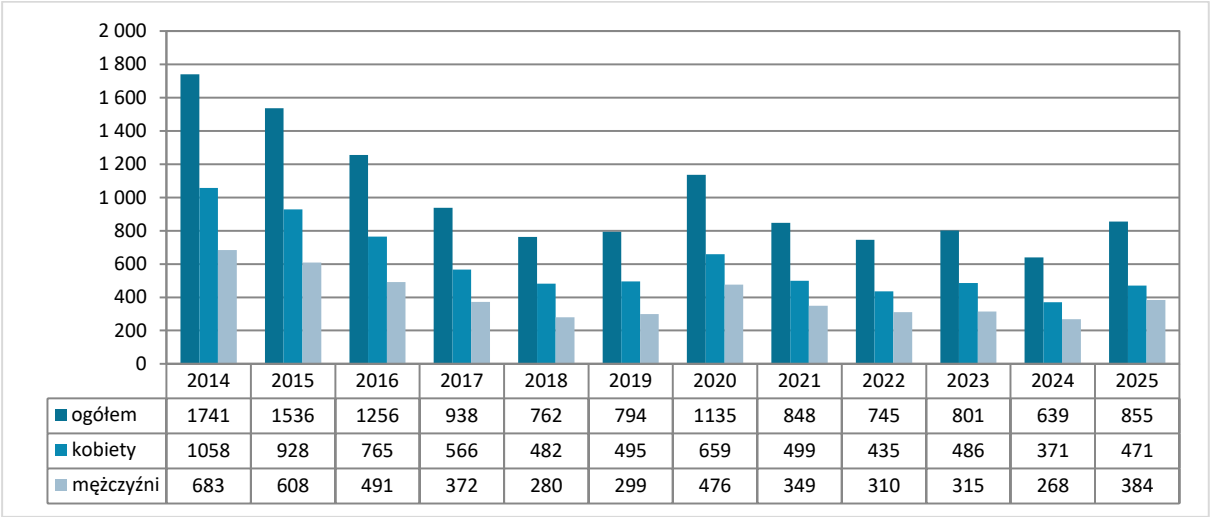
Dane dotyczące liczby osób bezrobotnych w Mieście Wodzisław Śląski w latach 2014–2025 pokazują wyraźną poprawę sytuacji na rynku pracy w długim okresie, z jednoczesnymi wahaniami związanymi z sytuacją gospodarczą oraz utrzymującą się przewagą kobiet wśród osób bezrobotnych**.** W latach 2014–2018 obserwujemy systematyczny i bardzo wyraźny spadek liczby bezrobotnych**.** Ogólna liczba osób pozostających bez pracy zmniejsza się z 1 741 w 2014 roku do zaledwie 762 w 2018 roku. Oznacza to redukcję o ponad połowę w ciągu kilku lat, co świadczy o bardzo dobrej koniunkturze gospodarczej i rosnących możliwościach zatrudnienia. Spadek ten dotyczy zarówno kobiet, jak i mężczyzn, choć w obu grupach utrzymuje się podobna proporcja. W 2019 roku nastąpiło lekkie zahamowanie pozytywnego trendu i niewielki wzrost liczby bezrobotnych, jednak sytuacja nadal pozostała korzystna. Wyraźniejsze pogorszenie widoczne jest w 2020 roku, kiedy liczba osób bezrobotnych wzrasta do 1 135. Jest to istotne odwrócenie wcześniejszego trendu i wskazuje na przejściowe trudności na rynku pracy. W kolejnych latach, czyli 2021–2025, ponownie obserwujemy powrót do tendencji spadkowej. Liczba bezrobotnych stopniowo maleje, osiągając w 2024 roku poziom 639, czyli najniższy w całym analizowanym okresie. Oznacza to, że rynek pracy nie tylko odbudował się po wcześniejszym pogorszeniu, ale osiągnął jeszcze lepsze wyniki niż przed nim. Rok

2025 przynosi jednak ponowny wzrost liczby bezrobotnych do 855, co może wskazywać na nowe wyzwania gospodarcze lub pogorszenie koniunktury. Wzrost ten dotyczy zarówno kobiet, jak i mężczyzn, co sugeruje ogólny charakter zmian, a nie problem ograniczony do jednej grupy.

Analizując strukturę bezrobocia według płci, w całym okresie widoczna jest przewaga kobiet wśród osób bezrobotnych**.** Kobiety stanowią większą część tej grupy, choć różnica ta stopniowo maleje wraz z ogólnym spadkiem bezrobocia. Trend zmian w obu grupach jest jednak bardzo podobny – zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn obserwujemy te same fazy: spadek, wzrost w 2020 roku, ponowny spadek i wzrost w 2025 roku.

Podsumowując, rynek pracy w Mieście Wodzisław Śląski w analizowanym okresie charakteryzuje się dużą zmiennością, ale wyraźną poprawą w długim okresie**.** Mimo okresowych wzrostów liczby bezrobotnych, szczególnie w latach 2020 i 2025, ogólny poziom bezrobocia pozostaje znacznie niższy niż na początku analizowanego okresu. Jednocześnie utrzymujące się różnice między kobietami a mężczyznami wskazują na potrzebę dalszych działań wspierających równowagę na rynku pracy. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 11-Bezrobotni w Mieście Wodzisław Śląski w latach 2014-2025

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
ogółem	1741	1536	1256	938	762	794	1135	848	745	801	639	855
kobiety	1058	928	765	566	482	495	659	499	435	486	371	471
mężczyźni	683	608	491	372	280	299	476	349	310	315	268	384

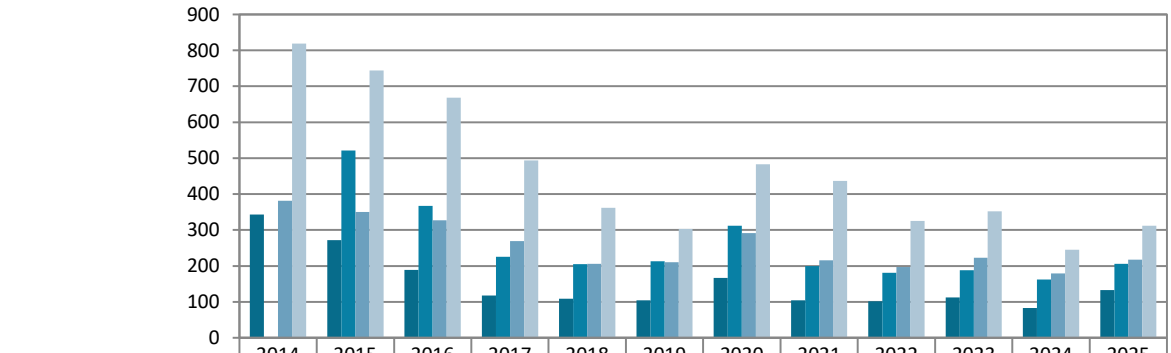
źródło: Główny Urząd Statystyczny

Analizując liczbę osób bezrobotnych będącej w szczególnej sytuacji na rynku pracy (do 25 roku życia, powyżej 50 roku życia i długotrwale bezrobotnych) można stwierdzić, że struktura osób bezrobotnych w latach 2014–2025 wskazuje na istotne zmiany w liczebności poszczególnych grup pozostających bez pracy, co jest zależne w dużej mierze od sytuacji społeczno-gospodarczej Miasta. W przypadku osób do 25 roku życia zauważalny jest wyraźny trend spadkowy w latach 2014–2019, co świadczy o poprawie sytuacji młodych ludzi na rynku pracy w tym okresie. Liczba bezrobotnych zmniejszyła się z 343 osób w 2014 roku do 104 osób w 2019 roku. W 2020 roku nastąpił jednak wzrost do 167 osób, co należy wiązać z pogorszeniem sytuacji na rynku pracy w wyniku czynników

zewnętrznych. W kolejnych latach poziom bezrobocia w tej grupie ustabilizował się, jednak w 2025 roku ponownie odnotowano wzrost liczby osób młodych pozostających bez zatrudnienia. Podobne tendencje obserwuje się w grupie osób do 30 roku życia. Po wysokim poziomie bezrobocia w 2015 roku (521 osób) nastąpił systematyczny spadek do 2018 roku (205 osób). W 2020 roku odnotowano ponowny wzrost liczby bezrobotnych, po czym w latach 2021–2024 sytuacja uległa względnej stabilizacji. W 2025 roku ponownie widoczny jest wzrost liczby osób bezrobotnych w tej grupie, co może wskazywać na narastające trudności w wejściu i utrzymaniu się na rynku pracy przez osoby młode. W odniesieniu do osób powyżej 50 roku życia również obserwuje się spadek liczby bezrobotnych w latach 2014–2018 (z 381 do 206 osób), jednak skala zmian jest bardziej umiarkowana niż w przypadku osób młodszych. W 2020 roku nastąpił wzrost liczby bezrobotnych do 291 osób, po czym w kolejnych latach liczba ta ulegała wahaniom. Najniższy poziom odnotowano w 2024 roku (179 osób), natomiast w 2025 roku nastąpił ponowny wzrost. Wskazuje to na utrzymujące się trudności tej grupy w adaptacji do zmieniających się warunków rynku pracy.

Szczególnie istotną kategorią są osoby długotrwale bezrobotne, których liczba w analizowanym okresie ulegała znacznym zmianom. W latach 2014–2019 odnotowano systematyczny spadek z 819 do 303 osób, co świadczy o skuteczności podejmowanych działań aktywizacyjnych. W 2020 roku nastąpił jednak gwałtowny wzrost do 483 osób. W kolejnych latach liczba ta ponownie malała, osiągając poziom 245 osób w 2024 roku, jednak w 2025 roku odnotowano wzrost do 312 osób. Grupa ta pozostaje szczególnie narażona na wykluczenie społeczne i wymaga kontynuacji oraz wzmacniania działań wspierających. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 12- Liczba i kategorie bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2014-2025

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
do 25 roku życia	343	272	189	118	109	104	167	104	102	112	83	133
do 30 roku życia	0	521	367	225	205	213	312	200	181	188	162	206
powyżej 50 roku życia	381	350	327	269	206	210	291	216	197	223	179	217
długotrwale bezrobotni	819	744	668	494	362	303	483	437	325	352	245	312

źródło: Główny Urząd Statystyczny

Analiza rynku pracy w Mieście Wodzisław Śląski wskazuje na wyraźną poprawę sytuacji w latach 2014–2024, przejawiającą się znacznym spadkiem poziomu bezrobocia. Jednocześnie widoczna jest

duża wrażliwość rynku na zmiany koniunktury gospodarczej, czego potwierdzeniem są wzrosty bezrobocia w latach 2020 oraz 2025. Utrzymują się różnice w sytuacji kobiet i mężczyzn, przy czym kobiety częściej pozostają bez pracy. Szczególnej uwagi wymagają również osoby młode, osoby powyżej 50 roku życia oraz długotrwale bezrobotni, którzy są najbardziej narażeni na trudności w dostępie do zatrudnienia i ryzyko wykluczenia społecznego. W związku z tym konieczne jest prowadzenie skoordynowanych, długofalowych działań wspierających aktywizację zawodową, zwłaszcza w odniesieniu do grup wrażliwych oraz w odpowiedzi na zmieniające się warunki gospodarcze.

2.5. Ekonomia społeczna

Ekonomia społeczna to sektor organizacji i przedsięwzięć, które łączą cele społeczne (pomoc osobom wykluczonym, integracja społeczna, przeciwdziałanie ubóstwu) z działalnością gospodarczą lub produkcją usług, często z ograniczonym celem zysku albo z zyskiem reinwestowanym w działalność społeczną. Podmioty ekonomii społecznej (PES) to np. spółdzielnie socjalne, organizacje pozarządowe prowadzące działalność gospodarczą, zakłady aktywności zawodowej, kluby integracji społecznej, centra wsparcia itp.

Ważnym elementem współpracy pomiędzy Miastem Wodzisław Śląski a organizacjami pozarządowymi jest Centrum Aktywności Społecznej (CAS), którego działalność skierowana jest do organizacji pozarządowych działających na rzecz mieszkańców Wodzisławia Śląskiego. CAS wspiera organizacje w takich obszarach jak: koordynowanie działań wolontariatu, organizowanie szkoleń oraz spotkań konsultacyjnych z organizacjami, udzielanie wsparcia organizacjom non-profit, grupom nieformalnym oraz innym podmiotom działającym na rzecz społeczności lokalnej. CAS współpracuje z organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami, które oferują szeroką gamę szkoleń, spotkań, projektów i inicjatyw wspierających rozwój aktywności obywatelskiej. Centrum Aktywności Społecznej daje możliwość korzystania ze swoich pomieszczeń, tj.: trzech sal, pomieszczenia kuchennego, stanowiska pracy wyposażonego w podstawowy sprzęt biurowy. Istnieje także możliwość udostępnienia adresu do korespondencji wodzisławskim organizacjom pozarządowym, które posiadają siedzibę w CAS. Obecnie w wodzisławskim CAS mają swoją siedzibę m.in. takie organizacje jak: Wodzisławski Uniwersytet Trzeciego Wieku, Izba Gospodarcza, Stowarzyszenie Nasz Wodzisław, KS Octagon, Fundacja Muzyka Bez Granic,GRH Powstaniec Śląski,TKKF Relaks, Grupa nieformalna Forma Wodzisław Śląski, Klub Sportów Walki „Boxing Odra",Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Miejski Wodzisław Śląski, Fundacja dla Asa, Grupa nieformalna Classic Ballanga Teatr, Polskie Towarzystwo NumizmatyczneOddział Wodzisław Śląski, Stowarzyszenie Nasza Odra Socios,Sztab 605 Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy, Stowarzyszenie „Nasz Wodzisław", ZHR Hufiec Ziemi Wodzisławskiej, Fundacja Słonecznik, Stowarzyszenie Wodzisławskiego Nurtu

Edukacyjnej Transformacji- WNET, Stowarzyszenie Magia Rytmu-Team miraż, Stowarzyszenie DanceCapFamily, Stowarzyszenie Happy, Gry i My, Stowarzyszenie Szkoły Muzycznej I stopnia- Oddział w Wodzisławiu Śląskim, Stowarzyszenie Armii Krajowej- Oddział Wodzisław Śląski, Fundacja Chcę dla Ciebie, Stowarzyszenie SOUTH CAR, Grupa nieformalna modelarstwo kartonowe, Stowarzyszenie Koło Pokoleń- Odział Wodzisław, Stowarzyszenie MOSTY POSTY Oddział Wodzisław.

Przy Centrum Aktywności Społecznej działa również Centrum Koordynacji Wolontariatu. Pełni ono rolę łącznika pomiędzy wolontariuszami a organizacjami potrzebującymi wsparcia. Jego misją jest wspieranie wolontariuszy i organizacji poprzez szkolenia, pośrednictwo w angażowaniu wolontariuszy oraz organizowanie spotkań integracyjnych. Główne działania Centrum to: pośrednictwo w wolontariacie, organizowanie szkoleń i spotkań, realizacja programów pilotażowych w szkołach, nagrody dla najbardziej zaangażowanych wolontariuszy, wręczane podczas corocznej gali. Centrum Koordynacji Wolontariatu ma na celu zwiększenie aktywności obywatelskiej i wspieranie działań społecznych w Mieście Wodzisław Śląski.

Uchwałą NR XXI/287/25 Rady Miejskiej Wodzisławia Śląskiego z dnia 20 listopada 2025 r. w sprawie przyjęcia Rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2026 rok wprowadzono Program współpracy Miasta Wodzisław Śląski z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2026. Przyjmując Program, Rada Miejska Wodzisławia Śląskiego zadeklarowała wolę kontynuowania przez Miasto współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na zasadzie partnerstwa. Współdziałanie to ma na celu wykonywanie zadań ustawowo powierzonych gminie przez organizacje pozarządowe. Wspólny wysiłek samorządu i tych organizacji daje możliwość lepszego zaspokajania potrzeb zbiorowych. Celem głównym Programu Współpracy Miasta Wodzisław Śląski z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego jest określenie zasad w zakresie wspierania działań organizacji pozarządowych oraz budowanie stałego partnerstwa Miasta z organizacjami pozarządowymi w celu wzmocnienia aktywności obywatelskiej służącej zaspokojeniu potrzeb mieszkańców. Celami szczegółowymi Programu są: umocnienie lokalnych działań, stworzenie warunków dla powstania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnych, zwiększenie wpływu sektora obywatelskiego na kreowanie polityki społecznej poprzez udział zainteresowanych podmiotów przy tworzeniu programu współpracy, poprawa jakości życia, poprzez pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych, integracja podmiotów polityki lokalnej obejmującej swym zakresem sferę zadań publicznych wymienionych w art. 4 ustawy, otwarcie na innowacyjność, konkurencyjność poprzez umożliwienie organizacjom pozarządowym indywidualnego wystąpienia z ofertą realizacji projektów

konkretnych zadań publicznych, które obecnie prowadzone są przez samorząd, stworzenie warunków do zwiększenia współpracy mieszkańców w celu efektywniejszego rozwiązywania problemów i zagospodarowania czasu wolnego, rozwój systemu wymiany informacji pomiędzy Miastem a organizacjami pozarządowymi

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim współpracuje z Stowarzyszeniem Lokalna Grupa Działania „Wspólny Rozwój", którego jednostką organizacyjną jest Centrum Integracji Społecznej w Godowie (CIS). Przedmiotem umowy zawartej na okres od 01.11.2024 r. do 31.10.2027 r. jest określenie zasad kierowania uczestników wyznaczonych przez MOPS do udziału w Indywidualnym Programie Zatrudnienia Socjalnego CIS oraz zasad finansowania kosztów uczestnictwa kierowanych osób w ramach realizacji projektu „CIS – razem dla powiatu wodzisławskiego", dofinansowanego w ramach Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 (Europejski Fundusz Społeczny+), dla Priorytetu FESL.07.00 – Fundusze Europejskie dla społeczeństwa, dla Działania: FESL.07.02 - Aktywna integracja. MOPS współpracuje również z Fundacją GOOD LIVE z Jastrzębia Zdrój, która organizuje i prowadzi CIS w Radlinie oraz ze Stowarzyszeniem EBI z Jastrzębia- Zdroju w temacie opasek bezpieczeństwa dla mieszkańców Miasta Wodzisław Śląski.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim współpracuje również z firmą Mała Wielka Fundacja z siedzibą w Rybniku na zapewnienie obsługi ogrzewalni oraz ze Schroniskiem OAZA Dawid Lipiński z Będzina celem zapewnienia schronienia osobom bezdomnym z terenu Miasta Wodzisławia Śląskiego.

Miasto Wodzisław Śląski jest także członkiem kilku społeczności samorządowych, integrujących miasta wokół wspólnych celów, skutecznie wspierających gminy członkowskie w działaniach na rzecz rozwoju np. społecznego czy gospodarczego. Mowa o Stowarzyszeniu Gmin Dorzecza Górnej Odry z siedzibą w Raciborzu, Związku Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku, Śląskim Związku Gmin i Powiatów z siedzibą w Katowicach, Związku Miast Polskich z siedzibą w Poznaniu czy, oczywiście, Międzygminnym Związku Wodociągów i Kanalizacji z siedzibą w Wodzisławiu Śląskim.

Współpraca samorządu lokalnego z podmiotami należącymi do sektora pozarządowego nie tylko pozwala skuteczniej i efektywniej działać na rzecz rozwoju oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, lecz również umożliwia istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji zadań. Na terenie Miasta Wodzisław Śląski działają między innymi takie instytucje ekonomii społecznej jak:

Tabela 3- Wykaz podmiotów ekonomii społecznej, które działają na terenie Miasta Wodzisław Śląski

Organizacje społeczne i pomocowe		
1	"Chcę dla Ciebie"	ul. W. Styczyńskiego 2, 44-300 Wodzisław Śl.
2	Fundacja Adamit	ul. Kubsza 27, 44-300 Wodzisław Śląski
3	Fundacja Bobusiowo	ul. Skrzyszowska 78B, 44-300 Wodzisław Śląski
4	Fundacja „FE-NE-K"	ul. Marii Skłodowskiej-Curie 3, 44-313 Wodzisław Śląski
5	Fundacja Fenix – „Powstań do życia"	ul. Pawła Pośpiecha 1A, 44-286 Wodzisław Śląski
6	Fundacja dla Asa	ul. Wincentego Styczyńskiego 2, 44-300 Wodzisław Śląski
7	Fundacja Kühn – licz lepiej niż dobrze	ul. Rynek 1, 44-300 Wodzisław Śląski
8	Fundacja Medhouse	ul. Radlińska 68, 44-300 Wodzisław Śląski
9	Fundacja Nelek – pomoc i opieka seniorom	ul. 26 Marca 116/38, 44-300 Wodzisław Śląski
10	Fundacja Podaj Dalej	ul. Górna 8, 44-300 Wodzisław Śląski
11	Fundacja Szkolna Ekonomik	ul. Szkolna 1, 44-300 Wodzisław Śląski
12	Fundacja „Wspólnota Dobrej Woli"	ul. Wyszyńskiego 20, 44-300 Wodzisław Śląski
13	Koło Wodzisławskie Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta	ul. Rzeczna 24, 44-300 Wodzisław Śląski
14	Polski Związek Niewidomych – Koło Wodzisław Śląski	ul. Kubsza 13, 44-300 Wodzisław Śląski
15	„Słonecznik"	ul. Wincentego Styczyńskiego 2, 44-300 Wodzisław Śląski
16	Stowarzyszenie „Czyń Dobro"	ul. Kopernika 71, 44-300 Wodzisław Śląski
17	Stowarzyszenie Przy Dziupli	ul. Czyżowicka 29b, 44-300 Wodzisław Śląski
18	Stowarzyszenie „Razem na Szybiku"	ul. Górnicza 7, 44-300 Wodzisław Śląski
19	Stowarzyszenie Gold Active Centre	ul. Kokoszycka 133, 44-313 Wodzisław Śląski
20	Stowarzyszenie na rzecz zwierząt „Koty, Psy i My"	ul. Marklowicka 21, 44-300 Wodzisław Śląski
21	Stowarzyszenie na rzecz osób niepełnosprawnych „Lepsze Jutro"	os. XXX-lecia PRL 121/39, 44-300 Wodzisław Śląski
22	Stowarzyszenie Nasi Mieszkańcy.pl	ul. Rynek 25, 44-300 Wodzisław Śląski
23	Stowarzyszenie Nasz Wodzisław	ul. Boczna 28, 44-300 Wodzisław Śląski
24	Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych	ul. Kubsza 18/4, 44-300 Wodzisław Śląski
25	Stowarzyszenie Poszkodowanych w Wypadkach Drogowych „Przyjazna Droga"	ul. Kubsza 15, 44-300 Wodzisław Śląski
26	Stowarzyszenie Prawnicze „Amo Legis"	ul. Pszowska 301A, 44-373 Wodzisław Śląski
27	Stowarzyszenie Przestrzeń Rozwoju Skrzydła	ul. Przemysława 4/7, 44-300 Wodzisław Śląski
28	Stowarzyszenie Wodzisław 2.0	ul. Wałowa 2, 44-300 Wodzisław Śląski
29	Stowarzyszenie Wodzisławska Inicjatywa Kobiet	ul. Styczyńskiego 2, 44-300 Wodzisław Śląski
30	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci – Oddział Miejski	ul. Styczyńskiego 2, 44-300 Wodzisław Śląski
31	Wiara Nadzieja Miłość	ul. Bracka 17/3, 44-300 Wodzisław Śląski
32	Stowarzyszenie Wodzisławski Uniwersytet Trzeciego Wieku	ul. Wincentego Styczyńskiego 2, 44-300 Wodzisław Śląski
33	Związek Harcerstwa Polskiego – Hufiec Ziemi Wodzisławskiej	ul. Wałowa 22, 44-300 Wodzisław Śląski
34	Stowarzyszenie EBI	ul. 1 Maja 32; 44-330 Jastrzębie- Zdrój
Organizacje kulturalne i artystyczne		
1	„Baszta"	ul. Bogumińska 8, 44-300 Wodzisław Śląski
2	Chór „Assumptio Beatae Marie Virginis"	ul. Kościelna 1, 44-300 Wodzisław Śląski
3	Chór „Cantata"	ul. Radlińska 52, 44-286 Wodzisław Śląski
4	Fundacja Teatru Wodzisławskiej Ulicy – TWU im. Doroty Nowak	ul. Bolesława Chrobrego 143c, 44-313 Wodzisław Śląski
5	Fundacja Muzyczna Kuźnia Talentów	ul. Stefana Batorego 14, 44-307 Wodzisław Śląski
6	Fundacja Muzyczna Orkiestry KWK Anna im. Wiktora Kamczyka	ul. Oraczy 210c, 44-373 Wodzisław Śląski
7	Fundacja Muzyka Bez Granic	ul. Wincentego Styczyńskiego 2, 44-300 Wodzisław Śląski
8	Jednostka Strzelecka 2023 im. 14 Pułku Powstańców Śląskich	ul. Szkolna 1, 44-300 Wodzisław Śląski
9	„Kokoszycka Grupa Art."	ul. Marii Dąbrowskiej 26, 44-373 Wodzisław Śląski
10	Polskie Towarzystwo Kulturalne – Oddział w Wodzisławiu Śląskim	ul. PCK 26/18, 44-300 Wodzisław Śląski
11	Stowarzyszenie „Magia Ruchu – Team Miraż"	ul. Wincentego Styczyńskiego 2, 44-300 Wodzisław Śląski
12	Stowarzyszenie „Ochotniczy Szwadron 3 Pułku Ułanów Śląskich"	ul. Pszowska 301a, 44-373 Wodzisław Śląski

13	Stowarzyszenie Edukacyjne im. Barbary Samulowskiej	Wodzisław Śląski
14	Stowarzyszenie Fotobalans	ul. Mieszka 10, 44-300 Wodzisław Śląski
15	Stowarzyszenie Grupa Rekonstrukcji Historycznych Feldlazarett Loslau	Wodzisław Śląski
16	Stowarzyszenie Grupa Rekonstrukcji Historycznych „Piechota Heer"	ul. Pszowska 51, 44-286 Wodzisław Śląski
17	Stowarzyszenie Grupa Rekonstrukcyjno-Historyczna „Powstaniec Śląski"	ul. Tysiąclecia 74/6, 44-300 Wodzisław Śląski
18	Stowarzyszenie Pamięci Armii Krajowej	ul. Pszowska 21, 44-300 Wodzisław Śląski
19	Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne Saturator	ul. Przemysława 18d/7, 44-300 Wodzisław Śląski
20	Stowarzyszenie Sympatyków Zespołu Tanecznego „Miraż"	ul. Kubsza 17, 44-300 Wodzisław Śląski
21	Towarzystwo Miłośników Ziemi Wodzisławskiej	ul. Rynek 20, 44-300 Wodzisław Śląski
22	Towarzystwo Przyjaciół PSM I stopnia im. Wojciecha Kilara	ul. Wojska Polskiego 16, 44-300 Wodzisław Śląski
Organizacje europejskie i międzynarodowe		
1	Fundacja „Wodzisławskie Centrum Inicjatyw Międzynarodowych"	ul. Ofiar Oświęcimskich 15, 44-300 Wodzisław Śląski
2	Polskie Stowarzyszenie – Europa Języków i Kultur	ul. Kokoszycka 85A, 44-313 Wodzisław Śląski
3	Wodzisławskie Stowarzyszenie Integracji Europejskiej	ul. Piłsudskiego 14, 44-300 Wodzisław Śląski
Organizacje gospodarcze i przedsiębiorczości		
1	Cech Rzemieślników i Innych Przedsiębiorców w Wodzisławiu Śląskim	ul. Zamkowa 5, 44-300 Wodzisław Śląski
2	Izba Gospodarcza w Wodzisławiu Śląskim	ul. Rynek 6, 44-300 Wodzisław Śląski
3	Stowarzyszenie Wspólnota Kupiecka na Rzecz Przedsiębiorczości	ul. Wyszyńskiego 1a, 44-300 Wodzisław Śląski
4	Stowarzyszenie Śląskie Porozumienie Gospodarcze Śląsk.Online	ul. Świętego Jana 16, 44-300 Wodzisław Śląski
5	Stowarzyszenie Sektor Aktywne Ego	Wodzisław Śląski
Organizacje turystyczne i motoryzacyjne		
1	Automobil Klub Śląski – Delegatura Środowiskowa w Wodzisławiu Śląskim	ul. 26 Marca 112, 44-286 Wodzisław Śląski
2	Oddział Miejski Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w Wodzisławiu Śląskim	ul. Wincentego Styczyńskiego 2, 44-300 Wodzisław Śląski
3	Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze – Oddział Wodzisław Śląski	ul. Kubsza 15, 44-300 Wodzisław Śląski
4	Stowarzyszenie Promocji Aktywnego Wypoczynku „SPAW"	ul. Leszka 59, 44-286 Wodzisław Śląski
5	Stowarzyszenie Towarzystwo Entuzjastów Kolei	ul. Młodzieżowa 300K, 44-373 Wodzisław Śląski
Organizacje zdrowotne i ekologiczne		
1	Wodzisławskie Stowarzyszenie Amazonek	ul. 26 Marca 23, 44-300 Wodzisław Śląski
2	Polskie Towarzystwo Lekarskie – Koło Wodzisław Śląski	ul. 26 Marca 51, 44-300 Wodzisław Śląski
3	Stowarzyszenie EKO-ROZWÓJ Ziemi Wodzisławskiej	ul. Pszowska 92, 44-300 Wodzisław Śląski
4	Fundacja Donum Caritatis im. ks. Zdzisława Tronta	ul. Kopernika 75, 44-300 Wodzisław Śląski
5	Stowarzyszenie na rzecz Dzieci z Rodzin Dysfunkcjonalnych „Lepszy Będzie Świat"	ul. Wiklinowa 8, 44-307 Wodzisław Śląski
6	Fundacja Sunville. Ekologia, Zdrowie, Rozwój Lokalny	ul. Mały Rynek 4, 44-300 Wodzisław Śląski
Organizacje sportowe i rekreacyjne		
1	Akademia Piłkarska „Odra" Wodzisław	ul. Cisowa 6, 44-300 Wodzisław Śląski
2	Fundacja Akademia Życzliwości	ul. 26 Marca 42/2, 44-300 Wodzisław Śląski
3	Fundacja „International Training Camp"	ul. Stefana Batorego 68/3, 44-300 Wodzisław Śląski
4	Fundacja Sport to Pasja	ul. Ładna 47, 44-304 Wodzisław Śląski

5	Fundacja Sfera Ruchu	ul. 26 Marca 136/13, 44-300 Wodzisław Śląski
6	Klub Działalności Podwodnej „Głębia"	ul. Kubsza 24b/6, 44-300 Wodzisław Śląski
7	Klub Piłkarski „Odra 1922"	ul. Bogumińska 8, 44-300 Wodzisław Śląski
8	Klub Rekreacyjno-Sportowy TKKF „Relaks"	ul. Styczyńskiego 2, 44-300 Wodzisław Śląski
9	Klub Sportowy „25 Kokoszyce"	ul. Parkowa 16, 44-304 Wodzisław Śląski-Kokoszyce
10	Klub Sportowy „Octagon"	os. XXX-lecia 92/10, 44-286 Wodzisław Śląski
11	Klub Sportowy „SWD Wodzisław Śląski"	ul. Pszowska/Parkowa, 44-373 Wodzisław Śląski
12	Klub Sportowy Cross-Sport	ul. Wałowa 2, 44-300 Wodzisław Śląski
13	Klub Sportowy Forma Wodzisław Śląski	Osiedle 1 Maja 27, 44-300 Wodzisław Śląski
14	Klub Sportowy Wicher Wilchwy	ul. Jastrzębska 194, 44-300 Wodzisław Śląski
15	Klub Sportów Walki „Boxing Odra" Wodzisław Śląski	ul. Mieszka 10, 44-300 Wodzisław Śląski
16	Ludowy Klub Sportowy „Naprzód" Kokoszyce	ul. Pszowska 00, 44-373 Wodzisław Śląski
17	Ludowy Klub Sportowy Naprzód 46 Zawada	ul. Młodzieżowa 273f, 44-373 Zawada Wodzisław
18	Miejski Klub Sportowy „Odra" Wodzisław Śląski	ul. Rynek 15, 44-300 Wodzisław Śląski
19	Młodzieżowy Klub Piłkarski „Odra Centrum"	ul. Bogumińska 8, 44-300 Wodzisław Śląski
20	Młodzieżowy Klub Sportowy MKS Zorza Wodzisław Śląski	ul. Marklowicka 7, 44-300 Wodzisław Śląski
21	Nasza Odra Socios	ul. Wincentego Styczyńskiego 2, 44-300 Wodzisław Śląski
22	Ognisko TKKF „Ju-Jitsu Tygrys Team"	ul. Pszowska 301A, 44-373 Wodzisław Śląski
23	Stowarzyszenie DanceCap Academy	ul. Bracka 1, 44-300 Wodzisław Śląski
24	Stowarzyszenie DanceCap Family	ul. Ziemowita 8A, 44-313 Wodzisław Śląski
25	Stowarzyszenie Karkoszka Cup	ul. Powstańców Śląskich 5, 44-300 Wodzisław Śląski
26	Stowarzyszenie Kultury Fizycznej „Re-Active"	ul. Gałczyńskiego 1, 44-300 Wodzisław Śląski
27	Stowarzyszenie Międzyszkolny Klub Sportowy	ul. Mieszka 10, 44-307 Wodzisław Śląski
28	Stowarzyszenie Sympatyków Odry Wodzisław	ul. Dębowa 39/12, 44-313 Wodzisław Śląski
29	Stowarzyszenie Sportowe „Protegos"	os. 1 Maja 16S, 44-300 Wodzisław Śląski
30	Stowarzyszenie WSP Wodzisław	ul. Stefana Batorego 68/3, 44-300 Wodzisław Śląski
31	Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej – Ognisko „Karlik"	os. 1 Maja 3/II/4, 44-300 Wodzisław Śląski
32	Uczniowski Klub Sportowy „Baszta"	ul. Wałowa 5, 44-300 Wodzisław Śląski
33	Uczniowski Klub Sportowy „Strzał Wodzisław" przy SP 21	ul. B. Chrobrego 308, 44-313 Wodzisław Śląski
34	Uczniowski Klub Sportowy Ronin-Wodzisław Śląski	ul. Górnicza 7, 44-307 Wodzisław Śląski
35	Uczniowski Klub Sportowy Tempo	ul. Pszowska 92, 44-300 Wodzisław Śląski
36	Wodzisławskie Centrum Tenisowe	ul. Bogumińska 8, 44-300 Wodzisław Śląski
37	Wodzisławska Federacja Sportu	ul. Bogumińska 8, 44-300 Wodzisław Śląski
38	Wodzisławski Klub Karate Kyokushinkai	44-300 Wodzisław Śląski
39	Wodzisławski Klub Morsów „Kra"	ul. Emilii Plater 30F, 44-373 Wodzisław Śląski
40	Wodzisławskie Stowarzyszenie Kibiców Odry Wodzisław	ul. Kubsza 24B/6, 44-300 Wodzisław Śląski
41	Wodzisławskie Towarzystwo Sportowe „Odra"	ul. Bogumińska 8, 44-300 Wodzisław Śląski
42	Wodzisławskie Towarzystwo Sportowe Judo „Satori"	ul. Wyszyńskiego paw. 5, 44-300 Wodzisław Śląski
43	Żeński Klub Koszykarski „Olimpia" Wodzisław Śląski	ul. Kubsza 15, 44-300 Wodzisław Śląski

źródło: opracowanie własne

2.6. Zasoby mieszkaniowe

Miasto Wodzisław Śląski konsekwentnie realizuje cele założone w Wieloletnim Programie Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Miasta Wodzisław Śląski na lata 2025-2029, przyjętym Uchwałą Nr IX/116/24 Rady Miejskiej Wodzisławia Śląskiego z dnia 19 grudnia 2024r. Działania Miasta koncentrują się na zapewnieniu mieszkańcom odpowiednich warunków mieszkaniowych, szczególnie osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej, a także na poprawie stanu technicznego istniejących zasobów oraz racjonalnym ich wykorzystaniu. Mieszkaniowy zasób Miasta Wodzisławia Śląskiego liczy nieco ponad dwa tysiące lokali. Zdecydowaną większość stanowią mieszkania zlokalizowane w budynkach wspólnot mieszkaniowych, w których Miasto występuje jako

jeden ze współwłaścicieli. Pozostałą część tworzą lokale w budynkach będących wyłączną własnością Miasta lub pozostających w jej samoistnym posiadaniu, a także niewielka pula mieszkań należących do miejskiej spółki Domaro Sp. zo.o., która realizuje zadania z zakresu gospodarki lokalowej na zlecenie samorządu.

Jednym z założeń dotyczących tego zasobu jest jego planowana, stopniowa redukcja. W wyniku realizacji polityki sprzedaży lokali najemcom przewiduje się coroczny ubytek około dwudziestu pięciu mieszkań, co oznacza, że do końca dekady zasób skurczy się o ponad sto pięćdziesiąt jednostek. Trend ten odzwierciedla strategię prywatyzacji części zasobu komunalnego przy jednoczesnym zachowaniu lokali w budynkach stanowiących wyłączną własność gminy. Zasadniczym problemem wodzisławskiego zasobu mieszkaniowego jest zaawansowany wiek budynków i wynikający z niego znaczny stopień zużycia technicznego. Ponad osiemdziesiąt procent obiektów powstało przed rokiem 1970, przy czym dominują budynki wzniesione w latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych XX wieku. Najstarsze kamienice pochodzą jeszcze sprzed pierwszej wojny światowej. Konsekwencją takiej struktury wiekowej są wysokie potrzeby remontowe. Mniej więcej połowa budynków wspólnot mieszkaniowych wymaga co najmniej bieżących napraw konserwacyjnych, a znaczna część kwalifikuje się do poważniejszych remontów lub kompleksowych modernizacji. Jeden z budynków został wręcz wyłączony z oferty najmu z uwagi na postępującą degradację i przeznaczony do sprzedaży. Skala bieżących problemów technicznych obrazuje fakt, że miesięcznie odnotowuje się średnio około trzystu awarii obejmujących uszkodzenia instalacji oraz przypadki dewastacji.

Szczególnie pilnych interwencji wymagają elementy konstrukcyjne budynków zlokalizowanych w strefie Starego Miasta, gdzie konieczne jest odwodnienie i izolacja ścian piwnic. Istotnym wyzwaniem pozostaje również zapewnienie szczelności dachów, wymiana przestarzałej stolarki okiennej i drzwiowej oraz przeprowadzenie termomodernizacji obiektów. Pod względem wyposażenia technicznego sytuacja wygląda stosunkowo korzystnie. Praktycznie wszystkie lokale dysponują instalacją elektryczną i wodno-kanalizacyjną oraz dostępem do łazienki i toalety. Zdecydowana większość mieszkań ogrzewana jest za pośrednictwem sieci ciepłowniczej i posiada instalację gazową. Pewne deficyty standardu dotyczą jednak wciąż kilkunastu lokali ogrzewanych piecami węglowymi, co stanowi problem zarówno z perspektywy komfortu mieszkańców, jak i polityki ekologicznej. Ograniczeniem jest również fakt, że jedynie około jedna trzecia mieszkań posiada dostęp do centralnie dostarczanej ciepłej wody użytkowej.

Miasto wprowadziło podział zasobu na trzy strefy cenowe, które odzwierciedlają zróżnicowanie lokalizacji i standardu mieszkań. Pierwsza strefa obejmuje historyczne centrum i Stare Miasto z kamienicami przy Rynku i przyległych ulicach. Druga strefa to głównie powojenne osiedla blokowe z wielkiej płyty zlokalizowane wzdłuż głównych arterii. Trzecia strefa obejmuje pozostałe, zazwyczaj

peryferyjne lokalizacje o niższym standardzie. Taki podział ma istotne znaczenie dla polityki społecznej, ponieważ lokale w trzeciej strefie, choć tańsze, często charakteryzują się gorszym stanem technicznym i mogą koncentrować gospodarstwa domowe o niższych dochodach.

Z perspektywy polityki społecznej kluczowe znaczenie ma fakt, że Miasto dysponuje ograniczonym i kurczącym się zasobem mieszkań komunalnych, które mogłyby służyć zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. Planowana sprzedaż lokali, choć racjonalna z punktu widzenia gospodarki nieruchomościami, dodatkowo zawęża możliwości pomocy mieszkaniowej. Starzejąca się substancja budowlana generuje wysokie koszty utrzymania i może powodować, że część najemców o niskich dochodach zamieszkuje lokale o obniżonym standardzie, co sprzyja wykluczeniu mieszkaniowemu. Szczególnie narażone są osoby starsze, samotne oraz rodziny wielodzietne, dla których koszty utrzymania dużych, niedogrzanych mieszkań mogą stanowić nadmierne obciążenie budżetu domowego. Polityka mieszkaniowa koreluje z systemem pomocy społecznej poprzez dodatki mieszkaniowe i wsparcie w spłacie zadłużeń czynszowych. Istotnym narzędziem może być również polityka zamian lokali, pozwalająca dostosować wielkość mieszkania do rzeczywistych możliwości finansowych gospodarstwa domowego. Konieczne wydaje się także monitorowanie sytuacji mieszkańców budynków przeznaczonych do sprzedaży lub modernizacji, aby procesy te nie prowadziły do pogorszenia sytuacji bytowej najemców o niskich dochodach.

W ciągu ostatniej dekady zasób mieszkaniowy Miasta Wodzisław Śląski systematycznie się powiększał. Liczba mieszkań wzrosła z niespełna 16 700 w roku 2014 do ponad 17 500 w roku 2024, co oznacza przyrost o niecałe900 jednostek mieszkalnych. Równolegle rosła liczba izb, z 65 000 do ponad 70 000, a także łączna powierzchnia użytkowa mieszkań, która powiększyła się z około 1,2 mln m2 do blisko 1,3 mln m2. Dynamika przyrostu zasobów była szczególnie wyraźna w pierwszej połowie analizowanego okresu, natomiast w latach 2019–2021 tempo wzrostu nieco wyhamowało, co mogło być związane z ogólnymi uwarunkowaniami rynkowymi oraz sytuacją epidemiczną. W ostatnich latach ponownie obserwuje się ożywienie w budownictwie mieszkaniowym. Dane wskazują na stopniową poprawę warunków mieszkaniowych mieszkańców Miasta Wodzisławia Śląskiego. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wzrosła z 72 m2 w 2014 roku do ponad 76 m2 w 2024 roku. Oznacza to, że nowo powstające mieszkania są średnio większe od starszego zasobu, co podnosi ogólny standard. Jeszcze wyraźniejsza poprawa widoczna jest w przeliczeniu powierzchni na jednego mieszkańca. O ile w 2014 roku na jedną osobę przypadało przeciętnie niespełna 25 m2 powierzchni użytkowej, o tyle dekadę później wskaźnik ten przekroczył 30 m2. Jest to wzrost o ponad 20%, świadczący zarówno o rozwoju budownictwa, jak i o zmianach demograficznych zachodzących w Mieście. Charakterystycznym trendem jest systematyczny spadek liczby osób przypadających na

jedno mieszkanie oraz na jedną izbę. W 2014 roku w przeciętnym mieszkaniu zamieszkiwało niemal trzy osoby, podczas gdy w 2024 roku wskaźnik ten obniżył się do około dwóch i pół osoby. Malejąca gęstość zamieszkania odzwierciedla kilka zjawisk społecznych: zmniejszanie się przeciętnej wielkości gospodarstw domowych, starzenie się populacji i pozostawanie osób starszych w dużych mieszkaniach po wyprowadzce dzieci, a także ogólny wzrost zamożności umożliwiający zajmowanie większych powierzchni. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4 - Ilość budynków, izb i ich powierzchnia w Mieście Wodzisław Śląski w latach 2014-2024

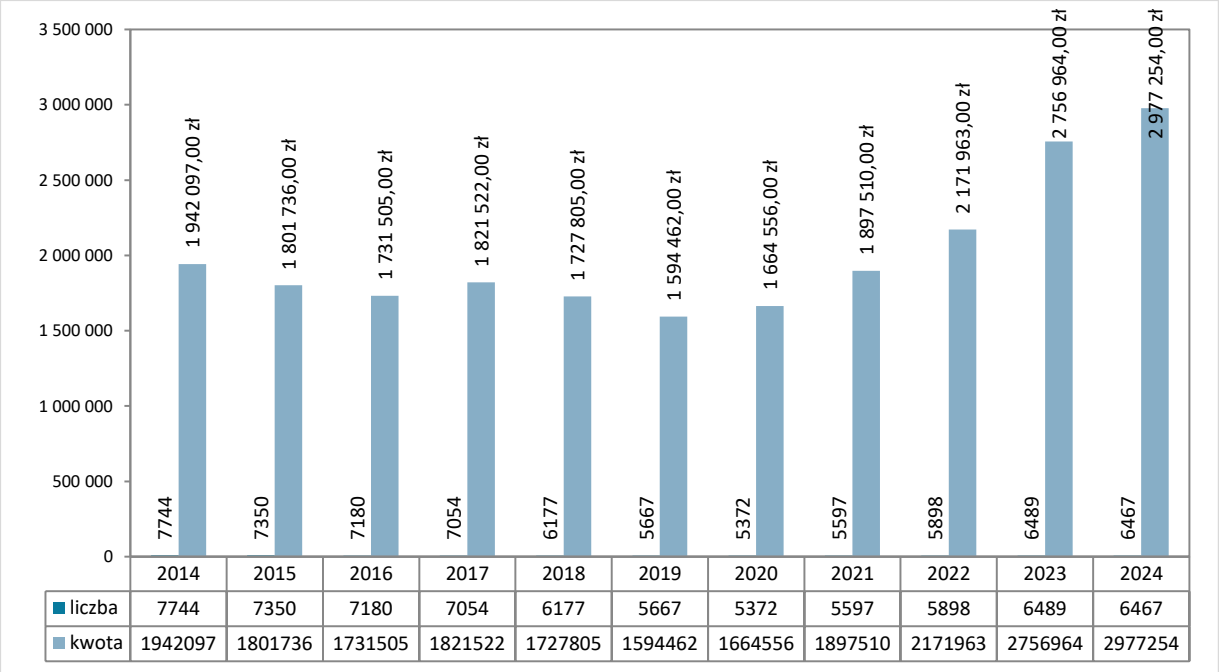
Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
mieszkania (szt.)	16 674	16 736	16 788	16 901	16 966	17 049	17 152	17 262	17 391	17 490	17 564
Izby (szt.)	65 262	65 661	65 994	66 585	66 963	67 413	68 363	68 887	69 442	69 920	70 320
powierzchnia użytkowa mieszkań (m^2)	1 200 390	1 211 582	1 220 515	1 236 080	1 246 953	1 259 869	1 285 546	1 299 348	1 313 859	1 325 634	1 337 277
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m2)	72,0	72,4	72,7	73,1	73,5	73,9	75,0	75,3	75,5	75,8	76,1
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (m^2)	24,6	24,9	25,1	25,6	25,9	26,3	27,9	28,5	29,1	29,6	30,1
przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu (szt.)	3,91	3,92	3,93	3,94	3,95	3,95	3,99	3,99	3,99	4,00	4,00
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie (os.)	2,93	2,91	2,89	2,86	2,84	2,80	2,69	2,64	2,59	2,56	2,53
przeciętna liczba osób na 1 izbę (os)	0,75	0,74	0,74	0,73	0,72	0,71	0,67	0,66	0,65	0,64	0,63

źródło: dane Główny Urząd Statystyczny

Mieszkańcy Miasta, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali– po spełnieniu określonych warunków– dodatki mieszkaniowe. Jest to świadczenie pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gminy. W analizowanym okresie 2014–2024 system dodatków mieszkaniowych w Mieście Wodzisław Śląski ulegał wyraźnym zmianom zarówno pod względem liczby przyznawanych świadczeń, jak i ich łącznej wartości finansowej. Zmiany te odzwierciedlają nie tylko lokalną sytuację społeczną, ale również szersze uwarunkowania ekonomiczne, w tym szczególnie rosnące koszty utrzymania mieszkań. W pierwszym etapie, obejmującym lata 2014–2020, obserwuje się systematyczny spadek liczby przyznawanych dodatków mieszkaniowych. W 2014 roku przyznano ich 7 744, natomiast w 2020 roku już tylko 5 372. Oznacza to zmniejszenie o ponad 30%. Tendencja ta może świadczyć o stopniowej poprawie sytuacji materialnej części mieszkańców, zmianach demograficznych (np. zmniejszającej się liczbie gospodarstw domowych spełniających kryteria dochodowe), a także o możliwym zaostrzeniu zasad przyznawania świadczeń lub większej skuteczności ich weryfikacji. W tym samym okresie łączna kwota wypłacanych dodatków pozostawała względnie stabilna, choćz lekką tendencją spadkową – z poziomu około 1,94 mln zł w 2014 roku do około 1,59 mln zł w 2019 roku. Od 2020 roku widoczna jest wyraźna zmiana trendu. Liczba przyznawanych dodatków zaczyna ponownie rosnąć, osiągając w 2023 roku poziom 6 489 świadczeń, a w 2024 roku utrzymując się na zbliżonym poziomie (6 467). Wzrost ten nie jest jednak tak dynamiczny jak wcześniejszy spadek, co wskazuje na częściowe odbudowanie skali wsparcia, lecz bez powrotu do poziomów

sprzed 2016 roku. Znacznie bardziej istotna zmiana dotyczy jednak wartości wypłacanych świadczeń. Od 2020 roku następuje bardzo dynamiczny wzrost łącznej kwoty dodatków mieszkaniowych, z poziomu około 1,66 mln zł do blisko 3 mln zł w 2024 roku. Oznacza to wzrost o niemal 90% w ciągu kilku lat. Kluczowe jest przy tym to, że wzrost ten nie wynika głównie ze zwiększenia liczby beneficjentów, lecz z wyraźnego wzrostu przeciętnej wysokości dodatku przypadającego na jedno gospodarstwo domowe. Średnia wartość dodatku wzrosła bowiem z około 250 zł w 2014 roku do około 460 zł w 2024 roku. Taki wzrost wskazuje jednoznacznie na rosnące koszty utrzymania mieszkań, w szczególności związane z opłatami za energię, ogrzewanie oraz czynsze. Zjawisko to należy wiązać z procesami inflacyjnymi, które nasiliły się po 2021 roku, a także z kryzysem energetycznym, który znacząco obciążył budżety gospodarstw domowych. Z perspektywy strategicznej oznacza to istotną zmianę charakteru problemu społecznego. W latach wcześniejszych głównym wyzwaniem była liczba osób wymagających wsparcia. Obecnie kluczowym problemem staje się rosnący koszt jednostkowy świadczenia oraz zwiększająca się presja finansowa na system pomocy społecznej. W praktyce oznacza to większe obciążenie budżetu Miasta, nawet przy względnie stabilnej liczbie beneficjentów. Wzrost wysokości dodatków mieszkaniowych wskazuje również na narastające zjawisko ubóstwa energetycznego. Coraz większa część mieszkańców, mimo nieznacznych zmian w liczbie świadczeń, potrzebuje wyższego wsparcia, aby pokryć podstawowe koszty utrzymania lokalu mieszkalnego. Może to prowadzić do pogłębiania się zależności od systemu pomocy społecznej oraz zwiększenia ryzyka wykluczenia społecznego wśród najbardziej wrażliwych grup. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 13 - Liczba i kwota udzielonych dodatków mieszkaniowych w latach 2014-2024

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
liczba	7744	7350	7180	7054	6177	5667	5372	5597	5898	6489	6467
kwota	1942097	1801736	1731505	1821522	1727805	1594462	1664556	1897510	2171963	2756964	2977254

źródło: dane Główny Urząd Statystyczny

Mimo ogólnej poprawy wskaźników mieszkaniowych, korzyści te rozkładają się nierównomiernie w społeczeństwie. Osoby i rodziny o niskich dochodach mogą nie uczestniczyć w poprawie standardów, pozostając w starszym, gorzej wyposażonym zasobie komunalnym. Spadająca liczba osób na mieszkanie sygnalizuje narastający problem samotnego zamieszkiwania, szczególnie wśród seniorów. Może to generować potrzeby w zakresie wsparcia opiekuńczego, przeciwdziałania izolacji społecznej oraz dostosowania mieszkań do potrzeb osób z ograniczoną sprawnością. Rosnąca przeciętna powierzchnia mieszkań i malejące zagęszczenie mogą maskować problemy przeludnienia występujące w poszczególnych gospodarstwach domowych, zwłaszcza rodzinach wielodzietnych korzystających z zasobu komunalnego. Kluczowe znaczenie ma monitorowanie kosztów utrzymania mieszkań oraz ich wpływu na sytuację mieszkańców. Istotne jest również rozwijanie działań prewencyjnych, które ograniczą konieczność korzystania z dodatków mieszkaniowych, takich jak wsparcie w zakresie efektywności energetycznej czy doradztwo dla gospodarstw domowych.

Równocześnie zasadne jest podejmowanie działań w obszarze polityki mieszkaniowej, w tym modernizacji zasobu komunalnego oraz poprawy jego efektywności energetycznej, co w dłuższej perspektywie może ograniczyć koszty ponoszone zarówno przez mieszkańców, jak i przez budżet Miasta. System dodatków mieszkaniowych w Mieście Wodzisław Śląski pozostaje istotnym narzędziem wsparcia społecznego, jednak jego funkcjonowanie coraz silniej uzależnione jest od czynników zewnętrznych, takich jak inflacja i koszty energii. W najbliższych latach kluczowym wyzwaniem dla Miasta będzie nie tylko utrzymanie dostępności tego wsparcia, ale przede wszystkim ograniczenie przyczyn jego rosnącej kosztowności.

2.7. Edukacja

Pośród obiektywnych wyznaczników jakości życia wskazać można możliwość rozwoju osobistego poprzez edukację. Poniżej przedstawiono ujęcie diagnostyczne określające edukację na terenie Miasta Wodzisław Śląski. Według danych Systemu Informacji Oświatowej System oświaty w Mieście Wodzisław Śląski jest rozbudowany i zróżnicowany, obejmuje:

- edukację przedszkolną,
- szkoły podstawowe,
- szkoły ponadpodstawowe (licea, technika, szkoły branżowe),
- szkolnictwo specjalne,
- edukację dla dorosłych i policealną,
- placówki wsparcia (poradnie, ośrodki, centra kształcenia).

Dominują placówki publiczne (miasto i powiat). Istnieje silnie rozwinięty sektor niepubliczny (zwłaszcza edukacja dorosłych, poradnie, szkolenia). W ramach edukacji przedszkolnej w Mieście

funkcjonuje 17 publicznych przedszkoli miejskich oraz kilka niepublicznych punktów przedszkolnych i terapeutycznych. Sieć przedszkoli jest gęsta i równomiernie rozmieszczona, Miasto zapewnia dobrą dostępność wychowania przedszkolnego, obecność placówek terapeutycznych wskazuje na rozwój wsparcia dla dzieci z trudnościami. W edukacji na poziomie szkół podstawowych w Mieście funkcjonuje 14 publicznych szkół podstawowych, 2 szkoły niepubliczne i 1 szkoła specjalna. System jest stabilny i oparty głównie na sektorze publicznym. Szkoły rozmieszczone są w różnych dzielnicach, co powoduje ich dobrą dostępność i obecność oddziałów integracyjnych i szkoły specjalnej, gdzie istnieje rozwinięta edukacja włączająca. W ramach szkolnictwa ponadpodstawowego na terenie Miasta działa 7 liceów (w tym dla dorosłych i niepubliczne). Oferta licealna jest zróżnicowana (profilowana, integracyjna, sportowa), natomiast obecność liceów dla dorosłych zwiększa dostępność edukacji. W Mieście funkcjonują 4 technika (3 publiczne + 1 niepubliczne). Stanowią one silny segment edukacji zawodowej a duża liczba uczniów świadczy o wysokiej atrakcyjności kierunków technicznych. Działają także 4 szkoły branżowe I stopnia oraz 2 szkoły branżowe II stopnia. System branżowy odpowiada na potrzeby rynku pracy i jest ważnym elementem strategii gospodarczej Miasta. Na terenie Miasta działa również kilka, głównie niepublicznych, szkół policealnych. Edukacja zawodowa dorosłych jest silnie rozwinięta prywatnie, a rynek edukacyjny reaguje na zapotrzebowanie kompetencyjne. W ramach szkolnictwa specjalnego funkcjonuje specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, szkoła specjalna, ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze oraz poradnie psychologiczno-pedagogiczne (głównie niepubliczne). System wsparcia jest rozbudowany, ale w dużej mierze sprywatyzowany. Rośnie znaczenie usług terapeutycznych i diagnostycznych. Kształcenie zawodowe i ustawiczne obejmuje centra kształcenia zawodowego, branżowe centra umiejętności oraz liczne placówki szkoleniowe (niepubliczne). W Mieście funkcjonują również inne placówki edukacyjne: Szkoła muzyczna I stopnia, Ognisko pracy pozaszkolnej, placówki artystyczne, ośrodki sportowe. System edukacji wspiera rozwój talentów i edukację pozaszkolną a oferta uzupełniająca jest dobrze rozwinięta. Poniższa tabela przedstawia zestawienie szkół i placówek oświatowych działających na terenie Miasta Wodzisławia Śląskiego z wyszczególnieniem adresu i typu placówki.

Tabela 5 - Zestawienie szkół i placówek oświatowych działających na terenie Miasta Wodzisław Śląski

LP	Typ	Nazwa	Ulica	Status
1	Placówka Kształcenia Ustawicznego	"P.Z.Partner" Pał□Amarz Sp.J.	ul. Połomska 26	niepubliczna
2	Branżowa szkoła I stopnia	Branżowa Szkoła I Stopnia Nr 1 Im. Komisji Edukacji Narodowej W Wodzisławiu Śląskim	ul. Szkolna 1	publiczna
3	Branżowa szkoła I stopnia	Branżowa Szkoła I Stopnia Nr 2 Im. Rtm. Witolda Pileckiego W Wodzisławiu Śląskim	ul. Pszowska 92	publiczna
4	Branżowa szkoła I stopnia	Branżowa Szkoł□A I Stopnia Nr 3 Im. Piastów Śląskicj W Wodzisławiu Śląskim	ul. Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego 1	publiczna
5	Branżowa szkoła I stopnia	Branżowa Szkoła I Stopnia Specjalna W Wodzisławiu Śląskim	ul. Mikołaja Kopernika 71	publiczna
6	Branżowa szkoła II stopnia	Branżowa Szkoła Ii Stopnia "Adamantem" W	ul. 26 Marca 66	niepubliczna

LP	Typ	Nazwa	Ulica	Status
		Gogołowej		
7	Branżowa szkoła II stopnia	Branżowa Szkoła Ii Stopnia W Wodzisławiu Śląskim	ul. Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego 1	publiczna
8	Branżowe Centrum Umiejętności	Branżowe Centrum Umiejętności W Dziedzinie Robotyki W Wodzisławiu Śląskim	ul. Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego 1	publiczna
9	Centrum Kształcenia Zawodowego	Cech Rzemieślników I Innych Przedsiębiorców w Wodzisławiu Śląskim	ul. Zamkowa 5	niepubliczna
10	Placówka Kształcenia Ustawicznego ze szkołami	Centrum Kształcenia Ustawicznego w Wodzisławiu Śląskim	ul. Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego 1	publiczna
11	Centrum Kształcenia Zawodowego	Centrum Kształcenia Zawodowego w Wodzisławiu Śląskim	ul. Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego 1	publiczna
12	Placówka Kształcenia Ustawicznego - bez szkół	Centrum Szkoleń "Mg-Edu"	ul. Czyżowicka 73	niepubliczna
13	Placówki artystyczne (ognisko artystyczne)	Fulnart Ognisko Muzyczne	ul. Wałowa 5	niepubliczna
14	Liceum ogólnokształcące	I Liceum Ogólnokształcące Im. 14 Pułku Powstańców Śląskich w Wodzisławiu Śląskim	ul. Szkolna 1	publiczna
1	Liceum ogólnokształcące	Ii Liceum Ogólnokształcące Z Oddziałami Dwujęzycznymi I Integracyjnymi Im. Ks. Prof. Józefa Tischnera w Wodzisławiu Śląskim	ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego 39	publiczna
16	Liceum ogólnokształcące	Iii Liceum Ogólnokształcące Z Oddziałami Sportowymi Im.Rtm. Witolda Pileckiego w Wodzisławiu Śląskim	ul. Pszowska 92	publiczna
17	Liceum ogólnokształcące	Katolickie Liceum Ogólnokształcące Stowarzyszenia Rodzin Katolickich	ul. Radlińska 52	niepubliczna
18	Liceum ogólnokształcące	Liceum Ogólnokształcące "Liceum W Chmurze" w Wodzisławiu Śląskim	ul. 26 Marca 9	niepubliczna
19	Liceum ogólnokształcące	Liceum Ogólnokształcące Dla Dorosłych w Wodzisławiu Śląskim	ul. Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego 1	publiczna
20	Liceum ogólnokształcące	Liceum Ogólnokształcące Teb Edukacja Dla Dorosłych w Wodzisławiu Śląskim	ul. ks. pł,k. Wilhelma Kubsza 6	niepubliczna
21	Liceum ogólnokształcące	Liceum Ogólnokształcące Teb Edukacja W Wodzisławiu Śląskim	ul. ks. pł,k. Wilhelma Kubsza 6	niepubliczna
22	Liceum sztuk plastycznych	Liceum Sztuk Plastycznych Im. Olgi Boznańskiej w Wodzisławiu Śląskim	ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego 39	publiczna
23	Placówka Kształcenia Ustawicznego - bez szkół	Niepubliczna Placówka Kształcenia Ustawicznego Jaguar Sp. Z O.O.	os. Osiedle Dąbrówki1b	Niepubliczna
24	Placówka Kształcenia Ustawicznego - bez szkół	Niepubliczna Placówka Kształcenia Ustawicznego Ośrodek Szkolenia Zawodowego "Wawex Ii"	ul. Gawędy 24	niepubliczna
25	Placówka Kształcenia Ustawicznego - bez szkół	Niepubliczna Placówka Kształcenia Ustawicznego Tygrys-Silesia	ul. Pszowska 301A	niepubliczna
26	Placówka Kształcenia Ustawicznego - bez szkół	Niepubliczna Placówka Kształcenia Ustawicznego W Wodzisławiu Śląskim	os. Osiedle 1 Maja	niepubliczna
27	Niepubliczna placówka oświatowo-wychowawcza w systemie oświaty	Niepubliczna Placówka Oświatowo-Wychowawcza "Promyk" W Wodzisławiu Śląskim	ul. Zamkowa 5	niepubliczna
28	Poradnia psychologiczno-pedagogiczna	Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna "Okno Na Świat"	ul. Przemysława 13	niepubliczna
29	Poradnia psychologiczno-pedagogiczna	Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Mały Książe	ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego 43	niepubliczna
30	Poradnia psychologiczno-pedagogiczna	Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna W Wodzisławiu Śląskim	os. Osiedle 1 Maja 23b	niepubliczna
31	Poradnia psychologiczno-pedagogiczna	Niepubliczna Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna "Bursztynek"	ul. Rynek 1	niepubliczna
32	Szkoła podstawowa	Niepubliczna Szkoła Podstawowa Klasa Dla Asa	ul. Bogumińska 22b i	niepubliczna

LP	Typ	Nazwa	Ulica	Status
			22c	
33	Szkoła policealna	Niepubliczna Szkoła Policealna Teb Edukacja w Wodzisławiu Śląskim	ul. ks. płk. Wilhelma Kubsza 6	niepubliczna
34	Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy	Niepubliczny Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy Dla Dzieci I Młodzieży Z Autyzmem W Wodzisławiu Śląskim	os. Osiedle 1 Maja 23b	niepubliczna
35	Punkt przedszkolny	Niepubliczny Terapeutyczny Punkt Przedszkolny "Bursztynek I"	ul. Leszka 12	niepubliczna
36	Punkt przedszkolny	Niepubliczny Terapeutyczny Punkt Przedszkolny "Bursztynek"	ul. Marszałka Józefi Piłsudskiego 3	niepubliczna
37	Ognisko pracy pozaszkolnej	Ognisko Pracy Pozaszkolnej Nr 1	ul. 26 Marca 66	publiczna
38	Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy	Ośrodek Rewalidacyjno - Wychowawczy w Wodzisławiu Śląskim	ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego 20	niepubliczna
39	Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy	Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy w Wodzisławiu Śląskim	ul. Mikołaja Kopernika 71	publiczna
40	Placówka Kształcenia Ustawicznego - bez szkół	Ośrodek Szkoleniowy Csu "Majki"	ul. Świętego Jana 16	niepubliczna
41	Szkoła muzyczna I stopnia	Państwowa Szkoła Muzyczna I St. Im. Wojciecha Kilara w Wodzisławiu Śląskim	ul. Wojska Polskiego16	publiczna
42	Poradnia psychologiczno-pedagogiczna	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Magnolia	os. Osiedle XXX Lecia 60	niepubliczna
43	Zespół szkół i placówek oświatowych	Powiatowe Centrum Kształcenia Zawodowego I Ustawicznego W Wodzisławiu Śląskim	ul. Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego 1	publiczna
44	Międzyszkolny ośrodek sportowy	Powiatowy Młodzieżowy Ośrodek Sportu wWodzisławiu Śląskim	ul. Pszowska 92	publiczna
45	Placówka doskonalenia nauczycieli	Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli wWodzisławiu Śląskim	os. Osiedle 1 Maja 16a	publiczna
46	Placówka Kształcenia ustawicznego - bez szkół	Prywatny Ośrodek Kursowo - Szkoleniowy "Nowex" W Wodzisławiu Śląskim	os. Osiedle 1 Maja29/I/9	niepubliczna
47	Przedszkole	Przedszkole Publiczne Nr 1	ul. Pawła Pośpiecha 7	publiczna
48	Szkołą podstawowa	Publiczna Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Archidiecezji Katowickiej	ul. Radlińska 52	publiczna
49	Przedszkole	Publiczne Przedszkole Nr 11	ul. Bolesława Chrobrego 308	publiczna
50	Przedszkole	Publiczne Przedszkole Nr 12	ul. Marii Skłodowskiej-Curie 3	publiczna
51	Przedszkole	Publiczne Przedszkole Nr 13	ul. Młodzieżowa 47	publiczna
52	Przedszkole	Publiczne Przedszkole Nr 14 Im. Kubusia Puchatka	ul. Konwaliowa 4	publiczna
53	Przedszkole	Publiczne Przedszkole Nr 15	ul. Przemysława 20	publiczna
54	Przedszkole	Publiczne Przedszkole Nr 16	ul. Przemysława 10	publiczna
55	Przedszkole	Publiczne Przedszkole Nr 18	os. Osiedle XXX Lecia 61	publiczna
56	Przedszkole	Publiczne Przedszkole Nr 19 Z Oddziałami Integracyjnymi	os. Osiedle XXX Lecia 30	publiczna
57	Przedszkole	Publiczne Przedszkole Nr 2	ul. Fryderyka Chopina 13	publiczna
58	Przedszkole	Publiczne Przedszkole Nr 3	ul. Bolesława Prusa 11	publiczna
59	Przedszkole	Publiczne Przedszkole Nr 4	ul. Górnicza 7	publiczna
60	Przedszkole	Publiczne Przedszkole Nr 5	ul. PCK 1	publiczna
61	Przedszkole	Publiczne Przedszkole Nr 6	ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego 30	publiczna
62	Przedszkole	Publiczne Przedszkole Nr 8	ul. Jastrzębska 136	publiczna
63	Przedszkole	Publiczne Przedszkole Nr 9	ul. Świętego Wawrzyńca 33	publiczna
64	Punkt przedszkolny	Punkt Przedszkolny Z Oddziałami Integracyjnymi "Okno Na Świat"	ul. Przemysława 13	niepubliczna
65	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Im. Dr Med. Alojzego Pawelca W Wodzisławiu Śląskim	ul. Mikołaja Kopernika 71	publiczna

LP	Typ	Nazwa	Ulica	Status
66	Szkoła podstawowa	Szkoła Podstawowa "Szkół A W Chmurze" w Wodzisławiu Śląskim	ul. 26 Marca 9	niepubliczna
67	Szkoła podstawowa	Szkoła Podstawowa Nr 1 Im. Marii Skłodowskiej-Curie	ul. Wałowa 5	publiczna
68	Szkoła podstawowa	Szkoła Podstawowa Nr 10 Im. Janusza Korczaka	os. Osiedle XXX Lecia 63	publiczna
69	Szkoła podstawowa	Szkoła Podstawowa Nr 15	ul. Młodzieżowa 47	publiczna
70	Szkoła podstawowa	Szkoła Podstawowa Nr 16 Im. Adama Dzika	ul. Konwaliowa 4	publiczna
71	Szkoła podstawowa	Szkoła Podstawowa Nr 17 Im. Ks. Kard. Bolesława Kominka	ul. Marii Skłodowskiej-Curie 3	publiczna
72	Szkoła podstawowa	Szkoła Podstawowa Nr 2 Im. Juliana Tuwima	ul. ks. Antoniego Roboty 7	publiczna
73	Szkoła podstawowa	Szkoła Podstawowa Nr 21 Im. Juliusza Słowackiego	ul. Bolesława Chrobrego 308	publiczna
74	Szkoła podstawowa	Szkoła Podstawowa Nr 28	ul. Mieszka 10	publiczna
75	Szkoła podstawowa	Szkoła Podstawowa Nr 3 Im. Jana Pawła Ii	ul. 26 Marca 9	publiczna
76	Szkoła podstawowa	Szkoła Podstawowa Nr 4	ul. Górnicza 7	publiczna
77	Szkoła podstawowa	Szkoła Podstawowa Nr 5 Im. W. Broniewskiego Z Oddziałami Integracyjnymi	ul. 26 Marca 66	publiczna
78	Szkoła podstawowa	Szkoła Podstawowa Nr 8 Im. Tadeusza Kościuszki	ul. Jastrzębska 136	publiczna
79	Szkoła podstawowa	Szkoła Podstawowa Nr 9 Im. Henryka Sienkiewicza	ul. Świętego Wawrzyńca 11	publiczna
80	Szkoła podstawowa	Szkoła Podstawowa Specjalna W Wodzisławiu Śląskim	ul. Mikołaja Kopernika 71	publiczna
81	Szkoła policealna	Szkoła Policealna "Adamantem" W Gogołowej	ul. 26 Marca 66	niepubliczna
82	Szkoła policealna	Szkoła Policealna Edukacji Innowacyjnej w Wodzisławiu Śląskim	os. Osiedle 1 Maja 23b	niepubliczna
83	Szkoła policealna	Szkoła Policealna Masażu Edukacji Innowacyjnej w Wodzisławiu Śląskim	os. Osiedle 1 Maja 23b	niepubliczna
84	Szkoła policealna	Szkoła Policealna Medyczna Edukacji Innowacyjnej W Wodzisławiu Śląskim	os. Osiedle 1 Maja 23b	niepubliczna
85	Szkoła policealna	Szkoła Policealna W Wodzisławiu Śląskim	ul. Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego 1	publiczna
86	Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy	Szkoła Specjalna Przysposabiająca Do Pracy w Wodzisławiu Śląskim	ul. Mikołaja Kopernika 71	publiczna
87	Placówka Kształcenia Ustawicznego - bez szkoły	Teb Edukacja Studium Kształcenia Praktycznego	ul. ks. płk. Wilhelma Kubsza 6	niepubliczna
88	Technikum	Technikum Nr 1 Im. Piastów Śląskich w Wodzisławiu Śląskim	ul. Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego 1	publiczna
89	Technikum	Technikum Nr 2 Im. Komisji Edukacji Narodowej w Wodzisławiu Śląskim	ul. Szkolna 1	publiczna
90	Technikum	Technikum Nr 3 Im. Rtm.Witolda Pileckiego w Wodzisławiu Śląskim	ul. Pszowska 92	publiczna
91	Technikum	Technikum Teb Edukacja W Wodzisławiu Śląskim	ul. ks. płk. Wilhelma Kubsza 6	niepubliczna
92	Zespół szkół i placówek oświatowych	Zespół Placówek Szkolno - Wychowawczo - Rewalidacyjnych W Wodzisławiu Śląskim	ul. Mikołaja Kopernika 71	publiczna
93	Zespół szkół i placówek oświatowych	Zespół Szkół Ekonomicznych W Wodzisławiu Śląskim	ul. Szkolna 1	publiczna
94	Zespół szkół i placówek oświatowych	Zespół Szkół Nr 1	ul. Świętego Wawrzyńca 11	publiczna
95	Zespół szkół i placówek oświatowych	Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Wodzisławiu Śląskim	ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego 39	publiczna
96	Zespół szkół i placówek oświatowych	Zespół Szkół Technicznych W Wodzisławiu Śląskim	ul. Pszowska 92	publiczna
97	Zespół szkół i placówek oświatowych	Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 1	ul. Konwaliowa 4	publiczna
98	Zespół szkół i placówek	Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 2	ul. Jastrzębska 136	publiczna

LP	Typ	Nazwa	Ulica	Status
	oświatowych			
99	Zespół szkół i placówek oświatowych	Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 3	ul. Marii Skłodowskiej-Curie 3	publiczna
100	Zespół szkół i placówek oświatowych	Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 4	ul. Górnicza 7	publiczna
101	Zespół szkół i placówek oświatowych	Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 5	ul. Bolesława Chrobrego 308	publiczna
102	Zespół szkół i placówek oświatowych	Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 6	ul. Młodzieżowa 47	publiczna
103	Zespół szkół i placówek oświatowych	Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 7	ul. 26 Marca 66	publiczna

źródło: https://rspo.men.gov.pl

9 460 mieszkańców Miasta Wodzisław Śląski jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata), w tym 4 533 kobiet oraz 4 927 mężczyzn. Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku 17,9% ludności posiada wykształcenie wyższe, 3,0% wykształcenie policealne, 10,2% średnie ogólnokształcące, a 19,8% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 31,6% mieszkańców Miasta, gimnazjalnym 3,1%, natomiast 11,4% podstawowym ukończonym. 3,0% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do całego województwa śląskiego mieszkańcy Miasta mają nieznacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w Mieście Wodzisław Śląski największy odsetek ma wykształcenie zasadnicze zawodowe (25,3%) oraz wyższe (20,9%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (38,5%) oraz średnie zawodowe (22,9%). W roku 2024 w Wodzisławiu Śląskim mieściło się 16 przedszkoli, w których do 63 oddziałów uczęszczało 1 479 dzieci (694 dziewczynki oraz 785 chłopców). 17,9% mieszkańców Miasta Wodzisław Śląski w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zalicza się do przedziału 3-6 lat – wychowanie przedszkolne (17,3% wśród dziewczynek i 18,5% wśród chłopców). Na tysiąc dzieci w wieku przedszkolnym 944 uczęszcza do placówek wychowania przedszkolnego. Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego przypadało 0,87 dzieci w wieku przedszkolnym. Placówkę ma 14 szkół podstawowych, w których w 229 oddziałach uczyło się 3 731 uczniów (1 804 kobiety oraz 1 927 mężczyzn). W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształci się 27,9% ludności (28,1% wśród dziewczynek i 27,6% wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypada 16,3 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto (stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat) wynosi 105,16. W Mieście Wodzisław Śląski znajduje się 6 licea ogólnokształcące, w których w 69 oddziałach uczyło się 1 770 uczniów (1 151 kobiet oraz 619 mężczyzn). W Mieście znajdują się 4 Technika, w których w 82 oddziałach uczyło się 2 060 uczniów (833 kobiety oraz 1 227 mężczyzn). W Wodzisławiu Śląskim znajduje się 5 Branżowych szkół I stopnia, w których w 22 oddziałach uczyło się 487 uczniów (114 kobiet oraz 373 mężczyzn). W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadpodstawowym (16-18 lat) kształci się 17,9% mieszkańców (18,4% wśród dziewczyn i 17,5% wśród chłopaków). Na 1 oddział w szkołach ogólnokształcących przypada 25,7 uczniów. 22,1 uczniów

przypada na oddział w branżowych szkołach I stopnia. 25,1 uczniów przypada na oddział w technikach dla młodzieży. W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat) znajduje się 20,9% mieszkańców Miasta w wieku potencjalnej nauki (20,9% kobiet i 20,9% mężczyzn).

System oświaty w Mieście Wodzisław Śląski charakteryzuje się dobrze rozwiniętą i zróżnicowaną strukturą obejmującą wszystkie poziomy kształcenia, od wychowania przedszkolnego po edukację dorosłych. Szczególnie silnym elementem jest szkolnictwo zawodowe oraz rozwój placówek kształcenia ustawicznego. Jednocześnie zauważalny jest rosnący udział sektora niepublicznego, zwłaszcza w obszarze wsparcia psychologiczno-pedagogicznego i edukacji dorosłych, co może stanowić wyzwanie dla zapewnienia równego dostępu do usług edukacyjnych w przyszłości.

2.8. Kultura i sport

Wodzisław Śląski jest miastem o bogatej historii i silnie zakorzenionej tradycji regionalnej, w którym kultura odgrywa istotną rolę społeczną, edukacyjną i integracyjną. Życie kulturalne miasta opiera się zarówno na pielęgnowaniu śląskiego dziedzictwa, jak i na nowoczesnych formach aktywności artystycznej skierowanych do mieszkańców w każdym wieku. Działalność instytucji kultury sprzyja integracji społecznej, rozwijaniu talentów oraz budowaniu lokalnej tożsamości mieszkańców.

Wodzisław Śląski od wielu lat rozwija ofertę kulturalną obejmującą koncerty, spektakle teatralne, wystawy, warsztaty artystyczne, wydarzenia plenerowe oraz inicjatywy edukacyjne. Organizowane przedsięwzięcia mają charakter zarówno lokalny, jak i ponadregionalny, dzięki czemu miasto jest ważnym ośrodkiem aktywności kulturalnej południowej części województwa śląskiego.

Szczególną rolę w życiu kulturalnym miasta pełni **Wodzisławskie Centrum Kultury**, będące główną instytucją odpowiedzialną za organizację wydarzeń artystycznych i edukacyjnych. Placówka prowadzi szeroką działalność kulturalną obejmującą koncerty muzyczne, spektakle teatralne, kabarety, seanse filmowe, konkursy, warsztaty oraz zajęcia rozwijające zainteresowania dzieci, młodzieży i dorosłych. Centrum wspiera także amatorski ruch artystyczny poprzez działalność zespołów wokalnych, tanecznych i teatralnych. Ważnym elementem działalności WCK jest organizacja dużych wydarzeń plenerowych, takich jak Dni Wodzisławia Śląskiego czy festiwale muzyczne, które integrują mieszkańców i promują miasto w regionie.

Istotną funkcję edukacyjną i społeczną pełni również **Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Wodzisławiu Śląskim**. Biblioteka nie ogranicza się wyłącznie do działalności czytelniczej, lecz stanowi ważne miejsce spotkań mieszkańców oraz organizacji wydarzeń promujących literaturę, historię i edukację. Organizowane są spotkania autorskie, konkursy literackie, warsztaty dla dzieci i młodzieży, lekcje biblioteczne oraz wydarzenia związane z promocją lokalnej historii i tradycji.

Działalność biblioteki przyczynia się do rozwijania kompetencji społecznych i edukacyjnych mieszkańców oraz wspiera aktywność kulturalną różnych grup społecznych.

Ważnym elementem życia kulturalnego miasta jest również działalność **Muzeum w Wodzisławiu Śląskim** mieszczącego się w zabytkowym Pałacu Dietrichsteinów. Instytucja ta zajmuje się ochroną i popularyzacją dziedzictwa historycznego regionu. Muzeum organizuje wystawy stałe i czasowe, lekcje muzealne, wydarzenia patriotyczne oraz spotkania związane z historią ziemi wodzisławskiej. Dzięki swojej działalności placówka kształtuje świadomość historyczną mieszkańców oraz pielęgnuje pamięć o lokalnym dziedzictwie kulturowym.

Na rozwój kultury w mieście wpływają także szkoły, stowarzyszenia, organizacje pozarządowe, parafie oraz lokalne grupy artystyczne. W mieście działają zespoły muzyczne, chóry, orkiestry, grupy teatralne i taneczne, które aktywnie uczestniczą w wydarzeniach miejskich oraz uroczystościach patriotycznych i religijnych. Duże znaczenie mają również inicjatywy skierowane do seniorów oraz działania integrujące społeczność lokalną.

Kultura Wodzisławia Śląskiego opiera się na połączeniu tradycji i nowoczesności. Z jednej strony miasto pielęgnuje śląskie zwyczaje, gwarę i regionalne dziedzictwo, z drugiej zaś rozwija nowoczesne formy uczestnictwa w kulturze oraz edukacji artystycznej. Dzięki aktywności instytucji kultury oraz zaangażowaniu mieszkańców Wodzisław Śląski tworzy przestrzeń sprzyjającą rozwojowi społecznemu, budowaniu więzi lokalnych i wzmacnianiu tożsamości regionalnej. Miasto stawia na kulturę dostępną dla mieszkańców w każdym wieku, od dzieci po seniorów. Dzięki aktywności instytucji kultury Wodzisław Śląski jest jednym z bardziej aktywnych ośrodków kulturalnych południowej części województwa śląskiego.

Wodzisław Śląski jest miastem, w którym sport i rekreacja stanowią ważny element życia społecznego mieszkańców. Miasto od wielu lat rozwija infrastrukturę sportową, wspiera działalność klubów sportowych oraz organizuje wydarzenia promujące aktywny styl życia. Działalność sportowa skierowana jest zarówno do dzieci i młodzieży, jak i osób dorosłych oraz seniorów. Sport pełni w mieście funkcję nie tylko rekreacyjną, ale również wychowawczą, integracyjną i promocyjną. Najważniejszą jednostką odpowiedzialną za rozwój sportu i rekreacji w mieście jest **Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji „Centrum”**. Instytucja zarządza miejskimi obiektami sportowymi oraz organizuje liczne wydarzenia rekreacyjne i sportowe dla mieszkańców. MOSiR prowadzi działalność związaną z upowszechnianiem kultury fizycznej, organizacją zawodów sportowych, imprez rekreacyjnych oraz utrzymaniem infrastruktury sportowej miasta. W strukturach MOSiR funkcjonują liczne obiekty sportowe i rekreacyjne, które umożliwiają mieszkańcom aktywne spędzanie czasu wolnego. Szczególne znaczenie posiada **Stadion Odra Wodzisław Śląski**, będący jednym z najbardziej

rozpoznawalnych obiektów sportowych miasta. Stadion od lat związany jest z tradycjami piłkarskimi Wodzisławia Śląskiego i stanowi miejsce rozgrywek sportowych oraz wydarzeń miejskich.

Dużą popularnością cieszy się również **Rodzinny Park Rozrywki „Trzy Wzgórza”**, który pełni funkcję nowoczesnego centrum rekreacji i aktywnego wypoczynku. Obiekt oferuje tereny spacerowe, ścieżki rowerowe, place zabaw, przestrzenie do aktywności fizycznej oraz organizacji wydarzeń sportowych i rodzinnych. Jest to jedno z najczęściej odwiedzanych miejsc rekreacyjnych w mieście.

Istotną rolę w rozwoju sportu odgrywają wodzisławskie kluby sportowe, które prowadzą szkolenia dzieci, młodzieży i dorosłych w różnych dyscyplinach. Najbardziej znanym klubem piłkarskim miasta jest APN Odra Wodzisław Company Sp. z o.o. oraz związany z tradycją piłki nożnej MKP Odra Centrum Wodzisław Śląski. Kluby te zajmują się szkoleniem młodych zawodników, organizacją treningów i uczestnictwem w rozgrywkach ligowych. Piłka nożna od wielu lat pozostaje jedną z najpopularniejszych dyscyplin sportowych w mieście. Ważne miejsce w sporcie lokalnym zajmuje także MKS ZORZA Wodzisław Śląski, który rozwija przede wszystkim siatkówkę kobiet. Klub prowadzi działalność szkoleniową dla młodzieży oraz uczestniczy w rozgrywkach sportowych na szczeblu regionalnym. Działalność klubu przyczynia się do popularyzacji sportu wśród dziewcząt i młodych kobiet. Na terenie miasta funkcjonują również inne kluby sportowe, m.in. Gosław Jedłownik. Klub sportowy, UKS Rapid Wodzisław Śląski czy Klub Sportowy 25 Kokoszyce. Organizacje te prowadzą szkolenia sportowe, integrują lokalną społeczność oraz angażują mieszkańców w działalność sportową i rekreacyjną. Znaczącą funkcję edukacyjną i wychowawczą pełni również **Powiatowy Młodzieżowy Ośrodek Sportu**, który wspiera rozwój sportu dzieci i młodzieży poprzez organizację zawodów, turniejów oraz zajęć sportowych. Placówka współpracuje ze szkołami i klubami sportowymi, promując aktywność fizyczną oraz zdrowy styl życia.

W mieście rozwijana jest także infrastruktura rekreacyjna i sportów sezonowych. Mieszkańcy korzystają m.in. z lodowiska miejskiego, obiektów sportowych MOSiR, boisk osiedlowych oraz kompleksów rekreacyjnych. Dużym zainteresowaniem cieszą się wydarzenia biegowe, turnieje piłkarskie, zawody sportów amatorskich oraz rodzinne imprezy rekreacyjne organizowane przez miasto i lokalne instytucje. Sport w Wodzisławiu Śląskim pełni ważną funkcję społeczną i integracyjną. Działalność klubów, instytucji oraz organizatorów wydarzeń sportowych sprzyja rozwijaniu pasji, aktywizacji mieszkańców oraz budowaniu lokalnej wspólnoty. Dzięki rozwijanej infrastrukturze i aktywności organizacji sportowych miasto tworzy dobre warunki do uprawiania sportu zarówno amatorskiego, jak i wyczynowego.

Miasto Wodzisław Śląski udowodnia, że jest miejscem, gdzie kultura kwitnie przez cały rok. Organizowane imprezy sprzyjają integracji społecznej, edukacji kulturalnej oraz promocji lokalnych talentów. Wydarzenia są bardzo zróżnicowane. To pokazuje, że oferta kulturalna adresowana jest do różnych grup: dzieci, młodzieży, seniorów, miłośników sztuki i rozrywki. Istotną rolę odgrywają imprezy plenerowe i cykliczne wydarzenia sezonowe. Dzięki temu kultura jest obecna w przestrzeni publicznej i angażuje mieszkańców.

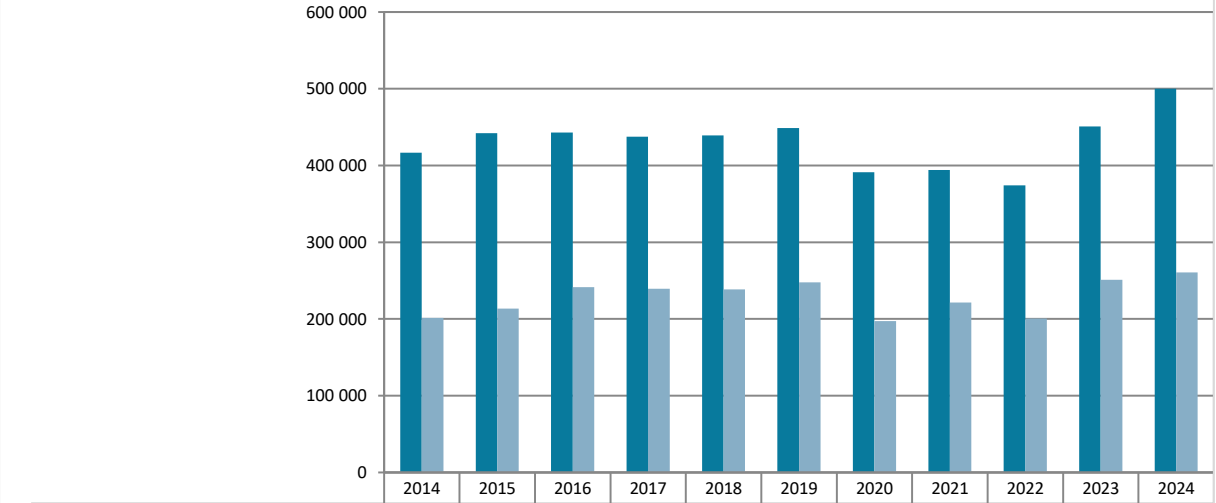
2.9. Zdrowie

Analiza danych dotyczących liczby porad lekarskich udzielanych w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (AOS) oraz podstawowej opieki zdrowotnej (POZ) w latach 2014–2024 pozwala na kompleksową ocenę funkcjonowania systemu ochrony zdrowia oraz identyfikację głównych trendów i wyzwań społecznych w tym obszarze. W latach 2014–2019 system ochrony zdrowia w Mieście Wodzisław Śląski charakteryzował się względną stabilnością oraz stopniowym wzrostem liczby udzielanych świadczeń. W ambulatoryjnej opiece zdrowotnej liczba porad wzrosła z poziomu 416 833 w 2014 r. do 448 836 w 2019 r., natomiast w podstawowej opiece zdrowotnej odnotowano wzrost z 201 393 w 2014 roku do 247 782 porad w 2019 roku. Tendencja ta wskazuje na systematycznie rosnące potrzeby zdrowotne mieszkańców, przy jednoczesnym zachowaniu dostępności świadczeń.
Znaczące zakłócenie tego trendu nastąpiło w latach 2020–2021, co było bezpośrednio związane z pandemią COVID-19. W tym okresie odnotowano wyraźny spadek liczby porad lekarskich w obu analizowanych obszarach. W ambulatoryjnej opiece zdrowotnej liczba świadczeń spadła do poziomu ok. 391 tys. w 2020 r. i 394 tys. w 2021 r., osiągając najniższy poziom w 2022 r. (373 933). W podstawowej opiece zdrowotnej spadek był jeszcze bardziej widoczny – do poziomu 197 434 porad w 2020 r. oraz 200 679 w 2022 r. Ograniczenia w dostępności usług, zmiana sposobu udzielania świadczeń (m.in. teleporady) oraz obawy mieszkańców przed korzystaniem z opieki zdrowotnej przyczyniły się do powstania tzw. „długu zdrowotnego”. Od 2022 r. obserwuje się dynamiczne odbudowywanie liczby udzielanych świadczeń, a lata 2023–2024 przynoszą wyraźne przekroczenie poziomów sprzed pandemii. W 2024 r. liczba porad w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej osiągnęła najwyższy poziom w analizowanym okresie – 500 330, natomiast w podstawowej opiece zdrowotnej 260 810 porad. Wzrost ten należy interpretować jako efekt nadrabiania zaległości zdrowotnych, ale również jako przejaw rosnących potrzeb zdrowotnych mieszkańców, wynikających m.in. z procesów demograficznych (starzenie się społeczeństwa), wzrostu liczby chorób przewlekłych oraz większej świadomości zdrowotnej. Charakterystycznym elementem analizowanego systemu jest utrzymująca się w całym okresie znacząca przewaga liczby porad udzielanych w ambulatoryjnej opiece specjalistycznej nad podstawową opieką zdrowotną. Może to wskazywać na niewystarczające wykorzystanie potencjału POZ w zakresie profilaktyki, wczesnej diagnostyki i koordynacji leczenia,

a także na tendencję do kierowania pacjentów bezpośrednio do specjalistów. Zjawisko to może prowadzić do przeciążenia systemu opieki specjalistycznej, wydłużenia czasu oczekiwania na świadczenia oraz obniżenia efektywności całego systemu ochrony zdrowia.

Z perspektywy strategicznej zidentyfikowane trendy wskazują na rosnące obciążenie systemu ochrony zdrowia oraz konieczność jego dostosowania do zmieniających się potrzeb mieszkańców. Kluczowe wyzwania obejmują przede wszystkim ograniczenie skutków „długu zdrowotnego", poprawę dostępności do świadczeń zdrowotnych, wzmocnienie roli podstawowej opieki zdrowotnej oraz rozwój działań profilaktycznych i edukacyjnych. Istotne znaczenie ma również rozwój usług środowiskowych, szczególnie w kontekście starzejącej się populacji oraz rosnącej liczby osób z chorobami przewlekłymi. System ochrony zdrowia w Mieście Wodzisław Śląski znajduje się obecnie w fazie wzrostu zapotrzebowania na usługi medyczne, co stanowi zarówno wyzwanie, jak i impuls do wprowadzania działań systemowych ukierunkowanych na poprawę jakości, dostępności i efektywności opieki zdrowotnej, ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki i wczesnej interwencji. Powyższe obrazuje poniższy wykres.

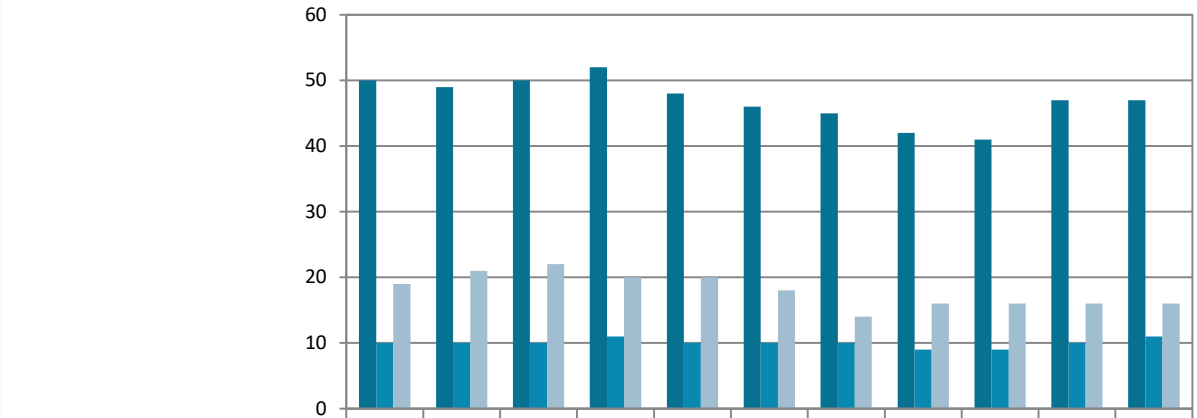
Wykres 14 - Liczba udzielonych porad w ramach opieki zdrowotnej w latach 2014-2024

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie	416833	442126	442790	437614	439423	448836	391047	394037	373933	450740	500330
Podstawowa opieka zdrowotna - porady lekarskie	201393	213458	241420	239330	238626	247782	197434	221617	200679	250999	260810

źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres 15 - Liczba przychodni, aptek i ludność na aptekę w latach 2014-2024

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
przychodnie ogółem	50	49	50	52	48	46	45	42	41	47	47
przychodnie na 10 tys. ludności	10	10	10	11	10	10	10	9	9	10	11
apteki	19	21	22	20	20	18	14	16	16	16	16

źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Analiza danych dotyczących liczby przychodni oraz aptek w latach 2014–2024 pozwala na ocenę dostępności podstawowej infrastruktury ochrony zdrowia dla mieszkańców Miasta Wodzisławia Śląskiego. W zakresie liczby przychodni ogółem obserwuje się względną stabilność z jednoczesnymi okresowymi spadkami. W 2014 r. funkcjonowało 50 przychodni, a w kolejnych latach ich liczba oscylowała w przedziale 41–52 placówek. Najwyższy poziom odnotowano w 2017 r. (52 przychodnie), natomiast najniższy w 2022 r. (41 placówek). W ostatnich latach widoczna jest częściowa odbudowa infrastruktury – w 2023 i 2024 r. liczba przychodni wzrosła do 47. Wskaźnik liczby przychodni na 10 tys. mieszkańców pozostaje stosunkowo stabilny i wynosi najczęściej 10–11, z przejściowym spadkiem do 9 w latach 2021–2022. Oznacza to, że mimo wahań liczby placówek, dostępność usług w przeliczeniu na mieszkańców nie uległa istotnemu pogorszeniu, co może być związane m.in. ze zmianami demograficznymi. W przypadku aptek widoczny jest bardziej wyraźny trend spadkowy. W latach 2014–2016 liczba aptek rosła, osiągając poziom 22 placówek, jednak od 2017 r. rozpoczął się systematyczny spadek do 14 aptek w 2020 r. W kolejnych latach nastąpiła niewielka poprawa, jednak liczba aptek ustabilizowała się na poziomie 16 i nie powróciła do wartości sprzed kilku lat. Spadek liczby aptek może mieć wpływ na dostępność leków oraz komfort mieszkańców, szczególnie osób starszych i przewlekle chorych, które częściej korzystają z usług farmaceutycznych. Może to również oznaczać większe obciążenie istniejących placówek oraz konieczność pokonywania większych odległości w celu realizacji recept. Kluczowym wyzwaniem pozostaje utrzymanie odpowiedniego poziomu dostępności przestrzennej i organizacyjnej usług zdrowotnych, szczególnie w kontekście starzenia się społeczeństwa oraz rosnącego zapotrzebowania na świadczenia zdrowotne. W związku z powyższym istotne jest podejmowanie działań ukierunkowanych na: utrzymanie i rozwój sieci przychodni, poprawę dostępności do usług medycznych na poziomie lokalnym, monitorowanie

dostępności aptek i przeciwdziałanie ich dalszemu spadkowi, wspieranie rozwiązań zwiększających dostępność usług (np. telemedycyna, e-recepty, usługi środowiskowe). Miasto realizuje programy zdrowotne (promocja zdrowego stylu życia, profilaktyka, kształtowanie bezpiecznych zachowań, przeciwdziałanie uzależnieniom, zdrowie psychiczne).

2.10. Przestępczość

Bezpieczeństwo i porządek publiczny stanowią jeden z podstawowych czynników wpływających na jakość życia mieszkańców oraz poziom atrakcyjności osiedleńczej i rozwojowej miasta. Analiza sytuacji w latach 2021–2025 wskazuje, że na terenie Miasta Wodzisław Śląski utrzymywał się względnie stabilny poziom bezpieczeństwa publicznego, jednak równocześnie obserwowano zmianę charakteru pojawiających się zagrożeń. Coraz mniejsze znaczenie mają klasyczne formy przestępczości, natomiast rośnie udział problemów o charakterze społecznym, psychologicznym, ekonomicznym i cyfrowym. W analizowanym okresie bezpieczeństwo mieszkańców determinowane było nie tylko przez liczbę zdarzeń kryminalnych czy interwencji służb, ale coraz częściej przez czynniki związane z kondycją psychiczną mieszkańców, zmianami społecznymi, procesem starzenia się ludności, rozwojem nowych technologii oraz stylem życia dzieci i młodzieży.

Jednocześnie na terenie miasta funkcjonuje rozwinięty system bezpieczeństwa oparty na współpracy służb, instytucji samorządowych i organizacji społecznych, obejmujący m.in. działania Policji, Straży Pożarnej, jednostek OSP, placówek oświatowych, pomocy społecznej oraz organizacji pozarządowych.

Widoczne jest przesunięcie problemów bezpieczeństwa z obszaru typowo interwencyjnego w kierunku bezpieczeństwa społecznego i profilaktyki. Oznacza to, że coraz większego znaczenia nabiera zapobieganie kryzysom, budowanie odporności społecznej oraz wzmacnianie kompetencji mieszkańców. Lata 2024–2025 przyniosły również wzrost znaczenia zagrożeń związanych z mobilnością miejską. Coraz częściej identyfikowane są zdarzenia z udziałem użytkowników hulajnóg elektrycznych, rowerzystów oraz młodych kierowców. Rozwój nowych form transportu powoduje konieczność dostosowania działań edukacyjnych i profilaktycznych do zmieniających się realiów funkcjonowania mieszkańców.

Jednym z najważniejszych obszarów wymagających szczególnej uwagi jest bezpieczeństwo dzieci i młodzieży. W ostatnich latach obserwowany jest wzrost problemów o charakterze psychospołecznym, obejmujących pogorszenie kondycji psychicznej młodych ludzi, przeciążenie emocjonalne, trudności adaptacyjne, zaburzenia relacji społecznych oraz osłabienie kompetencji radzenia sobie ze stresem.

Coraz częściej identyfikowane są zjawiska związane z wycofaniem społecznym, izolacją, uzależnieniem od urządzeń cyfrowych, przemocą rówieśniczą oraz cyberprzemocą. Placówki oświatowe i instytucje pomocowe sygnalizują również zwiększającą się liczbę dzieci i młodzieży wymagających wsparcia psychologicznego. Jednocześnie młodzi mieszkańcy coraz częściej funkcjonują w środowisku wysokiej presji edukacyjnej i społecznej, co wpływa na ich dobrostan psychiczny oraz poczucie bezpieczeństwa. Obszar ten staje się jednym z kluczowych wyzwań dla polityki społecznej i profilaktyki lokalnej.

Istotnym wyzwaniem pozostaje także bezpieczeństwo seniorów. Proces starzenia się społeczeństwa powoduje wzrost liczby osób wymagających wsparcia, szczególnie w zakresie przeciwdziałania izolacji społecznej, wykluczeniu cyfrowemu oraz zagrożeniom ekonomicznym. Osoby starsze należą do grup szczególnie narażonych na oszustwa, manipulacje finansowe i wyłudzenia. Rosnąca cyfryzacja usług publicznych i codziennych czynności powoduje jednocześnie trudności adaptacyjne części seniorów oraz zwiększa ryzyko ich wykluczenia. Dodatkowym problemem pozostaje samotność i ograniczenie kontaktów społecznych, które wpływają nie tylko na dobrostan psychiczny, ale również na poczucie bezpieczeństwa i możliwość samodzielnego funkcjonowania.

Pomimo ogólnie stabilnej sytuacji mieszkańcy nadal wskazują na problemy występujące w przestrzeni publicznej. Dotyczą one przede wszystkim zakłócania porządku publicznego, spożywania alkoholu w miejscach ogólnodostępnych, aktów wandalizmu, niebezpiecznych zachowań młodzieży oraz obniżonego poczucia bezpieczeństwa po zmroku. Problemy te mają charakter lokalny i koncentrują się najczęściej w przestrzeniach o dużej intensywności ruchu mieszkańców, w rejonach osiedlowych, miejscach spotkań młodzieży oraz terenach rekreacyjnych. Znaczenie ma również budowanie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, które nie zawsze wynika bezpośrednio z poziomu przestępczości, ale także z jakości przestrzeni publicznej, relacji społecznych i stopnia integracji lokalnej. Lata 2021–2025 charakteryzują się dynamicznym wzrostem znaczenia zagrożeń cyfrowych. Rozwój technologii i przenoszenie aktywności mieszkańców do przestrzeni internetowej zwiększa ryzyko cyberprzemocy, oszustw internetowych, wyłudzeń danych osobowych oraz manipulacji finansowych. Szczególnie narażone pozostają dzieci, młodzież oraz osoby starsze. W przypadku młodych mieszkańców zagrożenia dotyczą głównie cyberprzemocy, uzależnień cyfrowychi niebezpiecznych treści internetowych, natomiast seniorzy częściej stają się ofiarami oszustwi wyłudzeń. W związku z tym coraz większego znaczenia nabiera edukacja cyfrowa oraz działania wzmacniające kompetencje mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa w sieci.

Analiza sytuacji w latach 2021–2025 wskazuje, że bezpieczeństwo publiczne w mieście pozostaje na relatywnie stabilnym poziomie, jednak zmianie ulega charakter występujących zagrożeń. Coraz większego znaczenia nabierają problemy społeczne, psychiczne i cyfrowe. Kluczowym wyzwaniem dla

najbliższych lat będzie rozwój działań profilaktycznych i środowiskowych, szczególnie w zakresie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, przeciwdziałania przemocy, bezpieczeństwa seniorów oraz edukacji cyfrowej. Istotnym kierunkiem działań pozostaje wzmacnianie współpracy międzyinstytucjonalnej oraz rozwój lokalnych programów profilaktycznych integrujących służby, szkoły, pomoc społeczną i organizacje pozarządowe.

2.11. Niepełnosprawność i Seniorzy

Niepełnosprawność to stan, w którym zdolność do samodzielnego funkcjonowania osoby jest ograniczona ze względu na trwałe lub długotrwałe zaburzenia w funkcjonowaniu fizycznym, psychicznym, wzrokowym, słuchowym, intelektualnym lub innego rodzaju. Obejmuje m.in.: orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności, potrzeby wsparcia w codziennych czynnościach, bariery: architektoniczne, techniczne, komunikacyjne, społeczne. Osoby z niepełnosprawnością mogą potrzebować różnorodnego wsparcia: rehabilitacji, pomocy opiekuńczej, terapeutycznej, asystenckiej, adaptacji środowiska oraz integracji społecznej. Analizując niepełnosprawność jako przyczynę korzystania ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim można stwierdzić, że w 2022 roku 175 rodzin korzystało z tej przyczyny ze wsparcia, w 2023 roku były to 172 rodziny, w 2024 roku 210 rodzin, natomiast w 2025 roku było to 231 rodzin. Osoby w podeszłym wieku, starsze i niepełnosprawne mają prawo do korzystania z pomocy w formie usług opiekuńczych. Usługi te obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza, pielęgnację oraz w miarę możliwości także zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim realizuje także specjalistyczne usługi opiekuńcze (SUO). Są to usługi świadczone osobom z zaburzeniami psychicznymi, które wymagają szczególnego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Ich celem jest pomoc w zaspokajaniu potrzeb życiowych, podtrzymanie lub rozwijanie samodzielności oraz poprawa jakości życia osoby potrzebującej pomocy. Adresatami usług są osoby z zaburzeniami psychicznymi (w rozumieniu ustawy o ochronie zdrowia psychicznego), oraz osoby, które z powodu choroby psychicznej, niepełnosprawności intelektualnej, autyzmu, zaburzeń osobowości lub innego zaburzenia wymagają wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Celem SUO jest umożliwienie osobie pozostania w środowisku domowym, rozwijanie umiejętności społecznych i życiowych, zapobieganie izolacji i wykluczeniu społecznemu, wspieranie rodziny w opiece nad osobą niesamodzielną, usprawnianie funkcji poznawczych, emocjonalnych i społecznych. Usługi te są dostosowane do indywidualnych potrzeb i mogą obejmować m.in.: treningi umiejętności społecznych i interpersonalnych**,** pomoc w codziennych czynnościach (np. higiena, przygotowanie posiłków, gospodarowanie pieniędzmi), terapię zajęciową, ruchową, logopedyczną, psychologiczną**,** wsparcie w leczeniu i rehabilitacji, motywowanie do aktywności społecznej i zawodowej, wsparcie dla rodziny

(edukacja, instruktaż, poradnictwo). W latach 2021–2025 obserwowany jest wyraźny wzrost znaczenia usług opiekuńczych jako jednej z podstawowych form wsparcia mieszkańców wymagających pomocy w codziennym funkcjonowaniu. Usługi te kierowane są przede wszystkim do osób starszych, samotnych, przewlekle chorych, z niepełnosprawnościami oraz osób, które ze względu na wiek lub stan zdrowia nie są w stanie samodzielnie zaspokajać podstawowych potrzeb życiowych. W analizowanym okresie liczba osób objętych usługami opiekuńczymi wzrosła z 102 osób w 2021 r. do 173 osób w 2025 r. Pomimo przejściowego spadku w 2022 r., w kolejnych latach odnotowano systematyczny wzrost liczby odbiorców wsparcia. Tendencja ta wskazuje na rosnące potrzeby opiekuńcze mieszkańców oraz zwiększające się zapotrzebowanie na usługi świadczone w miejscu zamieszkania. Równocześnie wzrastała liczba realizowanych świadczeń. W 2021 r. udzielono 22 258 świadczeń, natomiast w 2025 r. ich liczba wzrosła do 30 682. Oznacza to zwiększenie intensywności udzielanej pomocy oraz większe zaangażowanie systemu wsparcia w zabezpieczenie potrzeb osób wymagających opieki. Szczególnie wyraźny wzrost nastąpił w latach 2024–2025, co może świadczyć zarówno o zwiększającej się liczbie osób niesamodzielnych, jak i wydłużaniu czasu korzystania ze wsparcia. Wydatki ponoszone na realizację usług opiekuńczych wykazywały zmienność w poszczególnych latach, jednak najwyższy poziom osiągnęły w 2025 r., kiedy przeznaczono na ten cel 556 399 zł. Wzrost kosztów należy wiązać przede wszystkim ze zwiększającą się liczbą odbiorców usług, rosnącą liczbą realizowanych świadczeń, wzrostem kosztów pracy oraz postępującym procesem starzenia się społeczeństwa. Dane wskazują, że usługi opiekuńcze stają się obszarem wymagającym coraz większych nakładów organizacyjnych i finansowych. Odmienny trend obserwowany jest natomiast w zakresie specjalistycznych usług opiekuńczych. W latach 2021–2025 liczba osób objętych tą formą pomocy zmniejszyła się z 6 do 3 osób. Spadek widoczny jest również w liczbie realizowanych świadczeń z 1 759 w 2021 r. do 442 w 2025 r. Zmniejszeniu uległy również wydatki przeznaczane na specjalistyczne usługi opiekuńcze. Najwyższe koszty odnotowano w 2022 r. 72 593 zł, natomiast w kolejnych latach nastąpił ich znaczący spadek. Może to wynikać ze zmniejszenia liczby osób wymagających tego rodzaju wsparcia, zmian w strukturze potrzeb mieszkańców, kierowania osób do innych form terapii lub wsparcia, a także ograniczonej dostępności specjalistycznych usług. Dane pokazują, że Miasto Wodzisław Śląski konsekwentnie inwestuje w pomoc osobom niesamodzielnym i z zaburzeniami psychicznymi, co potwierdza realizację zadań z zakresu polityki społecznej. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6 - Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze realizowane w latach 2021-2025

	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	102	86	118	152	173
Liczba udzielonych świadczeń	22 258	21 719	21 934	25 036	30 682
Wydatki na usługi opiekuńcze	401 625	487 862	412 507	349 729	556 399

	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	6	6	4	4	3
Liczba udzielonych świadczeń	1 759	1 788	598	519	442
Wydatki na specjalistyczne usługi opiekuńcze	60 719	72 593	21 179	14 717	18 072

źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim

Na rzecz osób z niepełnosprawnością Miasto Wodzisław Śląski realizuje Program Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością. Program oferuje wsparcie na rzecz dzieci z orzeczeniem od ukończenia 2 roku życia do 16 roku życia oraz osób z orzeczeniem w stopniu znacznym lub umiarkowanym lub z orzeczeniem równoważnym. Program ma na celu zapewnienie ogólnodostępnego wsparcia osobom z niepełnosprawnościami poprzez usługi asystenta, które pomagają w codziennych czynnościach, funkcjonowaniu społecznym i realizacji celów. Zasady Programu obejmują wsparcie przy czynnościach samoobsługowych i domowych, przemieszczaniu się, a także w podejmowaniu aktywności życiowej i komunikacji z otoczeniem. Celem programu jest wprowadzenie ogólnodostępnego wsparcia, wsparcie w codziennym życiu, funkcjonowanie w życiu społecznym, przeciwdziałanie wykluczeniu, zwiększenie samodzielności**.** Asystent pomaga w czynnościach takich, jak higiena osobista, prowadzenie gospodarstwa domowego, załatwianie spraw urzędowych, a także w przemieszczaniu się czy kontaktach z otoczeniem. Asystent nie wyręcza i nie podejmuje decyzji za osobęz niepełnosprawnością, a jedynie pomaga jej w wykonywaniu tych czynności. Uczestnik nie ponosi odpłatności za usługi asystencji osobistej. Analiza danych z lat 2020–2025 wskazuje na dynamiczny rozwój programu w Mieście. Liczba osób objętych usługami asystencji wzrosła z 17 osób w 2020 r. do 67 osób w 2025 r., co oznacza ponad trzykrotny wzrost liczby beneficjentów w analizowanym okresie. W pierwszych latach realizacji programu wzrost miał charakter stopniowy w 2021 r. wsparciem objęto 24 osoby. Największy wzrost odnotowano jednak w 2022 r., kiedy liczba uczestników zwiększyła się do 61 osób. W kolejnych latach poziom wsparcia utrzymywał się na wysokim poziomie – w 2023 r. pomocą objęto 66 osób, w 2024 r. 56 osób, natomiast 67 w 2025 roku. Wraz ze wzrostem liczby odbiorców znacząco zwiększały się wydatki przeznaczane na realizację programu. W latach 2020–2021 koszty utrzymywały się na stosunkowo niskim poziomie i wynosiły odpowiednio 68 177,87 zł oraz 62 904,90 zł. Przełom nastąpił w 2022 r., kiedy wydatki wzrosły do 526 736,35 zł, czyli ponad ośmiokrotnie w stosunku do roku poprzedniego. Najwyższy poziom nakładów finansowych odnotowano w 2025 r. – 956 958,13 zł. Zaobserwowany wzrost liczby uczestników i kosztów realizacji programu świadczy o zwiększającym się zapotrzebowaniu na usługi asystenckie, rosnącej świadomości mieszkańców dotyczącej dostępnych form wsparcia oraz skuteczniejszym docieraniu do osób wymagających pomocy. Program stał się ważnym narzędziem wspierania niezależności osób z niepełnosprawnościami oraz realizacji działań w zakresie deinstytucjonalizacji usług społecznych. Usługi asystenckie odgrywają coraz większą rolę w lokalnym systemie wsparcia społecznego. Rosnące potrzeby osób z niepełnosprawnościami oraz kierunek zmian polityki

społecznej wskazują na konieczność wzmacniania usług środowiskowych, zwiększania dostępności wsparcia oraz zabezpieczania odpowiednich środków finansowych na ich realizację. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7 - Realizacja Programu Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością w Mieście Wodzisław Śląski w latach 2020-2025

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba osób objętych usługami asystencji	17	24	61	66	56	67
Wydatki na usługi asystencji	68 177,87	62 904,90	526 736,35	953 136,88	711 300,29	956 958,13

źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim

Miasto Wodzisław Śląski przystąpiło również do realizacji Programu Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pn. "Opieka wytchnieniowa", finansowanego ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Głównym celem Programu jest wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, łącznie ze wskazaniami konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie leczenia, rehabilitacji i edukacji oraz osobami dorosłymi posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności, niekorzystającymi z innych form usług w miejscu zamieszkania lub ośrodku wsparcia. Program daje możliwość uzyskania pomocy w formie usług opieki wytchnieniowej świadczonych w miejscu zamieszkania, w łącznym wymiarze 240 godzin dla członka rodziny lub opiekuna, sprawującego bezpośrednią opiekę nad dzieckiem lub dorosłą osobą niepełnosprawną. Pomoc przyznawana w postaci opieki wytchnieniowej w ramach ww. limitów jest bezpłatna. Analiza danych z lat 2021-2025 wskazuje na rozwój programu oraz wzrost zainteresowania tą formą wsparcia wśród mieszkańców Miasta. W zakresie usług świadczonych w formie dziennej liczba osób objętych wsparciem wzrosła z 4 osób w 2021 r. do 17 osób w 2022 r., co oznacza ponad czterokrotny wzrost liczby odbiorców. W kolejnych latach poziom wsparcia utrzymywał się na zbliżonym poziomie, w 2023 r. pomocą objęto 19 osób, natomiast w 2024 r. 15 osób. Równolegle rozwijano usługi realizowane w formie całodobowej. W 2021 r. nie odnotowano osób korzystających z tej formy wsparcia, natomiast od 2022 r. pojawili się pierwsi odbiorcy. W latach 2022–2025 liczba osób korzystających z opieki całodobowej wynosiła odpowiednio 2, 3, 3 i 5 osób. Dane te wskazują na pojawienie się potrzeb związanych z zapewnieniem czasowego, bardziej intensywnego wsparcia dla rodzin i opiekunów osób wymagających stałej opieki. Rozwój programu znalazł odzwierciedlenie również w poziomie wydatków przeznaczanych na jego realizację. W 2021 r. koszty wyniosły 7 070,70 zł i były związane z niewielką skalą realizowanych działań. Już w 2022 r. nastąpił bardzo wyraźny

wzrost nakładów finansowych do poziomu 163 685,88 zł, co wiązało się ze zwiększeniem liczby uczestników programu i rozszerzeniem zakresu świadczonych usług. W kolejnych latach wydatki utrzymywały się na wysokim poziomie – 160 199,74 zł w 2023 r. oraz 143 715,68 zł w 2024 r. Pomimo niewielkiego spadku kosztów w ostatnim roku analizowanego okresu program nadal realizowany był w szerokim zakresie. Program „Opieka Wytchnieniowa" stał się ważnym elementem lokalnego systemu wsparcia osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin. Wzrost liczby odbiorców oraz rozwój form wsparcia potwierdzają rosnące zapotrzebowanie na usługi odciążające opiekunów faktycznych. W perspektywie kolejnych lat zasadne wydaje się dalsze rozwijanie programu, szczególnie w kontekście postępującego procesu starzenia się społeczeństwa, wzrostu liczby osób wymagających długoterminowej opieki oraz potrzeby wspierania rodzin pełniących funkcje opiekuńcze. Rozwijanie usług wytchnieniowych może stanowić istotny element działań związanych z deinstytucjonalizacją usług społecznych i wzmacnianiem wsparcia środowiskowego. Szczegółowe dane w ty zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8- Realizacja Programu Opieka Wytchnieniowa w Mieście Wodzisław Śląski w latach 2021-2025

	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w formie dziennej	4	17	19	15	11
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w formie całodobowej	0	2	3	3	5
Wydatki na usługi opiekuńcze	7 070,70	163 685,88	160 199,74	143 715,68	144 875,01

źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wodzisławiu Śląskim świadczy także pomoc mieszkańcom Miasta Wodzisław Śląski, w szczególności osobom z niepełnosprawnością. Mieszkańcy Miasta Wodzisław Śląski korzystają z dofinansowań do likwidacji barier architektonicznych, dofinansowań sprzętu rehabilitacyjnego, a także z udziału w turnusach rehabilitacyjnych. Ponadto PCPR pomaga również w zapewnieniu transportu oraz wsparcia edukacyjnego dla osób niepełnosprawnych.

Urząd Miasta Wodzisławia Śląskiego zapewnia dostępność swojej strony internetowej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych. Deklaracja dostępności dotyczy strony http://wodzislaw-slaski.pl. Urząd Miasta Wodzisławia Śląskiego składa się z kompleksu 3 budynków bezpośrednio ze sobą sąsiadujących, znajdujących się w obrębie jednego placu, na ulicy Bogumińskiej. Dojazd do Urzędu zapewniony jest od ulicy Pszowskiej oraz ulicy Bogumińskiej. Najbliżej budynku znajduje się przystanek „Urząd Miasta" oraz „Czyżowicka-Pszowska" na którym zatrzymują się autobusy Komunikacji Miejskiej Wodzisławia Śląskiego. Urząd posiada 2 miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami, które znajdują się na wewnętrznym parkingu. Kolejne najbliższe miejsca

postojowe znajdują się na parkingu miejskim, naprzeciwko budynku nr 4, po przeciwnej stronie ulicy, w odległości około 50 metrów od wejścia na plac Urzędu Miasta. Przejście dla pieszych prowadzące z parkingu wyposażone jest w sygnalizację dźwiękową. W obrębie wjazdu na teren wewnętrznego parkingu Urzędu Miasta znajduje się tablica tyflograficzna z informacją w którym z trzech budynków znajdują się poszczególne Wydziały, Referaty oraz Biura. Miasto zapewnia wstęp do wszystkich budynków oraz wszystkich pomieszczeń osobie niewidomej z psem asystującym. Budynek wyposażony jest w pętlę indukcyjną, wspierającą osoby z aparatami słuchowymi a urząd umożliwia skorzystanie z tłumacza języka migowego.

Od 11 lat rośnie odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem. W 2014 roku stanowili oni 17,1% wszystkich mieszkańców, natomiast w 2024 roku ich odsetek ten wynosił już 21,7%. Dane demograficzne wskazują, że liczba osób starszych w społeczności lokalnej wzrasta z roku na rok. Jest to skutek wydłużania się trwania ludzkiego życia, postępu cywilizacyjnego i poprawy jakości życia. Niepokój budzi nie sam fakt wzrostu ilościowego starszej populacji, co wzrost jej udziału w strukturze ludności. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w 2014 roku wynosił 24,9%, zaś w 2024 roku wyniósł już 33,5%.

Rokrocznie znacznie wzrastają wydatki Miasta Wodzisław Śląski związane z kosztami utrzymania mieszkańca w Domu Pomocy Społecznej (DPS). Dom Pomocy Społecznej jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej, działającą na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz przepisów wykonawczych. Placówka zapewnia całodobową opiekę osobom, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub innych przyczyn wymagają stałej pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, a nie mogą korzystać z opieki w miejscu zamieszkania.

Celem działalności Domu Pomocy Społecznej jest stworzenie mieszkańcom warunków do godnego i bezpiecznego życia, zapewnienie im opieki, wsparcia oraz możliwości utrzymania jak najwyższego poziomu samodzielności i aktywności życiowej. Placówka realizuje swoje zadania poprzez świadczenie usług bytowych, opiekuńczych, wspomagających i edukacyjnych, stosownie do indywidualnych potrzeb i możliwości psychofizycznych mieszkańców. W zależności od profilu, domy pomocy społecznej mogą być przeznaczone dla osób w podeszłym wieku, przewlekle somatycznie chorych, przewlekle psychicznie chorych, dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną, dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną lub osób niepełnosprawnych fizycznie. Każdy typ DPS realizuje swoje zadania w sposób dostosowany do specyfiki danej grupy mieszkańców. Dom Pomocy Społecznej stanowi ważny element lokalnego systemu pomocy społecznej. Jego działalność przyczynia się do zapewnienia mieszkańcom miasta całodobowej opieki, bezpieczeństwa i wsparcia, a także do odciążenia rodzin w sprawowaniu opieki nad osobami niesamodzielnymi. Placówka pełni

funkcję opiekuńczą, terapeutyczną i integracyjną, realizując ideę poszanowania godności, praw i podmiotowości każdego mieszkańca.

Analiza danych z lat 2020–2025 wskazuje na systematyczny wzrost liczby osób, którym decyzją administracyjną przyznano pobyt w domu pomocy społecznej, co może świadczyć o rosnących potrzebach opiekuńczych mieszkańców oraz postępującym procesie starzenia się społeczeństwa. W 2020 r. pobyt w domu pomocy społecznej przyznano 52 osobom. W kolejnych latach liczba ta utrzymywała się na zbliżonym poziomie w 2021 r. wsparciem objęto 55 osób, natomiast w 2022 r. 54 osoby. Wyraźny wzrost nastąpił od 2023 r., kiedy liczba mieszkańców objętych tą formą wsparcia zwiększyła się do 67 osób. W 2024 r. odnotowano dalszy wzrost do poziomu 71 osób, natomiast w 2025 roku 80 osób zostało umieszczonych w DPS, co stanowi najwyższą wartość w całym analizowanym okresie. Wraz ze wzrostem liczby mieszkańców korzystających z pobytu w domach pomocy społecznej systematycznie rosły wydatki ponoszone przez gminę. W 2020 r. koszty związane z finansowaniem pobytu mieszkańców wyniosły 1 520 104 zł. W kolejnych latach odnotowano stały wzrost nakładów finansowych. W 2025 roku nakłady za pobyt mieszkańców DPS wyniosły 3 877 621 zł. Oznacza to, że w ciągu pięciu lat wydatki wzrosły o ponad 2,35 mln zł, tj. o około 155 % w stosunku do 2020 r. Największy wzrost kosztów odnotowano w latach 2023–2025, co wynika zarówno ze wzrostu liczby osób kierowanych do placówek, jak również ze zwiększających się kosztów utrzymania mieszkańców w domach pomocy społecznej, wzrostu opłat za pobyt, kosztów energii, usług oraz wynagrodzeń personelu. Dane wskazują, że pobyt w domach pomocy społecznej pozostaje jednym z najbardziej kosztownych elementów systemu pomocy społecznej. Jednocześnie obserwowany wzrost liczby osób korzystających z tej formy wsparcia może świadczyć o rosnącej liczbie osób starszych, samotnych i niesamodzielnych wymagających całodobowej opieki. W kontekście planowania polityki społecznej istotne znaczenie będzie miało dalsze rozwijanie usług środowiskowych i form wsparcia realizowanych w miejscu zamieszkania, takich jak usługi opiekuńcze, opieka wytchnieniowa, teleopieka czy mieszkalnictwo wspomagane. Rozwiązania te mogą przyczyniać się do wydłużenia samodzielnego funkcjonowania mieszkańców w środowisku lokalnym oraz ograniczania konieczności kierowania do opieki instytucjonalnej. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9 - Liczba osób, którym decyzją przyznano pobyt w DPS i wydatki Miasta Wodzisław Śląski w tym zakresie w latach 2020-2025

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba osób, którym decyzją przyznano pobyt w DPS	52	55	54	67	71	80
Wydatki Miasta Wodzisław Śląski związane z pobytem w DPS	1 520 104	1 801 867	1 894 153	2 572 649	3 185 077	3 877 621

źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim

W ramach realizacji zadania z Programu „Korpus Wsparcia Seniorów" seniorom w wieku 60 lat i więcej, którzy mają problemy z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzą samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkają z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim zapewnia dostęp do tzw. opasek/urządzeń bezpieczeństwa, które wyposażone są w następujące funkcje: przycisk bezpieczeństwa – sygnał SOS, detektor upadku, czujnik zdjęcia opaski/urządzenia, lokalizator GPS, funkcje umożliwiające komunikowanie się z centrum obsługi i opiekunami, funkcje monitorujące podstawowe czynności życiowe (puls i saturacja). W 2025 roku opaski bezpieczeństwa były wykorzystywane przez 256 seniorów z Miasta Wodzisław Śląski.

Mieszkanie treningowe jest lokalem prowadzonym i administrowanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim i przeznaczone jest dla osób, które potrzebują wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki. Mieszkanie treningowe jest formą pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów, osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu. Pomoc jest adresowana przede wszystkim do osób, które wyrażają chęć współpracy z pracownikami Ośrodka i zgadzają się na przestrzeganie regulaminu mieszkania treningowego. Do mieszkania treningowego przyjmowane są osoby pełnoletnie na podstawie decyzji administracyjnej, które realizują postanowienia kontraktu mieszkaniowego zawartego z pracownikiem socjalnym Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim oraz współpracują w rozwiązywaniu swojej trudnej sytuacji życiowej. Pobyt przysługuje wyłącznie osobom wskazanym w decyzji administracyjnej. Koszty pobytu w mieszkaniu treningowym ponoszą jego mieszkańcy w kwocie ustalonej w decyzji administracyjnej proporcjonalnie do posiadanych dochodów własnych.

Uchwałą nr XXIII/312/26 Rady Miejskiej Wodzisławia Śląskiego z dnia 22 stycznia 2026 r. w Mieście działa Wodzisławska Rada Seniorów, która zrzesza przedstawicieli osób starszych oraz przedstawicieli podmiotów działających na rzecz osób starszych, w szczególności przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz podmiotów prowadzących uniwersytety trzeciego wieku. Instytucja funkcjonuje na terenie Miasta Wodzisław Śląski. Do zadań Rady należy: prowadzenie działalności informacyjnej związanej z polityką senioralną, w tym wymiana i rozpowszechnianie informacji istotnych dla seniorów Miasta Wodzisławia Śląskiego, identyfikowanie i sygnalizowanie istotnych kwestii związanych z sytuacją osób starszych w Wodzisławiu Śląskim, opiniowanie oraz konsultowanie kluczowych dokumentów i propozycji rozwiązań mających wpływ na miejską politykę senioralną,

włączanie się w charakterze partnera w realizację inicjatyw na rzecz osób starszych poprzez udzielanie wsparcia merytorycznego i doradczego. W Mieście działa także Wodzisławska Karta Seniora, to program, który daje osobom po 60. roku życia wiele zniżek, nie tylko na terenie miasta. Skierowany jest on wyłącznie do wodzisławskich seniorów. Program funkcjonuje od 2015 r. W Mieście w ramach Programu „Senior+" powstał także Wodzisławski Klub Seniora. To przestrzeń, która ma na celu wspieranie aktywności seniorów poprzez organizowanie różnych zajęć rekreacyjnych, kulturalnych i edukacyjnych. Klub jest dostępny dla osób powyżej 60. roku życia, którzy są mieszkańcami Wodzisławia Śląskiego i nie prowadzą aktywności zawodowej. W ofercie klubu znajdują się m.in. zajęcia rekreacyjne, warsztaty rękodzielnicze, edukacyjne i kulinarne, spotkania integracyjne, wycieczki oraz wydarzenia kulturalne.

Analiza dostępnych danych dotyczących realizowanych form wsparcia wskazuje, że w Mieście Wodzisław Śląski system pomocy dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami jest rozwijany i obejmuje zarówno wsparcie środowiskowe realizowane w miejscu zamieszkania, jak i usługi specjalistyczne oraz instytucjonalne. Widoczny jest kierunek działań zgodny z założeniami deinstytucjonalizacji usług społecznych, zakładający jak najdłuższe utrzymywanie osób wymagających wsparcia w ich środowisku lokalnym. W perspektywie strategicznej zasadne wydaje się dalsze wzmacnianie usług realizowanych w środowisku lokalnym, w tym usług opiekuńczych, asystenckich, opieki wytchnieniowej, teleopieki, mieszkań wspomaganych oraz innych form wsparcia ograniczających konieczność kierowania do opieki instytucjonalnej. Kierunek ten odpowiada zarówno na potrzeby mieszkańców, jak i współczesne założenia polityki społecznej ukierunkowanej na rozwój usług społecznych i deinstytucjonalizację.

2.12.Rodzina

Najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka jest rodzina. Kształtuje ona osobowość, system wartości, poglądy oraz styl życia. Rodzina to mała grupa społeczna szczególnego rodzaju, charakteryzująca się silnymi więzami emocjonalnymi istniejącymi pomiędzy jej członkami. Rodzina jest także grupą formalną mającą określoną prawnie strukturę, cele i normy, w ramach których funkcjonuje w społeczeństwie.

Zadania pomocy społecznej w Mieście Wodzisław Śląski wykonuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS). Jest to jednostka budżetowa, powołana do realizacji zadań własnych gminy oraz zadań zleconych. MOPS realizuje również zadania wynikające z innych niż ustawa o pomocy społecznej, aktów prawnych. Należą do nich m.in.: ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej, ustawa o ochronie zdrowia psychicznego,

ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii, ustawa o Karcie Dużej Rodziny, ustawa o świadczeniach rodzinnych.

Podmioty poza Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz Wodzisławską Placówką Wsparcia Dziennego „Dziupla" oferujące wsparcie i pomoc rodzinom z dziećmi na terenie Miasta Wodzisław Śląski to w szczególności:

- przedszkola, szkoły podstawowe,
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej w Mieście Wodzisław Śląski,
- Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowejoraz punkt interwencji kryzysowej,
- Sąd i kuratorzy,
- placówki prowadzące działalność leczniczą,
- Komenda Powiatowa Policji w Wodzisławiu Śląskim,
- parafie,
- organizacje pozarządowe,
- lokalni przedsiębiorcy, którzy przystąpili do programu Karty Dużej Rodziny.

Punktem wyjścia do określenia sytuacji rodzin w Mieście Wodzisław Śląski jest analiza danych o rodzinach objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Poniżej w formie tabelarycznej przedstawiono liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w Mieście Wodzisław Śląski w latach 2018-2024. Analiza danych wskazuje, że w całym badanym okresie liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych była wyższa niż liczba osób korzystających ze świadczeń niepieniężnych. Jednocześnie w obu kategoriach widoczne są zmiany świadczące o ewolucji potrzeb mieszkańców oraz sposobu udzielania wsparcia przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

W przypadku świadczeń pieniężnych odnotowano wyraźny spadek liczby beneficjentów z 396 osób w 2018 r. do 313 osób w 2023 r. Oznacza to zmniejszenie liczby osób korzystających z tej formy pomocy o około 21%. Tendencja ta może być związana z poprawą sytuacji materialnej części mieszkańców, zmianami w przepisach dotyczących pomocy społecznej lub skutecznością działań aktywizacyjnych. W 2025 r. nastąpił jednak wzrost liczby osób korzystających ze świadczeń pieniężnych do 356 osób, co może wskazywać na pojawienie się nowych potrzeb społecznych związanych m.in. ze wzrostem kosztów utrzymania, inflacją czy pogorszeniem sytuacji ekonomicznej części gospodarstw domowych. W przypadku świadczeń niepieniężnych liczba beneficjentów charakteryzowała się większą zmiennością. Po znacznym spadku z 324 osób w 2018 r. do 242 osób

w 2019 r. nastąpił ponowny wzrost do poziomu około 280 osób w latach 2020–2021. W latach 2022-2023 liczba osób korzystających z tej formy wsparcia utrzymywała się na stabilnym poziomie 254 osób, natomiast w 2024 r. wzrosła do 309 osób, a w 2025 roku do 356 osób. Jest to najwyższa wartość od 2018 r. i może świadczyć o rosnącym zapotrzebowaniu na usługi opiekuńcze, pracę socjalną, poradnictwo specjalistyczne, pomoc rzeczową oraz inne formy wsparcia pozafinansowego. Warto zwrócić uwagę, że wzrost liczby odbiorców zarówno świadczeń pieniężnych, jak i niepieniężnych w 2025 r. może wskazywać na zwiększenie skali problemów społecznych wymagających wsparcia lub większą dostępność i skuteczność działań pomocowych realizowanych przez MOPS. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela:

Tabela 10 - Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2018-2025

Rodzaj świadczenia	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Świadczenia niepieniężne	324	242	279	283	254	254	309	356
Świadczenia pieniężne	396	328	331	326	320	313	344	356

źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Miasta Wodzisław Śląski

Pozyskane źródła wskazują na liczbę rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim i przyczyny, dla których ww. rodziny o tę pomoc się zwracają, określając natężenie występowania wśród rodzin określonych zjawisk. W analizowanym okresie 2021–2025 obserwuje się wzrost ogólnej liczby rodzin oraz osób korzystających z pomocy społecznej. Liczba rodzin wzrosła z 460 w 2021 roku do 544 w 2025 roku, natomiast liczba osób w rodzinach wzrosła z 812 do 854.Struktura powodów korzystania z pomocy uległa istotnym zmianom. Systematycznie zmniejsza się udział problemów o charakterze czysto ekonomicznym, takich jak ubóstwo i bezrobocie, natomiast rośnie znaczenie problemów zdrowotnych, opiekuńczych oraz kryzysów społecznych. W analizowanym okresie można wyróżnić następujące główne tendencje: spadek liczby gospodarstw domowych korzystających z pomocy z powodu ubóstwa, przejściowy spadek bezrobocia do 2023 roku, a następnie jego ponowny wzrost w latach 2024–2025,istotny wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami, systematyczny wzrost liczby osób z długotrwałą lub ciężką chorobą, wyraźny wzrost zjawiska bezdomności po 2023 roku, wzrost liczby rodzin niepełnych oraz rodzin wymagających wsparcia opiekuńczo-wychowawczego, stabilizacja lub niewielkie wahania w obszarze uzależnień.

Ubóstwo pozostaje nadal jednym z głównych powodów korzystania z pomocy społecznej, jednak jego znaczenie systematycznie maleje. Liczba rodzin korzystających z tego powodu spadła z 248 w 2021 roku do 162 w 2025 roku. Wskazuje to na stopniową poprawę sytuacji materialnej części mieszkańców, wzrost dochodów lub zmianę źródeł utrzymania. Bezrobocie wykazuje trend spadkowy do 2023 roku, jednak w latach 2024–2025 obserwuje się ponowny wzrost liczby osób i rodzin

wymagających wsparcia z tego powodu. Może to wskazywać na pogorszenie sytuacji na lokalnym rynku pracy lub wzrost kosztów życia, który powoduje większą zależność od świadczeń pomocy społecznej mimo formalnego zatrudnienia. Jednym z najbardziej istotnych trendów jest wysoki poziom liczby osób z niepełnosprawnościami oraz osób z długotrwałą lub ciężką chorobą. W przypadku niepełnosprawności liczba osób zmieniła się z 267 w 2021 roku do 328 w 2025 roku, natomiast w przypadku chorób przewlekłych z 512 do 507 osób. Wskazuje to na rosnące potrzeby opiekuńcze, starzenie się populacji oraz zwiększającą się liczbę orzeczeń o niepełnosprawności. Obszar ten staje się jednym z kluczowych wyzwań dla systemu pomocy społecznej. W analizowanym okresie obserwuje się spadek do 2023 roku, a następnie ponowny wzrost liczby rodzin wymagających wsparcia w zakresie opieki i wychowania dzieci. W 2025 roku liczba rodzin wyniosła 77, co wskazuje na utrzymujące się trudności w funkcjonowaniu części rodzin, w tym problemy wychowawcze i organizacyjne. Bezdomność wykazuje wyraźny trend wzrostowy, szczególnie po 2023 roku. Liczba rodzin wzrosła z 50 w 2021 roku do 73 w 2025 roku. Zjawisko to może być związane z rosnącymi kosztami utrzymania mieszkań, zadłużeniami oraz kryzysami życiowymi prowadzącymi do utraty stabilnego miejsca zamieszkania. Obserwuje się systematyczny wzrost liczby rodzin niepełnych – z 37 w 2021 roku do 41 w 2025 roku (oraz wzrost liczby osób z 110 do 130). Wskazuje to na utrzymujące się problemy strukturalne w rodzinach oraz rosnącą potrzebę wsparcia w zakresie opieki nad dziećmi. Liczba osób z problemem alkoholowym utrzymuje się na względnie stałym poziomie (ok. 100 osób rocznie), natomiast w przypadku narkomanii obserwuje się niewielki, ale systematyczny wzrost. Oznacza to stabilizację problemu alkoholowego przy jednoczesnym pojawianiu się nowych zagrożeń w obszarze substancji psychoaktywnych. Pomoc materialna z powodu przemocy utrzymuje się na niskim poziomie liczbowym, jednak dane mogą wskazywać na zjawisko niedoszacowania. Jednocześnie obserwuje się wzrost liczby zdarzeń losowych i sytuacji kryzysowych, co może świadczyć o większej liczbie nagłych, nieprzewidywalnych problemów wymagających interwencji.

W analizowanym okresie system pomocy społecznej ulega istotnej transformacji: zmniejsza się liczba osób korzystających z pomocy z powodów ekonomicznych, rośnie udział problemów zdrowotnych i opiekuńczych, zwiększa się znaczenie bezdomności i kryzysów życiowych, struktura klientów OPS przesuwa się z „ubóstwa” w kierunku „opieki i wsparcia długoterminowego”. Oznacza to konieczność dostosowania systemu usług społecznych do rosnących potrzeb w obszarze zdrowia, opieki długoterminowej oraz wsparcia rodzin wieloproblemowych. Szczegółowy obraz powodu korzystania z pomocy społecznej w latach 2021-2025 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11 - Powody korzystania z pomocy społecznej w latach 2021-2025

	2021 Liczba rodzin	2021 Liczba osób	2022 Liczba rodzin	2022 Liczba osób	2023 Liczba rodzin	2023 Liczba osób	2024 Liczba rodzin	2024 Liczba osób	2025 Liczba rodzin	2025 Liczba osób
Ubóstwo	248	444	216	379	209	334	210	317	162	257
Sieroctwo	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	50	53	47	49	46	48	62	63	73	75
Potrzeba ochrony macierzyństwa	25	118	26	119	26	117	20	101	28	120
– w tym wielodzietność	15	84	11	67	11	64	11	66	15	82
Bezrobocie	190	422	163	360	149	300	172	340	181	357
Niepełnosprawność	185	267	175	250	172	247	210	300	231	328
Długotrwała lub ciężka choroba	320	512	296	458	319	458	359	505	384	507
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa	89	284	74	248	65	200	73	222	77	246
– w tym rodziny niepełne	37	110	32	94	34	101	38	116	41	130
– w tym rodziny wielodzietne	13	23	11	62	10	59	10	62	12	67
Przemoc w rodzinie	5	17	2	6	1	4	5	12	4	10
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
Alkoholizm	86	116	81	113	74	96	87	108	87	102
Narkomania	12	17	10	11	11	12	9	13	14	19
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	5	7	13	7	11	16	24	13	18
Trudności w integracji uchodźców	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zdarzenie losowe	2	8	1	1	1	2	0	0	6	9
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim

Utrzymującym się na względnie stałym poziomie problemem społecznym jest liczba rodzin wykazujących trudności opiekuńczo- wychowawcze. W 2021 roku było ich 89, wśród których 37 było rodzin niepełnych, natomiast w 2025 roku było to 77 rodzin, z których 41 było rodzinami niepełnymi. W 2025 roku Wodzisławska Placówka Wsparcia Dziennego „Dziupla" zatrudniała13 asystentów rodziny, którzy pracowali z 129 rodzinami, pomagając im prawidłowo wypełniać rolę opiekuńczo-wychowawczą. W latach 2020–2025 system wsparcia rodziny i pieczy zastępczej przechodził wyraźnie z fazy względnej stabilizacji do okresu zaburzeń i zwiększonej presji systemowej. W obszarze asystentury rodziny liczba asystentów w latach 2020-2024 pozostawała na zbliżonym poziomie (10-11 osób), natomiast w 2025 roku nastąpił wzrost zatrudnienia do 13 asystentów, co oznacza większe zapotrzebowanie na specjalistyczne wsparcie rodzin posiadających trudności opiekuńczo-wychowawcze. W latach 2020–2023 obserwujemy raczej wahania i lekką tendencję spadkową, natomiast dopiero rok 2024 przynosi wyraźny wzrost liczby rodzin objętych wsparciem. Może to wskazywać, że intensyfikacja pracy z rodzinami nastąpiła dopiero w reakcji na narastające problemy, a nie jako działanie wyprzedzające. Najbardziej niepokojącym zjawiskiem w analizowanym okresie jest liczba dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej. W latach 2020–2022 sytuacja była względnie stabilna i utrzymywała się na niskim poziomie (14–16 dzieci rocznie), co sugeruje, że system wsparcia rodzin funkcjonował wówczas w sposób pozwalający w większości przypadków utrzymać dzieci w środowisku rodzinnym. Jednak w 2023 roku nastąpił gwałtowny i bardzo wyraźny wzrost liczby umieszczeń do 49 dzieci. Jest to zmiana o charakterze skokowym, która wskazuje na pojawienie się poważnego kryzysu w funkcjonowaniu części rodzin oraz jednocześnie na wzrost liczby sytuacji, w których konieczne było zastosowanie środka w postaci pieczy zastępczej. W 2024 roku liczba ta spada do 32, co oznacza pewne wyhamowanie tego negatywnego trendu, a w roku 2025 spada do poziomu 17 dzieci. Równolegle obserwuje się systematyczny i stały wzrost kosztów utrzymania dzieci w pieczy zastępczej. W ciągu pięciu lat koszty te wzrosły z poziomu około 886 tys. zł do ponad 1,78 mln zł. Wzrost ten ma charakter nie tylko inflacyjny, ale przede wszystkim strukturalny, wynikający ze zwiększonej liczby dzieci przebywających poza rodziną oraz dłuższego czasu ich pobytu w pieczy. Zestawienie wszystkich danych wskazuje na istotną zmianę w funkcjonowaniu systemu. Do 2022 roku można mówić o względnej równowadze pomiędzy działaniami wspierającymi rodziny a koniecznością zabezpieczania dzieci w pieczy zastępczej. Rok 2023 stanowi punkt przełomowy, w którym dochodzi do wyraźnego załamania tej równowagi i znaczącego wzrostu interwencji związanych z umieszczaniem dzieci poza rodziną. Rok 2025 przynosi stabilizację tego trendu. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12 - Liczba asystentów rodziny, rodzin, które miały przyznanego asystenta, liczba dzieci umieszczonych w pieczy i koszt utrzymania dzieci w pieczy w Mieście Wodzisław Śląski w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba asystentów rodziny	11	11	11	10	11	13
Liczba rodzin, które miały przyznanego asystenta rodziny	107	114	106	102	125	129
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy	14	16	16	49	32	17
Koszt utrzymania dzieci w pieczy	886 258	933 274	1 056 545	1 144 403	1 466 066	1 784 179

źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim

Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienia, przemoc, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych. Dysfunkcje te wyrażają się głównie niedojrzałością emocjonalną, problemami we współżyciu z innymi ludźmi, niezaradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Na terenie miasta działają 2 punkty specjalistycznego poradnictwa – jedno prowadzone w ramach Punktu Konsultacyjnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przeznaczone dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie i rodzin z problemem alkoholowym, w którym funkcjonują dyżury specjalistów –prawnika i psychologa. Porady psychologiczne i pedagogiczne udzielane są także w Wodzisławskiej Placówce Wsparcia Dziennego „Dziupla". Kadra placówki prowadzącej porady specjalistyczne składała się m.in. z pedagoga, pedagoga- arteterapeutę, psychologa, logopedy, prawnika, psychoterapeuty, psychiatry, edukatora seksualnego. W Dziupli z porad specjalistów skorzystały w 2024 roku 152 osoby. Ponadto „Dziupla" jako Placówka Wsparcia Dziennego prowadzi 4 świetlice środowiskowe: przy ul. Czyżowickiej 29B,Wilchwy przy ul. Św. Wawrzyńca 11,Jedłownik przy ul. Kokoszyckiej 180D, Zawada przy ul. Konwaliowej 4 w których dostępnych jest łącznie 75 miejsc. W 2024 roku 123 osoby skorzystały z usług placówki.

Uchwałą Nr XXII/298/25 Rady Miejskiej Wodzisławia Śląskiego z dnia 18 grudnia 2025 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Wodzisławiu Śląskim na lata 2026-2028Rada Miasta Wodzisławia Śląskiego wprowadziła Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2026-2028, którego głównym celem jest przeciwdziałanie dysfunkcjom i efektywnym wspieraniu rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych. Cel ten jest realizowany poprzez kontynuację prowadzonych działań oraz poprzez podejmowanie nowych inicjatyw społecznych ukierunkowanych na realizowanie wspólnej polityki instytucjonalnej na rzecz wzmacniania rodziny. Celami szczegółowymi programu są: wsparcie wszystkich rodzin z dziećmi w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, wsparcie i wzmacnianie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji, wspieranie

rodzin, kobiet w ciąży wraz z wczesnym wspomaganiem dziecka w tej rodzinie w zakresie realizacji programu "Za życiem", integracja i doskonalenie zawodowe osób zaangażowanych w działania na rzecz rodziny.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych prowadzone jest głównie poprzez:

- współpracę z przydzielonym rodzinie asystentem rodziny,
- pracę socjalną świadczoną przez asystentów rodziny oraz pracowników socjalnych w rodzinach z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- poradnictwo specjalistyczne,
- wsparcie finansowe, rzeczowe lub inne w zależności od potrzeb.

Program dla rodzin wielodzietnych „Rodzina 3+", przyjęty Uchwałą nr XLVI/465/18 Rady Miejskiej Wodzisławia Śląskiego z dnia 28 września 2018 r. w sprawie wprowadzenia na terenie Miasta Wodzisławia Śląskiego programu „Rodzina 3+, skierowany jest do rodzin wielodzietnych i zastępczych zamieszkałych na terenie Miasta Wodzisławia Śląskiego, którym przysługuje prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przyznanej na podstawie ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny. Karta upoważnia do korzystania ze zniżek na obiektach miejskich oraz w firmach prowadzonych przez osoby prywatne. Program daje możliwość zniżki na bilety do kina PEGAZ oraz na rodzinne spotkania z teatrem, preferencyjne ceny wstępu na krytą pływalnię „Manta", lodowisko, do strefy saun i chaty solankowej, tańszy wynajem sprzętu w Ośrodku „Balaton" i RPR „Trzy Wzgórza" oraz zniżki na zajęcia sportowe, ponadto bezpłatne przejazdy dla uczestników programu poniżej 18 roku życia, pierwszeństwo przy przyjęciu dzieci do żłobków i przedszkoli oraz darmowy udział w miejskich szczepieniach profilaktycznych.

Na terenie Miasta Wodzisław Śląski działa także Wodzisławski Ośrodek Rehabilitacji i Terapii Dzieci i Młodzieży (WORiT). Jest samodzielnym publicznym zakładem opieki zdrowotnej, który udziela świadczeń zdrowotnych pacjentom od urodzenia do 18 roku życia z następstwami uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego i układu ruchu. Ponadto w 2024 roku WORiT realizował programy zdrowotne realizowane przez Miasto Wodzisław Śląski oraz gminy: Mszana i Gorzyce. Program obejmował realizację wielospecjalistycznej, kompleksowej rehabilitacji dzieci i młodzieży do 18 roku życia, wymagających intensywnego usprawniania oraz stymulacji rozwoju. Adresatami programów były dzieci, które zamieszkiwały na terenie Wodzisławia Śląskiego, Gorzyc oraz z Mszany. Ogółem ze świadczeń zdrowotnych w 2024 roku skorzystało średnio miesięcznie 587 dzieci w tym: ze świadczeń ambulatoryjnych – 346 dzieci, z wczesnej interwencji - 142 dzieci, z ośrodka rewalidacyjno-wychowawczego – 18 dzieci, z ośrodka rehabilitacji dziennej dla dzieci – 81 dzieci.

Celem ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i ich rodzin „Za życiem” jest zapewnienie wsparcia kobietom w ciąży oraz rodzinom dzieci z ciężkimi i nieodwracalnymi upośledzeniami lub nieuleczalnymi chorobami zagrażającymi życiu. Pomoc obejmuje dostęp do opieki zdrowotnej, poradnictwa i świadczeń socjalnych. W ramach ustawy kobiety w ciąży i rodziny mogą skorzystać z poradnictwa medycznego, psychologicznego i socjalnego, pomocy w wychowaniu i opiece nad dzieckiem niepełnosprawnym, wsparcia w uzyskaniu świadczeń zdrowotnych i finansowych oraz koordynacji pomocy przez asystenta rodziny.

2.13. Uzależnienia i przemoc domowa

Przemoc jest poważnym problemem społecznym, bo niszczy od środka nie tylko rodzinę, ale przyczynia się do kryzysu społecznego, gdyż jest czynnikiem wzmacniającym występowanie patologii społecznych (uzależnień, przestępczości, wzrost liczby pacjentów służby zdrowia, spadek wydajności osób w wieku produkcyjnym itd.). Problem przemocy jest trudny do precyzyjnego określenia. Dane z sądu, prokuratury i policji pozwalają jedynie wskazać w pewnej mierze liczbę przypadków przemocy domowej, które znalazły się w kręgu zainteresowania danej instytucji. Podstawą prowadzenia działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej w Mieście Wodzisław Śląski jest Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej dla Miasta Wodzisław Śląski na lata 2026-2030 przyjęty Uchwałą Nr XXII/299/25 Rady Miejskiej Wodzisławia Śląskiego z dnia 18 grudnia 2025 r. W Mieście działa Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej powołany Zarządzeniem nr OR.0050.28.2024 Prezydenta Miasta Wodzisławia Śląskiego. W skład Zespołu wchodzą przedstawiciele: Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, przedstawiciele Policji, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Prokuratury, Wodzisławskiej Placówki Wsparcia Dziennego „Dziupla”, Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej z siedzibą w Wodzisławiu Śląskim, Sądu, Oświaty, Służby Zdrowia, organizacji pozarządowych, Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej. Rolą Zespołu Interdyscyplinarnego jest tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów w szczególności przez diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym, inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom, inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań, monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”, przekazywanie informacji, kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób

stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową, składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia.

Analiza danych dotyczących realizacji procedury „Niebieskie Karty" w Mieście Wodzisław Śląski w latach 2020–2025 wskazuje, że problem przemocy domowej utrzymuje się na istotnym poziomie, a działania podejmowane w ramach systemu przeciwdziałania przemocy są intensywne i wielowymiarowe. W całym analizowanym okresie widoczny jest stopniowy wzrost liczby spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego z 3 w 2020 r. do 6 w 2024 i 2025 r. Liczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych utrzymywała się na bardzo wysokim poziomie przez cały badany okres. W latach 2020–2023 wahała się od 268 do 299, natomiast w 2024 r. nastąpił wyraźny wzrost do 390 posiedzeń, po czym w 2025 r. odnotowano niewielki spadek do 355. Dane te pokazują, że praca z rodzinami i osobami uwikłanymi w przemoc wymaga systematycznych, częstych kontaktów i wielokrotnego monitorowania sytuacji. Na uwagę zasługuje także wzrost liczby wszczynanych procedur „Niebieskie Karty". W 2020 r. rozpoczęto 91 procedur, a w 2025 r. już 123, co oznacza najwyższą wartość w całym analizowanym okresie. Choć w 2024 r. wystąpił niewielki spadek w porównaniu z 2023 r. (z 113 do 108), ogólny trend pozostaje rosnący. Może to oznaczać zarówno wzrost skali ujawnianych przypadków przemocy, jak i większą gotowość służb do podejmowania formalnych interwencji. Liczba osób objętych działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty" pozostawała wysoka we wszystkich latach. Po wzroście z 349 osób w 2020 r. do 386 i 384 w latach 2021–2022, w 2023 r. nastąpił spadek do 357, natomiast w 2024 r. odnotowano najwyższy poziom- 433 osoby. W 2025 r. liczba ta ponownie zmniejszyła się do 382. Wahania te wynikają z liczby prowadzonych spraw, liczebności rodzin objętych procedurą oraz czasu trwania działań pomocowych. Podobną dynamikę widać w przypadku liczby osób dotkniętych przemocą. W latach 2020–2024 obserwowany był stopniowy wzrost z 235 do 292 osób. W 2025 r. nastąpił jednak wyraźny spadek do 222 osób, czyli do najniższego poziomu w całym badanym okresie. Zestawione dane pokazują, że w latach 2020–2025 system przeciwdziałania przemocy domowej w Wodzisławiu Śląskim funkcjonował aktywnie, a skala podejmowanych działań była znacząca. Widoczny jest wzrost liczby wszczynanych procedur „Niebieskie Karty", zwiększona liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego oraz bardzo wysoka liczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela:

Tabela 13 - Liczba założonych „Niebieskich Kart", ilość posiedzeń grup diagnostyczno- pomocowych, liczba osób objętych działaniami NK, objętych przemocą w Mieście Wodzisław Śląski w latach 2020-2025

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego	3	4	5	5	6	6
liczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych	299	297	268	286	390	355

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
liczba wszczętych w danym roku procedur "Niebieskie Karty"	91	98	102	113	108	123
liczba osób objętych w danym roku działaniami w ramach procedury "Niebieskie Karty"	349	386	384	357	433	382
liczba osób dotkniętych przemocą w danym roku	235	247	256	242	292	222
liczba przeprowadzonych konsultacji w punkcie konsultacyjnym	250	119	59	49	56	37

źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim

Na terenie Miasta Wodzisław Śląski działają 2 punkty specjalistycznego poradnictwa – jedno prowadzone w ramach Punktu Konsultacyjnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przeznaczone dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie i rodzin z problemem alkoholowym, w którym funkcjonują dyżury prawnika i psychologa. Porady psychologiczne i pedagogiczne udzielane są w Wodzisławskiej Placówce Wsparcia Dziennego „Dziupla".

Mieszkańcy Miasta mogą korzystać także ze wsparcia Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Wodzisławiu Śląskim (SOW). SOW oferuje zajęcia szkoły dla rodziców jako stały element oddziaływań prowadzonych przez Ośrodek, spotkania grupy wsparcia dla kobiet, oddziaływania w ramach programu korekcyjno-edukacyjnego, grupę rozwoju osobistego. W Mieście przeprowadzanych jest także szereg działań profilaktycznych: propagowanie i zachęcanie mieszkańców do konsultacji specjalistycznych, rozpowszechnianie informacji na temat działalności Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej, propagowanie wśród uczniów i mieszkańców Miasta kampanii „Białej Wstążki". W placówkach oświatowych realizowane są zajęcia i programy profilaktyczne mające na celu przeciwdziałanie agresji i przemocy.

Należy nadmienić, że powyższe dane nie oddają w pełni obrazu przemocy na terenie Miasta Wodzisław Śląski. Zjawisko to bowiem jest bardzo trudne do rozpoznania, gdyż osoby doznające przemocy rzadko same zgłaszają się po pomoc lub zawiadamiają policję o popełnieniu przestępstwa znęcania się nad rodziną. Większość prowadzonych procedur ,,Niebieskie Karty" zakładana jest podczas interwencji Policji, pracy placówek oświatowych lub w terenie pracowników socjalnych.

Na terenie Miasta Wodzisław Śląski swoje działania prowadzi również Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zadaniem Komisji jest inicjowanie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, wydawanie opinii o zgodności lokalizacji punktu sprzedaży i podawania napojów alkoholowych z przepisami w zakresie limitów punktów sprzedaży i zasad ich usytuowania, prowadzenie kontroli przestrzegania warunków sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych, podejmowanie czynności zmierzających do orzeczeniao zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu

w zakładzie lecznictwa odwykowego, przeprowadzenie rozmów motywacyjno-interwencyjnych z osobami mającymi problem alkoholowy oraz członkami ich rodzin.

Analiza danych z lat 2018–2025 wskazuje na znaczną zmienność liczby wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Po wysokich wartościach odnotowanych w latach 2018–2019 nastąpił wyraźny spadek w latach 2020–2021, a następnie ponowny wzrost liczby zezwoleń w latach 2022–2024. W 2025 r. liczba wydanych zezwoleń ponownie zmniejszyła się do 65. We wszystkich latach dominowały zezwolenia na sprzedaż detaliczną, a w strukturze zezwoleń przeważały napoje o zawartości alkoholu do 4,5% oraz piwo. Zmienność liczby zezwoleń wskazuje na potrzebę bieżącego monitorowania dostępności napojów alkoholowych na terenie Miasta oraz łączenia tych danych z informacjami dotyczącymi liczby punktów sprzedaży, interwencji związanych z alkoholem, procedur przeciwdziałania przemocy domowej, korzystania z pomocy specjalistycznej oraz skali problemów alkoholowych. W latach 2018–2025 na terenie Miasta obserwuje się ogólną tendencję spadkową liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Szczególnie widoczne jest ograniczenie liczby punktów przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży oraz punktów oferujących napoje alkoholowe o zawartości powyżej 18%. W 2025 r. odnotowano najniższą w analizowanym okresie liczbę punktów sprzedaży alkoholu przeznaczonego do spożycia w miejscu sprzedaży – 50, a także najniższą liczbę punktów sprzedaży alkoholu powyżej 18% przeznaczonego do spożycia w miejscu sprzedaży – 28. Dane wskazują na stopniowe ograniczanie dostępności punktów sprzedaży napojów alkoholowych, szczególnie w sektorze gastronomicznym. Jednocześnie sama liczba punktów sprzedaży nie pozwala na ocenę poziomu spożycia alkoholu ani skali problemów alkoholowych i powinna być analizowana łącznie z danymi dotyczącymi interwencji, leczenia uzależnień, procedur „Niebieskie Karty", wykroczeń i przestępstw związanych z alkoholem oraz korzystania z pomocy społecznej. Analiza wartości sprzedaży napojów alkoholowych w latach 2018–2025 wskazuje na wzrost wartości sprzedaży z 56,6 mln zł w 2018 r. do 75,1 mln zł w 2025 r. Najwyższą wartość odnotowano w 2023 r. – 78,9 mln zł, po czym nastąpiło niewielkie zmniejszenie w 2024 r. i stabilizacja w 2025 r. Największy udział w wartości sprzedaży miały napoje o zawartości alkoholu do 4,5% oraz piwo, jednak najsilniejszy wzrost w całym okresie odnotowano w kategorii napojów zawierających powyżej 18% alkoholu. Wzrost wartości sprzedaży przy jednoczesnym zmniejszeniu liczby punktów sprzedaży wskazuje, że liczba punktów sprzedaży nie powinna być traktowana jako jedyny wskaźnik dostępności alkoholu. Dane uzasadniają potrzebę dalszego monitorowania zarówno liczby punktów sprzedaży, jak i struktury oraz wartości sprzedaży napojów alkoholowych, w połączeniu z danymi dotyczącymi skali problemów alkoholowych i ich konsekwencji społecznych. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 14 - Liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w latach 2018-2025

Rok	Poza miejscem sprzedaży (detal)				W miejscu sprzedaży (gastronomia)				Ogółem
	według zawartości alkoholu				według zawartości alkoholu				
	do 4,5% oraz piwa	powyżej 4,5% do 18% (z wyj. piwa)	powyżej 18%	razem	do 4,5% oraz piwa	powyżej 4,5% do 18% (z wyj. piwa)	powyżej 18%	razem	
2018	47	44	43	134	24	10	13	47	181
2019	41	38	39	118	22	13	10	45	163
2020	8	9	8	25	19	9	12	40	65
2021	13	14	14	41	12	6	6	24	65
2022	25	23	24	72	16	7	12	35	107
2023	31	29	29	89	21	11	10	42	131
2024	45	44	44	133	17	11	9	37	170
2025	11	11	11	33	16	8	8	32	65

źródło: Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mieście Wodzisław Śląski

Tabela 15 - Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w latach 2018-2025

Typ punktu sprzedaży	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	94	85	85	85	85	92	91	84
przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	59	60	59	56	55	54	55	50
o zawartości alkoholu powyżej 18% przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	86	77	79	80	81	85	85	82
o zawartości alkoholu powyżej 18% przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	40	36	36	35	33	33	32	28

źródło: Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mieście Wodzisław Śląski

Tabela 16 - Wartość sprzedanego alkoholu (na podstawie oświadczeń przedsiębiorców)

Rok	do 4,5% oraz piwa	powyżej 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa)	powyżej 18%	Razem
2018	26 893 392	5 594 021	24 145 049	56 632 462
2019	26 759 551	5 645 476	25 549 067	57 954 095
2020	26 899 276	6 219 485	27 311 844	60 430 605
2021	28 133 680	7 174 333	30 417 768	65 725 781
2022	29 990 391	8 520 744	33 277 419	71 788 554
2023	34 196 659	8 756 763	35 916 438	78 869 860
2024	31 614 476	8 760 667	34 570 077	74 943 219
2025	31 425 620	8 596 272	35 068 661	75 090 553

źródło: Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mieście Wodzisław Śląski

Na terenie Miasta Wodzisław Śląski realizowany jest także Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2026 przyjęty do realizacji Uchwałą Nr XXI/286/25 Rady Miejskiej Wodzisławia Śląskiego z dnia 20 listopada 2025 roku. Program jest dokumentem określającym działania, które będą realizowane w ramach własnych przedsięwzięć, w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Opracowany jest on w oparciu o założenia Narodowego Programu Zdrowia i jest podstawą do realizacji zadań własnych gminy, określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r., z uwzględnieniem założeń Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Głównym celem Gminnego Programu jest zapobieganie powstawaniu

nowych problemów, ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych osób uzależnionych, propagowanie zdrowego stylu życia bez używek, promowanie postaw ważnych dla profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień. Zadania własne gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu obejmują: zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową, prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych, wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego, wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Zadania własne gminy w zakresie przeciwdziałania narkomanii obejmują: zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem, udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych, wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii, pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim wynika, że w latach 2020-2024 alkoholizm był powodem korzystania ze wsparcia MOPS w 2020 roku przez 86 rodzin. W roku 2021 z powodu alkoholizmu udzielono pomocy 81 rodzinom. W 2022 roku wśród klientów MOPS odnotowano 74 rodzin, którym udzielono pomocy z powodu alkoholizmu, następnie w roku 2023 i 2024 87 rodzinom. Problem alkoholowy wśród mieszkańców Miasta Wodzisław Śląski ma stałą tendencję. Określenie rzeczywistej skali zjawiska uzależnień jest bardzo trudne, ponieważ niejednokrotnie mają one nieuświadomiony charakter i są trudne do zdiagnozowania, a osoby nimi dotknięte nie chcą przyznać się do problemu. Utrudnienie stanowi też fakt pojawiania się coraz to

nowych rodzajów uzależnień i substancji uzależniających oraz fragmentaryczność statystyk różnych instytucji i organizacji w sposób bezpośredni lub pośredni zajmujących się tą problematyką. Niemniej jednak dane i sprawozdania tych instytucji stanowią cenne źródło informacji. Szacunki Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom (KCPU) określają skalę zjawiska, odnosząc się do poszczególnych kategorii osób zagrożonych problemami alkoholowymi i szacując liczebność każdej z tych grup. Dane mają charakter przybliżony i pozwalają na orientacyjne określenie liczby osób dotkniętych problemem alkoholowym w poszczególnych jednostkach terytorialnych, w tym także w miejscowościach o liczbie mieszkańców zbliżonej do Miasta Wodzisław Śląski. Według danych GUS z 2024 roku Miasto Wodzisław Śląski zamieszkuje 44 460 osób. Na tej podstawie, wykorzystując wskaźniki KCPU, można oszacować skalę zjawiska w następujący sposób:

Tabela 17 - Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe wg KCPU)

Wyszczególnienie	Skala zjawiska (wg KCPU)	W Polsce (37,2 mln)	W Mieście Wodzisław Śląski (44,5 tys. mieszk.)
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 744 tys.	ok. 890 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 1 780 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 1 780 osób
Osoby pijące szkodliwie	5–7% populacji	1,9-2,6 mln	ok. 2 225–3 115 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	ok. 2/3 osób dorosłych i dzieci z tych rodzin	ok. 2 mln dorosłych i dzieci	ok. 2 373 osób (dorośli i dzieci)

źródło: Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

Ocenia się, że w Mieście Wodzisław Śląski żyje ok. 890 osób uzależnionych od alkoholu**,** a ponad 3 500 osób pozostaje w bezpośrednim kontakcie z problemem alkoholowym (członkowie rodzin, współmałżonkowie, dzieci). Szacunkowo ponad 2,2- 3,1 tys. mieszkańców może nadużywać alkoholu w sposób szkodliwy dla zdrowia i relacji społecznych. Około 2,3tys. osób (dorosłych i dzieci) może doświadczać przemocy domowej w rodzinach, w których występuje problem alkoholowy. Dane te wskazują na konieczność prowadzenia długofalowych działań profilaktycznych, edukacyjnych oraz terapeutycznych w ramach gminnego programu.

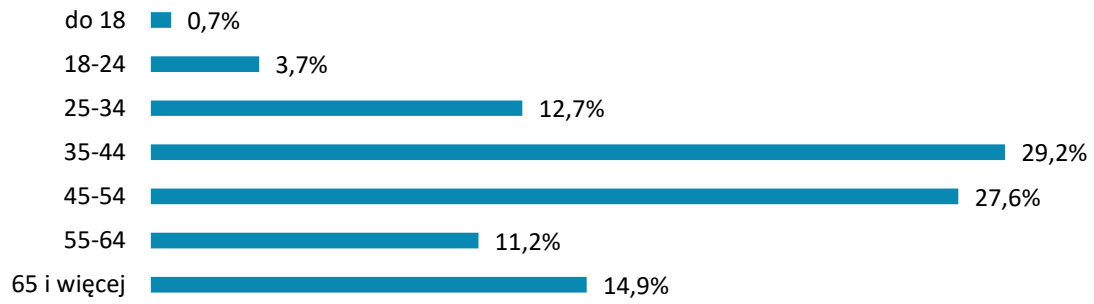
2.14. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu ankietowym

Wraz z rozpoczęciem prac nad opracowaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Wodzisław Śląski na lata 2026-2035 przeprowadzono badanie ankietowe wśród mieszkańców Miasta. Badanie służyło identyfikacji, przyczyn i skali występowania problemów społecznych, określeniu deficytów usług społecznych na terenie Miasta, a także poczucia sprawczości jej mieszkańców oraz poziomu życia jaki prowadzą rodziny zamieszkujące Miasto. Badanie zostało przeprowadzone na przełomie stycznia/lutego 2026 roku i odbyło się w formie ankiety papierowej,

która była dostępna w siedzibie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, oraz w formie internetowej, poprzez interaktywny formularz dostępny na stronie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim (https://mops.wodzislaw-slaski.pl). W przeprowadzonym badaniu uczestniczyło 138 osób, które w sposób kompletny wypełniły kwestionariusz. Ze względu na sondażowy charakter badania specyfika badanej populacji nie odzwierciedla w pełni struktury mieszkańców Miasta. Poniżej szczegółowe przedstawianie wyników.

Większość respondentów stanowiły kobiety (77%), a dominującą grupą w badaniu były osoby w przedziale wieku 35-44 lata (29,2%). Kolejną pod względem liczebności grupę stanowiły osoby w wieku 45-54 lata (27,6%). Najmniej liczną grupą respondentów były osoby w wieku do 18 lat (0,7% badanych).

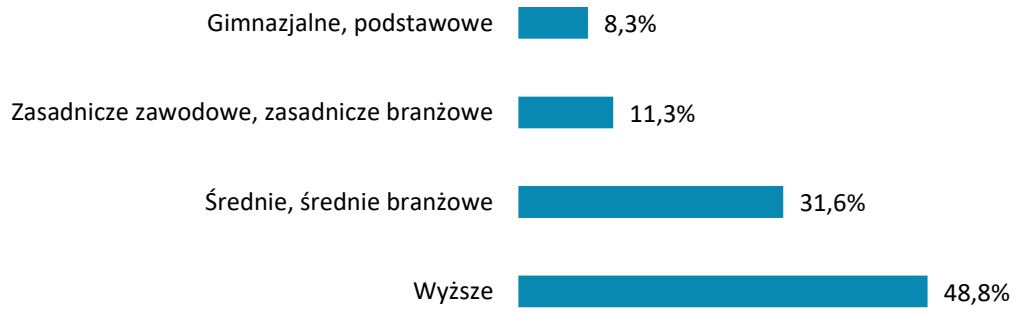
Wykres 16 - Struktura wieku respondentów badania ankietowego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Z punktu widzenia wykształcenia najliczniejszą grupą były osoby legitymujące się dyplomem ukończenia studiów wyższych (48,8%). Najmniej liczną grupę stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym (8,3%). Poniższy wykres obrazuje wykształcenie respondentów badania ankietowego.

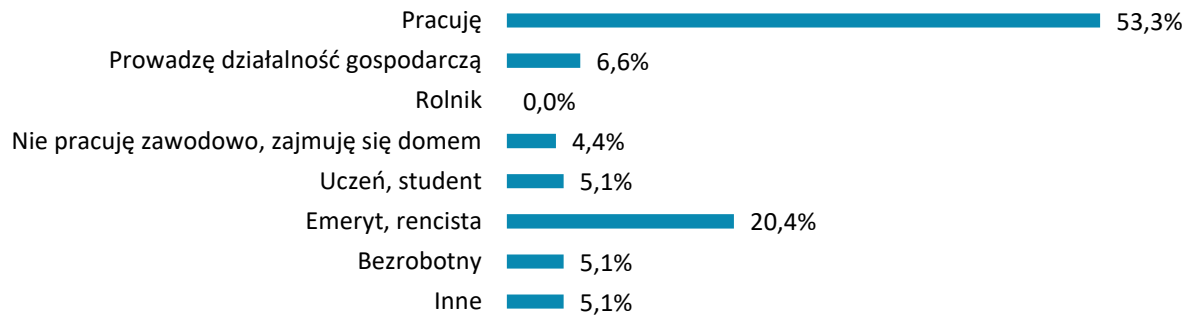
Wykres 17 - Wykształcenie respondentów badania ankietowego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Najliczniejszą grupę ankietowanych stanowiły osoby pracujące 53,3%, najmniej liczną rolnicy 0%. 20,4% spośród respondentów jest emerytami/rencistami zaś 6,6% badanych prowadzi działalność gospodarczą, 5,1% ankietowanych jest uczniem, studentem lub osobą bezrobotną. Dane przedstawia poniższy wykres.

Wykres 18 - Status respondentów badania ankietowego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Poniżej szczegółowa analiza odpowiedzi respondentów.

Pytanie 1

Czy jest Pan(i) mieszkańcem/mieszkanką Wodzisławia Śląskiego?

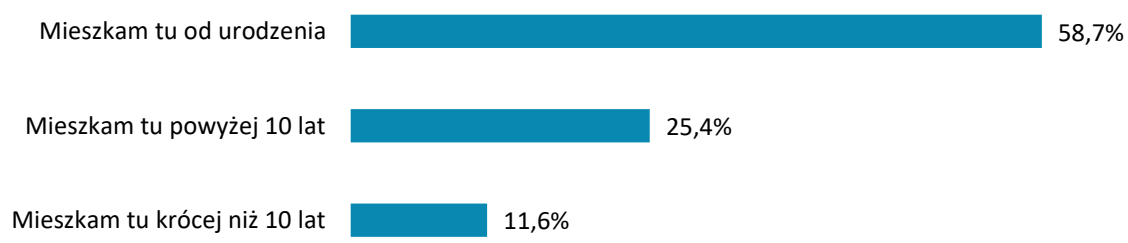
Spośród wszystkich badanych 129 odpowiedziało, że jest mieszkańcem Miasta, tylko 9 respondentów badania jest spoza obszaru Wodzisławia Śląskiego.

Pytanie 2

Od jak dawna mieszka Pan(i) w Wodzisławiu Śląskim?

Najliczniejszą grupę spośród wszystkich badanych stanowią osoby, które mieszkają tu od urodzenia (58,7%). Kolejną grupę stanowią osoby, które mieszkają tu powyżej 10 lat (25,4%). 11,6% respondentów mieszka w Mieście Wodzisław Śląski krócej niż 10 lat. Zebrana dane przedstawia poniższy wykres.

Wykres 19 - Wyniki odpowiedzi na pytanie: „Od jak dawna mieszka Pan(i) w Wodzisławiu Śląskim?"

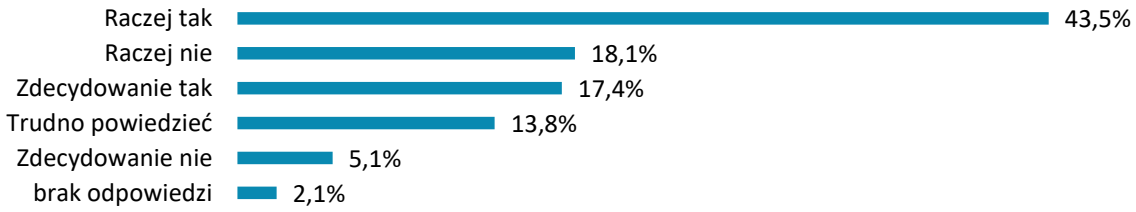
źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Pytanie 3

Czy uważa Pan(i), że Wodzisław Śląski jest dobrym miejscem do życia?

Najliczniejszą grupę stanowią osoby twierdzące, że Wodzisław Śląski jest raczej dobrym miejscem do życia (43,5%), sporą grupę odpowiedzi (18,1%) stanowiły odpowiedzi, że „raczej nie" oraz 17,4% „zdecydowanie tak" Wodzisław Śląski jest dobrym miejscem do życia. 13,8% badanych udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć", natomiast 5,1% udzieliło odpowiedzi „zdecydowanie nie". 2,1% badanych nie udzieliło odpowiedzi. Obrazuje to poniższy wykres.

Wykres 20 - Wyniki odpowiedzi na pytanie: „Czy uważa Pan(i), że Wodzisław Śląski jest dobrym miejscem do życia

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Pytanie 4

Z poniższego katalogu proszę wskazać te usługi/wsparcie, których Pani/Pana zdaniem brakuje (jest ich zbyt mało, są trudno dostępne) oraz nie brakuje (są dostępne) na ternie Wodzisławia Śląskiego:

Mieszkańcy Miasta Wodzisław Śląski odnieśli się w tym pytaniu do 23 kategorii odnoszących się do oceny Miasta i oferty dostępnej na jej terenie. Respondenci mieli do wyboru odpowiedzi: brakuje, nie brakuje, trudno powiedzieć.

Żłobki i punkty opieki dla dzieci do lat 3

W badaniu mieszkańców Miasta Wodzisław Śląski najwięcej respondentów (58 osób) wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć", co może świadczyć o ograniczonej wiedzy na temat dostępności tego typu usług lub braku bezpośredniej potrzeby korzystania z nich. Jednocześnie 42 osoby uznały, że żłobków i punktów opieki dla dzieci do lat 3 brakuje, podczas gdy 32 osoby oceniły ich dostępność jako wystarczającą. Wyniki wskazują, że wśród mieszkańców posiadających opinię na ten temat częściej pojawia się przekonanie o niedoborze miejsc opieki dla najmłodszych dzieci niż o ich wystarczającej liczbie. Może to świadczyć o potrzebie dalszego rozwoju usług opiekuńczych dla dzieci do lat 3 oraz monitorowania zapotrzebowania młodych rodzin na tego rodzaju wsparcie.

Przedszkola i punkty przedszkolne

Dostępność przedszkoli i punktów przedszkolnych została oceniona przez mieszkańców Wodzisławia Śląskiego stosunkowo pozytywnie. Największa grupa respondentów (66 osób) wskazała, że tego typu

placówek nie brakuje. Jednocześnie 51 osób nie potrafiło jednoznacznie ocenić ich dostępności, natomiast jedynie 13 osób uznało, że liczba miejsc przedszkolnych jest niewystarczająca. Wyniki badania wskazują, że sieć przedszkoli i punktów przedszkolnych w znacznym stopniu odpowiada na potrzeby mieszkańców. Niewielki odsetek osób dostrzegających braki sugeruje, że obszar ten nie stanowi obecnie jednego z głównych problemów społecznych miasta, choć warto nadal monitorować potrzeby rodzin wychowujących małe dzieci.

Miejsca spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży – place zabaw, kluby, świetlice itp.

W badaniu mieszkańców miasta Wodzisławia Śląskiego najwięcej respondentów wskazało, że na terenie miasta brakuje miejsc spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży – taką odpowiedź zaznaczyły 63 osoby. Odmienne zdanie wyraziły 42 osoby, które uznały, że obecna oferta jest wystarczająca. 26 respondentów odpowiedziało „trudno powiedzieć", natomiast kolejne 26 osób nie udzieliło odpowiedzi. Wyniki wskazują, że mieszkańcy dostrzegają potrzebę dalszego rozwoju infrastruktury i oferty skierowanej do dzieci i młodzieży, obejmującej m.in. place zabaw, świetlice, kluby młodzieżowe oraz inne miejsca aktywnego i bezpiecznego spędzania czasu wolnego. Jednocześnie stosunkowo duża liczba odpowiedzi „trudno powiedzieć" oraz braków odpowiedzi może świadczyć o ograniczonej wiedzy części mieszkańców na temat istniejącej oferty lub o niewystarczającej dostępności takich miejsc w niektórych częściach miasta.

Miejsca wsparcia dla rodzin, w tym rodziców dzieci i młodzieży z problemami wychowawczymi

Ankieta ujawnia wyraźny deficyt w obszarze wsparcia dla rodzin zmagających się z problemami wychowawczymi. Największa grupa respondentów (38,4%) wprost wskazuje na brak miejsc wsparcia w tym obszarze. Co równie istotne, aż 34,8% badanych nie potrafi ocenić sytuacji („trudno powiedzieć"), co świadczy o niskiej świadomości istnienia obecnej oferty lub o problemach z dotarciem do niej w momentach kryzysowych. Jedynie co piąty badany (22,5%) uważa bazę wsparcia za wystarczającą.

Istnieje pilna potrzeba rozbudowy oferty pomocowej (np. popołudniowe dyżury specjalistów, grupy wsparcia) oraz przeprowadzenia intensywnej kampanii informacyjnej dla rodziców na terenie Wodzisławia Śląskiego.

Miejsca wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej

Badanie wykazuje bardzo niską świadomość mieszkańców w zakresie dostępności miejsc wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej. Blisko połowa respondentów (46,4%) nie potrafi ocenić sytuacji („trudno powiedzieć"), co jest typowe dla problematyki o charakterze tabu i wskazuje na potrzebę wyjścia z informacją poza mury instytucji pomocowych. Jednocześnie grupa dostrzegająca realny deficyt (29,0%) jest większa niż odsetek osób usatysfakcjonowanych obecną ofertą (21,0%).Konieczne jest zintensyfikowanie dyskretnych kampanii informacyjnych (np. w placówkach

medycznych, szkołach) oraz rozwój specjalistycznych form wsparcia, aby mieszkańcy w momencie kryzysu dokładnie wiedzieli, gdzie szukać bezpiecznego schronienia i pomocy.

Oferta wsparcia/programy dla dużych rodzin

W obszarze oceny oferty wsparcia i programów dla dużych rodzin (wielodzietnych) odnotowano relatywnie najbardziej stabilną ocenę pozytywną spośród dotychczasowych obszarów – najliczniejsza grupa respondentów posiadających zdanie (27,5%, tj. 38 osób) uważa, że oferta jest wystarczająca („nie brakuje"). Mimo to blisko co piąty mieszkaniec (21,7%, tj. 30 osób) wciąż dostrzega braki w tym zakresie. Kluczowym zjawiskiem pozostaje jednak dominujący odsetek odpowiedzi „trudno powiedzieć" (44,9%) połączony z brakiem odpowiedzi (5,8%). Wynika to bezpośrednio ze specyfiki grupy docelowej – programy dla rodzin wielodzietnych (takie jak Karta Dużej Rodziny czy lokalne zniżki) interesują głównie osoby osobiście uprawnione, podczas gdy reszta społeczeństwa nie śledzi tych propozycji. Istniejący system wsparcia dla dużych rodzin jest oceniany relatywnie dobrze przez osoby zorientowane, jednak miasto powinno dbać o stałą aktualizację oferty (np. o dodatkowe ulgi w dostępie do kultury, sportu i komunikacji miejskiej) oraz przejrzystą informację promocyjną.

Usługi wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin (usługi asystenckie, opiekuńcze)

W obszarze usług wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin (usługi asystenckie i opiekuńcze) odnotowano bardzo wysokie poczucie deficytu. Najliczniejsza grupa respondentów (44,9%, tj. 62 osoby) jednoznacznie wskazuje, że w mieście brakuje tego typu świadczeń. Jedynie 17,4% badanych (24 osoby) uważa obecną ofertę za wystarczającą, co jest najniższym wskaźnikiem satysfakcji wśród dotychczas analizowanych kategorii. Odpowiedź „trudno powiedzieć" wybrało 34,8% ankietowanych (48 osób), co przy niskim braku odpowiedzi (2,9%) odzwierciedla grupę mieszkańców, którzy bezpośrednio nie stykają się z problematyką niepełnosprawności w swoim otoczeniu.

Wyniki wskazują na pilną i wyraźną potrzebę społeczną w zakresie zabezpieczenia oraz rozszerzenia usług asystenckich (np. Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością) oraz opiekuńczych (w tym opieki wytchnieniowej dla rodzin). Obszar ten wymaga priorytetowego traktowania w planowanych działaniach strategicznych miasta oraz zwiększenia nakładów na realizację programów resortowych.

Usługi wsparcia dla seniorów (kluby seniora, dzienne domy pomocy)

W obszarze usług wsparcia dla seniorów (kluby seniora, dzienne domy pomocy) głosy respondentów są mocno podzielone, z lekką przewagą poczucia deficytu. Najliczniejsza grupa badanych (37,7%, tj. 52 osoby) twierdzi, że w mieście brakuje miejsc aktywizacji i opieki dziennej dla osób starszych. Jednocześnie silna reprezentacja (29,0%, tj. 40 osób) ocenia obecną ofertę pozytywnie („nie brakuje"), co sugeruje, że istniejące placówki (np. wodzisławskie kluby seniora) są zauważalne i dobrze spełniają swoją rolę. Odpowiedź „trudno powiedzieć" wskazało 29,7% ankietowanych (41

osób), co przy niskim odsetku braku odpowiedzi (3,6%) stanowi najniższy wskaźnik dezorientacji wśród wszystkich badanych obszarów wsparcia – problematyka senioralna cieszy się stosunkowo dużą rozpoznawalnością społeczną. Mimo rozbudowanej infrastruktury dla seniorów, postępujące starzenie się społeczeństwa Wodzisławia Śląskiego generuje stale rosnący popyt. Konieczne jest dalsze rozwijanie sieci dziennego wsparcia (w tym miejsc o charakterze opiekuńczo-medycznym dla seniorów niesamodzielnych) oraz rozszerzanie oferty osiedlowej, aby ułatwić dostęp osobom o ograniczonej mobilności.

Usług wsparcia dla osób z problemami psychicznymi, depresją, stanami lękowymi

W obszarze usług wsparcia dla osób z problemami psychicznymi, depresją i stanami lękowymi odnotowano najwyższy poziom poczucia deficytu spośród wszystkich dotychczas badanych kategorii. Blisko połowa respondentów (48,6%, tj. 67 osób) jednoznacznie wskazuje, że w mieście brakuje tego typu świadczeń. Zaledwie 14,5% badanych (20 osób) uważa obecną ofertę za wystarczającą, co odzwierciedla ogromną skalę niezaspokojonych potrzeb w sferze zdrowia psychicznego.

Odpowiedź „trudno powiedzieć" wybrało 32,6% ankietowanych (45 osób), a brak odpowiedzi wyniósł 4,3%. Wskazuje to, że mimo rosnącej ogólnej świadomości problemów psychicznych w społeczeństwie, co trzeci mieszkaniec wciąż nie orientuje się w lokalnej architekturze pomocy psychologiczno-psychiatrycznej. Zdrowie psychiczne stanowi kluczowy punkt zapalny w diagnozie społecznej Wodzisławia Śląskiego. Wyniki te nakładają na miasto pilny obowiązek podjęcia działań o charakterze systemowym – od tworzenia lokalnych punktów bezpłatnego, szybkiego wsparcia psychologicznego (bez skierowań i długich kolejek), przez programy profilaktyki depresji (szczególnie wśród dzieci i młodzieży), aż po szerokie akcje informacyjne odczarowujące korzystanie z pomocy specjalistów.

Wsparcie dla osób uzależnionych od narkotyków, dopalaczy

W obszarze wsparcia dla osób uzależnionych od narkotyków i dopalaczy odnotowano bardzo wysokie poczucie luki systemowej. Blisko połowa respondentów (46,4%, tj. 64 osoby) jednoznacznie twierdzi, że w mieście brakuje odpowiedniej oferty pomocowej. Jedynie 15,2% badanych (21 osób) ocenia obecne zasoby jako wystarczające. Odpowiedź „trudno powiedzieć" wskazało 36,2% ankietowanych (50 osób), a minimalny odsetek stanowiły braki odpowiedzi (2,2%). Potwierdza to tendencję, że temat uzależnień substancjalnych postrzegany jest przez osoby niezaangażowane bezpośrednio jako specjalistyczny i hermetyczny, przez co trudniej im ocenić realną dostępność placówek. Wyniki wskazują na pilną potrzebę wzmocnienia lokalnego systemu profilaktyki i terapii uzależnień. W sferze rekomendacji dla miasta kluczowe staje się rozwinięcie programów redukcji szkód, wsparcie dla działań streetworkingowych oraz zabezpieczenie stałego, łatwo dostępnego punktu konsultacyjnego

(np. we współpracy z organizacjami pozarządowymi), oferującego szybką pomoc terapeutyczną i prawną zarówno dla osób uzależnionych, jak i współuzależnionych członków ich rodzin.

Wsparcie dla osób uzależnionych od alkoholu

W obszarze wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu rozkład głosów mieszkańców wskazuje na dostrzegalną potrzebę wzmocnienia systemu, przy jednoczesnej relatywnie wysokiej rozpoznawalności problemu. Najliczniejsza grupa respondentów posiadających sprecyzowane zdanie (35,5%, tj. 49 osób) uważa, że w mieście brakuje wystarczającej oferty pomocowej. Z kolei 25,4% badanych (35 osób) ocenia obecną bazę jako zabezpieczoną, co stanowi wyższy odsetek satysfakcji niż w przypadku uzależnień od narkotyków czy zdrowia psychicznego. Odpowiedź „trudno powiedzieć" wybrało 36,2% ankietowanych (50 osób), a brak odpowiedzi wyniósł 2,9%. Stały, zbliżony do innych kategorii poziom dezorientacji potwierdza barierę informacyjną wśród osób, których ten problem bezpośrednio nie dotyczy. Alkoholizm pozostaje jednym z najbardziej utrwalonych problemów społecznych, stąd obecna infrastruktura (np. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, grupy AA) jest mieszkańcom częściowo znana, lecz niewystarczająca wobec skali zjawiska. Rekomenduje się zwiększenie dostępności programów terapeutycznych dla osób uzależnionych oraz współuzależnionych (w tym Dorosłych Dzieci Alkoholików – DDA), a także rozwijanie oferty nowoczesnej profilaktyki kierowanej do kierowców oraz młodzieży.

Programy promocji zdrowia

W obszarze programów promocji zdrowia wyniki ankiety wskazują na wysokie poczucie niedosytu oraz potrzebę zintensyfikowania działań profilaktycznych. Najliczniejsza grupa respondentów (45,7%, tj. 63 osoby) uważa, że w mieście brakuje tego typu programów. Z kolei 21,7% badanych (30 osób) ocenia obecną ofertę jako wystarczającą. Odpowiedź „trudno powiedzieć" zaznaczyło 26,8%ankietowanych (37 osób), a stosunkowo wysoki odsetek braku odpowiedzi (5,8%, tj. 8 osób) sugeruje, że część mieszkańców może nie utożsamiać pojedynczych akcji profilaktycznych z systemowymi programami zdrowotnymi. Mieszkańcy Wodzisławia Śląskiego oczekują większego zaangażowania miasta w inicjatywy prozdrowotne. W ramach rekomendacji do dokumentów strategicznych należy ująć regularną organizację programów profilaktycznych (np. w zakresie chorób cywilizacyjnych, onkologicznych, wad postawy u dzieci) oraz tworzenie lokalnych „białych sobót". Konieczne jest też powiązanie tych działań z szeroką dystrybucją informacji w przestrzeni publicznej i za pośrednictwem lokalnych parafii, rad dzielnic czy mediów społecznościowych, aby dotrzeć do osób dotychczas niezorientowanych.

Usługi medyczne, zdrowotne

W obszarze usług medycznych i zdrowotnych odnotowano absolutnie najwyższy i najbardziej jednoznaczny poziom krytyki oraz poczucia deficytu spośród wszystkich badanych kategorii. Zdecydowana większość respondentów (60,9%, tj. 84 osoby) wskazała, że w mieście brakuje odpowiedniej oferty w tym zakresie. Jedynie co piąty mieszkaniec (20,3%, tj. 28 osób) ocenia lokalną ochronę zdrowia jako wystarczającą. Odpowiedź „trudno powiedzieć" wybrało zaledwie 15,9% ankietowanych (22 osoby), a brak odpowiedzi wyniósł 2,9%. Tak niski poziom niezdecydowania jednoznacznie dowodzi, że dostęp do opieki medycznej to problem powszechny, dotykający bezpośrednio niemal każdego respondenta, niezależnie od jego sytuacji osobistej czy wieku. Dostępność i jakość usług medycznych stanowią kluczowy, strategiczny problem społeczny Wodzisławia Śląskiego. Wyniki te odzwierciedlają najgłębsze obawy mieszkańców, prawdopodobnie związane z długim czasem oczekiwania na porady specjalistyczne, brakami kadrowymi w lokalnych przychodniach lub ograniczoną ofertą diagnostyczną. Choć zadania z zakresu ochrony zdrowia (zwłaszcza lecznictwa szpitalnego i specjalistycznego) wykraczają poza podstawowe kompetencje gminy, władze miasta muszą podjąć aktywne działania lobbystyczne oraz partnerskie (np. z powiatem i NFZ). Rekomenduje się wdrażanie lokalnych programów wsparcia i przyciągania kadr medycznych, rozwój e-zdrowia oraz tworzenie miejskich punktów pierwszego kontaktu medycznego i opieki całodobowej.

Oferta wsparcia dla osób poszukujących zatrudnienia

W obszarze oceny oferty wsparcia dla osób poszukujących zatrudnienia respondenci wskazują na wyraźny niedosyt działań aktywizacyjnych. Najliczniejsza grupa badanych (42,0%, tj. 58 osób) uważa, że w mieście brakuje wystarczającej oferty w tym zakresie. Jedynie 19,6% ankietowanych (27 osób) ocenia obecne wsparcie rynkowe jako zabezpieczone i satysfakcjonujące. Odpowiedź „trudno powiedzieć" wybrało 34,8% respondentów (48 osób), a brak odpowiedzi odnotowano na poziomie 3,6%. Taki rozkład odzwierciedla naturalną strukturę społeczną, w której osoby stabilne zawodowo rzadziej monitorują ofertę Powiatowego Urzędu Pracy czy lokalnych agencji zatrudnienia. Mimo niskiej stopy bezrobocia, mieszkańcy dostrzegają potrzebę modernizacji i rozbudowy instrumentów rynku pracy. Wyniki te sugerują oczekiwanie na programy o charakterze jakościowym – ukierunkowane na przekwalifikowanie (reskilling), wsparcie w procesie automatyzacji stanowisk pracy oraz rozwój kompetencji cyfrowych. W rekomendacjach dla miasta warto uwzględnić bliższą współpracę z lokalnymi przedsiębiorcami w celu organizacji targów pracy, programów mentorskich oraz inkubatorów przedsiębiorczości aktywizujących osoby powracające na rynek pracy (np. rodziców po urlopach macierzyńskich/wychowawczych czy osoby w wieku 50+).

Dostępność kursów i szkoleń dla osób chcących zmienić zawód

W obszarze oceny dostępności kursów i szkoleń dla osób pragnących zmienić zawód wyniki badania wskazują na bardzo głębokie poczucie luki w lokalnej ofercie edukacyjnej. Blisko połowa ankietowanych (47,8%, tj. 66 osób) jednoznacznie uważa, że w mieście brakuje takich możliwości. Jedynie 13,0% badanych (18 osób) ocenia obecną dostępność jako wystarczającą, co stanowi jeden z najniższych wskaźników satysfakcji w całym badaniu. Odpowiedź „trudno powiedzieć" wskazało 36,2% respondentów (50 osób), a brak odpowiedzi wyniósł 2,9%, co potwierdza, że osoby stabilne zawodowo i niemające potrzeby przekwalifikowania nie orientują się w tym segmencie usług. Wyniki te wprost korespondują z potrzebami zgłaszanymi w punkcie dotyczącym osób poszukujących pracy. Na współczesnym dynamicznym rynku pracy elastyczność i możliwość szybkiej zmiany kwalifikacji zawodowych są kluczowe dla mieszkańców. W sferze rekomendacji strategicznych dla Wodzisławia Śląskiego konieczne jest podjęcie ścisłej współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy, lokalnymi szkołami branżowymi, uczelniami wyższymi oraz centrami kształcenia ustawicznego. Miasto powinno inicjować lub współfinansować wieczorowe bądź weekendowe programy przekwalifikowania w zawodach deficytowych, a także stworzyć punkt doradztwa zawodowego dla dorosłych, ułatwiający planowanie nowej ścieżki kariery.

Oferta zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży

W obszarze oceny oferty zajęć i alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży głosy respondentów wskazują na wyraźną potrzebę rozbudowy bazy rozrywkowej i edukacyjnej. Odpowiedzi rozłożyły się równomiernie pomiędzy poczucie deficytu a brak zdecydowania – grupy „brakuje" oraz „trudno powiedzieć" liczą dokładnie tyle samo wskazań (po 37,0%, tj. po 51 osób). Jedynie 18,8% badanych (26 osób) uważa obecną ofertę za wystarczającą. Warto zauważyć relatywnie wysoki odsetek braku odpowiedzi (7,2%, tj. 10 osób), co w połączeniu z odpowiedziami „trudno powiedzieć" daje blisko 45% mieszkańców, którzy nie potrafią ocenić oferty. Może to wynikać z braku posiadania dzieci w wieku szkolnym lub niedostatecznej promocji istniejących wydarzeń i zajęć pozalekcyjnych.

Wyniki ankiety sygnalizują konieczność poszerzenia oferty spędzania czasu wolnego dla młodego pokolenia w Wodzisławiu Śląskim, szczególnie w formule nowoczesnych, ogólnodostępnych alternatyw (np. strefy młodzieżowe, darmowe warsztaty rozwijające pasje, infrastruktura sportowo-rekreacyjna). Rekomenduje się stworzenie zintegrowanego, miejskiego kalendarza aktywności oraz zwiększenie zaangażowania placówek kultury i sportu w organizację zajęć dopasowanych do współczesnych trendów i oczekiwań młodzieży.

Oferta zajęć i programów kierowanych do dzieci i młodzieży

W obszarze oceny oferty zajęć i form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży w okresie ferii i wakacji głosy mieszkańców są podzielone, ze wskazaniem na potrzebę rozbudowy letniej i zimowej infrastruktury. Najliczniejsza grupa respondentów (35,5%, tj. 49 osób) uważa, że w mieście brakuje wystarczającej oferty półkolonijnej, obozowej czy warsztatowej w okresach wolnych od nauki. Z kolei 26,8% badanych (37 osób) ocenia obecne działania (np. akcje typu „Lato w mieście") jako satysfakcjonujące. Odpowiedź „trudno powiedzieć" wybrało 34,8% ankietowanych (48 osób), a brak odpowiedzi wyniósł 2,9%, co odzwierciedla odsetek osób, które z racji wieku lub braku dzieci/wnuków w wieku szkolnym nie korzystają z tej oferty i nie śledzą miejskich propozycji sezonowych. Przerwy feryjne i wakacyjne generują zwiększone zapotrzebowanie na zorganizowaną, bezpieczną i przystępną cenowo opiekę połączoną z atrakcyjnymi zajęciami dla najmłodszych. Wyniki te sugerują potrzebę zintensyfikowania współpracy miasta z organizacjami pozarządowymi, szkołami oraz instytucjami kultury i sportu (MOSiR, WCK) w celu stworzenia bogatszej, bardziej zróżnicowanej oferty wakacyjnej. Szczególny nacisk warto położyć na nowoczesne warsztaty tematyczne (np. robotyka, programowanie, survival, sekcje artystyczne) oraz zwiększenie dostępności bezpłatnych lub dofinansowywanych form aktywności dla dzieci z rodzin wielodzietnych lub o niższych dochodach.

Oferta wydarzeń rozrywkowych/kulturalnych

W obszarze oceny oferty wychowawczej i opiekuńczej (np. świetlice środowiskowe, kluby profilaktyczne) wyniki badania wskazują na wyraźną tendencję niedosytu, przy jednoczesnym zauważalnym poziomie satysfakcji części mieszkańców. Najliczniejsza grupa respondentów (44,9%, tj. 62 osoby) zadeklarowała, że w mieście brakuje tego typu placówek lub ich oferta jest niewystarczająca. Z kolei 30,4% badanych (42 osoby) uważa obecną bazę opiekuńczo-wychowawczą za kompletną.

Odpowiedź „trudno powiedzieć" wybrało 19,6% ankietowanych (27 osób), a brak odpowiedzi odnotowano na poziomie 5,1% (7 osób). Relatywnie niski odsetek osób niezdecydowanych w porównaniu do innych kategorii pytań świadczy o tym, że temat opieki i wychowania dzieci poza godzinami lekcyjnymi jest dla mieszkańców ważny i dobrze rozpoznany. Pomimo funkcjonowania tradycyjnych form wsparcia, blisko połowa badanych oczekuje rozwoju oferty opiekuńczo-wychowawczej. Wyniki te sugerują potrzebę transformacji klasycznych świetlic w nowoczesne centra aktywności lokalnej, które łączą pomoc w nauce z atrakcyjnymi warsztatami i wsparciem emocjonalno-społecznym. W rekomendacjach dla miasta należy ująć zwiększenie dostępności placówek wsparcia dziennego w dzielnicach oddalonych od centrum, rozszerzenie godzin ich pracy oraz wdrożenie programów profilaktycznych i socjoterapeutycznych, odpowiadających na współczesne kryzysy psychiczne i izolację rówieśniczą wśród dzieci i młodzieży.

Miejsc aktywności społecznej, klubów, spotkań itp.

W obszarze oceny dostępności miejsc aktywności i integracji (np. kluby mieszkańca, strefy młodzieżowe, miejsca spotkań sąsiedzkich) wyniki ankiety wskazują na wyraźny deficyt przestrzeni przeznaczonych do budowania więzi społecznych. Niemal połowa respondentów (49,3%, tj. 68 osób) jednoznacznie twierdzi, że w mieście brakuje tego typu infrastruktury. Dokładnie co czwarty mieszkaniec (24,6%, tj. 34 osoby) ocenia obecną sieć miejsc integracji jako wystarczającą. Odpowiedź „trudno powiedzieć" wskazało 21,7% ankietowanych (30 osób), natomiast brak odpowiedzi odnotowano na poziomie 4,4% (6 osób).Wyniki te potwierdzają silną potrzebę tworzenia fizycznych punktów spotkań, które sprzyjałyby integracji międzypokoleniowej i sąsiedzkiej na terenie Wodzisławia Śląskiego. W sferze rekomendacji do dokumentów strategicznych kluczowe jest zaplanowanie rozwoju zdecentralizowanej infrastruktury społecznej. Zaleca się powoływanie lokalnych klubów dzielnicowych lub centrów aktywności sąsiedzkiej (np. we współpracy ze spółdzielniami mieszkaniowymi), tworzenie otwartych stref dla młodzieży oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznych pod kątem niekomercyjnych miejsc spotkań (ogrody społecznościowe, zadaszone wiaty integracyjne). Działania te powinny być powiązane z partycypacją mieszkańców, aby to oni współdecydowali o funkcjach nowo powstających miejsc.

Działań/aktywności stowarzyszeń i fundacji

W obszarze oceny działań i aktywności stowarzyszeń oraz fundacji (sektora NGO) rozkład odpowiedzi mieszkańców wykazuje powtarzającą się, identyczną strukturę, jak w przypadku sfery senioralnej oraz wsparcia osób z niepełnosprawnościami. Sygnalizuje to bardzo wysoki stopień barier informacyjnych przy jednoczesnym poczuciu niewykorzystanego potencjału trzeciego sektora. Ponownie najliczniejszy odsetek ankietowanych wybrał odpowiedź „trudno powiedzieć" (37,0%, tj. 51 osób). Wśród osób posiadających sprecyzowane zdanie przeważa opinia negatywna – 35,5% badanych (49 osób) uważa, że w mieście brakuje takich działań, natomiast 22,5% (31 osób) ocenia aktywność organizacji pozytywnie. Brak odpowiedzi wyniósł 5,1% (7 osób).Fakt, że ponad 42% respondentów (łączny odsetek odpowiedzi „trudno powiedzieć" i braków odpowiedzi) nie potrafi ocenić aktywności lokalnych organizacji pozarządowych, dowodzi ich niskiej widoczności w przestrzeni publicznej. Mieszkańcy Wodzisławia Śląskiego w dużej mierze nie wiedzą, jakie stowarzyszenia lub fundacje działają na ich terenie ani jaką ofertę do nich kierują, co bezpośrednio ogranicza zaangażowanie obywatelskie i budowanie kapitału społecznego.

Wydarzeń sportowych

W obszarze oceny dostępności wydarzeń sportowych rozkład głosów mieszkańców wykazuje identyczną strukturę jak w przypadku oferty kulturalno-rozrywkowej, co potwierdza silny podział opinii społecznej oraz stabilną grupę stałych odbiorców. Odsetek osób dostrzegających lukę w ofercie

sportowo-rekreacyjnej wynosi 36,2% (50 osób) i minimalnie przewyższa grupę respondentów usatysfakcjonowanych obecną bazą wydarzeń, która wynosi 34,1% (47 osób).Odpowiedź „trudno powiedzieć" wskazało 23,9% ankietowanych (33 osoby), a brak odpowiedzi odnotowano na poziomie 5,8% (8 osób).Wyniki te wskazują, że kalendarz imprez sportowych w Wodzisławiu Śląskim (oparty na działalności MOSiR-u oraz lokalnych klubów sportowych) zaspokaja potrzeby około jednej trzeciej mieszkańców, lecz dla podobnie licznej grupy jest niewystarczający. Może to wynikać z dominacji określonych, tradycyjnych dyscyplin (np. piłka nożna) kosztem nowoczesnych form aktywności (np. biegi masowe, bouldering, sporty ekstremalne) lub zbyt słabej widoczności mniejszych turniejów i braku oferty skierowanej do amatorów oraz rodzin z dziećmi.

Otwartych miejsc rekreacji i sportu (tereny zielone, miejsca aktywnej rekreacji itp.)

W obszarze oceny dostępności otwartych miejsc rekreacji i sportu (takich jak tereny zielone, parki, place zabaw, siłownie plenerowe czy boiska) wyniki badania wskazują na wyraźną potrzebę rozbudowy i modernizacji ogólnodostępnej infrastruktury publicznej. Blisko połowa respondentów (49,3%, tj. 68 osób) uważa, że w mieście brakuje takich miejsc lub ich stan jest niewystarczający. Z kolei 36,2% badanych (50 osób) ocenia obecną sieć terenów rekreacyjnych jako zadowalającą.

Odpowiedź „trudno powiedzieć" wybrało jedynie 10,1% ankietowanych (14 osób), a brak odpowiedzi odnotowano na poziomie 4,4% (6 osób). Tak niski odsetek osób niezdecydowanych jednoznacznie dowodzi, że infrastruktura rekreacyjna w miejscu zamieszkania jest kluczowym elementem codziennej jakości życia i bezpośrednio dotyka niemal każdego mieszkańca. Wyniki te sygnalizują, że mimo istnienia popularnych miejskich przestrzeni rekreacyjnych, zapotrzebowanie na nowoczesne, bezpieczne i dobrze zagospodarowane tereny zielone oraz sportowe pozostaje niezaspokojone. Wysoki odsetek wskazań negatywnych może wynikać z nierównomiernego rozmieszczenia tej infrastruktury (koncentracja w centrum miasta przy jednoczesnych deficytach na obszarach peryferyjnych i osiedlach mieszkaniowych) lub z postępującej degradacji i technicznego zużycia istniejących placów zabaw czy boisk.

Obiektów sportowo-rekreacyjnych (hal, basenów itp.)

W obszarze oceny dostępności krytych obiektów sportowo-rekreacyjnych (takich jak hale sportowe, baseny, kryte lodowiska czy korty) wyniki badania ujawniają bardzo głębokie i jednoznaczne poczucie deficytu infrastrukturalnego. Zdecydowana większość respondentów (61,6%, tj. 85 osób) wskazała, że w mieście brakuje tego typu obiektów. Jedynie 26,8% ankietowanych (37 osób) uważa obecną bazę zamkniętej infrastruktury za wystarczającą. Odpowiedź „trudno powiedzieć" wybrało zaledwie 8,7% badanych (12 osób), a brak odpowiedzi wyniósł 2,9% (4 osoby). Tak znikomy odsetek osób niezdecydowanych świadczy o tym, że problem dostępności do hal i basenów jest powszechnie dostrzegany, a mieszkańcy mają wyrobione, krytyczne zdanie na temat miejskiej oferty w tym

zakresie. Poziom niezadowolenia, przekraczający 61%, stawia krytą infrastrukturę sportową w rzędzie najbardziej palących problemów i potrzeb inwestycyjnych miasta, zaraz obok usług medycznych. Wyniki te sugerują, że istniejące obiekty w Wodzisławiu Śląskim są albo przeciążone (brak wolnych godzin dla klientów indywidualnych z powodu obłożenia przez kluby i szkoły), albo przestarzałe i niedopasowane do współczesnych standardów.

Pytanie 5

Jakich jeszcze usług (niepieniężnych) i/lub oferty wsparcia Pani/Pana zdaniem brakuje w Wodzisławiu Śląskim?

Pytanie to agreguje kluczowe deficyty i luki w infrastrukturze oraz usługach społecznych wskazywane bezpośrednio przez mieszkańców. Zidentyfikowane odpowiedzi układają się w cztery główne komponenty diagnostyczne:

1. Infrastruktura sportowo-rekreacyjna, kulturalna i czas wolny.

To wiodący obszar problemowy, bezpośrednio powiązany z wynikami szczegółowych pytań cząstkowych.

Mieszkańcy zgłaszają:

- Brak atrakcyjnej oferty sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej (wskazując wprost na konkretne obiekty: basen, stadion, halę widowiskowo-sportową).
- Niedostateczne finansowanie inicjatyw wspierających rozwój i świadomość dzieci (w tym zajęć pozalekcyjnych i profilaktycznych).
- Brak atrakcyjnej oferty gastronomicznej (wymieniane są kawiarnie czy sieciowe restauracje typu KFC), co sygnalizuje deficyt miejsc spędzania czasu wolnego.

2. Usługi społeczne i integracja mieszkańców.

- Obszar ten odzwierciedla zapotrzebowanie na budowanie kapitału społecznego i wsparcie grup wrażliwych:
- Brak ogólnodostępnych przestrzeni integracyjnych dla mieszkańców (świetlice, dedykowane oferty aktywności lokalnej).
- Brak odpowiedniego wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych (potwierdzenie zdiagnozowanej wcześniej bariery informacyjnej i infrastrukturalnej).
- Brak odpowiedniego wsparcia dla rodziców małych dzieci (związane z potrzebami opiekuńczymi i ułatwieniem godzenia ról zawodowych z rodzinnymi).
- Komunikacja, mobilność i infrastruktura twarda.
- Aspekty techniczno-urbanistyczne wpływające na codzienny komfort życia w mieście:

- Brak rozwoju publicznego transportu zbiorowego (potrzeba usprawnienia komunikacji miejskiej oraz połączeń kolejowych/subregionalnych).
- Brak wystarczającej liczby bezpłatnych parkingów (problem dostępności komunikacyjnej i zagospodarowania przestrzeni).
- Brak wystarczającej liczby ścieżek rowerowych (postulat rozwoju zrównoważonej mobilności i rekreacji).
- Funkcje gospodarczo-handlowe.
- Brak targowiska – wskazanie na potrzebę przestrzeni dla lokalnego handlu, dostępu do świeżych produktów oraz tradycyjnej formy wymiany gospodarczej.
- Odpowiedzi respondentów w tym pytaniu stanowią syntezę i potwierdzenie najgłębszych deficytów miasta. Wyraźnie dominuje w nim wątek modernizacji twardej bazy sportowo-basenowej oraz rozwoju oferty czasu wolnego i integracji, przy równoczesnym silnym akcentowaniu problemów z lokalną mobilnością (transport, ścieżki rowerowe, parkingi). Wyniki te powinny posłużyć jako bezpośrednia podstawa do sformułowania celów operacyjnych w strategii rozwoju miasta.

Pytanie 6

Dla jakich grup społecznych w Wodzisławiu Śląskim brakuje oferty w szczególności – można wskazać 3 odpowiedzi.

Analiza rozkładu głosów respondentów pozwala na jednoznaczne wyłonienie grup społecznych, które w opinii badanych mierzą się z największym deficytem dedykowanej oferty i wsparcia. Zgodnie z instrukcją pytania, poniżej wyodrębniono trzy kluczowe, najczęściej wskazywane grupy:

1. Osoby młode, wchodzące na rynek pracy (11,3%)

To kategoria, która uzyskała najwyższy odsetek wskazań w całym badaniu. Wynik ten wprost koresponduje z wcześniejszymi sygnałami dotyczącymi luki w ofercie kursów i szkoleń zawodowych. Mieszkańcy dostrzegają, że proces transformacji edukacyjno-zawodowej i start życiowy młodego pokolenia w mieście napotyka na bariery, co może potęgować zjawisko migracji zarobkowej do większych ośrodków aglomeracji.

2. Osoby z niepełnosprawnościami (11,0%)

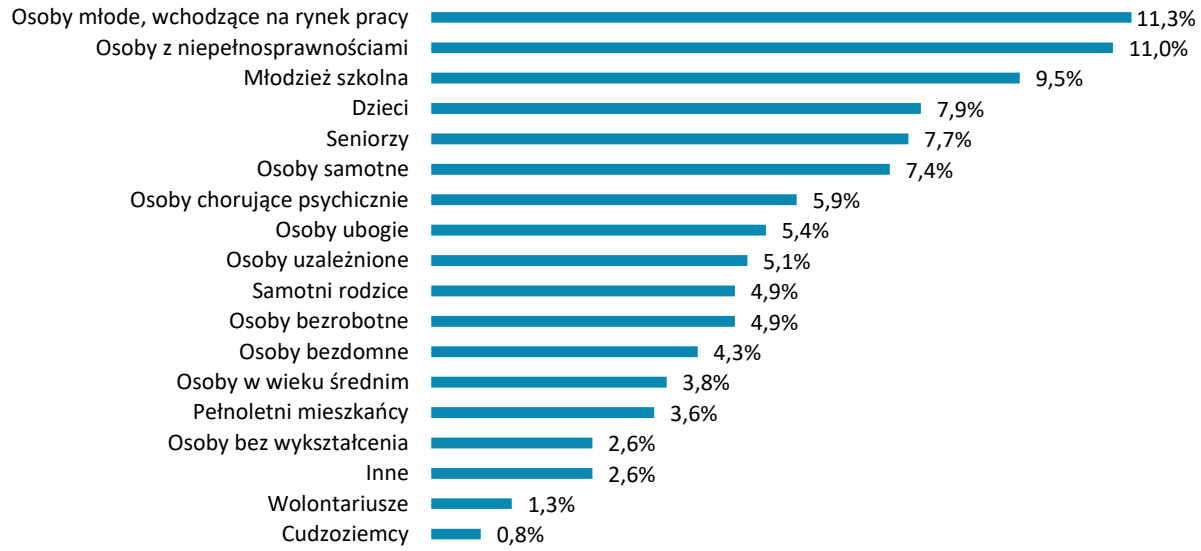
Grupa ta znalazła się na drugim miejscu, z minimalną różnicą względem pozycji lidera. Tak wysoki wynik stanowi twarde potwierdzenie wniosków z wcześniejszych pytań, w których mieszkańcy masowo deklarowali niewiedzę lub poczucie braku działań aktywizujących dla tej grupy. Wskazuje to na pilną konieczność wyjścia z systemową, widoczną ofertą wsparcia dziennego oraz likwidacją barier architektonicznych i społecznych.

3. Młodzież szkolna (9,5%)

Trzecią kluczową grupą systemową jest młodzież dorastająca. Wynik na poziomie niemal 10% bezpośrednio odzwierciedla zdiagnozowane wcześniej deficyty w zakresie całorocznej oferty czasu wolnego, braku nowoczesnych stref młodzieżowych oraz alternatywnych, niekomercyjnych miejsc spotkań. Tuż za podium uplasowały się dzieci (7,9%) oraz seniorzy (7,7%), co dopełnia obraz potrzeb młodego i starszego pokolenia.

Struktura odpowiedzi ujawnia wyraźną dominantę potrzeb pokolenia dzieci i młodzieży (w tym młodych dorosłych) oraz osób z niepełnosprawnościami. O ile problemy seniorów są w debacie publicznej stałym elementem, o tyle wyniki tego pytania jasno przesuwają akcent strategiczny na zapobieganie marginalizacji i odpływowi osób młodych oraz na realną inkluzję osób z ograniczeniami sprawności. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 21 - Wyniki odpowiedzi na pytanie: „Dla jakich grup społecznych w Wodzisławiu Śląskim brakuje oferty w szczególności – można wskazać 3 odpowiedzi

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Pytanie 7

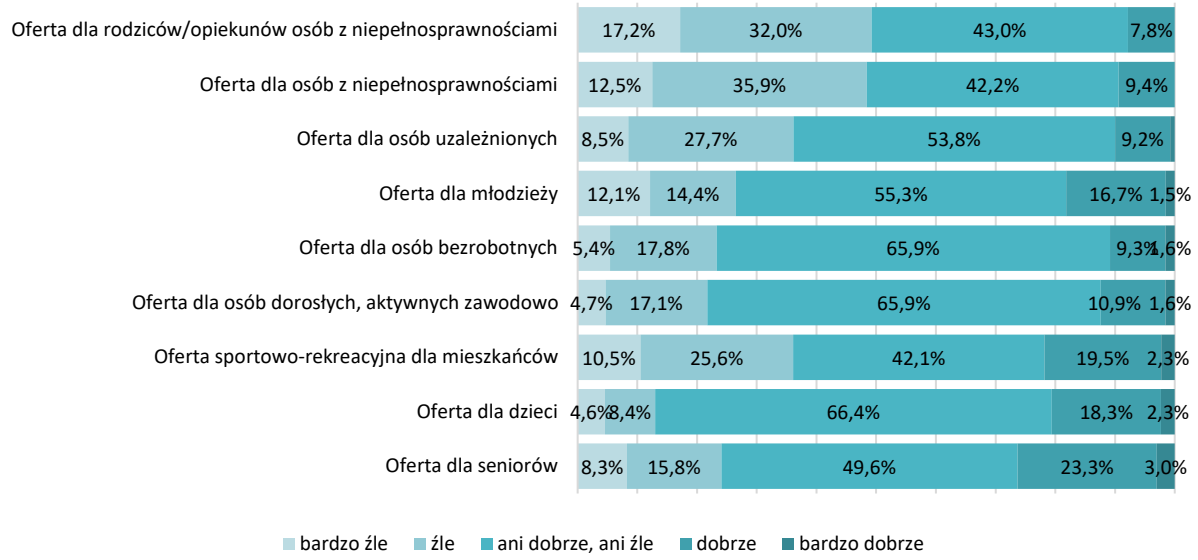
Proszę określić, jak ocenia Pani/Pan jakość poszczególnych usług/wsparcia w Wodzisławiu Śląskim

Analiza opinii mieszkańców Wodzisławia Śląskiego względem oferty i jakości usług świadczonych w mieście ujawnia wyraźną polaryzację ocen w zależności od grupy docelowej, do której wsparcie jest kierowane. Wyniki badania pozwalają na precyzyjne oddzielenie obszarów funkcjonujących w sposób stabilny od tych, które zmagają się z głębokim, systemowym kryzysem i wymagają natychmiastowej interwencji. Najbardziej alarmujący wniosek z przeprowadzonej diagnozy dotyczy szeroko pojętej polityki wobec osób z ograniczeniami sprawności oraz ich otoczenia. W tej kategorii niezadowolenie społeczne osiągnęło najwyższy, krytyczny poziom. Blisko

połowa badanych (49,2%) ocenia ofertę skierowaną do rodziców i opiekunów osób z niepełnosprawnościami jako „złą" lub „bardzo złą". Sygnalizuje to drastyczny deficyt usług o charakterze odciążeniowym (wytchnieniowym), brak dostępu do specjalistycznego poradnictwa oraz poczucie osamotnienia rodzin w systemie opieki długoterminowej. Niemal identyczny odsetek negatywnych wskazań (48,4%) odnotowano przy ocenie jakości usług dedykowanych bezpośrednio osobom z niepełnosprawnościami. Tak wysoki wskaźnik krytyki potwierdza, że bariery architektoniczne, komunikacyjne oraz deficyt programów aktywizacji społeczno-zawodowej są w mieście codziennie odczuwalną rzeczywistością. Kolejną grupą zagadnień budzącą wyraźny sprzeciw mieszkańców są usługi związane z czasem wolnym oraz profilaktyką uzależnień. Ponad jedna trzecia respondentów (36,1%) negatywnie ocenia miejską ofertę sportowo-rekreacyjną. Co ciekawe, obszar ten generuje skrajne opinie, obok silnej krytyki pojawia się tu także relatywnie najwyższy w całym zestawieniu odsetek ocen jednoznacznie pozytywnych (ponad 21%). Świadczy to o tym, że choć baza sportowa dla zorganizowanych grup lub wybranych dyscyplin może być satysfakcjonująca, to przeciętny mieszkaniec poszukujący rekreacji amatorskiej odbija się od barier braku dostępności lub przestarzałej infrastruktury. W bliźniaczym wymiarze plasuje się oferta dla osób uzależnionych, gdzie 36,2% ankietowanych wystawia noty negatywne. Przy dominującej w tym pytaniu odpowiedzi neutralnej (ponad 53%), tak wysoki odsetek krytyki sugeruje potrzebę unowocześnienia i zwiększenia widoczności programów profilaktycznych oraz oferty terapeutycznej na terenie miasta. W przypadku pozostałych usług i grup społecznych, odpowiedzi mieszkańców zostały zdominowane przez kategorię „ani dobrze, ani źle". Taki stan rzeczy z jednej strony oznacza brak gwałtownych napięć społecznych, z drugiej jednak – wskazuje na przeciętną, niewyróżniającą się jakość lub niską świadomość mieszkańców o istnieniu danej oferty. Oferta dla najmłodszych mieszkańców charakteryzuje się najniższym poziomem negacji (tylko 13% ocen złych) oraz wysokim, bezpiecznym poziomem neutralności (66,4%). Z kolei oferta dla młodzieży zbiera 26,5% głosów krytycznych przy 55,3% ocen neutralnych. Dane te pokazują, że o ile opieka i edukacja dzieci młodszych stoją na akceptowalnym poziomie, o tyle propozycja spędzania czasu dla dorastającej młodzieży zaczyna już budzić zauważalny niedosyt. Usługi kierowane do osób bezrobotnych oraz dorosłych aktywnych zawodowo uzyskały identyczny poziom neutralności (65,9%) i zbliżony odsetek ocen negatywnych (około 21–23%). Potwierdza to, że standardowe instrumenty rynku pracy są postrzegane jako poprawne, lecz brakuje im nowoczesnego, elastycznego podejścia do dynamicznych zmian zawodowych. Polityka senioralna miasta jawi się w badaniu jako najbardziej zrównoważona. Choć co czwarty mieszkaniec (24,1%) ocenia ją źle, to grupa ta uzyskała najwyższy łączny odsetek ocen pozytywnych (26,3%). Pokazuje to, że dotychczasowe działania (np. kluby seniora, uniwersytety trzeciego wieku) są widoczne i doceniane, choć tempo starzenia się populacji wymusza stałe podnoszenie poprzeczki. Wyniki tej części diagnozy bezwzględnie wyznaczają hierarchię celów dla

nowej strategii Wodzisławia Śląskiego. Podczas gdy wsparcie dla dzieci czy seniorów wymaga działań ewolucyjnych i optymalizacyjnych, o tyle obszar wsparcia osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin wymaga natychmiastowej rewolucji i systemowego przemodelowania. Konieczne jest odejście od wyłącznie instytucjonalnych form pomocy na rzecz rozwoju usług środowiskowych, asystentury osobistej oraz budowy sieci placówek opieki dziennej, które zdejmą ciężar całodobowej opieki z barków rodziców i opiekunów. Równie ważnym zadaniem będzie demokratyzacja dostępu do bazy sportowej, tak aby zniwelować wysokie poczucie wykluczenia rekreacyjnego wśród mieszkańców niebędących członkami klubów sportowych. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 22 - Wyniki odpowiedzi na pytanie: „Proszę określić jak ocenia Pani/Pan jakość poszczególnych usług/wsparcia w Wodzisławiu Śląskim

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Pytanie 8

Spośród wymienionych problemów społecznych proszę wskazać, na ile każdy z nich określa Pani/Pan jako poważny problem w Wodzisławiu Śląskim

Analiza percepcji zjawisk patologicznych oraz trudności strukturalnych przez mieszkańców Wodzisławia Śląskiego pozwala na precyzyjne wskazanie obszarów, które w świadomości lokalnej społeczności generują największe poczucie zagrożenia i destabilizacji. Wykres nr 23 przedstawia ocenę powagi poszczególnych problemów w skali od zjawisk „poważnych” i „umiarkowanych”, przez „niewielkie”, aż po deklarację ich całkowitego braku („nie występuje”) lub trudności z oceną.

Zsumowanie kategorii „poważny” oraz „umiarkowany” pozwala na wyłonienie realnej skali uciążliwości poszczególnych problemów i ułożenie ich w czytelną strukturę priorytetów diagnostycznych.

Na czoło wyzwań społecznych w mieście wysuwają się dwa zjawiska, które uzyskały najwyższy odsetek wskazań jako problemy jednoznacznie „poważne”:

- Samotność osób starszych: Zjawisko to za „poważny problem” uznało aż 38,9% badanych, a kolejne 26,7% określiło je jako „umiarkowany” (łącznie 65,6%). Tak wysoka pozycja w rankingu odzwierciedla postępujące procesy demograficzne i starzenie się społeczeństwa Wodzisławia Śląskiego, niosące za sobą konieczność przemodelowania lokalnego systemu opieki i integracji sąsiedzkiej.
- Nadużywanie alkoholu: Znalazło się tuż za samotnością seniorów z wynikiem 38,5% wskazań jako problem poważny oraz 27,4% jako umiarkowany (łącznie 65,9%). Alkoholizm pozostaje w opinii społecznej główną, tradycyjną bazą dla innych dysfunkcji i uzależnień w przestrzeni miejskiej.

Kolejną wyraźnie zarysowaną grupą problemów są kwestie związane z ładem przestrzennym oraz poczuciem bezpieczeństwa:

- Niszczenie mienia przez wandali: Choć jako problem stricte „poważny” wskazało go 25,4% ankietowanych, to w ujęciu łącznym (wraz z oceną „umiarkowany” – 38,1%) problem ten dotyka aż 63,5% respondentów. Świadczy to o powszechnej uciążliwości drobnej przestępczości i wandalizmu w przestrzeniach wspólnych (np. na osiedlach czy w parkach).
- Bezdomność: Skumulowany wskaźnik uciążliwości wynosi tu 55,9% (w tym 24,6% jako problem poważny i 31,3% jako umiarkowany), co lokuje to zjawisko wysoko w hierarchii miejskich wyzwań.
- Bezrobocie: Odsetek osób uznających je za poważne wyzwanie to 15,0%, lecz grupa postrzegająca je jako problem umiarkowany to aż 35,3% (łącznie 50,3%), co wskazuje na wciąż żywe obawy strukturalne na lokalnym rynku pracy.

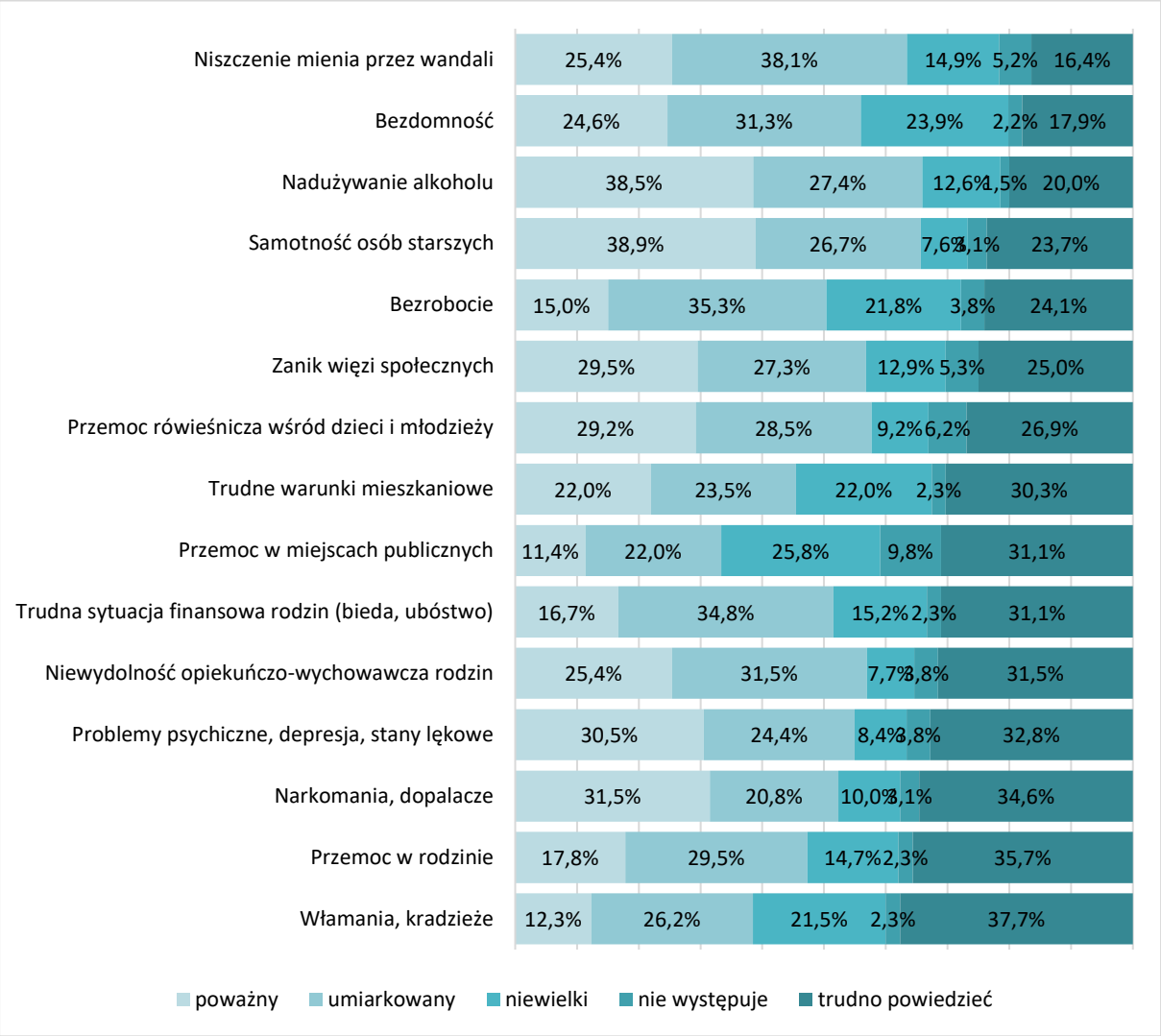
Niepokojąco wysoko w zestawieniu plasują się zjawiska o charakterze relacyjnym i zdrowotnym, które dotykają rodzin oraz dzieci i młodzieży:

- Zanik więzi społecznych: Łącznie 56,8% wskazań (29,5% problem poważny, 27,3% umiarkowany), co bezpośrednio koreluje z problemem samotności seniorów i sygnalizuje atomizację lokalnej społeczności.
- Przemoc rówieśnicza wśród dzieci i młodzieży: Uzyskała 29,2% wskazań jako problem poważny oraz 28,5% jako umiarkowany (łącznie 57,7%).
- Problemy psychiczne, depresja i stany lękowe: Postrzegane jako poważne wyzwanie przez 30,5% badanych (łącznie z umiarkowanym – 54,9%). Zbieżność tych dwóch ostatnich wyników wyraźnie wskazuje na kryzys dobrostanu psychicznego najmłodszych mieszkańców i młodzieży, wymagający pilnego wzmocnienia opieki psychologiczno-pedagogicznej.

- Niewydolność opiekuńczo-wychowawcza rodzin: Problem zauważalny dla 56,9% badanych w ujęciu łącznym (25,4% poważny, 31,5% umiarkowany).

Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 23 - Wyniki odpowiedzi na pytanie: „Spośród wymienionych problemów społecznych proszę wskazać, na ile każdy z nich określa Pani/Pan jako poważny problem w Wodzisławiu Śląskim"

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Pytanie 9

Jakie inne problemy dostrzega lub uważa Pani/Pan za poważne w mieście?

W celu pogłębienia diagnozy i uchwycenia zjawisk, które mogłyby zostać pominięte w standardowych, zamkniętych katalogach pytań, mieszkańcom Wodzisławia Śląskiego zadano pytanie otwarte dotyczące innych problemów, które dostrzegają w przestrzeni miejskiej i uznają za poważne. Wyniki zarejestrowane na poniższym wykresie przynoszą istotne uszczegółowienie wcześniejszych wniosków, układając się w spójne bloki tematyczne o zróżnicowanej optyce społecznej.

Na poziomie najwyższych wskazań (w granicach 15–16%) zarysowały się dwa główne, równorzędne problemy, które w świadomości badanych najsilniej rzutują na wizerunek miasta:

- rozpowszechnienie nadużywania alkoholu i narkotyków wśród młodzieży – problem ten wskazało 15,8% respondentów. Wynik ten stanowi niezwykle ważne uzupełnienie wcześniejszych pytań o patologie. Pokazuje on, że o ile problem uzależnień dorosłych jest traktowany jako stały element krajobrazu społecznego, o tyle przenikanie substancji psychoaktywnych (w tym dopalaczy i alkoholu) do środowiska osób nieletnich i młodzieży budzi w mieszkańcach głęboki niepokój i jest postrzegane jako palące zagrożenie dla przyszłości lokalnej społeczności.
- brak atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego o charakterze kulturalno-rozrywkowym, zidentyfikowany przez 15,7% badanych. Ta wartość niemal idealnie pokrywa się z lękiem o młodzież- deficyt nowoczesnych, bezpiecznych i atrakcyjnych miejsc, w których młodzi ludzie mogliby spędzać czas wolny, jest przez mieszkańców bezpośrednio łączony z ryzykiem ich wchodzenia w zachowania dewiacyjne i eksperymentowaniem z używkami.

Druga grupa problemów uzyskała identyczny, stabilny poziom wskazań wynoszący 10,5% dla każdego ze zjawisk. Te obszary odzwierciedlają codzienne, systemowe uciążliwości dotykające sfery opiekuńczej i przestrzennej tj. niewystarczające wsparcie dla rodzin sprawujących opiekę nad osobami zależnymi- wskazanie to (10,5%) stanowi kolejne twarde, opisowe potwierdzenie kryzysu w obszarze usług wytchnieniowych i asystenckich, który konsekwentnie przewija się przez całe badanie ankietowe. Badani (10,5%) zwracają także uwagę na potrzebę doświetlenia określonych stref, rozbudowy monitoringu czy intensyfikacji patroli służb porządkowych, co wiąże się bezpośrednio z wcześniej zgłaszanym problemem wandalizmu.

Na dole zestawienia uplasowała się grupa problemów o charakterze techniczno-organizacyjnym oraz oceniającym zarządzanie. Każdy z nich uzyskał uznanie na poziomie 5,3%:

Wymiar ekonomiczno-transportowy reprezentowany jest przez wysokie ceny paliw oraz zakorkowane trasy komunikacyjne, co wpływa na mobilność i koszty życia mieszkańców. W sferze twardego rozwoju zasygnalizowano niezadowalający poziom rozwoju gospodarczego i brak nowych inwestycji, co z kolei rzutuje na długofalową atrakcyjność miasta jako miejsca do życia i pracy.

Uzyskane wyniki domykają proces diagnozy społecznej, łącząc sferę infrastrukturalną z psychicznym poczuciem bezpieczeństwa mieszkańców. Kluczowym wnioskiem z tej części analizy jest konieczność zintegrowania polityki antyalkoholowej i narkotykowej z ofertą kulturalną. Walka z uzależnieniami wśród młodzieży nie może opierać się wyłącznie na działaniach restrykcyjnych czy pogadankach

szkolnych. Musi zostać wsparta stworzeniem dla nich realnej, atrakcyjnej alternatywy w postaci nowoczesnej oferty spędzania czasu wolnego.

Wykres 24 - Wyniki odpowiedzi na pytanie: „Jakie inne problemy dostrzega lub uważa Pani/Pan za poważne w mieście?"

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

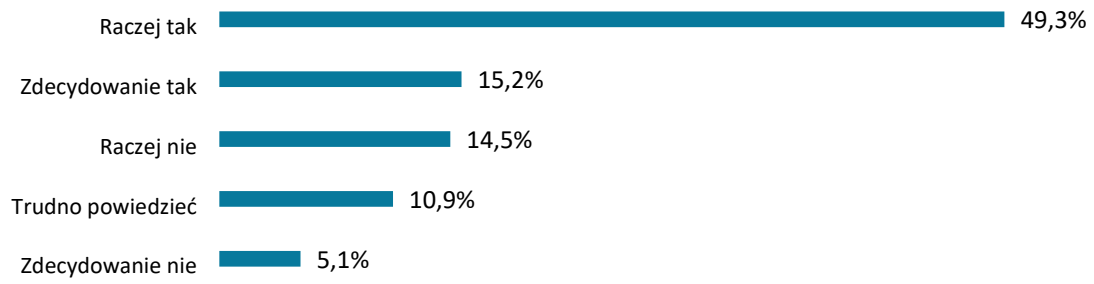
Pytanie 10

Czy wie Pani/Pan gdzie udać się po pomoc/wsparcie w razie, gdyby któryś z wyżej wymienionych problemów dotyczył Panią/Pana osobiście?

Zdecydowana większość badanych deklaruje, że posiada wiedzę na temat instytucji pomocowych w mieście. Odpowiedź „raczej tak" wskazała niemal połowa ankietowanych (49,3%), natomiast pełną pewność i odpowiedź „zdecydowanie tak" wybrało 15,2% osób. Łącznie daje to 64,5% respondentów świadomych istnienia lokalnego systemu wsparcia. Blisko co piąty mieszkaniec przyznaje, że w razie

osobistego kryzysu nie wiedziałby, dokąd się zgłosić. Odpowiedź „raczej nie" zaznaczyło 14,5% badanych, a całkowitą bezradność informacyjną („zdecydowanie nie") zadeklarowało 5,1% osób (łącznie 19,6%).Co dziesiąty respondent (10,9%) wybrał bezpieczną opcję „trudno powiedzieć", co w praktyce oznacza brak stabilnej wiedzy i ryzyko dezorientacji w sytuacji kryzysowej. Choć niemal dwie trzecie mieszkańców orientuje się w strukturze pomocowej miasta, to blisko 30% populacji (łącząc odpowiedzi negatywne i niezdecydowane) wciąż pozostaje poza skutecznym zasięgiem informacji publicznej. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 25 - Wyniki odpowiedzi na pytanie: Czy wie Pani/Pan gdzie udać się po pomoc/wsparcie w razie, gdyby któryś z wyżej wymienionych problemów dotyczył Panią/Pana osobiście?

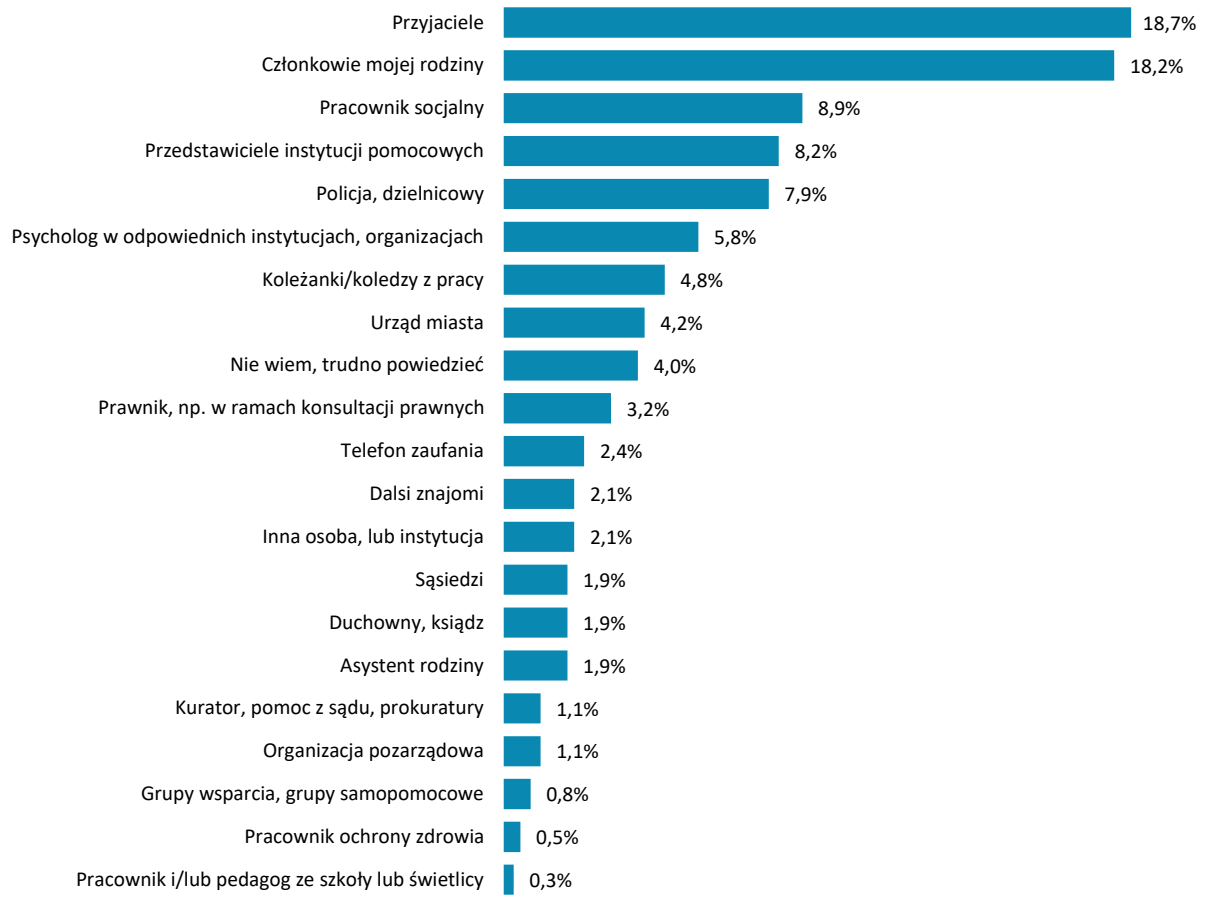
źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Pytanie 11

Gdzie, lub do kogo zwrócił(a)by się Pani/Pan po pomoc w razie, gdyby któryś z tych problemów dotyczył Pani/Pana lub Pani/Pana najbliższych? – można wskazać 3 najważniejsze odpowiedzi

W sytuacji kryzysowej mieszkańcy w pierwszej kolejności polegają na najbliższych relacjach interpersonalnych. Najczęściej wskazywano przyjaciół (18,7%) oraz członków rodziny (18,2%), co łącznie stanowi ponad jedną trzecią wszystkich deklaracji i deklasuje instytucje publiczne. Dodatkowym wsparciem w tej sferze są koleżanki/koledzy z pracy (4,8%). Wśród instytucji publicznych i specjalistycznych najważniejszym ogniwem w świadomości mieszkańców jest pracownik socjalny (8,9%), a tuż za nim plasują się ogólnie przedstawiciele instytucji pomocowych (8,2%) oraz policja/dzielnicowy (7,9%). Pokazuje to wysokie zaufanie do służb działających bezpośrednio w terenie. Pomoc o charakterze terapeutycznym lub doradczym wybierana jest rzadziej – na psychologa wskazało 5,8% badanych, na prawnika 3,2%, a na telefon zaufania 2,4%.Zaskakująco niską pozycję zajmują organizacje pozarządowe (1,1%) oraz grupy wsparcia (0,8%), co potwierdza ich słabą widoczność. Listę zamykają pracownicy ochrony zdrowia (0,5%) oraz pedagodzy szkolni (0,3%), a grupa osób całkowicie bezradnych („nie wiem") wynosi 4,0%.Mieszkańcy Wodzisławia Śląskiego w kryzysie najpierw szukają oparcia w kapitałach prywatnych (rodzina, przyjaciele). Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 26 - Wyniki odpowiedzi na pytanie: „Gdzie, lub do kogo zwrócił(a)by się Pani/Pan po pomoc w razie, gdyby któryś z tych problemów dotyczył Pani/Pana lub Pani/Pana najbliższych?”

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Pytanie 12

Które z wymienionych elementów/obszarów powinny zostać potraktowane jako najważniejsze w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w Wodzisławiu Śląskim? – można wskazać 3 najważniejsze odpowiedzi

Jako absolutnie najważniejszy obszar wymagający interwencji mieszkańcy wskazali wsparcie osób niepełnosprawnych (13,9%). Wynik ten niemal dwukrotnie przewyższa kolejną pozycję w rankingu, co czyni ten obszar bezwzględnym i najważniejszym priorytetem strategicznym dla miasta. Dodatkowo wiąże się on bezpośrednio z pozycją wsparcia opiekunów osób niepełnosprawnych (5,7%).Na kolejnych miejscach respondenci usytuowali problemy związane z samotnością oraz szeroko pojętą ofertą dla dzieci i młodzieży, łącząc działania pomocowe z profilaktycznymi: wsparcie osób samotnych (7,9%) – drugi najważniejszy problem w hierarchii, przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej (6,7%) oraz rozwój oferty wsparcia dla młodzieży (6,0%) i dla dzieci (5,7%), rozwój oferty kulturalnej i rozrywkowej (6,2%), co mieszkańcy konsekwentnie traktują jako alternatywę chroniącą

przed patologiami. Kolejną grupę stanowią wskazania na wsparcie osób uzależnionych od narkotyków i dopalaczy (5,5%), rozwój profilaktyki zdrowotnej (5,5%) oraz poprawę bezpieczeństwa publicznego (4,5%).Tradycyjne wyzwania socjalne, choć istotne, w tym konkretnym badaniu uzyskały mniejszą wagę w ujęciu procentowym. Należą do nich: wsparcie osób i rodzin ubogich (4,2%), wsparcie osób bezdomnych (3,7%), bezrobotnych (3,5%) oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym (3,5%). Najmniej liczne wskazania dotyczą problematyki uzależnienia od alkoholu (1,2%). Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 27 - Wyniki odpowiedzi na pytanie: „Które z wymienionych elementów/obszarów powinny zostać potraktowane jako najważniejsze w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w Wodzisławiu Śląskim?"

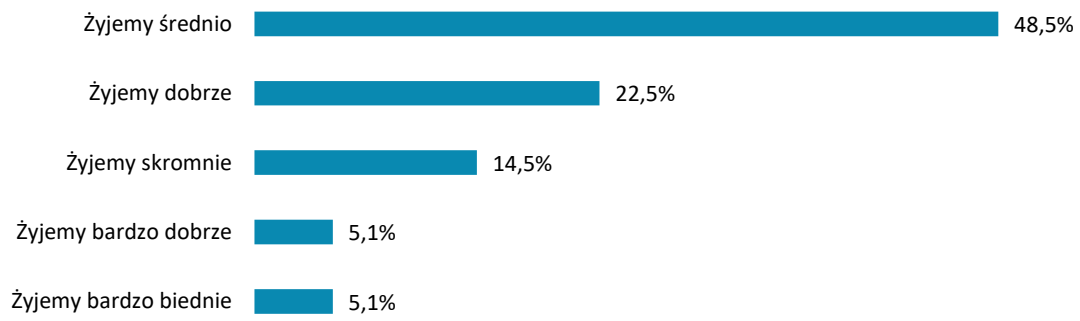
źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Pytanie 13

Które z wymienionych określeń najlepiej charakteryzuje sposób gospodarowania pieniędzmi w Pana(i) gospodarstwie domowym?

Najliczniejszą grupą w badaniu są osoby deklarujące poziom „Żyjemy średnio” (48,5%). Oznacza to, że niemal połowa gospodarstw domowych bez trudu pokrywa podstawowe, codzienne wydatki, ale ich budżet nie pozwala na swobodne dokonywanie większych, nieplanowanych zakupów. Łącznie 27,6% respondentów ocenia swoją sytuację finansową pozytywnie. W tej grupie 22,5% deklaruje, że żyje „dobrze”, a 5,1% – „bardzo dobrze”, co oznacza brak ograniczeń w zaspokajaniu potrzeb materialnych. Prawie co piąte gospodarstwo domowe (19,6%) zmaga się z problemami finansowymi. Sytuację jako „skromną” opisuje 14,5% badanych, natomiast skrajną deprywację materialną i status „Żyjemy bardzo biednie” wskazuje 5,1% ankietowanych. Struktura społeczna charakteryzuje się silną, stabilną klasą średnią. Jednak stały, ponad 5-procentowy odsetek osób żyjących w skrajnej biedzie wyznacza stałe i najpilniejsze zadanie dla systemu wsparcia socjalnego.Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 28 - Wyniki odpowiedzi na pytanie: „Które z wymienionych określeń najlepiej charakteryzuje sposób gospodarowania pieniędzmi w Pana(i) gospodarstwie domowym?

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

2.15. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest efektywną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron sfery społecznej Miasta Wodzisław Śląski oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Analiza SWOT składa się z czterech grup czynników:

Analiza SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu sfery społecznej Miasta Wodzisław Śląski oraz stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania pożądanych kierunków rozwoju. W ten sposób przedmiotowa analiza ujawnia również obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu Miasta Wodzisław Śląski, a także wskazuje na niezbędne działania, których podjęcie pomoże osiągnąć ustalone cele strategiczne oraz cele operacyjne.

Uzyskane wyniki diagnozy problemów społecznych, posłużyły do opracowania założeń polityki społecznej Miasta Wodzisław Śląski na najbliższe lata. Zostały one przedstawione w Strategii i zawierają działania, które powinny przyczynić się do zminimalizowania problemów społecznych występujących w Mieście Wodzisław Śląski. Poniżej analiza.

- **Wysoka aktywność społeczna oraz potencjał wolontariacki seniorów:** Wodzisław Śląski dysponuje liczną, silnie zintegrowaną i zmotywowaną populacją osób starszych. Seniorzy wykazują wysoką potrzebę partycypacji w życiu lokalnym, dużą autonomię w działaniu oraz autentyczną chęć współtworzenia wydarzeń o charakterze kulturalnym i rekreacyjnym, stanowiąc filar lokalnego wolontariatu.
- **Silne zaangażowanie opiekuńczo-wychowawcze rodziców dzieci młodszych:** W grupie wiekowej 8–10 lat odnotowuje się bardzo wysoki wskaźnik frekwencji oraz aktywne włączanie się rodziców w organizację czasu wolnego dzieci. Stanowi to istotny kapitał początkowy dla wczesnej profilaktyki społecznej oraz rozwoju stacjonarnych zajęć praktycznych (np. modelarskich).
- **Wysokie kompetencje i orientacja na rezultaty kadr pomocowych:** Pracownicy oraz menedżerowie miejskich jednostek organizacyjnych (odpowiedzialni za pomoc społeczną, edukację, kulturę i aktywizację) cechują się wysokim profesjonalizmem, zaangażowaniem oraz pasją w realizacji zadań publicznych. Kadra ta wykazuje dużą elastyczność w kreowaniu nowej oferty społecznej.
- **Obecność prężnych liderów społecznych i rzeczników grup docelowych:** W strukturach trzeciego sektora aktywnie działają lokalni społecznicy (m.in. w organizacjach sprofilowanych medycznie, jak stowarzyszenie Amazonki), którzy wykazują wysoką skuteczność w docieraniu do mieszkańców z programami profilaktycznymi i edukacyjnymi.
- **Stabilna i powszechnie rozpoznawalna sieć Klubów Seniora oraz UTW:** Miasto posiada rozwiniętą bazę aktywizacyjną zdolną do masowej integracji mieszkańców. Uniwersytet Trzeciego Wieku zrzesza aż 630 stałych członków, natomiast poszczególne Kluby Seniora rejestrują od 60 do 200 uczestników, co trwale zabezpiecza potrzeby społeczne tej populacji.
- **Efektywny model operacyjny Centrum Aktywności Społecznej (CAS):** Funkcjonowanie nowoczesnej, sprawnie zarządzanej jednostki miejskiej, która stanowi stabilne zaplecze lokalowe, doradcze i organizacyjne dla ponad 30 organizacji pozarządowych, stymulując rozwój trzeciego sektora.
- **Zróżnicowana i powszechnie dostępna oferta kulturalno-edukacyjna:** Wodzisławskie Centrum Kultury, muzea oraz biblioteki realizują bogaty i widoczny w przestrzeni miejskiej program projektów, który skutecznie integruje społeczność lokalną i buduje tożsamość mieszkańców.
- **Zabezpieczenie bezbarierowej przestrzeni dedykowanej młodzieży:** Uruchomienie i utrzymywanie strefy „Młode Miasto" – infrastruktury całkowicie uwolnionej od barier formalnych i urzędowych, mającej na celu pobudzanie oddolnej kreatywności młodego pokolenia.
- **Funkcjonowanie instytucjonalnej osłony biologicznej dla osób bezdomnych:** Posiadanie miejskiej ogrzewalni dla osób w kryzysie bezdomności. Placówka ta zabezpiecza kluczowe działania interwencyjne w sezonie zimowym.
- **Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego:** Stabilna sytuacja porządkowa na terenie miasta, potwierdzona danymi operacyjnymi Straży Miejskiej. Niska skala incydentów kryminalnych oraz brak drastycznych zjawisk powiązanych z agresją rówieśniczą w przestrzeni publicznej podnoszą ogólną jakość życia w mieście.
- **Pozytywne doświadczenia w obszarze partycypacji i konsultacji społecznych:** Posiadanie przez samorząd sprawdzonych, skutecznych procedur włączania mieszkańców w procesy decyzyjne

i współprojektowanie przestrzeni publicznych, czego trwałym dowodem jest sukces i popularność Rodzinnego Parku Rozrywki.

- **Koordynowana sieć współpracy międzyinstytucjonalnej:** Efektywne, systemowe współdziałanie MOPS, Urzędu, oświaty, służb zdrowia i policji, gwarantujące szybki przepływ informacji i brak powielania procedur w kryzysach mieszkańców.
- **Dostępność specjalistycznego poradnictwa psychologicznego:** Stałe, bezpłatne i profesjonalne wsparcie terapeutyczne dla osób i rodzin w kryzysie, stanowiące kluczowy element szybkiej interwencji i profilaktyki dysfunkcji.
- **Wysokie kompetencje i stabilność kadr pomocowych:** Doświadczony, wysoce wyspecjalizowany zespół pracowników MOPS, Urzędu i jednostek organizacyjnych, cechujący się znajomością lokalnych realiów oraz wysoką empatią.
- **Kompleksowość i elastyczność usług opiekuńczych:** Sprawna realizacja standardowych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami, umożliwiająca im bezpieczne pozostanie w środowisku domowym.
- **Wysoka skuteczność wdrożeniowa programów celowych:** Efektywna i pełna implementacja ogólnopolskich programów wsparcia: „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej", „Opieka wytchnieniowa" oraz „Korpus Wsparcia Seniora", wydatnie wzmacniających lokalny budżet i ofertę pomocową.

- **Deficyt instytucjonalnej opieki całodobowej i dziennej:** Brak miejskiego Domu Pomocy Społecznej (DPS) oraz publicznych placówek opieki długoterminowej, skutkujący nadmiernym obciążeniem pracujących członków rodzin.
- **Luka systemowa we wsparciu osób niepełnosprawnych po 26. roku życia:** Drastyczny brak ciągłości wsparcia i dedykowanych placówek dla osób z niepełnosprawnościami kończących edukację specjalną, co wymusza całodobową opiekę ze strony starzejących się rodziców.
- **Zjawisko ukrytej samotności i izolacji seniorów peryferyjnych:** Głębokie wycofanie społeczne, stany depresyjne oraz bariery mobilności u seniorów schorowanych, zamieszkujących oddalone dzielnice, potęgowane przez rozpad więzi wielopokoleniowych.
- **Hermetyczność i elitaryzacja centralnych struktur senioralnych:** Powstawanie zamkniętych kręgów towarzyskich wewnątrz głównych klubów i UTW, co nieświadomie dystansuje i zniechęca nowe, mniej przebojowe osoby starsze.
- **Wydłużony czas reakcji i bariery w dostępie do terapii:** Przeciążenie kadr i procedury powodujące zbyt długi czas oczekiwania na pomoc psychologiczną i terapię uzależnień, co skutkuje rezygnacją pacjentów w trakcie procedowania zgłoszenia.
- **Przeciążenie biurokratyczne pracowników socjalnych:** Ograniczenie realnej, bezpośredniej pracy socjalnej w środowisku na rzecz czasochłonnych procedur formalnych i administracyjnej weryfikacji uprawnień w MOPS.
- **Niska trwałość zaangażowania i bierność starszej młodzieży:** Dominacja postaw roszczeniowych i apatii wśród młodzieży, objawiająca się oczekiwaniem na gotową ofertę („podaną pod nos") przy jednoczesnym braku inicjatywy własnej.
- **Kryzys relacyjny i psychiczny dzieci wywołany e-uzależnieniami:** Gwałtowny spadek odporności psychicznej, zanik umiejętności budowania bezpośrednich więzi rówieśniczych oraz presja

wizerunkowa online, generująca zaburzenia emocjonalne u młodych ludzi.

- **Obniżanie wieku inicjacji z substancjami psychoaktywnymi:** Rosnąca dynamika uzależnień od tanich i łatwo dostępnych środków syntetycznych wśród młodzieży, prowadząca do szybkiej degradacji psychicznej i marginalizacji.
- **Rywalizacja i postawy dotacyjne w sektorze NGO:** Brak synergii i zjawisko wzajemnego „kanibalizowania się" oferty przez lokalne stowarzyszenia.
- **Obciążenie budżetowe wywołane migracją zimową osób bezdomnych:** Napływ osób w kryzysie bezdomności z ościennych gmin (generowany faktem posiadania jedynej ogrzewalni w okolicy), co drastycznie obciąża lokalne zasoby finansowe i interwencyjne.
- **Postępujący proces starzenia się społeczeństwa:** Systematyczny wzrost udziału osób starszych w ogólnej strukturze demograficznej ludności, generujący długofalowe wyzwania dla lokalnego systemu polityki senioralnej.
- **Deficyty świadomościowe w zakresie metod wychowawczych:** Brak należytej wiedzy części mieszkańców na temat psychospołecznych i prawnych konsekwencji stosowania przemocy wobec dzieci oraz traktowania jej jako dopuszczalnej metody wychowawczej.
- **Wzrost obciążenia systemu pomocy społecznej chorobami przewlekłymi:** Wyraźny wzrost liczby rodzin wymagających wsparcia i świadczeń MOPS z tytułu występowania w środowisku domowym długotrwałej, ciężkiej choroby lub niepełnosprawności.
- **Nasilanie się dysfunkcji opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach:** Narastające problemy strukturalne i relacyjne w rodzinach, wynikające bezpośrednio z niewydolności w realizacji podstawowych funkcji opiekuńczych nad dziećmi.
- **Ograniczona dostępność specjalistycznej opieki zdrowotnej:** Deficyt placówek oraz lekarzy specjalistów na terenie miasta, wymuszający na mieszkańcach konieczność poszukiwania pomocy medycznej poza granicami jednostki samorządu terytorialnego.

- **Dostępność funduszy strukturalnych i programów UE:** Możliwość pozyskania zewnętrznego dofinansowania z programów europejskich na rozwój infrastruktury społecznej, deinstytucjonalizację opieki oraz cyfryzację usług pomocowych.
- **Krajowe programy celowe i rządowe linie wsparcia:** Szansa na ciągłe współfinansowanie lokalnych działań osłonowych poprzez systematyczne aplikowanie do edycji programów takich jak „Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością", „Opieka wytchnieniowa" czy „Korpus Wsparcia Seniora".
- **Rozwój partnerstw publiczno-prywatnych i międzygminnych:** Możliwość zawierania porozumień komunalnych z ościennymi gminami (np. w zakresie współfinansowania opieki interwencyjnej) oraz kooperacji z sektorem komercyjnym w ramach społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR).
- **Postęp technologiczny i rozwój teleopieki:** Szybki rozwój nowoczesnych narzędzi cyfrowych, systemów SOS, opasek medycznych oraz platform e-usług, pozwalających na zdalne monitorowanie stanu zdrowia i podnoszenie bezpieczeństwa samotnych seniorów.
- **Krajowy trend deinstytucjonalizacji pomocy społecznej:** Ogólnokrajowe zmiany systemowe i legislacyjne kładące nacisk na rozwój usług świadczonych w społeczności lokalnej (mieszkania wspomagane, opieka dzienna), co ułatwia pozyskiwanie środków na odchodzenie od opieki wielkoinstytucjonalnej.

- **Wzrost zainteresowania sektora NGO nowymi źródłami finansowania:** Pojawianie się alternatywnych fundacji grantowych, funduszy norweskich oraz programów wspierających rozwój ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych.
- **Ogólnokrajowe kampanie edukacyjne i profilaktyczne:** Możliwość włączania się w gotowe, centralnie finansowane kampanie społeczne podnoszące świadomość w zakresie zdrowia psychicznego, walki z uzależnieniami czy przeciwdziałania przemocy domowej.
- **Rozwój kapitału społecznego poprzez aktywizację obywatelską:** Możliwość wzmocnienia roli MOPS oraz lokalnych liderów w celu zwiększenia partycypacji mieszkańców i budowania oddolnego wolontariatu.
- **Budowanie więzi rówieśniczych w ramach integracji międzypokoleniowej:** Szansa na poprawę relacji społecznych i wzmocnienie tożsamości lokalnej poprzez realizację programów integracyjnych łączących dzieci, młodzież, dorosłych oraz seniorów.
- **Poprawa zdrowia publicznego dzięki edukacji profilaktycznej:** Możliwość ograniczenia konfliktów społecznych i poprawy dobrostanu mieszkańców poprzez wdrażanie zewnętrznych programów profilaktyki uzależnień (alkohol, narkotyki) i bezpieczeństwa.
- **Stymulowanie rozwoju psychofizycznego i sportowego:** Szansa na podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez powiązanie aktywizacji społecznej z upowszechnianiem kultury fizycznej i sportu.
- **Rozbudowa oferty wsparcia rozwojowego dla najmłodszych:** Możliwość zagospodarowania czasu wolnego oraz profilaktyki zachowań ryzykownych poprzez poszerzenie bazy pozalekcyjnych zajęć edukacyjnych i rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży.
- **Profesjonalizacja kadr systemu pomocy społecznej:** Szansa na podniesienie skuteczności działań osłonowych dzięki systematycznym szkoleniom i podnoszeniu kompetencji pracowników sektora polityki społecznej.
- **Wzmocnienie potencjału trzeciego sektora (NGO):** Możliwość efektywniejszego rozwiązywania lokalnych problemów poprzez zacieśnianie partnerstw i powierzanie zadań publicznych organizacjom pozarządowym.
- **Wzrost efektywności interwencji poprzez synergię międzyinstytucjonalną:** Szansa na skuteczniejsze przeciwdziałanie kryzysom społecznym dzięki zintegrowanej współpracy urzędów, służb i instytucji pomocowych.
- **Wspieranie i inkubowanie oddolnych inicjatyw sąsiedzkich:** Możliwość finansowego i organizacyjnego stymulowania mikrokomunitalnych projektów tworzonych bezpośrednio przez mieszkańców

- **Pogłębianie się kryzysu demograficznego i depopulacji:** Ryzyko drenażu kapitału ludzkiego na rzecz większych aglomeracji, odpływ ludzi młodych oraz drastyczny wzrost współczynnika obciążenia demograficznego osobami starszymi.
- **Wzrost kosztów realizacji zadań pomocy społecznej:** Rosnąca presja finansowa na budżet gminy, wywołana inflacją, wzrostem cen energii oraz rosnącymi kosztami usług medycznych i opiekuńczych.
- **Niestabilność legislacyjna i systemowa:** Częste zmiany przepisów prawnych oraz nakładanie na samorządy nowych zadań z zakresu polityki społecznej bez zapewnienia adekwatnego finansowania z budżetu państwa.
- **Nasilanie się zjawisk patologicznych i cyberzagrożeń:** Pojawianie się nowych, trudnych do kontrolowania substancji

psychoaktywnych (dopalacze, narkotyki syntetyczne) oraz eskalacja przestępczości internetowej i agresji w sieci (hejt rówieśniczy i senioralny).

- **Pogorszenie ogólnego stanu zdrowia psychicznego społeczeństwa:** Ogólnokrajowy trend wzrostu zaburzeń depresyjnych, lękowych oraz zachowań autodestrukcyjnych wśród dzieci i młodzieży, wywołujący przeciążenie publicznego systemu psychiatrii.
- **Niewydolność państwowego systemu ochrony zdrowia:** Długie terminy oczekiwania na porady specjalistyczne oraz deficyty lekarzy (zwłaszcza psychiatrów, geriatrów i terapeutów uzależnień), pogłębiające lokalne problemy zdrowotne.
- **Anomia społeczna i zanik więzi sąsiedzkich:** Postępująca indywidualizacja życia, osłabienie tradycyjnych funkcji opiekuńczych rodziny oraz zanik solidarności międzyludzkiej, generujące problem samotności.
- **Pasywność obywatelska i kryzys przywództwa lokalnego:** Narastająca bierność społeczna mieszkańców oraz brak lokalnych liderów i jednostek inicjatywnych, co paraliżuje procesy integracyjne oraz rozwój partycypacji społecznej.
- **Marginalizacja i pogłębiająca się samotność populacji senioralnej:** Wysokie ryzyko masowej izolacji społecznej, wycofania oraz poczucia osamotnienia wśród osób starszych, potęgowane przez zmiany demograficzne i strukturalne.
- **Korelacja kryzysów ekonomicznych z rozwojem patologii społecznych:** Ryzyko gwałtownego nasilenia się zjawiska uzależnień (alkoholizm, narkomania) wskutek oddziaływania zewnętrznych czynników kryzysogennych, takich jak ubóstwo czy bezrobocie.
- **Symptomy wykluczenia i wtórnej izolacji osób z niepełnosprawnościami:** Zagrożenie trwałą izolacją instytucjonalną i społeczną osób z dysfunkcjami, ograniczające ich szanse na samodzielne funkcjonowanie w społeczności lokalnej.
- **Procesualna instytucjonalizacja funkcji opiekuńczo-wychowawczych:** Pogłębiający się kryzys instytucji rodziny, manifestujący się masowym transferem jej podstawowych, naturalnych obowiązków opiekuńczych i wychowawczych na rzecz struktur państwowych i samorządowych.

2.16. Wnioski z diagnozy

Poniżej uszeregowano problemy społeczne w Mieście Wodzisław Śląski według priorytetów i wpływu, które wynikają z analizy desk research, ankiet przeprowadzonych wśród 138 mieszkańców Miasta, 11 indywidualnych wywiadów pogłębionych (IDI) z przedstawicielami kluczowych instytucji i środowisk lokalnych. Wśród respondentów znaleźli się przedstawiciele Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, samorządu lokalnego (radni), służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo mieszkańców (Policja i Straż Miejska), Biura i Centrum Aktywności Społecznej oraz środowiska seniorów i organizacji społecznych. Dobór rozmówców pozwolił na uwzględnienie różnych perspektyw dotyczących najważniejszych problemów społecznych, potrzeb mieszkańców oraz wyzwań stojących przed lokalną polityką społeczną. Informacje uzyskane podczas wywiadów zostały wykorzystane do identyfikacji i hierarchizacji problemów społecznych oraz określenia obszarów wymagających szczególnej uwagi i działań. Przeprowadzone wywiady diagnostyczne pozwoliły na zmapowanie kluczowych obszarów problemowych i wyzwań strukturalnych. Choć system pomocy społecznej realizuje swoje zadania ustawowe prawidłowo, w Mieście Wodzisław Śląski ujawniają się dynamicznie narastające kryzysy demograficzne, relacyjne oraz infrastrukturalne.

1. Demografia i nowe wyzwania polityki senioralnej

Proces starzenia się społeczeństwa został przez respondentów uznany za jedno z najbardziej fundamentalnych i bezwzględnych wyzwań dla Miasta Wodzisław Śląski. Diagnoza jakościowa nakazuje jednak rozróżnienie seniorów na dwie odrębne subpopulacje o skrajnie różnych potrzebach.

- Sektor aktywny: Seniorzy sprawni i zintegrowani chętnie korzystają z oferty Uniwersytetu Trzeciego Wieku czy Klubów Seniora. Ujawnia się tu jednak ryzyko hermetyczności – grupy te tworzą zamknięte, „elitarne kręgi", które nieświadomie płoszą i barierują wejście nowym, mniej przebojowym osobom.
- Sektor wycofany (Ukryta samotność): Największy kryzys dotyczy seniorów niesamodzielnych, schorowanych oraz zamieszkujących peryferyjne dzielnice miasta. Osoby te cierpią na stany depresyjne, głębokie poczucie beznadziei i izolację. Często ich osamotnienie wynika z emigracji zarobkowej dzieci za granicę oraz rozpadu tradycyjnego, wielopokoleniowego modelu rodziny.

Nowym, zdiagnozowanym zjawiskiem w mieście jest tzw. hejt wśród seniorów. Osoby starsze, z racji niskich kompetencji poruszania się w świecie cyfrowym, wykazują trudności z rozpoznaniem granic wolności słowa w sieci, stając się nie tylko ofiarami, ale coraz częściej autorami agresywnych zachowań w przestrzeni wirtualnej.

2. Kryzys pokoleniowy dzieci i młodzieży

Środowisko młodych mieszkańców Miasta Wodzisławia Śląskiego obciążone jest głębokimi deficytami adaptacyjnymi i relacyjnymi. Obszar ten wymaga natychmiastowego wsparcia. Dominacja świata wirtualnego doprowadziła do zaniku umiejętności komunikacji interpersonalnej i budowania bezpośrednich więzi rówieśniczych. Młodzież skupia się na kreowaniu wizerunku online, co generuje permanentną presję rówieśniczą, drastyczny spadek odporności psychicznej, zaburzenia emocjonalne oraz zachowania samobójcze. Pomimo zabezpieczenia przez miasto infrastruktury pozbawionej barier formalnych (przestrzeń „Młode Miasto"), młodzi ludzie wykazują pasywność, apatię i „słomiany zapał". Oczekują działań podanych „pod nos", angażując się wyłącznie w inicjatywy przynoszące natychmiastowy pożytek pragmatyczny (np. bezpłatne kursy maturalne).Odnotowuje się drastyczny i dynamiczny wzrost zjawiska uzależnień od tanich, łatwo dostępnych substancji psychoaktywnych i narkotyków syntetycznych wśród coraz młodszych grup wiekowych. Zjawisko to prowadzi do poważnych zaburzeń psychicznych oraz wtórnej bezdomności młodych ludzi (w przestrzeni miejskiej pojawiają się osoby skrajnie młode w stanie silnej degradacji psychicznej).

System wykazuje krytyczną lukę w postaci braku placówek i narzędzi motywujących młodzież do leczenia, przy jednoczesnym osamotnieniu i niewydolności wychowawczej rodziców.

3. Uzależnienia, przemoc i zjawisko bezdomności

Problematyka uzależnień w Mieście Wodzisław Śląski ewoluuje, determinując powstawanie kolejnych, wtórnych problemów społecznych.Respondenci wskazują na niepokojący wzrost dynamiki uzależnień od tanich substancji psychoaktywnych i narkotyków wśród młodzieży, przy jednoczesnym stałym problemie alkoholizmu w starszych grupach. Wiek inicjacji systematycznie się obniża. Silne uzależnienia destrukcyjnie wpływają na zdrowie psychiczne młodych ludzi, prowadząc do trwałej bezradności życiowej, przemocy domowej oraz marginalizacji.

4.Nowe oblicze bezdomności i zjawisko migracji zimowej

Tradycyjny obraz bezdomności w mieście ulega zmianie. Straż Miejska wskazuje na stałą, wieloletnią grupę osób bezdomnych generujących problemy porządkowe (spożywanie alkoholu w miejscach publicznych). Równolegle jednak pracownicy MOPS alarmują o dwóch nowych trendach:

- Młoda bezdomność: Pojawianie się w populacji osób bezdomnych ludzi skrajnie młodych, z poważnymi zaburzeniami psychicznymi wywołanymi narkotykami.
- Migracja bezdomnych: Wodzisław Śląski posiada jedyną w bliższej i dalszej okolicy ogrzewalnię. Powoduje to masowy napływ osób bezdomnych z okolicznych gmin w sezonie zimowym, co drastycznie obciąża lokalny system pomocy i budżet miasta.

5. Wykluczenie systemowe i luki infrastrukturalne

W mieście występuje rażący, strukturalny brak ciągłości wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, które kończą edukację specjalną (po 26. roku życia). Osoby te tracą status uczniów, a obowiązek całodobowej opieki spada w całości na rodziców, którzy sami się starzeją. Brak placówek opieki dorosłej prowadzi do wykluczenia społeczno-zawodowego całych rodzin. Miasto Wodzisław Śląski cierpi na brak miejskiego Domu Pomocy Społecznej (DPS) oraz publicznych placówek opieki długoterminowej (np. kontraktowanych przez NFZ). Stanowi to ogromne obciążenie dla zapracowanych, aktywnych zawodowo rodzin, które nie mają możliwości zapewnienia opieki niesamodzielnym seniorom w ciągu dnia.

6. Bariery organizacyjne i strukturalne

W mieście funkcjonuje bardzo duża liczba organizacji pozarządowych (w samym CAS ponad 30). Eksperci diagnozują jednak silną rywalizację i wzajemne „kanibalizowanie się" wydarzeń. Ponadto organizacje wykazują postawę roszczeniowo-dotacyjną wobec budżetu miasta, nie potrafiąc

kooperować ani pozyskiwać zewnętrznych środków grantowych czy sponsoringu komercyjnego. Występują również braki w zakresie księgowości i rozliczania projektów wśród organizacji pozarządowych.

Pracownicy MOPS są obciążeni procedurami formalnymi i weryfikacją uprawnień, co uniemożliwia im prowadzenie realnej, bezpośredniej pracy socjalnej w środowisku. Istotną barierą strukturalną jest głęboka formalizacja procedur przyznawania świadczeń, która generuje nadmierne obciążenie pracowników socjalnych zadaniami administracyjnymi. Obecny model wymusza koncentrację na weryfikacji kryteriów i słupków statystycznych, zamiast na rzeczywistym pomaganiu, co czyni pracę kadr zniechęcającą i ogranicza możliwość budowania realnych relacji z mieszkańcami.

Przez niedobory kadr i procedury, czas oczekiwania na terapię uzależnień lub wsparcie psychologiczne jest zbyt długi. Osoby uzależnione, które zgłaszają chęć podjęcia leczenia, w trakcie długiego oczekiwania rozmyślają się i rezygnują z pomocy.

2.17. Rekomendacje i kierunki do strategii

1. Rozbudowa infrastruktury opiekuńczej: Konieczność utworzenia Miejskiego Domu Dziennego Pobytu dla Seniorów (działającego w formule elastycznej i dobrowolnej) oraz zabezpieczenie lokalowe dla placówek całodobowych i opieki wytchnieniowej dla rodzin osób niepełnosprawnych. Głębokie tąpnięcia demograficzne oraz postępujący proces starzenia się lokalnej społeczności wymagają natychmiastowego przeformatowania miejskiej polityki lokalowo-infrastrukturalnej. Obecny system wykazuje krytyczną lukę w postaci całkowitego braku całodobowego Domu Pomocy Społecznej (DPS) oraz publicznych placówek dziennego pobytu, co drastycznie obciąża pracujących i aktywnych zawodowo członków rodzin.
2. Przeprowadzenie audytu lokali komunalnych i zasobów oświatowych (w tym potencjalnie wygaszanych lub restrukturyzowanych szkół podstawowych) pod kątem ich adaptacji na cele opiekuńczo- wytchnieniowe.
3. Zainicjowanie procesu planowania przestrzennego i finansowego ukierunkowanego na zabezpieczenie gruntów bądź adaptację obiektów pod budowę instytucjonalnego Domu Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim.
4. Wdrożenie programu typu „Dzielnicowy Klub Seniora” poprzez utworzenie mniejszych, otwartych punktów spotkań w każdej dzielnicy peryferyjnej, zlokalizowanych przy istniejącej infrastrukturze szkół podstawowych, aby dotrzeć do osób mniej mobilnych i przełamać „elitarność” obecnych grup centralnych.

5. Wypracowanie metodologii docierania do seniorów izolowanych (np. poprzez system asystentury środowiskowej) i stworzenie mechanizmów przełamujących opory psychologiczne przed włączaniem się w nowe grupy rówieśnicze.
6. Zabezpieczenie systemowego wsparcia technicznego i transportowego dla seniorów o ograniczonej sprawności ruchowej z obrzeży miasta w celu umożliwienia im udziału w życiu społecznym miasta.
7. Uruchomienie miejskiego programu opieki poedukacyjnej, oferującego specjalistyczne formy spędzania czasu i rehabilitacji dla dorosłych osób z niepełnosprawnościami.
8. Zintensyfikowanie i stałe finansowanie programów opieki wytchnieniowej, zapewniających czasowe odciążenie rodziców z konieczności sprawowania opieki 24 godziny na dobę.
9. Powołanie zespołu międzyinstytucjonalnego ds. płynnego przechodzenia podopiecznych z systemu oświaty specjalnej do systemu wsparcia osób dorosłych.
10. Intensyfikacja ochrony zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży oraz profilaktyki uzależnień i przemocy.
11. Radykalne zwiększenie dostępności bezpłatnego, natychmiastowego wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego dla dzieci i młodzieży na terenie miasta.
12. Opracowanie i wdrożenie nowoczesnych, systemowych programów profilaktycznych w placówkach oświatowych, ukierunkowanych na przeciwdziałanie uzależnieniom oraz przemocy domowej.
13. Stworzenie mobilnego punktu szybkiego reagowania i wczesnej interwencji kryzysowej dla młodych ludzi zagrożonych wykluczeniem i bezdomnością.
14. Uszczelnienie i optymalizacja systemu osłony interwencyjnej w obszarze bezdomności ponadlokalnej
15. Wdrożenie zintegrowanego systemu monitoringu i pracy streetworkerskiej nakierowanej na wczesną identyfikację i terapię młodzieży zmagającej się z uzależnieniami w kryzysie bezdomności.
16. Podjęcie kroków formalno-prawnych w celu wypracowania porozumień międzygminnych dotyczących partycypacji finansowej sąsiednich samorządów w kosztach utrzymania infrastruktury interwencyjnej (ogrzewalni).
17. Rozwój Funduszu Aktywności Mieszkańca: Przejście od formuły „koncertów życzeń” do projektów oddolnych, tworzonych „od mieszkańców dla mieszkańców”, budujących odpowiedzialność lokalną.
18. Szybka ścieżka terapeutyczna: Skrócenie czasu dostępu do psychologów i terapeutów uzależnień, aby zabezpieczyć pomoc w momencie, w którym osoba uzależniona wykazuje autonomiczną gotowość do zmiany.

19. Profesjonalizacja NGO i digitalizacja wsparcia: Uruchomienie systemowej pomocy księgowo-prawnej dla stowarzyszeń w CAS oraz wdrożenie szkół higieny cyfrowej (zarówno przeciw hejtowi dla seniorów, jak i przeciw izolacji dla młodzieży).
20. Zaplanowanie i realizacja długofalowych inwestycji w zabezpieczenie bazy lokalowej oraz rekrutację i stabilizację zatrudnienia wykwalifikowanej kadry opiekuńczo-terapeutycznej, adekwatnie do prognozowanego z roku na rok wzrostu liczby osób samotnych.
21. Wypracowanie środowiskowych procedur dotarcia z ofertą pomocową do osób głęboko izolowanych, zmagających się z poczuciem beznadziejności i stanami depresyjnymi, przy wykorzystaniu elastycznych form pierwszego kontaktu. Zadanie 2.1: Rozwój i wdrożenie nowoczesnych, ciągłych programów profilaktycznych w placówkach edukacyjnych, ukierunkowanych równolegle na dzieci, młodzież oraz ich rodziców.
22. Uruchomienie miejskiej linii wsparcia oraz stacjonarnych programów wzmacniania kompetencji wychowawczych dla rodziców, którzy wykazują bezradność w obliczu kryzysu uzależnienia własnych dzieci i nie posiadają alternatywnego wsparcia systemowego.
23. Opracowanie i wdrożenie wielowymiarowej, zintegrowanej ścieżki systemowej (łączącej profilaktykę, streetworking, detoksykację i reintegrację) w celu przeciwdziałania staczaniu się młodzieży uzależnionej w chroniczną bezdomność uliczną.
24. Podjęcie działań na rzecz maksymalnego odciążenia wykwalifikowanych pracowników socjalnych MOPS z obowiązków biurokratycznych i procedur administracyjnych poprzez automatyzację procesów weryfikacji uprawnień do świadczeń.
25. Przejście z systemu pomocy reaktywnej i dystrybucyjnej (zorientowanej na obsługę systemu świadczeń) na system zorientowany na indywidualne, realne i elastyczne diagnozowanie potrzeb mieszkańców bezpośrednio przez specjalistów w terenie.
26. Kontynuacja i rozszerzenie współpracy z Komendą Powiatową Policji w zakresie prewencji i edukacji seniorów ukierunkowanej na bezpieczeństwo w sieci oraz przeciwdziałanie mowie nienawiści.
27. Wprowadzenie do oferty miejskiej systemowych treningów umiejętności społecznych, warsztatów wystąpień publicznych oraz asertywności, powiązanych z atrakcyjnymi dla młodzieży formami wsparcia twardego (np. kursami edukacyjnymi).
28. Zwiększenie dostępności miejskiego wsparcia psychoterapeutycznego i psychologicznego w celu neutralizowania kryzysów emocjonalnych i chorób psychicznych wywołanych presją cyfrową.
29. Rozszerzenie sieci miejskich laboratoriów i pracowni praktycznych (modelarskich, technicznych, rzemieślniczych) angażujących dzieci oraz ich opiekunów.

30. Tworzenie i finansowanie wydarzeń o charakterze międzypokoleniowym (integracja dzieci, młodzieży i seniorów) ukierunkowanych na przeciwdziałanie samotności i budowanie tożsamości lokalnej.
31. Rozwój i modernizacja atrakcyjnych przestrzeni publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem dbałości o infrastrukturę parkową i tereny zielone, sprzyjające rekreacji.
32. Stworzenie systemowych warunków do rozwoju rynku pracy opartego na średnich, lokalnych przedsiębiorstwach, oferujących atrakcyjne miejsca pracy dla osób wkraczających na rynek.
33. Przeprowadzenie kampanii wizerunkowo-promocyjnej pozycjonującej miasto jako przyjazny, zielony i bezpieczny ośrodek dla pracowników zdalnych i młodych rodzin.
34. Wdrożenie programów animacyjnych ukierunkowanych na "wyciąganie młodzieży z domów" poprzez organizację nieszablonowych wydarzeń kulturalnych i rekreacyjnych, projektowanych we współpracy z tą grupą.
35. Wypracowanie specyficznych, niskoprogowych kanałów komunikacji z młodzieżą w celu zdiagnozowania ich skrywanych potrzeb i oczekiwań.
36. Zlecenie i przeprowadzenie kompleksowego, pogłębionego i szeroko zakrojonego sondażu oraz badań społecznych (ilościowych i jakościowych) dotyczących realnych oczekiwań nieaktywnej dotąd większości mieszkańców.
37. Stworzenie zintegrowanego, miejskiego kalendarza wydarzeń społecznych i kulturalnych w celu eliminacji nakładania się terminów imprez organizowanych przez NGO i jednostki miejskie.
38. Przeformatowanie kryteriów przyznawania dotacji dla NGO w celu promowania projektów unikalnych, odpowiadających na realne potrzeby mieszkańców i przyciągających osoby dotąd nieaktywne.
39. Zabezpieczenie celowego funduszu miejskiego na zatrudnienie dodatkowych psychologów i terapeutów w placówkach oświatowych oraz stworzenie sieci punktów szybkiego wsparcia psychologicznego.
40. Wdrożenie w szkołach systemowych programów profilaktycznych i przesiewowych, ukierunkowanych na wczesne identyfikowanie stanów lękowych, depresyjnych oraz symptomów zachowań autodestrukcyjnych u dzieci.
41. Realizacja projektów z zakresu "detoksu cyfrowego" i alternatywnych form spędzania czasu wolnego w przestrzeni realnej, ukierunkowanych na odbudowę kompetencji komunikacyjnych i bezpośrednich więzi rówieśniczych.
42. Rozbudowa miejskiego systemu środowiskowych usług opiekuńczych i sąsiedzkich sieci wsparcia ukierunkowanych bezpośrednio na walkę z samotnością i izolacją osób starszych w miejscu ich zamieszkania.

43. Wypracowanie lokalnych mechanizmów ułatwiających seniorom nawigację po niewydolnym systemie ochrony zdrowia oraz wsparcie w zabezpieczaniu dostępu do procedur medycznych.
44. Skoncentrowanie miejskich programów profilaktycznych na edukacji i budowaniu silnych liderów rówieśniczych, zdolnych do promowania pozytywnych wzorców i postaw abstynenckich wewnątrz grup rówieśniczych.
45. Wdrożenie programów wczesnej profilaktyki uzależnień w starszych klasach szkół podstawowych, adekwatnie do obniżającego się wieku inicjacji.
46. Stworzenie miejskiego mechanizmu "Szybkiej Ścieżki Terapeutycznej", gwarantującej natychmiastowe (niezwłoczne) objęcie wsparciem psychologicznym i zmotywowanie do leczenia osoby deklarującej gotowość do wyjścia z uzależnienia.
47. Zwiększenie nakładów finansowych na zatrudnienie dodatkowych specjalistów psychoterapii uzależnień w celu odciążenia struktur MOPS i skrócenia kolejek.
48. Zabezpieczenie miejskiej oferty alternatywnych, atrakcyjnych i konstruktywnych form rozwoju pasji i spędzania czasu wolnego dla grup młodzieżowych zagrożonych wykluczeniem.
49. Zintegrowanie działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej z programami szybkiego wsparcia i leczenia odwykowego dla sprawców przemocy.
50. Uruchomienie specjalistycznych grup wsparcia terapeutycznego i psychologicznego dla współuzależnionych ofiar przemocy domowej w celu przerwania spirali bezradności życiowej.
51. Przeprowadzenie audytu dostępności i sukcesywne usuwanie barier architektonicznych oraz informacyjno-komunikacyjnych w instytucjach pomocowych dla osób z niepełnosprawnościami.
52. Uruchomienie w strukturach CAS stałego Biura Wsparcia Projektowego i Księgowego, oferującego organizacjom pozarządowym (ze szczególnym uwzględnieniem senioralnych) bezpłatne doradztwo aplikacyjne, weryfikację formalną wniosków oraz asystę w rozliczaniu dotacji.
53. Cykliczna realizacja praktycznych warsztatów z zakresu prawa, naborów ogólnokrajowych oraz uproszczonej księgowości dla liderów trzeciego sektora.
54. Systemowe zabezpieczenie i rozwój akcji wolontariatu sąsiedzkiego oraz interwencyjnych inicjatyw integracyjnych (np. śniadań okolicznościowych) dedykowanych seniorom dotkniętym izolacją i samotnością.
55. Wdrożenie Miejskiego Systemu Koordynacji Oferty Społeczno-Kulturalnej – cyfrowego i proceduralnego narzędzia konsolidującego plany projektowe wszystkich jednostek publicznych oraz NGO w celu optymalizacji terminów i synergii działań.

56. Wykorzystanie unikalnego potencjału organizacji profilowanych (np. stowarzyszenia "Amazonki") do realizacji interdyscyplinarnych, miejskich kampanii edukacyjno-zdrowotnych, łączących profilaktykę medyczną z transferem wiedzy do młodszych pokoleń.
57. Opracowanie stałego programu motywacyjnego i wspierającego dla lokalnych liderów oraz aktywistów działających w dzielnicach, zapewniającego im zaplecze lokalowe i techniczne w ramach struktur CAS.
58. Wykorzystanie potencjału analityczno-doradczego CAS do prowadzenia ciągłego, elastycznego monitoringu potrzeb mieszkańców w celu bieżącego dostosowywania oferty miejskiej do ewoluujących uwarunkowań społecznych.
59. Uruchomienie skoordynowanych, interdyscyplinarnych patroli (Straż Miejska, asystenci rodziny, streetworkerzy) ukierunkowanych na bezpośrednią pracę motywacyjną i pomocową z osobami pijącymi w miejscach publicznych.
60. Zintensyfikowanie i formalne ustrukturyzowanie współpracy operacyjnej Straży Miejskiej z Izbą Wytrzeźwień oraz wyspecjalizowanymi instytucjami pomocowymi i terapeutycznymi.
61. Wdrożenie stałej procedury bieżącego, systematycznego kontrolowania i mapowania koczowisk oraz miejsc przebywania osób bezdomnych pod kątem reagowania w sytuacjach bezpośredniego zagrożenia zdrowia lub życia.
62. Zainicjowanie procedury trójstronnej wymiany danych i precyzyjnego szacowania skali zjawiska pomiędzy Strażą Miejską, Policją a Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej.
63. Przekierowanie uwolnionych mocy przerobowych Straży Miejskiej na stałe zabezpieczenie rejonów o najwyższym wskaźniku uciążliwości związanej z alkoholizmem i bezdomnością uliczną.
64. Włączenie przedstawicieli Straży Miejskiej do tworzonej Platformy Koordynacji Inicjatyw Społecznych (w strukturach CAS) w celu wymiany informacji o miejscach bezpiecznych i wymagających interwencji animacyjnych.
65. Podjęcie systemowych negocjacji i działań koncepcyjnych z NFZ oraz podmiotami leczniczymi w celu zwiększenia liczby publicznie finansowanych miejsc w zakładach opiekuńczo-leczniczych (ZOL) na terenie miasta lub powiatu.
66. Zwiększenie zabezpieczenia środków budżetowych miasta na dopłaty do pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej, adekwatnie do dynamiki starzenia się populacji.
67. Stworzenie punktu doradczo-organizacyjnego oferującego rodzinom pomoc w pozyskiwaniu dofinansowań, sprzętu rehabilitacyjnego oraz wsparcie psychologiczne w sytuacjach wypalenia opiekuńczego.

68. Wprowadzenie do struktury funkcjonowania ogrzewalni miejskiej obligatoryjnego komponentu terapeutycznego (dyżury specjalistów ds. uzależnień) nakierowanego bezpośrednio na młodszą populację osób bezdomnych.

Główną osią problemową, wokół której koncentrują się wszystkie pozostałe zjawiska w Mieście Wodzisław Śląski, jest głęboki i bezwzględny kryzys demograficzny. Miasto mierzy się z systematycznym spadkiem liczby ludności oraz odpływem ludzi młodych, którzy po ukończeniu edukacji migrują do większych aglomeracji lub wyjeżdżają za granicę w poszukiwaniu atrakcyjniejszego rynku pracy i oferty edukacyjnej. W odpowiedzi na to zagrożenie, polityka strategiczna miasta musi zredefiniować pojęcie „atrakcyjności lokalnej". Retencja mieszkańców oraz przyciąganie nowych (np. dynamicznie rozwijającej się populacji pracowników zdalnych) nie może opierać się wyłącznie na tradycyjnych instrumentach. Kluczem staje się wykreowanie przewagi konkurencyjnej poprzez wieloaspektowe podnoszenie jakości codziennego życia. Oznacza to konieczność systemowej dbałości o infrastrukturę parkową, estetykę i ekologię terenów zielonych oraz kreowanie bezpiecznych, nowoczesnych przestrzeni publicznych, które zaspokajają potrzeby rekreacyjne i budują silną tożsamość lokalną. Działaniom tym powinno towarzyszyć stymulowanie warunków dla rozwoju średniej przedsiębiorczości, która jako jedyna jest w stanie zaoferować młodym stabilne i rozwojowe miejsca pracy na miejscu.

Sytuacja dzieci i młodzieży w mieście wymaga interwencji o charakterze psychospołecznym. Diagnoza jednoznacznie wskazuje na alarmujące zjawisko dominacji świata cyfrowego nad realnym. Nadmierne i nieumiejętne korzystanie z nowych technologii drastycznie ogranicza bezpośrednie relacje rówieśnicze, prowadząc do deficytów komunikacyjnych i wtórnej izolacji społecznej. Pokłosiem tych zmian cywilizacyjnych jest gwałtowny spadek odporności psychicznej młodego pokolenia, owocujący drastyczną skalą problemów emocjonalnych, głębokich kryzysów lękowych oraz zachowań samobójczych i autodestrukcyjnych. Drugim, równoległym wyzwaniem jest zjawisko apatii i trwałego oporu przed uczestnictwem w życiu społecznym. Dotychczasowe, tradycyjne metody aktywizacji młodzieży zawodzą – odgórnie projektowane i „dekretowane" przez urzędników programy, nawet jeśli obiektywnie wydają się atrakcyjne, napotykają na barierę całkowitego braku chęci uczestnictwa. Młodzi ludzie zamykają się w domach i świecie online, nie komunikując swoich potrzeb. Aby przełamać ten impas, miasto musi radykalnie dofinansować publiczny system pomocy psychologicznej i terapeutycznej w szkołach. Jednocześnie konieczna jest zmiana metodologii animacyjnej. Młodzi ludzie muszą przestać być wyłącznie biernymi odbiorcami oferty miejskiej, a stać się jej współtwórcami, co pozwoli na odbudowanie ich poczucia sprawczości i wyciągnięcie ich do przestrzeni realnej.

Polityka senioralna Miasta Wodzisław Śląski charakteryzuje się głębokim dualizmem, który wymaga precyzyjnego rozróżnienia na poziomie strategicznym. Z jednej strony miasto posiada doskonale rozwiniętą, widoczną w przestrzeni publicznej ofertę dla seniorów aktywnych i sprawnych. Prężnie działające Kluby Seniora oraz Uniwersytet Trzeciego Wieku stanowią silną stronę lokalnej społeczności, oferując bogaty program integracyjny i wolontariacki. Z drugiej jednak strony, ten sukces wizerunkowy przysłania masowy, dramatyczny i często „niewidzialny" problem seniorów niesamodzielnych, schorowanych i skrajnie samotnych. Postępujące starzenie się społeczeństwa, połączone z masową emigracją zarobkową młodszego pokolenia i erozją tradycyjnego modelu rodziny wielopokoleniowej, pozostawia tysiące osób starszych bez codziennego wsparcia i kontaktu z drugim człowiekiem. Osoby te nie mają do kogo się odezwać, co drastycznie degraduje ich dobrostan psychiczny. Sytuację pogłębia strukturalny kryzys i niewydolność publicznej ochrony zdrowia oraz krytyczny brak publicznych placówek opieki całodobowej i długoterminowej kontraktowanych przez NFZ. Najubożsi, samotni seniorzy są odcięci od opieki instytucjonalnej. Strategia miasta musi zatem pilnie odpowiedzieć na obie te potrzeby poprzez utworzenie Domu Dziennego Pobytu (oferującego nisko-progową opiekę i integrację w ciągu dnia), rozbudowę stacjonarnych domów opieki oraz wdrożenie systemowych programów opieki wytchnieniowej dla rodzin, które podnoszą olbrzymi koszt ekonomiczny i psychiczny opieki nad osobami zależnymi.

Miasto posiada ogromny potencjał w postaci rozwiniętej sieci organizacji pozarządowych (NGO) oraz wysokiej klasy specjalistów zatrudnionych w jednostkach miejskich (MOPS, WPWD „Dziupla",CAS, WCK, biblioteki). Mieszkańcy i lokalni społecznicy wykazują dużą chęć do współpracy i pasję działania. Jednak ten potencjał społeczny napotyka na dwie poważne bariery strukturalne: kompetencyjną oraz koordynacyjną. Bariera kompetencyjna dotyczy ograniczonej zdolności lokalnych NGO (szczególnie tych, w których liderami są seniorzy) do skutecznego pozyskiwania i rozliczania zewnętrznych środków grantowych na poziomie regionalnym czy krajowym. Organizacje te potykają się na skomplikowanych procedurach aplikacyjnych, wymogach formalnych oraz prowadzeniu rygorystycznej księgowości. Mimo że Centrum Aktywności Społecznej oferuje wsparcie, jego ograniczenia kadrowe uniemożliwiają indywidualną asystę dla każdego z kilkudziesięciu podmiotów, przez co wiele z nich rezygnuje z walki o fundusze. Drugim problemem jest brak spójnej koordynacji oferty. Nadmierne zagęszczenie imprez i wydarzeń społeczno-kulturalnych organizowanych w tym samym czasie przez różne podmioty prowadzi do zjawiska autokanibalizmu – wydarzenia wzajemnie rywalizują o tego samego, ograniczonego ilościowo odbiorcę. Rozwiązaniem opisowym musi być stworzenie przez miasto systemowego mechanizmu inkubacji i darmowego wsparcia księgowo-wnioskowego w CAS oraz wdrożenie jednego, zintegrowanego kalendarza zarządzania ofertą społeczną miasta.

W ogólnej ocenie Miasto Wodzisław Śląski jawi się jako miasto stabilne i bezpieczne do życia, pozbawione drastycznych trendów w zakresie eskalacji przemocy fizycznej czy przestępczości nieletnich. Niemniej jednak, przestrzeń publiczna miasta jest obciążona jednym, głębokim i wysoce uciążliwym problemem o charakterze stałym: publicznym spożywaniem alkoholu, koncentrującym się wokół niezmiennej od lat grupy osób w kryzysie bezdomności. Zjawisko to pochłania najwięcej czasu i zasobów Straży Miejskiej. Co kluczowe, problem ten przestał być traktowany wyłącznie jako wykroczenie porządkowe, a został zdiagnozowany jako głęboki dramat społeczny, nierozerwalnie związany z silnym uzależnieniem, wykluczeniem i trwałą bezradnością życiową. Ponieważ Miasto Wodzisław Śląski dysponuje działającą ogrzewalnią miejską, miasto staje się naturalnym punktem migracji osób bezdomnych z sąsiednich gmin, zwłaszcza w sezonie zimowym. W strukturze tej napływowej bezdomności pojawia się nowe, skrajnie niepokojące zjawisko: obecność coraz młodszych osób, których bezdomność nie wynika z wieloletniego wykluczenia, lecz jest nagłym, wtórnym skutkiem ciężkich uzależnień od narkotyków i substancji psychoaktywnych. Tradycyjny system opieki oparty na czekaniu, aż osoba uzależniona sama zgłosi się na terapię, jest niewydolny – kolejki do specjalistów są tak długie, że zmotywowani pacjenci rozmyślają się przed przyjęciem do placówki. Strategia miasta wymaga zatem radykalnego skrócenia czasu dostępu do specjalistów („Szybka Ścieżka Terapeutyczna”) oraz przeformatowania profilu ogrzewalni miejskiej z czysto schroniskowego na interwencyjno-terapeutyczny.

W procesie tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wodzisław Śląski kluczowe jest zachowanie spójności diagnostycznej. Ostatecznym sukcesem tak skonstruowanej strategii będzie powstrzymanie negatywnych trendów demograficznych i ukształtowanie Wodzisławia Śląskiego jako zintegrowanej, zdrowej psychicznie i odpornej na kryzysy społeczności. Proponowana strategia będzie obejmować osiąganie celów nastawionych na eliminację zagrożeń oraz poprawę sytuacji, która w czasie opracowywania Strategii została zidentyfikowana jako niekorzystna. Wprowadzanie zmian społecznych na terenie miasta, poprzez realizację celów i zadań strategicznych, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Prognozuje się, że realizowane działania zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu problemów dotykających społeczność lokalną. Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie miasta, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli władz samorządu.

III. REALIZACJA STRATEGII

3.1.Misja i wizja Strategii

Określenie misji w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w obszarze zintegrowanej polityki społecznej, jest elementem pożądanym, pozwalającym na przedstawienie wizerunku samorządu terytorialnego w perspektywie najbliższych lat. Jest to istotne dla podmiotów zaangażowanych w realizację działań, zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców społeczności lokalnej i rozwiązywania problemów jednostkowych i społecznych. Sprzyja budowaniu relacji, kapitału społecznego i stanowi ważny element polityki społecznej. Misja rozwiązywania problemów społecznych dla Miasta Wodzisław Śląski została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych.

Na tej podstawie zdefiniowano MISJĘ Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych:

MISJA

Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

"Miasto Wodzisław Śląski jako miejsce przyjazne, podnoszące poziom i jakość życia mieszkańców, sprzyjające integracji społecznej, rozwojowi i aktywności społeczno- zawodowej i edukacyjnej mieszkańców"

Z kolei rolą wizji w obszarze zintegrowanej lokalnej polityki społecznej, jest określenie zamierzeń i aspiracji samorządu lokalnego. Wskazanie kierunków działań, jakie będą podejmowane w przyszłości. Komplementarna względem misji jest WIZJA społecznej sfery rozwoju Miastaw zakresie rozwiązywania problemów społecznych, która formułowana jest następująco:

WIZJA

Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

„Miasto Wodzisław Śląski oferujące wysoką jakość usług społecznych, przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu i zaspokajające potrzeby mieszkańców"

Tak sformułowana wizja za największe wyzwanie uznaje wspomaganie potrzebujących i zagrożonych wykluczeniem społecznym, zakłada stworzenie wielopłaszczyznowego i zintegrowanego systemu wsparcia, który zachęca do wprowadzania nowych rozwiązań wspomagających rozwój polityki społecznej Miasta. Przepisy ustawy o pomocy społecznej nakreślają działania instytucji społecznych w wymiarze ogólnym. Koncentrując się na uwarunkowaniach i możliwościach lokalnych Miasta Wodzisław Śląski można nakreślić cele trafiając w bezpośrednie potrzeby mieszkańców Miasta. Przede wszystkim, należy się skupić na konieczności zaspokojenia niezbędnych potrzeb osób i rodzin oraz umożliwić im bytowanie w warunkach odpowiadających godności człowieka doprowadzając do możliwie pełnego usamodzielnienia oraz ich integracji ze środowiskiem lokalnym. Kolejnym czynnikiem jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia oraz zapobieganie powstawania takim sytuacjom.

Wypełnienie powyżej sformułowanej misji i wizji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej.

3.2. Cele strategiczne, operacyjne, kierunki działań

Proces dążenia do realizacji określonych powyżej wizji i misji wymaga zdefiniowania celów strategicznych projektowanych zmian, celów operacyjnych oraz kierunków niezbędnych działań koniecznych do rozwiązywania najważniejszych zdiagnozowanych problemów społeczności lokalnej. Poniżej zostały one przedstawione w formie tabelarycznej. Do każdego celu operacyjnego wskazano kierunki działań zmierzające do jego realizacji, podmioty realizujące cel, wskaźniki osiągnięcia celu oraz źródła danych. Wskaźniki są narzędziem niezbędnym do weryfikacji efektywności i celowości realizacji poszczególnych działań strategicznych w ramach realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Pozwalają zmierzyć postęp w realizacji celów poszczególnych działań oraz stwierdzić, czy działania podejmowane są skuteczne i czy przynoszą planowane efekty. Właściwe oszacowanie wartości wskaźników osiągnięcia celu jest zadaniem skomplikowanym. Trudno jest bowiem przewidzieć na etapie przygotowywania dokumentu, jaka będzie sytuacja za kilka lat. Ponadto, realizator nie zawsze ma wpływ na stopień osiągnięcia wskaźnika. Wszystkie cele wynikają bezpośrednio z diagnozy sytuacji społecznej i przeprowadzonej analizy SWOT.

Współczesne wyzwania społeczne w Mieście Wodzisław Śląski w znacznym stopniu koncentrują się wokół jakości życia rodzin, które zmagają się z różnorodnymi problemami społecznymi i ekonomicznymi. Szczególnie narażone na trudności są rodziny dotknięte bezrobociem, przewlekłą chorobą, niepełnosprawnością, problemami wychowawczymi oraz uzależnieniami. Zjawiska te nie tylko obniżają standard życia poszczególnych gospodarstw domowych, ale w przypadku kumulacji prowadzą do poważnej dezintegracji społecznej i zawodowej całych rodzin. Rodzina jest podstawową jednostką społeczną, w której kształtują się kluczowe kompetencje społeczne, postawy oraz system wartości. To w niej jednostka nabywa pierwsze doświadczenia interpersonalne, uczy się bliskości emocjonalnej, budowania więzi oraz współpracy. W sytuacji, gdy rodzina nie jest w stanie wypełniać swoich funkcji, z powodu problemów zdrowotnych, ekonomicznych czy społecznych, pojawia się ryzyko przenoszenia niekorzystnych wzorców na kolejne pokolenia. Dzieci wychowujące się w takich środowiskach częściej napotykają trudności w nauce, mają problemy wychowawcze, a w skrajnych przypadkach mogą wchodzić w konflikt z prawem. Takie zjawiska prowadzą do ograniczenia szans życiowych młodych osób i utrudniają ich pełną integrację z rynkiem pracy i społecznością lokalną.

Analiza lokalnej sytuacji społecznej wskazuje, że w Mieście Wodzisław Śląski nadal funkcjonuje ograniczona liczba instytucji wsparcia, w tym organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. To ogranicza możliwości prowadzenia kompleksowej i skoordynowanej pomocy społecznej, co w konsekwencji zwiększa ryzyko marginalizacji części mieszkańców. Jednocześnie obserwuje się narastającą potrzebę aktywizacji społeczności lokalnej i włączenia mieszkańców w działania na rzecz poprawy jakości życia w mieście.

Celem strategicznym Miasta Wodzisław Śląski jest stworzenie systemu wsparcia, który umożliwi rodzinom w trudnej sytuacji nie tylko zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych, ale także wsparcie w zakresie edukacji, zdrowia, rozwoju osobistego oraz integracji społecznej i zawodowej. Realizacja tego celu wymaga skoncentrowania działań w kilku kluczowych celach operacyjnych:

1. **Wzmocnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodziny** – poprzez rozwój programów wsparcia rodziców i opiekunów, szkolenia oraz wsparcie psychologiczne dla rodzin.
2. **Rozwój lokalnej sieci instytucji wsparcia i współpracy międzyinstytucjonalnej**– poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi, podmiotami ekonomii społecznej oraz jednostkami samorządowymi w celu tworzenia kompleksowych usług wspierających rodziny.

3. **Tworzenie systemu wsparcia instytucji rodziny** – poprzez włączanie mieszkańców w procesy decyzyjne, inicjatywy społeczne, co pozwoli budować kapitał społeczny i poczucie odpowiedzialności za lokalną wspólnotę.

Realizacja powyższych działań ma na celu zmniejszenie ryzyka kumulacji niekorzystnych zjawisk społecznych, wzmocnienie spójności rodzinnej oraz zapewnienie równych szans rozwojowych dla wszystkich mieszkańców Miasta Wodzisław Śląski. Strategiczne podejście do problemów społecznych nie tylko poprawi bieżącą jakość życia mieszkańców, ale w dłuższej perspektywie wzmocni strukturę społeczną, wspierając trwałą integrację społeczną i zawodową jej mieszkańców.

CEL STRATEGICZNY I
RODZINA I INTEGRACJA SPOŁECZNA

CEL OPERACYJNY I.1
WZMOCNIENIE FUNKCI OPIEKUŃCZO- WYCHOWAWCZEJ RODZINY

KIERUNKI DZIAŁAŃ		REALIZATORZY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU	ŹRÓDŁA DANYCH
1.	Organizacja i rozwój programów wsparcia dla rodziców i opiekunów, w tym warsztatów wychowawczych, szkoleń i doradztwa psychologicznego	MOPS, „Dziupla”, placówki oświatowe, samorząd	-Liczba prelekcji, szkoleń – Liczba udzielonych porad – Liczba osób objętych wsparciem	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie
2.	Wsparcie rodzin w zakresie radzenia sobie z problemami wychowawczymi i konfliktami wewnątrzrodzinnymi	WPWD „Dziupla”, MOPS, placówki oświatowe, samorząd,	- Liczba prelekcji, szkoleń – Liczba udzielonych porad – Liczba osób objętych wsparciem	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie
3.	Rozwój poradnictwa specjalistycznego dla rodzin dotkniętych uzależnieniami, przemocą i niepełnosprawnością	Zespół Interdyscyplinarny, MKRPA, MOPS, placówki oświatowe, samorząd, NGO, Policja, sąd, służba zdrowia	-Liczba rodzin objętych programami wsparcia i poradnictwem psychologiczno-wychowawczym - Liczba przeprowadzonych warsztatów i szkoleń dla rodziców	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie
4.	Tworzenie i wspieranie grup samopomocowych dla rodziców i opiekunów	WPWD „Dziupla”, MOPS, placówki oświatowe, samorząd, NGO, Policja, sąd, służba zdrowia,	- Liczba osób korzystających - Liczba odbytych konsultacji	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie
5.	Przeciwdziałanie przemocy domowej	Zespół Interdyscyplinarny, MOPS, NGO, samorząd, placówki oświatowe	– Liczba działań profilaktycznych – Liczba procedur „Niebieskie Karty”	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie
6.	Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich	MOPS, placówki oświatowe, samorząd, NGO, Policja, sąd, kuratorzy	- Liczba działań profilaktycznych (kampanii, szkoleń, warsztatów) realizowanych w szkołach i instytucjach lokalnych) - Liczba uczestników programów profilaktycznych i wychowawczych - Liczba placówek oświatowych realizujących programy profilaktyczne	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie
7.	Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego	WPWD „Dziupla”, MOPS, placówki oświatowe, samorząd, CAS, WCK, Biblioteka, MOSiR, NGO,	- Liczba osób korzystających	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie

CEL STRATEGICZNY I
RODZINA I INTEGRACJA SPOŁECZNA

CEL OPERACYJNY I.2
ROZWÓJ LOKALNEJ SIECI WSPARCIA I WSPÓŁPRACY MIĘDZYINSTYTUCJONALNEJ

KIERUNKI DZIAŁAŃ		REALIZATORZY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU	ŹRÓDŁA DANYCH
1.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi, instytucjami edukacyjnymi, służbą zdrowia w celu tworzenia kompleksowych usług wsparcia rodzin	MOPS, placówki oświatowe, samorząd, NGO, CAS, Policja, sąd, służba zdrowia	– Liczba nowych ofert – Liczba wspólnych inicjatyw, projektów lub programów realizowanych między instytucjami	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie
2.	Tworzenie lokalnych działań integracji społecznej	MOPS, placówki oświatowe, CAS, WCK, MOSiR, Biblioteka, NGO, samorząd, Policja, sąd, służba zdrowia	– Liczba wydarzeń kulturalnych – Liczba inicjatyw społecznych – Liczba uczestników działań	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie
3.	Rozwój form pracy z dziećmi i młodzieżą, m.in. w ramach świetlic, zajęć edukacyjnych i kulturalnych	WPWD „Dziupla”, MOPS, placówki oświatowe, CAS, WCK, MOSiR, Biblioteka, NGO, samorząd,	– Liczba zorganizowanych form wsparcia – Liczba uczestników	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie

CEL OPERACYJNY I.3
TWORZENIE SYSTEMU WSPARCIA INSTYTUCJI RODZINY

KIERUNKI DZIAŁAŃ		REALIZATORZY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU	ŹRÓDŁA DANYCH
1.	Rozbudowa infrastruktury wsparcia dzieci, młodzieży i rodzin	samorząd, samorząd powiatowy, samorząd województwa, NGO	– Liczba rozbudowanych/nowo powstałych/zmodernizowanych miejsc wsparcia dla dzieci, młodzieży i rodzin (żłobki/przedszkola/szkoły/świetlice/placówki wsparcia dziennego/kluby/centra wsparcia/ośrodki/punkty konsultacyjne) – Liczba dzieci, młodzieży i rodzin korzystających z usług instytucji wsparcia	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie
2.	Rozwój programów profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci, młodzieży i rodziców	WPWD „Dziupla”, MOPS, placówki oświatowe, CAS, WCK, MOSiR, Biblioteka, NGO, samorząd, Policja,	– Liczba programów profilaktycznych i edukacyjnych skierowanych do rodzin – Liczba dzieci korzystających ze wsparcia	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie

CEL STRATEGICZNY I
RODZINA I INTEGRACJA SPOŁECZNA

		sąd, służba zdrowia	– Liczba rodziców korzystających ze wsparcia	
3.	Wzmacnianie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz rodzin	MOPS, WPWD „Dziupla", placówki oświatowe, CAS, WCK, MOSiR, Biblioteka, NGO, samorząd, Policja, sąd, służba zdrowia,	– Liczba instytucji i organizacji włączonych w sieć współpracy – Liczba szkoleń i warsztatów dla pracowników instytucji wsparcia rodzin	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie

GRUPY DOCELOWE:	Dzieci, młodzież, rodziny, mieszkańcy Miasta Wodzisław Śląski
TERMIN REALIZACJI:	2026 – 2035
EFEKTY I KORZYŚCI Z REALIZACJI CELU:	Wzrost integracji społecznej mieszkańców Ograniczenie przestępczości wśród młodocianych Wzrost oferty edukacyjnej dla dzieci, młodzieży i mieszkańców Zmniejszenie zjawiska przemocy domowej Zmniejszenie rozmiaru problemu uzależnień Stworzenie dogodnych warunków rozwoju dzieci i młodzieży poprzez podnoszenie standardów opieki, wsparcia, kształcenia oraz zapewnienia atrakcyjności nauczania
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:	Budżet gminy, powiatu, województwa, centralny Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Fundusz Pracy Fundusze zewnętrzne: m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy organizacje pozarządowe sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni)

Wraz ze zmianami demograficznymi obserwowanymi w Mieście Wodzisław Śląski i całym regionie, rośnie liczba osób starszych, samotnych i niesamodzielnych. Wydłużenie średniej długości życia to pozytywne zjawisko cywilizacyjne, jednak niesie ze sobą również szereg wyzwań społecznych i organizacyjnych. Wzrasta zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, zdrowotne, rehabilitacyjne oraz na działania przeciwdziałające izolacji i wykluczeniu społecznemu seniorów.

Osoby starsze i z niepełno sprawnościami często doświadczają ograniczeń w codziennym funkcjonowaniu, a brak dostępu do odpowiedniego wsparcia zwiększa ryzyko ich marginalizacji. Często są to osoby mieszkające samotnie, pozbawione wsparcia rodziny lub sieci sąsiedzkiej, narażone na ubóstwo, bezradność życiową i poczucie osamotnienia. Szczególnej uwagi wymagają również osoby z niepełno sprawnościami, które poza ograniczeniami zdrowotnymi zmagają się z barierami architektonicznymi, komunikacyjnymi i społecznymi utrudniającymi im pełne uczestnictwo w życiu lokalnej wspólnoty.

Miasto Wodzisław Śląski podejmuje działania wspierające seniorów i osoby z niepełnosprawnościami, jednak dynamicznie zmieniające się potrzeby społeczne wymagają stworzenia spójnego systemu opieki i integracji**,** obejmującego wsparcie w miejscu zamieszkania, rozwój usług środowiskowych, działania aktywizujące i włączające w życie społeczne.

Celem strategicznym w tym obszarze jest zapewnienie osobom starszym, niesamodzielnym i z niepełno sprawnościami godnych warunków życia, bezpieczeństwa i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym**,** poprzez rozwój usług opiekuńczych, integracyjnych oraz wspieranie rodzin i opiekunów.

Realizacja tego celu wymaga skoncentrowania działań w kilku kluczowych celach operacyjnych:

1. **Stworzenie sprawnego systemu wsparcia dla osób starszych, niesamodzielnych i z niepełnosprawnościami** ma na celu budowę zintegrowanego, sprawnego i efektywnego systemu wsparcia, który umożliwi osobom starszym, niesamodzielnym i z niepełnosprawnościami korzystanie z kompleksowej pomocy w miejscu zamieszkania.
2. **Podnoszenie świadomości społeczeństwa o potrzebach i problemach ludzi starszych, niesamodzielnych i z niepełnosprawnościami** zakłada budowanie pozytywnego wizerunku starości, promowanie postaw szacunku, empatii i solidarności międzypokoleniowej. Społeczeństwo Miasta Wodzisław Śląski powinno być świadome wyzwań, z jakimi mierzą się

osoby starsze i z niepełnosprawnościami, a także znać sposoby wspierania ich w codziennym życiu.

3. **Stworzenie osobom starszym, niesamodzielnym i z niepełnosprawnościami warunków do aktywnego i bezpiecznego życia –**cel ten zakłada podejmowanie działań na rzecz poprawy jakości życia seniorów i osób z niepełnosprawnościami poprzez tworzenie warunków do aktywności społecznej, fizycznej i kulturalnej.

Realizacja tych celów wymaga zintegrowanego podejścia, opartego na współpracy instytucji samorządowych, organizacji pozarządowych, służb społecznych, ochrony zdrowia oraz samych mieszkańców Miasta Wodzisław Śląski. Kluczowym czynnikiem sukcesu będzie rozwój usług opiekuńczych i asystenckich, wsparcie rodzin w opiece nad osobami zależnymi, a także eliminowanie barier architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych. Działania te mają prowadzić do poprawy jakości życia osób wymagających wsparcia, przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz wzmocnienia lokalnej solidarności i więzi międzypokoleniowych. W perspektywie długoterminowej strategia zakłada budowę **społeczności przyjaznej seniorom i osobom z niepełnosprawnościami**, w której każda osoba – niezależnie od wieku i stanu zdrowia – może czuć się bezpieczna, potrzebna i aktywna.

CEL STRATEGICZNY II

ZINTEGROWANY SYSTEM POMOCY OSOBOM STARSZYM, NIESAMODZIELNYM I Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

CEL OPERACYJNY II.1

STWORZENIE SPRAWNEGO SYSTEMU WSPARCIA DLA OSÓB STARSZYCH, NIESAMODZIELNYCH I Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

	KIERUNKI DZIAŁAŃ	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU	ŹRÓDŁA DANYCH
1.	Rozwijanie usług z zakresu profilaktyki i świadczeń socjalnych dla osób starszych, niesamodzielnych i z niepełnosprawnościami	MOPS, placówki oświatowe, CAS, WCK, MOSiR, Biblioteka, NGO, samorząd, Policja, służba zdrowia	– Liczba udzielonych świadczeń – Liczba osób objętych wsparciem	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie
2.	Rozwój systemu wsparcia pozainstytucjonalnego na rzecz osób starszych, niesamodzielnych i z niepełno sprawnościami	MOPS, placówki oświatowe, CAS, WCK, MOSiR, Biblioteka, NGO, samorząd, Policja, służba zdrowia	– Liczba osób objętych wsparciem	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie
3.	Realizacja przedsięwzięć wspomagających osoby starsze w samodzielnym zaspokajaniu potrzeb, zmniejszających skalę ich uzależnienia od otoczenia i instytucjonalnej pomocy	MOPS, placówki oświatowe, CAS, WCK, MOSiR, Biblioteka, NGO, samorząd, Policja, służba zdrowia	– Liczba osób objętych wsparciem	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie
4.	Tworzenie warunków umożliwiających włączenie potencjału rodziny, znajomych i bliskiego otoczenia w działania wspierające osoby starsze, niesamodzielne i z niepełno sprawnościami	MOPS, placówki oświatowe, CAS, WCK, MOSiR, Biblioteka, NGO, samorząd, Policja, służba zdrowia	– Liczba rodzin objętych wsparciem	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie
5.	Diagnoza i monitoring sytuacji osób starszych oraz z niepełnosprawnościami i ich rodzin	MOPS, placówki oświatowe, CAS, WCK, MOSiR, Biblioteka, NGO, samorząd, Policja, służba zdrowia	– Liczba rodzin zdiagnozowanych do wsparcia – Liczba rodzin objętych wsparciem	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie

CEL STRATEGICZNY II

ZINTEGROWANY SYSTEM POMOCY OSOBOM STARSZYM, NIESAMODZIELNYM I Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

CEL OPERACYJNY II.2

PODNOSZENIE ŚWIADOMOŚCI SPOŁECZEŃSTWA O POTRZEBACH I PROBLEMACH LUDZI STARSZYCH, NIESAMODZIELNYCH I Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

	KIERUNKI DZIAŁAŃ	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU	ŹRÓDŁA DANYCH
1.	Inicjowanie kampanii na rzecz podnoszenia poziomu wiedzy i społecznej akceptacji osób starszych, niesamodzielnych i z niepełnosprawnościami	MOPS, placówki oświatowe, CAS, WCK, MOSiR, Biblioteka, NGO, samorząd, Policja, sąd, służba zdrowia	– Liczba spotkań – Liczba uczestników – Liczba materiałów promocyjnych – Liczba kampanii	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie
2.	Wspieranie akcji promujących zdrowy styl życia oraz realizacja kampanii na rzecz tworzenia warunków do rozwijania aktywności fizycznej i umysłowej seniorów	MOPS, placówki oświatowe, CAS, WCK, MOSiR, Biblioteka, NGO, samorząd, Policja, sąd, służba zdrowia	– Liczba kampanii – Liczba zorganizowanych spotkań – Liczba uczestników	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie

CEL OPERACYJNY II.3

STWORZENIE OSOBOM STARSZYM, NIESAMODZIELNYM I Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI WARUNKÓW DO AKTYWNEGO UCZESTNICTWA W ŻYCIU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

	KIERUNKI DZIAŁAŃ	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU	ŹRÓDŁA DANYCH
1.	Aktywizacja i integracja społeczna osób starszych, niesamodzielnych i z niepełnosprawnościami poprzez organizację klubów seniora/dziennych domów pobytu/zajęć integracyjno-aktywizujących/innych form wsparcia	MOPS, placówki oświatowe, CAS, WCK, MOSiR, Biblioteka, NGO, samorząd, służba zdrowia	– Liczba funkcjonujących klubów seniora/ dziennych domów pobytu/zajęć integracyjno-aktywizujących/innych form – Liczba uczestników zajęć integracyjnych i aktywizujących	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie
2.	Rozwijanie i promowanie programów prozdrowotnych, edukacyjnych i kulturalnych dla osób starszych niesamodzielnych i z niepełno sprawnościami	MOPS, placówki oświatowe, CAS, WCK, MOSiR, Biblioteka, NGO, samorząd, służba zdrowia	– Liczba zajęć – Liczba osób korzystających z zajęć	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie

CEL STRATEGICZNY II
ZINTEGROWANY SYSTEM POMOCY OSOBOM STARSZYM, NIESAMODZIELNYM I Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

3.	Organizacja wydarzeń międzypokoleniowych i integracyjnych ze społeczeństwem oraz aktywnie uczestnictwo w realizacji programów mających bezpośredni wpływ na warunki życia seniorów, osób niesamodzielnych i z niepełnosprawnościami	MOPS, placówki oświatowe, CAS, WCK, MOSiR, Biblioteka, NGO, samorząd, Policja, służba zdrowia	– Liczba osób starszych, niesamodzielnych, z niepełnosprawnościami biorąca udział w aktywnej integracji	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie

GRUPY DOCELOWE:	Seniorzy, Osoby niesamodzielne, Osoby z niepełnosprawnościami, Rodziny osób starszych, niesamodzielnych z niepełnosprawnościami, Otoczenie osób starszych, niesamodzielnych i z niepełno sprawnościami
TERMIN REALIZACJI:	2026 – 2035
EFEKTY I KORZYŚCI Z REALIZACJI CELU:	lepsza jakość funkcjonowania osób starszych, niesamodzielnych i z niepełnosprawnościami w środowisku lokalnym efektywniejszy udział osób starszych, niesamodzielnych i z niepełnosprawnościami w życiu społecznym wyższy standard świadczonych usług rozszerzenie współpracy instytucji i organizacji działających w zakresie pomocy osobom starszym, niesamodzielnym i z niepełno sprawnościami, ograniczenie skutków starości i niepełnosprawności poprzez promocję działań profilaktycznych i podnoszenia poziomu wiedzy w społeczności lokalnej
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:	Budżet gminy, powiatu, województwa, centralny Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Fundusz Pracy Fundusze zewnętrzne: m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy organizacje pozarządowe sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni)

Zjawisko ubóstwa i wykluczenia społecznego jest jednym z najpoważniejszych wyzwań społecznych, z jakimi mierzy się współczesne społeczeństwo, w tym również Miasto Wodzisław Śląski. Pomimo poprawiającej się sytuacji gospodarczej, nadal istnieją grupy osób i rodzin, które pozostają w trudnym położeniu materialnym, zawodowym i społecznym. Do najczęściej dotkniętych należą osoby długotrwale bezrobotne, rodziny wielodzietne, osoby z niepełnosprawnościami, seniorzy o niskich dochodach, a także osoby doświadczające bezdomności lub zagrożone utratą mieszkania. Ubóstwo ma charakter wielowymiarowy, obejmuje nie tylko brak środków finansowych, ale także ograniczony dostęp do edukacji, zatrudnienia, ochrony zdrowia, kultury i usług publicznych. W konsekwencji prowadzi to do **wykluczenia społecznego**, czyli sytuacji, w której jednostka lub rodzina traci możliwość pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym. Skuteczna walka z ubóstwem wymaga działań systemowych, które obejmują zarówno **bezpośrednie wsparcie materialne i usługowe**, jak i **działania aktywizujące i profilaktyczne**, umożliwiające trwałe wychodzenie z kryzysu życiowego. Szczególnego znaczenia nabiera również praca Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim**,** który pełni funkcję centrum koordynującego, doradczego i integrującego lokalne inicjatywy społeczne. Kluczowym warunkiem skuteczności działań jest także **podnoszenie kwalifikacji kadr** pracujących z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym, pracowników socjalnych, asystentów rodzin, terapeutów, psychologów i koordynatorów usług społecznych.

Realizacja tego celu głównego wymaga skoncentrowania działań w kilku kluczowych celach operacyjnych:

1. **Wzmacnianie kompetencji i profesjonalizacji kadr pomocy społecznej**– realizacja skutecznej polityki społecznej wymaga odpowiednio przygotowanych kadr. Pracownicy socjalni, asystenci rodziny, psycholodzy, pedagodzy, doradcy zawodowi i koordynatorzy usług muszą dysponować szerokimi kompetencjami merytorycznymi i interpersonalnymi. Ich rozwój zawodowy przekłada się bezpośrednio na skuteczność działań pomocowych.
2. **Rozwój zintegrowanego systemu pomocy społecznej i infrastruktury usług społecznych –** celem jest stworzenie nowoczesnego, elastycznego systemu wsparcia, który pozwoli skutecznie reagować na złożone potrzeby osób i rodzin w kryzysie. Wymaga to zarówno rozwoju oferty usług społecznych, jak i modernizacji infrastruktury instytucjonalnej.

3. **Wsparcie rodzin i osób w kryzysie życiowym, zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym –**działania w tym zakresie powinny obejmować zarówno doraźną pomoc materialną, jak i długofalowe wsparcie ukierunkowane na usamodzielnienie. Istotne jest tworzenie indywidualnych ścieżek wychodzenia z kryzysu, obejmujących pracę socjalną, doradztwo, aktywizację zawodową oraz współpracę z organizacjami pozarządowymi.

Realizacja działań w obszarze przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu ma kluczowe znaczenie dla budowy **spójnej, solidarnej i aktywnej wspólnoty lokalnej**. Wymaga zintegrowanego podejścia, opartego na współpracy instytucji, nowoczesnej infrastrukturze i kompetentnych kadrach. Profesjonalizacja pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim i jednostek miejskich stanowi podstawę efektywnego systemu przeciwdziałania wykluczeniu. Dzięki tym działaniom Miasto Wodzisław Śląski może stać się miejscem, w którym każda osoba, niezależnie od sytuacji życiowej, ma dostęp do wsparcia, szans rozwoju i poczucia bezpieczeństwa.

CEL STRATEGICZNY III
PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

CEL OPERACYJNY III.1
WZMACNIANIE KOMPETENCJI I PROFESJONALIZACJI KADR POMOCY SPOŁECZNEJ

	KIERUNKI DZIAŁAŃ	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU	ŹRÓDŁA DANYCH
1.	Systematyczne szkolenia i doskonalenie zawodowe pracowników systemu pomocy społecznej	MOPS, samorząd	– Liczba szkoleń członków ZI i GKRPA – Liczba pracowników objętych szkoleniami lub doskonaleniem zawodowym	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie
2.	Rozwój lokalnych partnerstw i wymiana doświadczeń między jednostkami samorządowymi i organizacjami społecznymi	MOPS, placówki oświatowe, CAS, WCK, MOSiR, Biblioteka, NGO, samorząd, Policja, sąd, służba zdrowia	– Liczba zawartych partnerstw/porozumień – Liczba podjętych działań/inicjatyw	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie
3.	Wspieranie działań i programów aktywizacji społecznej i zawodowej w pokonywaniu bezradności klientów pomocy społecznej	MOPS, placówki oświatowe, CAS, WCK, MOSiR, PUP, Biblioteka, NGO, samorząd, Policja, sąd, służba zdrowia	– Liczba zrealizowanych lub wspartych w realizacji programów – Liczba zorganizowanych działań promocyjnych	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie
4.	Wspieranie działań w zakresie pomocy prawnej lub psychologicznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	MOPS, placówki oświatowe, CAS, WCK, MOSiR, Biblioteka, NGO, samorząd, Policja, sąd, służba zdrowia	– Liczba osób korzystających – Liczba odbytych konsultacji	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie

CEL OPERACYJNY III.2
ROZWÓJ ZINTEGOWANEGO SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ I INFRASTRUKTURY USŁUG SPOŁECZNYCH

	KIERUNKI DZIAŁAŃ	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU	ŹRÓDŁA DANYCH
1.	Rozbudowa oferty usług społecznych świadczonych przez system pomocy (poradnictwo/wsparcie psychologiczne/prawne/rodzinne /mediacje/aktywizacja zawodowa/inne)	MOPS, placówki oświatowe, CAS, WCK, MOSiR, Biblioteka, NGO, samorząd, Policja, sąd,	– Liczba uczestników – Liczba nowych usług	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie

CEL STRATEGICZNY III
PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

		służba zdrowia		
2.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie działań profilaktycznych i interwencyjnych.	MOPS, placówki oświatowe, CAS, WCK, MOSiR, Biblioteka, NGO, samorząd, Policja, sąd, służba zdrowia	– Liczba podjętych działań	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie
3.	Organizacja klubów samopomocy/świetlic/grup wsparcia/spotkań dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	MOPS, placówki oświatowe, CAS, WCK, MOSiR, Biblioteka, NGO, samorząd, Policja, sąd, służba zdrowia	– Liczba zorganizowanych spotkań – Liczba uczestników	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie
CEL OPERACYJNY III.3 WSPARCIE RODZIN I OSÓB W KRYZYSIE ŻYCIOWYM, ZAGROŻONYCH UBÓSTWEM I WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM				
KIERUNKI DZIAŁAŃ		REALIZATORZY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU	ŹRÓDŁA DANYCH
1.	Świadczenie pomocy finansowej, rzeczowej i usługowej dla rodzin i osób w trudnej sytuacji życiowej	MOPS, NGO, samorząd	– Liczba osób objęta wsparciem – Liczba przyznanych zasiłków – Liczba przyznanych usług	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie
2.	Podejmowanie wśród osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej działań edukacyjnych służących poprawie ich położenia oraz zapobieganiu zjawisku dziedziczenia bezrobocia i biedy	MOPS, „Dziupla”, placówki oświatowe, CAS, WCK, MOSiR, Biblioteka, NGO, samorząd, Policja, sąd, służba zdrowia	– Liczba osób objętych pracą socjalną – Liczba osób korzystających ze wsparcia specjalistów	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie
3.	Prowadzenie profilaktyki uzależnień skupiającej się na czynnikach chroniących, prawidłowych więzach rodzinnych, przynależności do pozytywnych grup, umiejętnościach społecznych	MOPS, „Dziupla”, placówki oświatowe, CAS, WCK, MOSiR, Biblioteka, NGO, samorząd, Policja, sąd, służba zdrowia	– Liczba osób objęta wsparciem	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie
4.	Pomoc rodzinom dotkniętych problemem ubóstwa oraz związaną z tym bezradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego	MOPS,„Dziupla”, placówki oświatowe, CAS, WCK, MOSiR, Biblioteka, NGO,	– Liczba osób objętych wsparciem	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie

CEL STRATEGICZNY III
PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

		samorząd, Policja, sąd, służba zdrowia		
5.	Udzielanie pomocy dzieciom pochodzącym z rodzin ubogich, m.in. poprzez prowadzenie dożywiania w szkołach, pomoc stypendialną	MOPS, placówki oświatowe, CAS, WCK, MOSiR, Biblioteka, NGO, samorząd, Policja, sąd, służba zdrowia	– Liczba dzieci korzystających ze wsparcia – Liczba udzielonych stypendiów	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie

GRUPY DOCELOWE:	Osoby wykluczone społecznie bądź zagrożone wykluczeniem społecznym
TERMIN REALIZACJI:	2026 – 2035
EFEKTY I KORZYŚCI Z REALIZACJI CELU:	Zmniejszeniem skali wykluczenia społecznego Podjęcie współpracy międzyinstytucjonalnej oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie walki z ubóstwem i wykluczenie społecznym Przeciwdziałanie powielaniu przez młodzież niepożądanych postaw społecznych Zwiększenie aktywizacji społecznej mieszkańców Miasta Wodzisław Śląski
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:	Budżet gminy, powiatu, województwa, centralny Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Fundusz Pracy Fundusze zewnętrzne: m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy organizacje pozarządowe sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni)

3.3. Harmonogram, monitoring i ewaluacja Strategii

Harmonogram wdrażania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wodzisław Śląski na lata 2026-2035 obejmuje zasięgiem czasowym okres dziesięciulat i zakłada ciągłość w realizacji wytyczonych kierunków działań z zachowaniem wymogu wprowadzania niezbędnych zmian dostosowawczych, wynikających z aktualnej sytuacji ekonomicznej i społecznej w kolejnych latach.

Cele strategiczne wyznaczone w niniejszym opracowaniu dotyczą najistotniejszych problemów występujących w Mieście Wodzisław Śląski. Rozwijanie i utrzymywanie systemu pomocy wymaga zintegrowanych działań wszelkich instytucji oraz organizacji pozarządowych, wolontariuszy, jak i samych zainteresowanych.

Harmonogram wdrażania niniejszej Strategii obejmuje:

ETAP	Działanie	Termin
ETAP I	Podjęcie Uchwały przez Radę Miasta Wodzisław Śląski o przyjęciu do realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wodzisław Śląski na lata 2026-2035	IV kwartał 2026 r.
ETAP II	Koordynacja realizacji działań objętych Strategią	2026r. –2035r.
ETAP III	Uzupełnianie Strategii o nowe zadania i programy	sukcesywnie wedle potrzeb w okresie wdrażania Strategii 2026r. – 2035r.
ETAP IV	Monitoring Strategii	koniec II kwartału 2027 r. (za 2026r.), koniec II kwartału 2028 r. (za 2027r.), koniec II kwartału 2029 r. (za 2028r.), koniec II kwartału 2030 r. (za 2029r.), koniec II kwartału 2031 r. (za 2030r.), koniec II kwartału 2032 r. (za 2031r.), koniec II kwartału 2033 r. (za 2032r.), koniec II kwartału 2034 r. (za 2033r.), koniec II kwartału 2035 r. (za 2034r.), koniec II kwartału 2036 r. (za 2035r.).
ETAP V	Końcowa ewaluacja Strategii	III kwartał 2036r.

Monitoring Strategii

Realizacja zapisów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych podlega systematycznej ocenie i modyfikacji kierunków działań w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych. Corocznej oceny stopnia zrealizowania Strategii dokonuje powołany przez Prezydenta Miasta zespół oceniający.

Za monitoring odpowiedzialne będą podmioty wskazane jako realizatorzy poszczególnych działań w obszarach priorytetowych, natomiast podmiotem koordynującym działania i w rezultacie przedstawiającym informację o stanie realizacji Strategii będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim. Co roku będzie opracowywane sprawozdanie za rok poprzedni z realizacji działań odzwierciedlające kumulatywne osiągnięcie wskaźników rozpoczynając od 2027 roku.

Końcowa ewaluacja Strategii

Raport z ewaluacji końcowej zostanie opracowany w roku **2036**, po zakończeniu realizacji obecnego programu i posłuży **samorządowi Miasta Wodzisław Śląski** do oceny skuteczności podejmowanych działań oraz stopnia realizacji celów społecznych. Jednocześnie, w roku **2035** zostaną **rozpoczęte prace nad nowym programem**, tak aby mógł on zostać przyjęty i wdrożony od początku roku **2036**, zapewniając ciągłość prowadzonej polityki społecznej.

Raport będzie opierać się o mierzalne i obserwowalne, a przede wszystkim ilościowe zmienne, które zostały wykorzystane przy formułowaniu celów strategicznych. Ewaluacja końcowa umożliwi ocenę, w jakim stopniu założone cele strategiczne i działania były dobrze zaplanowane i na ile efektywnie były realizowane.

Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości będą zrealizowane oraz ukaże realne nakłady finansowe, co w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

Odgórnie kształtowana polityka w zakresie pomocy społecznej określa kierunki działania, przygotowuje koncepcje, opracowuje mechanizmy, wskazuje narzędzia, kolejno monitoruje ich wdrażanie. Jednak charakterystyka problemów społecznych jest różna jak i samo podejście do ich rozwiązywania. Każda gmina, miasto ma swoje specyficzne uwarunkowania.

Koniecznością jest ciągłe przystosowywanie się do zmieniającego się otoczenia, przepisów prawnych, jak i do ciągle rosnących potrzeb i oczekiwań ze strony potencjalnych odbiorców wsparcia.

Zmiany w Strategii

Wobec potencjalnych zmian zarówno w wymiarze ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym, spowodowanych czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi, niniejsza Strategia może ulec pewnym zmianom bądź uzupełnieniom w drodze stosownej Uchwały Rady Miejskiej Wodzisławia

Śląskiego.W szczególności Strategia może zostać zmieniona czy uzupełniona na wniosek Prezydenta Miasta Wodzisławia Śląskiego lub Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim. Przesłankami do wprowadzenia zmian mogą być wnioski lub sugestie funkcjonujących w Mieście Wodzisław Śląski organizacji społecznych, podmiotów gospodarczych, lub poszczególnym mieszkańców, a także Zespołu odpowiedzialnego za jej realizację.

3.4. Ramy finansowe

Określone niniejszą Strategią cele i działania w zakresie rozwiązywania problemów społecznych wymagają określonych źródeł finansowania. Analizując obecną sytuację finansów publicznych w związku z trwającą wojną na Ukrainie, inflacją trudno jest określać konkretne założenia budżetowe na najbliższe lata realizacji Strategii tj. 2026-2035. Skuteczność działań zależy, zarówno od posiadanych środków finansowych jak i efektywności w ich dalszym pozyskiwaniu. Strategia jest podstawą skutecznego pozyskiwania środków finansowych z budżetu państwa i funduszy Unii Europejskiej na realizację projektów ze sfery społecznej, dla których stanowi potencjalne uzasadnienie.

Ramy finansowe pokazują skalę pożądanego zaangażowania finansowego w realizację przedsięwzięć w poszczególnych obszarach rozwoju społeczno-gospodarczego oraz planowane kwoty środków finansowych przeznaczanych na zadania wynikające z niniejszej Strategii w najbliższych dziesięciu latach. Poniżej znajduje się szacunkowe określenie wysokości środków zaplanowanych na poszczególne cele oraz określenie tempa wzrostu wysokości środków wydawanych przez cały okres realizacji Strategii. W dłuższej perspektywie czasowej dokładne określenie kwot przeznaczanych na konkretne działania jest trudne. Dokonując szacunku ram finansowych niniejszej Strategii oparto się na danych źródłowych Miasta Wodzisław Śląski- Uchwale Nr XXII/301/25 Rady Miejskiej Wodzisławia Śląskiego z dnia 18 grudnia 2025 r. w sprawie uchwały budżetowej Miasta Wodzisławia Śląskiego na 2026 rok. Ramy finansowe sporządzono z podziałem na działy i rozdziały finansowe uwzględniając wydatki budżetu Miasta Wodzisław Śląski na działania rozwiązujące problemy społeczne wynikające z realizacji niniejszej Strategii. W obliczeniach szacunku dla lat 2026-2035 wzięto pod uwagę proporcję wzrostu budżetu na poziomie 3,1% (miesięczny wskaźnik wzrostu inflacji (CPI) według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) z maja 2026 roku.

Tabela 18 - Ramy finansowe dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wodzisław Śląski na lata 2026-2035 w podziale na klasyfikację budżetową

Klasyfikacja budżetowa Dział- Rozdział- nazwa rozdziału	2 026	2 027	2 028	2 029	2 030	2 031	2 032	2 033	2034	2035
851-85149- programy polityki zdrowotnej	240 000	247 440	255 111	263 019	271 173	279 579	288 246	297 182	306 394	315 892
851-85153- zwalczanie narkomanii	150 000	154 650	159 444	164 387	169 483	174 737	180 154	185 738	191 496	197 433
851-85154- przeciwdziałanie alkoholizmowi	1 650 000	1 701 150	1 753 886	1 808 256	1 864 312	1 922 106	1 981 691	2 043 123	2 106 460	2 171 761
851-85158- izby wytrzeźwień	100 000	103 100	106 296	109 591	112 989	116 491	120 102	123 826	127 664	131 622
841-85195- pozostała działalność	47 003	48 460	49 962	51 511	53 108	54 754	56 452	58 202	60 006	61 866
RAZEM Dział 851- ochrona zdrowia	**2 187 003**	**2 254 800**	**2 324 699**	**2 396 765**	**2 471 064**	**2 547 667**	**2 626 645**	**2 708 071**	**2 792 021**	**2 878 574**
852-85202-domy pomocy społecznej	3 800 000	3 917 800	4 039 252	4 164 469	4 293 567	4 426 668	4 563 894	4 705 375	4 851 242	5 001 630
852-85205- zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	363 420	374 686	386 301	398 277	410 623	423 353	436 476	450 007	463 957	478 340
852-85213- składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach centrum integracji społecznej	162 083	167 108	172 288	177 629	183 135	188 813	194 666	200 700	206 922	213 337
852-85214- zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	1 065 768	1 098 807	1 132 870	1 167 989	1 204 196	1 241 527	1 280 014	1 319 694	1 360 605	1 402 784
852-85215- dodatki mieszkaniowe	3 000 000	3 093 000	3 188 883	3 287 738	3 389 658	3 494 738	3 603 075	3 714 770	3 829 928	3 948 655
852-85216- zasiłki stałe	1 625 118	1 675 497	1 727 437	1 780 988	1 836 198	1 893 120	1 951 807	2 012 313	2 074 695	2 139 010
852-85219- ośrodki pomocy społecznej	5 196 877	5 357 980	5 524 078	5 695 324	5 871 879	6 053 907	6 241 578	6 435 067	6 634 554	6 840 226
852-85220- jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania treningowe i wspomagane oraz ośrodki interwencji kryzysowej	50 220	51 777	53 382	55 037	56 743	58 502	60 315	62 185	64 113	66 100
852-85228- usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	1 057 667	1 090 455	1 124 259	1 159 111	1 195 043	1 232 090	1 270 284	1 309 663	1 350 263	1 392 121
852-85230- pomoc w zakresie dożywiania	610 587	629 515	649 030	669 150	689 894	711 280	733 330	756 063	779 501	803 666
852-85295- pozostała działalność	378 278	390 005	402 095	414 560	427 411	440 661	454 321	468 405	482 926	497 896
RAZEM Dział 852- pomoc społeczna	**17 310 018**	**17 846 629**	**18 399 874**	**18 970 270**	**19 558 349**	**20 164 657**	**20 789 762**	**21 434 244**	**22 098 706**	**22 783 766**
853-85334- pomoc dla repatriantów	25 000	25 775	26 574	27 398	28 247	29 123	30 026	30 956	31 916	32 905
853-85395- pozostała działalność	36 000	37 116	38 267	39 453	40 676	41 937	43 237	44 577	45 959	47 384
RAZEM Dział 853- pozostałe działania w zakresie polityki społecznej	**61 000**	**62 891**	**64 841**	**66 851**	**68 923**	**71 060**	**73 263**	**75 534**	**77 875**	**80 289**
854-85404- wczesne wspomaganie rozwoju dziecka	550 000	567 050	584 629	602 752	621 437	640 702	660 564	681 041	702 153	723 920
854-85407- placówki wychowania pozaszkolnego	701 513	723 260	745 681	768 797	792 630	817 201	842 535	868 653	895 581	923 344
854-85415- pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym	4 500	4 640	4 783	4 932	5 084	5 242	5 405	5 572	5 745	5 923
854-85495- pozostała działalność	2 283	2 354	2 427	2 502	2 580	2 659	2 742	2 827	2 915	3 005

RAZEM Dział 854- edukacyjna opieka wychowawcza	**1 258 296**	**1 297 303**	**1 337 520**	**1 378 983**	**1 421 731**	**1 465 805**	**1 511 245**	**1 558 093**	**1 606 394**	**1 656 192**
855-85501- świadczenia wychowawcze	65 100	67 118	69 199	71 344	73 556	75 836	78 187	80 611	83 109	85 686
855-85502-świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	18 790 675	19 373 186	19 973 755	20 592 941	21 231 322	21 889 493	22 568 068	23 267 678	23 988 976	24 732 634
855-85503- Karta Dużej Rodziny	2 002	2 064	2 128	2 194	2 262	2 332	2 404	2 479	2 556	2 635
855-85504- wspieranie rodziny	3 294 207	3 396 327	3 501 614	3 610 164	3 722 079	3 837 463	3 956 424	4 079 074	4 205 525	4 335 896
855-85513- składniki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne, zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz osoby pobierające zasiłki dla opiekunów	212 831	219 429	226 231	233 244	240 475	247 930	255 615	263 539	271 709	280 132
855-85516- system opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	2 420 108	2 495 131	2 572 480	2 652 227	2 734 446	2 819 214	2 906 610	2 996 715	3 089 613	3 185 391
855-85595- pozostała działalność	358 440	369 552	381 008	392 819	404 996	417 551	430 495	443 841	457 600	471 785
RAZEM Dział 855- rodzina	**25 143 363**	**25 922 807**	**26 726 414**	**27 554 933**	**28 409 136**	**29 289 819**	**30 197 804**	**31 133 936**	**32 099 088**	**33 094 159**
RAZEM BUDŻET związany z rozwiązywaniem problemów społecznych Miasta Wodzisław Śląski	**45 959 680**	**47 384 430**	**48 853 347**	**50 367 801**	**51 929 203**	**53 539 008**	**55 198 718**	**56 909 878**	**58 674 084**	**60 492 981**

źródło: Miasto Wodzisław Śląski

Wykonywanie zadań publicznych nie może wynikać z rocznych czy kadencyjnych planów działania, lecz ze spójnych i kompleksowych ustaleń długookresowych. Każda decyzja podejmowana w Mieście Wodzisław Śląski w ramach zarządzania strategicznego czy operacyjnego wiąże się z koniecznością poniesienia określonych nakładów finansowych. Programy i projekty powinna cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę Miasta iw zależności od charakteru, realizowane w okresach rocznych, krótszych, bądź też wpisane w wieloletnią prognozę finansową.

Ramy finansowe oraz cały dokument Strategii powinny być na bieżąco aktualizowane i dostosowywane do zmieniających się potrzeb. Ze względu na okres obowiązywania Strategii nie jest możliwe przewidzenie wszystkich przyszłych uwarunkowań i wyzwań. Zachodzące gwałtowne zmiany społeczne i gospodarcze są tego najlepszym przykładem. Na każdym etapie realizacji niniejszej Strategii możliwa jest jej modyfikacja, aktualizacja oraz dostosowanie do potrzeb.

Na źródła finansowania, z których będą mogły być przeznaczone środki finansowe na realizację niniejszej Strategii składają się między innymi:

- budżet Miasta Wodzisław Śląski,
- budżet powiatu wodzisławskiego,
- budżet samorządu województwa,
- środki Funduszu Pracy,
- środki z budżetu Państwa w tym m.in.:
- środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich,
- Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030,
- Fundusz Dostępności,
- Program Osłonowy „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy Domowej”,
- Program „Asystent rodziny”,
- Fundusze Rozwiązywania Problemów Hazardowych,
- Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji,
- Środki Funduszu Pracy,
- Programy Ministerstwa Sportu i Turystyki,
- Rządowy Program Ograniczania Przestępczości i Aspołecznych Zachowań „Razem Bezpieczniej”,
- Środki Unii Europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem Europejskiego Funduszu Społecznego Plus i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,

- środki w ramach innych zagranicznych instrumentów finansowych,
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe, które niejednokrotnie mają szersze możliwości ubiegania się o zewnętrzne środki finansowe.

Możliwości zewnętrznego wsparcia finansowego rozwoju Miasta Wodzisław Śląski zależeć będą od: wielkości środków przeznaczonych przez Unię Europejską na wsparcie rozwoju społecznego w Polsce, potencjału absorpcyjnego poszczególnych organizacji społecznych i instytucji, zdolności przygotowania i realizacji konkretnych projektów dla Miasta Wodzisław Śląski w sferze społecznej.

Pomimo mnogości potencjalnych źródeł finansowania działań przewidzianych w niniejszej Strategii, należy przypuszczać, iż większość projektów społecznych będzie realizowana ze środków własnych Miasta Wodzisław Śląski. W związku z powyższym budżet Miasta stanowi główne i podstawowe źródło finansowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Spis tabel, wykresów i grafik

Tabela 1 - Liczba zawartych małżeństw i małżeństw na 1000 ludności w latach 2014-2024 ... 29
Tabela 2 - Zameldowania, wymeldowania i saldo migracji w latach 2014- 2024 ... 32
Tabela 3 - Wykaz podmiotów ekonomii społecznej, które działają na terenie Miasta Wodzisław Śląski ... 45
Tabela 4 - Ilość budynków, izb i ich powierzchnia w Mieście Wodzisław Śląski w latach 2014-2024 ... 50
Tabela 5 - Zestawienie szkół i placówek oświatowych działających na terenie Miasta Wodzisław Śląski ... 53
Tabela 6 - Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze realizowane w latach 2021-2025 ... 67
Tabela 7 - Realizacja Programu Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością w Mieście Wodzisław Śląski w latach 2020-2025 ... 69
Tabela 8 - Realizacja Programu Opieka Wytchnieniowa w Mieście Wodzisław Śląski w latach 2021-2025 ... 70
Tabela 9 - Liczba osób, którym decyzją przyznano pobyt w DPS i wydatki Miasta Wodzisław Śląski w tym zakresie w latach 2020-2025 ... 72
Tabela 10 - Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2018-2025 ... 76
Tabela 11 - Powody korzystania z pomocy społecznej w latach 2021-2025 ... 78
Tabela 12 - Liczba asystentów rodziny, rodzin, które miały przyznanego asystenta, liczba dzieci umieszczonych w pieczy i koszt utrzymania dzieci w pieczy w Mieście Wodzisław Śląski w latach 2020-2024 ... 80
Tabela 13 - Liczba założonych „Niebieskich Kart", ilość posiedzeń grup diagnostyczno- pomocowych, liczba osób objętych działaniami NK, objętych przemocą w Mieście Wodzisław Śląski w latach 2020-2025 ... 83
Tabela 14 - Liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w latach 2018-2025 ... 86
Tabela 15 - Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w latach 2018-2025 ... 86
Tabela 16 - Wartość sprzedanego alkoholu (na podstawie oświadczeń przedsiębiorców) ... 86
Tabela 17 - Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe wg KCPU) .. 88
Tabela 18 - Ramy finansowe dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wodzisław Śląski na lata 2026-2035 w podziale na klasyfikację budżetową ... 151

Wykres 1 - Liczba ludności Miasta Wodzisław Śląski w latach 2014-2024 ... 27
Wykres 2 - Prognozowana liczba ludności Miasta Wodzisław Śląski w latach 2030, 2035, 2040, 2045, 2050, 2055, 2060 ... 28
Wykres 3 - Piramida wieku mieszkańców Miasta Wodzisław Śląski w 2023 roku ... 29
Wykres 4 - Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ogólnej liczby ludności w latach 2014-2024 ... 30
Wykres 5 - Przyrost naturalny ogółem w latach 2014-2024 ... 32
Wykres 6 - Współczynnik obciążenia demograficznego i odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem w latach 2014-2024 ... 33
Wykres 7 - Liczba podmiotów gospodarki narodowej w latach 2014-2025 ... 35
Wykres 8 - Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane w latach 2014-2025 ... 36
Wykres 9 - Liczba podmiotów wg klas wielkości w latach 2014-2024 ... 37
Wykres 10 - Udział bezrobotnych w % zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w latach 2014-2024 ... 39
Wykres 11 - Bezrobotni w Mieście Wodzisław Śląski w latach 2014-2025 ... 40
Wykres 12 - Liczba i kategorie bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2014-2024 ... 41
Wykres 13 - Liczba i kwota udzielonych dodatków mieszkaniowych w latach 2014-2024 ... 51
Wykres 14 - Liczba udzielonych porad w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej ogółem w latach 2014-2024 ... 62
Wykres 15 - Liczba przychodni, aptek i ludność na aptekę w latach 2014-2024 ... 63
Wykres 16 - Struktura wieku respondentów badania ankietowego ... 89
Wykres 17 - Wykształcenie respondentów badania ankietowego ... 89
Wykres 18 - Status respondentów badania ankietowego ... 90
Wykres 19 - Wyniki odpowiedzi na pytanie: „Od jak dawna mieszka Pan(i) w Wodzisławiu Śląskim?" ... 90
Wykres 20 - Wyniki odpowiedzi na pytanie: „Czy uważa Pan(i), że Wodzisław Śląski jest dobrym miejscem do życia ... 91
Wykres 21 - Wyniki odpowiedzi na pytanie: „Dla jakich grup społecznych w Wodzisławiu Śląskim brakuje oferty w szczególności – można wskazać 3 odpowiedzi ... 103
Wykres 22 - Wyniki odpowiedzi na pytanie: „Proszę określić jak ocenia Pani/Pan jakość poszczególnych usług/wsparcia w Wodzisławiu Śląskim ... 105
Wykres 23 - Wyniki odpowiedzi na pytanie: „Spośród wymienionych problemów społecznych proszę wskazać, na ile każdy z nich określa Pani/Pan jako poważny problem w Wodzisławiu Śląskim" ... 107
Wykres 24 - Wyniki odpowiedzi na pytanie: „Jakie inne problemy dostrzega lub uważa Pani/Pan za poważne w mieście?" 109
Wykres 25 - Wyniki odpowiedzi na pytanie: Czy wie Pani/Pan gdzie udać się po pomoc/wsparcie w razie, gdyby któryś z wyżej wymienionych problemów dotyczył Panią/Pana osobiście? ... 110
Wykres 26 - Wyniki odpowiedzi na pytanie: „Gdzie, lub do kogo zwrócił(a)by się Pani/Pan po pomoc w razie, gdyby któryś z tych problemów dotyczył Pani/Pana lub Pani/Pana najbliższych?" ... 111
Wykres 27 - Wyniki odpowiedzi na pytanie: „Które z wymienionych elementów/obszarów powinny zostać potraktowane jako najważniejsze w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w Wodzisławiu Śląskim?" ... 112

Wykres 28 - Wyniki odpowiedzi na pytanie: „Które z wymienionych określeń najlepiej charakteryzuje sposób gospodarowania pieniędzmi w Pana(i) gospodarstwie domowym? *113*

Grafika 1 - Miasto Wodzisław Śląski *24*
Grafika 2 - Miasto Wodzisław Śląski z lotu ptaka *26*

UZASADNIENIE

Konieczność opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 639 z poźn. zm).

Strategia pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Dokument określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki. Strategia stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym i doprowadzić do integracji społecznej. Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Wodzisław Śląski została opracowana na okres dziesięciu lat, obejmujących lata 2026–2035. Przyjęcie takiej perspektywy czasowej umożliwia planowanie i wdrażanie działań o charakterze długofalowym oraz zapewnia stabilność podejmowanych inicjatyw.